OPUSCULA
THEOLOGICO-MORALIA
Ad uſum Tyronum elucubrata,

Et in Quotidianis Prælectionibus

A P. DOMINICO VIVA SOCIETATIS JESU
SACRÆ THEOLOGIÆ PROFESSORE

Suis AUDITORIBUS Tradita

In Palæſtra Collegii Neapolitani ejuſdem Societatis,

Cupientibus, atque inſtantibus Theologiæ Candidatis

IN LUCEM PUBLICAM EDITA,

Atque ab Auctore DICATA

EMINENTISSIMO, ac REVERENDISSIMO PRINCIPI

FRANCISCO

SABINENSI EPISCOPO
S. R. E. CARDINALI PIGNATELLO
ARCHIEPISCOPO NEAPOLITANO.

OPUSCULUM TERTIUM

DE BENEFICIIS ECCLESIASTICIS,

UBI

DE SIMONIA.

PATAVII, Ex Typographia Seminarii, MDCCXXI.
Apud Joannem Manfrè.
SUPERIORUM PERMISSU, ac PRIVILEGIO.

Digitized by Google

INDEX
QUÆSTIONUM,

Quæ in hoc Tertio Opuſculo continentur,

De Beneficiis Eccleſiaſticis,

Ubi plurima de SIMONIA.

QUÆSTIO PRIMA.

De Dotibus in Beneficiario requiſitis. 2

ART. I. *Quid, & quotuplex ſit Beneficium? Unde ejus inſtitutio, & origo?* ibid.

ART. II. *Utrum innodatus Cenſura incapax ſit Beneficii?* 4

ART. III. *De irregularitate, & aliis impedimentis inhabilitantibus ad Beneficia.* 11

ART. IV. *De Ætate, & Ordine in ſingulis Beneficiis requiſito.* 15

ART. V. *De Scientia, & Probitate Beneficiarii.* 19

QUÆSTIO II.

In quoſnam uſus expendi poſſint fructus Beneficii? 21

ART. I. *An Beneficiarii ſint domini fructuum ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum?* 22

ART. II. *Quanam dicatur congrua Beneficiarii ſuſtentatio?* 25

ART. III. *An Beneficiarius ſit dominus etiam fructuum, qui congruæ ſuſtentationi ſuperfluunt?* 28

ART.

Digitized by Google

ART. IV. *Quandonam Beneficiarii, & quando Laici graviter obligentur ad eleemoſynam de ſuperfluis ſtatui?* 31
ART. V. *Utrum etiam jure naturali obligentur Beneficiarii expendere ſuperflua in uſus pios?* 39
ART. VI. *An etiam Beneficiarii Religioſi ſint domini omnium fructuum Beneficii?* 43

QUÆSTIO III.

De Oneribus Beneficiariorum, ac præſertim de Reſidentia. 49

ART. I. *An Paſtores jure divino ad Reſidentiam obligentur?* ibid.
ART. II. *Quid diſpoſuerit Jus Canonicum in ordine ad Paſtorum reſidentiam?* 52
ART. III. *De pœnis non Reſidentium.* 55
ART. IV. *Quibuſnam reſtituendi fructus à non Reſidentibus?* 60
ART. V. *An Beneficiarii non habentes curam animarum ad reſidentiam obligentur?* 62
ART. VI. *De onere Beneficiariorum Horas recitandi.* 64
ART. VII. *De Habitu, & Tonſura Beneficiariorum.* 70

QUÆSTIO IV.

De Jure patronatus, de Electione ad Beneficia, de Poſtulatione, Collatione, Inſtitutione, & Confirmatione. 73

ART. I. *Quid, & quotuplex ſit, & quid ferat Juſpatronatus?* ibid.
ART. II. *Qualem debeat Patronus præſentare?* 75
ART. III. *De Electione, Poſtulatione, Inſtitutione, Confirmatione, & aliis ad Beneficia ſpectantibus.* 78

QUÆ-

QUÆSTIO V.

De Simonia ad rem Beneficiariam ſpectante.

Quid univerſim ea ſit? Et per quid conſtituatur? 81

ART. I. *Quid ſit Simonia?* ibid.
ART. II. *Num donatio gratuita rei temporalis pro obtinendo ſpirituali Simoniam contineat?* 82
ART. III. *An donatio conditionata rei temporalis pro ſpirituali, aut e converſo, ſit ſimoniaca?* 85
ART. IV. *An contractus reciprocus, quo temporale datur pro ſpirituali, ſit ſimoniacus?* 88

QUÆSTIO VI.

De multiplici Simonia, ac de ejus malitia. 93

ART. I. *De Simonia Mentali, Conventionali, & Reali.* ibid.
ART. II. *De Simonia Juris naturalis, & Eccleſiaſtici.* 97
ART. III. *Num Simonia non ſolum virtuti religionis, ſed etiam juſtitiæ adverſetur?* 101
ART. IV. *Num detur in Simonia materia parvitas excuſans a mortali?* 103

QUÆSTIO VII.

De Simoniæ materia, quæ ſit aut ſpiritualis ſecundum ſe, aut ſpirituali annexa.

ART. I. *De Simoniæ materia, quæ ſit ſecundum ſe ſpiritualis.* ibid.
ART. II. *De Simoniæ materia, quæ ſit temporale annexum ſpirituali.*

QUÆ-

QUÆSTIO VIII.

De Simonia Juris naturalis in re Beneficiaria. 114

ART. I. *Sitne invendibile jure naturali Beneficium?* 115
ART. II. *An poſſit jure naturali vendi Juſpatronatus?* 116
ART. III. *Poſſitne vendi, aut redimi Penſio citra Simoniam juris naturalis?* 117
ART. IV. *Num vendi poſſint citra Simoniam Commendæ?* 120
ART. V. *Quid de Judicatura temporali, & ſpirituali Epiſcoporum?* 121

QUÆSTIO IX.

De Simonia Juris Eccleſiaſtici in re Beneficiaria. 123

ART. I. *Quomodo omne pactum in re Beneficiaria jure Eccleſiaſtico prohibeatur, adeo ut imbibat Simoniam?* ibid.
ART. II. *Quænam permutatio Beneficiorum ſit Simoniaca?* 124
ART. III. *Quandonam Beneficiorum reſignatio ſit Simoniaca?* 126
ART. IV. *An tranſactio in re Beneficiaria ſit a Simonia labe immunis?* 129
ART. V. *An redemptio vexationis in re Beneficiaria ſit Simoniaca?* 132
ART. VI. *An ſit licita emptio interceſſionis pro Beneficio obtinendo?* 135

QUÆSTIO ULTIMA.

De Pœnis Simoniacorum. 137

ART. I. *Quandonam acta Simoniace ſint invalida?* ibid.
ART. II. *De onere reſtituendi pretium Simoniace acceptum.* 140
ART. III. *De aliis pœnis Simoniacorum.* 145

OPU-

OPUSCULUM TERTIUM.

De Beneficiis Eccleſiaſticis,

Ubi plurima de SIMONIA.

TRactationem aggredimur innumeris tricis implexam, ac plurimis refertam quæſtionibus, ad Scholaſticam, ad Moralem, ad Canoniſticam ſpectantibus; ut proinde ſi in iis omnibus pro merito immorandum eſſet in hujuſce anni prælectionibus, oporteret immenſum pelagus intra anguſtos ſinus concludere. Quare ut in hac re ſuus doctrinæ, & eruditioni detur locus, miſſis levioribus, quæ apud Summiſtas facili negotio perquiri poſſunt, nonnullas ex præcipuis Quæſtionibus Theologico-Morali ſimul, & Canoniſtica methodo, ac non pernici calamo diſcutiemus. Et primo quidem perveſtigabimus dotes requiſitas in Beneficiario. Deinde ad trutinam revocabimus, quæ ſpectant ad fructus Beneficii, inquirendo, Num Beneficiarii ſint domini, an ſolum adminiſtratores talium fructuum, ita ut teneantur in pios uſus erogare, quæ ſuperfluunt congruæ ſuſtentationi? Necnon quænam ſit congrua Beneficiariorum ſuſtentatio? Et quando Beneficiarii, quando vero Laici mortaliter peccent non elargiendo pauperibus ſtipem? Tertio loco agemus de oneribus Beneficiariorum; ſed præſertim de onere reſidendi in loco Beneficii ad præſtandum perſonaliter ſervitium Eccleſiæ debitum; id quippe multum ad praxim, & eruditionem confert. Quarto nonnulla ſpeciatim ſcitu digna inquiremus de Jurepatronatus. Denique in ſpatioſum diſceptandi campum ingrediemur, agendo fuſe de Simonia, præſertim in Re Beneficiaria; in ea quippe multum Theologi deſudant ad dignoſcendum, quidnam ſolum ſpeculative perſæpe liceat citra labem Simoniæ, dum occaſione rei ſpiritualis aliquid temporale erogatur, quin tamen id liceat practice. Sit itaque

QUÆSTIO I.

De dotibus in Beneficiario requiſitis.

PErſtringemus paucis, Quid, & quotuplex ſit Beneficium ? Unde ejus Inſtitutio, & Origo ? Deinde examinabimus dotes proprias Beneficiariorum; cum enim ex Sacris Canonibus, præſertim ex Cap. *Is cui de Prebendis in* 6. dignis, & benemeritis Beneficia Eccleſiaſtica conferenda ſint, plura debent concurrere ad hanc dignitatem conſtituendam; Præſertim carentia Cenſuræ, Irregularitatis, & cujuſvis alterius Canonici impedimenti, legitimus thorus, conveniens ætas, habilitas corporis, morum probitas, ſcientia debita, Ordo, ſeu Clericatus, intentio perſeverandi in illo, & aſcendendi ad ſuperiorem, atque his affinia; ideo de ſingulis hic agendum, ac primo quidem, Num innodatus Cenſura ſit Beneficii capax ? Deinde agemus de Irregularitate, & aliis impedimentis inhabilitantibus ad Beneficia; Tum de Ætate, & Ordine ſingulis Beneficiis proprio; Ac poſtremo de Scientia, & Probitate in Beneficiario requiſita.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid, & quotuplex ſit Beneficium ? Unde ejus Inſtitutio, & Origo.

I. Beneficium quid ſit? Et an Prælatura Regularis ſit Beneficium?
II. Penſio Clericalis in quo differat a Beneficio, etiam in ratione perpetuitatis?
III. Quid in dubio num Beneficium ſit Regulare, an Seculare?
IV. Beneficia duplicia quænam ſint, & quænam ſimplicia?
V. Præſtimonia nunc temporis ſunt Beneficia preſſe dicta.
VI. Unde Inſtitutio, & Origo Beneficiorum promanarunt?

I. BEneficium Eccleſiaſticum eſt jus perpetuum percipiendi fructus ex bonis Eccleſiæ propter Officium Spirituale authoritate Eccleſiæ conſtitutum; ut colligitur ex cap. *Relatum de Præben.* Quare duo oportet in Beneficio conſiderare: Alterum eſt jus officii, ſeu poteſtas, ac obligatio exercendi functionem ſpiritualem, v. g. miniſtrandi Sacramenta, recitandi Horas, celebrandi, &c.; & hoc eſt omnino ſpirituale, nec dicitur Beneficium, niſi tantum fundamentaliter, eo quod ſit radix, & cauſa Beneficii. Alterum eſt jus percipiendi certos reditus ex bonis Eccleſiaſticis; & hoc eſt proprie Beneficium, quod præſertim in Canonicatibus dici ſolet Præbenda; quamvis aliquando minus proprie ſub nomine Beneficii utrumque ſignificari ſoleat, jus ſcilicet officii, & Præbendæ. Hinc ſequitur Epiſcopatum, v. g. non eſſe proprie Beneficium, ſed officium, ſeu poteſtatem exercendi munera Epiſcopalia, cui annectitur Beneficium tamquam ſtipendium Officii: Generalatum etiam, Provincialatum, & alia Regularium officia, ac dignitates neque eſſe in rigore Beneficia: Quicquid ſit, an pœnæ latæ in Extrav. *de Simon.* adverſus obtinentes ſimoniace Beneficia incurrantur etiam ab obtinentibus ſimoniace quodcumque hujuſmodi munus ſpiritualis regiminis, etiam-

Digitized by Google

etiamſi carentis Prębenda. Quod communius affirmant cum Suar., Filiuc. contra Azor., & Bonac. apud Dian. par. 4. tr. 4. reſ. 156. Ex qua quæſtione pendet alia conſimilis, An incurrat excommunicationem, qui eſt mediator in ſimoniaca electione ad Prælaturam aliquam Religionis?

II. Quoniam autem penſio Clericalis (quæ eſt jus percipiendi fructus ex alieno Beneficio, cui annectitur onus recitationis officii B. V.) re vera non eſt Beneficium, ex cap. *Quamvis* de *Prabendis* in 6. ut proinde excommunicatus, qui eſt incapax Beneficii, probabiliter non ſit incapax penſionis, ex Hurt., Avil., contra Conin., Suar., Vaſq., apud Dian. loc. cit. reſ. 55. ideo Doctores, ut diſtinguant jus Beneficii a jure Penſionis, docent, primum jus eſſe perpetuum, non vero ſecundum. Variant tamen in explicanda iſta perpetuitate, & dubium oritur, quia perpetuum in jure reputatur, quod ſine cauſa auferri non poteſt, ut notat Sanch. l. 7. cap. 29., cum autem neque jus beneficii, neque jus penſionis ſine cauſa auferri poſſit, ideo utrumque videtur eſſe perpetuum. Quare communius Canoniſtę, & Theologi diſtinguunt duas perpetuitates in Beneficio: Prima eſt, qua Beneficium perpetuatur in perſona proviſa; & quamvis talis perpetuitas requiratur in Beneficio (unde Beneficia manualia, ſeu quæ ad nutum auferri poſſunt, ut quædam Cappellaniæ ſic fundatæ, Vicariatus Epiſcopi, Superioratus Regulares non ſunt ex Palao rigoroſe Beneficia, nec poteſt aliquis titulo talis Beneficii ſuſcipere ſacros Ordines) ea tamen convenit etiam Penſioni, quæ ſine cauſa auferri non poteſt. Secunda eſt, qua perpetuatur Beneficium in ſeipſo, quod mortuo Beneficiato exigit, ut alteri conferatur; & hoc ſoli Beneficio convenit; cum Penſio mortuo Penſionario non exigat alteri conferri; unde Penſio dicitur extingui, Beneficium vero vacare.

III. Porro multiplex eſt Beneficium; videlicet ſeculare, quod pro ſecularibus, Regulare, quod pro Regularibus inſtitutum eſt, ut ſunt quædam Parœciæ, Prioratus, & Canonicatus Regulares habentes Præbendam; unde ſine diſpenſatione Pontificis nec ſæculare Regulari, nec Beneficium regulare ſeculari conferri poteſt, ex cap. *Cum de Beneficio*, de Præbendis in 6. In dubio tamen præſumitur Beneficium eſſe ſeculare, niſi aliud probetur, vel ex ſui prima inſtitutione, vel per poſſeſſionem pacificam quadraginta annorum, quo tempore completur legitima præſcriptio adverſus Eccleſiam.

IV. Dividuntur etiam Beneficia in duplicia, & ſimplicia. Dicuntur duplicia, quæ præeminentiam aliquam, adminiſtrationem, vel juriſdictionem habent; inter quæ alia dicuntur Majora, ut Papatus, Cardinalatus, Epiſcopatus; Alia Media, ut reliquæ Dignitates, Perſonatus, & officia; & alia dicuntur abſolute Duplicia, ut Beneficia Parochialia, ſeu Curata.

Dignitates dicuntur, quæ præeminentiam habent cum juriſdictione in foro externo, ut Archidiaconatus, Præpoſitura, Decanatus, & Abbatiæ, tam ſeculares, quam regulares; necnon Prioratus clauſtrales. Perſonatus vero dicuntur, quæ ſolum habent præeminentiam ſpiritualem ſine juriſdictione, & honorificum locum habent in Eccleſia, in proceſſionibus, &c., ut Cantoriæ, & ſimiles: Quamvis ex Sylveſtro in quibuſdam Eccleſiis Dignitates, & Beneficia Curata vocentur etiam Perſonatus. Dicuntur Officia, quæ adminiſtrationem tantum habent, ut eſt Officium Theſaurarii Eccleſiæ, ſeu Sacriſtæ, Primicerii, qui Diaconis præeſt, Archipresbyteri, qui Presbyterorum curam habet, illorum confeſſiones audiendo, Cuſtodis &c., de quibus

bus omnibus ſtandum eſt conſuetudini loci. Demum Beneficia Curata dicuntur, quæ curam habent animarum, nec Dignitatem habent annexam, aut juriſdictionem in foro externo. Omnia autem hæc dicuntur Duplicia, quia præter onus recitandi horas omnibus Beneficiis commune, habent etiam vel juriſdictionem in foro externo circa Clericos, ut dignitates, vel præeminentiam ſine juriſdictione, ut Perſonatus, vel adminiſtrationem, ut officia, vel curam animarum, ut Parochialia.

V. Simplicia dicuntur, quæ ſolum inſtituta ſunt ad preces Deo perſolvendas, & ad Altaris ſervitium, ut Canonicatus (etiam Eccleſiæ Cathedralis ex Nav., & Leſſ.) Cappellaniæ auctoritate Epiſcopi, aut Papæ erectæ, & Præſtimonia, quæ ſunt Beneficia pro ſtudioſis inſtituta, ut ſua ſtudia proſequi poſſint, quibus jam Pius V., ut notat Palaus, addidit penſum horarum Canonicarum, unde quicquid olim fuerint, nunc ſunt rigoroſe Beneficia.

VI. Quod attinet ad Inſtitutionem, & Originem Beneficiorum, notandum fundari ea nunc auctoritate Papæ, vel Epiſcopi, aſſignando reditus ſufficientes ad ſuſtentationem Beneficiarii: Ita tamen, ut qui vel fundum donat, in quo Eccleſia Beneficii ædificetur, vel Eccleſiam ſuis expenſis ædificat, aut dirutam reædificat, vel dotem congruam aſſignat, evadat Patronus talis Beneficii, & jus habeat præſentandi perſonam ab Epiſcopo inſtituendam ad illud, ut conſtat ex cap. *Nobis de Jure patr.*; Origo vero Beneficiorum ea fuit. Chriſtiani vendere ſolebant prædia ſua, eorumque pretia Apoſtolis offerre, ut per Diaconorum manus ſingulis diſtribuerentur, prout oportebat, ut conſtat ex Actibus Apoſtol. Deinde magis expedire viſum fuit, ut ipſamet prædia Eccleſiis donarentur ad Miniſtrorum in commune viventium ſuſtentationem: Ceſſante vero communi Clericorum vita, & charitate refrigeſcente, proventus Eccleſiaſtici in quatuor partes dividi cœperunt, ut habetur in Concilio Romano II. quarum prima erat pro menſa, ſeu pro Epiſcopi ſuſtentatione, ſecunda ad Eccleſiæ fabricam deputata, tertia ad pauperes, & peregrinos erat diſtribuenda, quarta menſæ Capitulari relicta, ut Clericis, & Canonicis pro ſingulorum meritis diſpenſaretur; Ex qua portione tempore Sylveſtri Papæ erecta ſunt Beneficia. Quia vero ſucceſſu temporis portio pauperibus debita confuſa eſt cum portione Beneficiatorum, ideo hac in re inſtituitur quæſtio, An Beneficiarii, (& eadem eſt ratio de Penſionariis) ſint Domini fructuum Beneficii, an vero Adminiſtratores, & Uſuarii tantum? ita ut reditus propriæ ſuſtentationi ſuperfluos erogare teneantur ad alendos pauperes? quod in ſecunda quæſtione diſcutiemus.

ARTICULUS II.

Utrum innodatus Cenſura incapax ſit Beneficii?

I. Beneficium ante excommunicationem obtentum per illam non amittitur.

II. Num fructus Beneficii ante ſententiam Judicis per excommunicationem amittantur?

III. Novi Beneficii incapax eſt excommunicatus; idque verum eſt etiam ſi quis ſuam cenſuram ignoraret.

IV. Eſto novi Beneficii collatio facta fuerit ante excommunicationem, adhuc acceptatio eſt invalida.

V. Finis quippe legis attendendus magis, quam verba legis, qua de cauſa non raro lex pro uno caſu diſponens cenſetur diſponere de aliis ſimilibus.

VI. Non revalidatur per meram abſolutionem collatio Beneficii facta tempore excommunicationis.

VII.

Digitized by Google

VII. Excommunicatio minor illicitam reddit, non invalidam Beneficii collationem; ſicut etiam Præſentationem, & Electionem.

VIII. Suſpenſus ab Officio non eſt incapax Beneficii; quamvis non poſſit illud valide aliis conferre.

IX. Collatio novi Beneficii facta Suſpenſo eſt irritanda, non irrita.

X. Interdictus non videtur eſſe novi Beneficii incapax.

XI. Excommunicatus num ſicut incapax eſt novi Beneficii, ita incapax etiam ſit Penſionis?

XII. Num etiam excommunicatus toleratus ſit ad Beneficia inhabilis?

I. Dico primo. Excommunicatus non privatur Beneficiis ante excommunicationem obtentis.

Probatur, quia talis pœna nullibi reperitur impoſita; imo cum capit. *Paſtoralis de Appellation.* dicatur poſſe Excommunicatus privari fructibus, & proventibus Eccleſiaſticis, clare ſupponitur non privari Beneficio.

II. An autem per excommunicationem ſine nova ſententia privetur fructibus Beneficii? dubium eſt apud Doctores. Suar. diſp. 13. de cenſ. ſect. 2. & Tolet. affirmant, quia in laudato capit. *Paſtoralis*, dicuntur proventus Eccleſiaſtici merito ſubtrahi illi, cui Eccleſiæ communio denegatur; Vaſq., tamen de Beneficiis cap. 3. §. 8. dub. 4., Avila parte 2. cap. 6. & Navar. negant, quia ex verbis dicti canonis ſolum colligitur poſſe rationabiliter fructibus Beneficii excommunicatum privari, ſicut poteſt puniri aliis pœnis ad arbitrium judicis, non vero quod iis ipſo facto ante ſententiam Judicis privetur.

Neque obſtat, excommunicatum non poſſe cum fidelibus communicare, ac proinde nec percipere fructus Beneficii, eo quod iſta perceptio requirat communicationem cum aliis. Hinc enim ſequeretur, neque poſſe percipere fructus aliunde provenientes, & debitores non obligari ad ſolvendum creditori excommunicato, quia ſolutio debiti exigit communicationem; quod tamen eſſe falſum, merito docet Leſſ. cap. 16. n. 79. contra Medin., & Sayr. putantes poſſe debitorem differre ſolutionem uſque ad abſolutionem excommunicati. Directe itaque dico, quod ſicut non prohibetur excommunicato communicare in cæteris rebus neceſſariis cum famulis, & miniſtris, ita neque prohibetur in iis, quæ pertinent ad exigendos fructus debitos ex titulo juſtitiæ.

III. Dico ſecundo: Excommunicatus eſt incapax novi Beneficii obtinendi: Ita in capit. *Poſtulaſtis de Clerico excommunicato*.

Probatur, quia cum Beneficium detur propter officium Eccleſiaſticum, par eſt, ut incapax ſit Beneficii, qui per excommunicationem extra Eccleſiam, ſeu communicationem fidelium reperitur. Quod verum eſt, ut notat Con. diſp. 14. dub. 9. etiamſi quis ſuam excommunicationem ignoret, vel quia putat eam non incurriſſe, vel quia putat ſe abſolutum eſſe. Ratio eſt, quia ignorantia quamvis excuſare poſſit a peccato, & pœna illi conſequente, non tamen reddit habilem ad aliquem actum, ad quem aliquis eſt inhabilis: v. g. non valide contrahit matrimonium, qui ignorat ſuum impedimentum dirimens. Ita communiter contra Nav. putantem in caſu noſtro ignorantiam ſuffragari, eo quod inhabilitas ad Beneficium habeat potius rationem pœnæ in Excommunicato; unde ignorantia excuſare poteſt a tali pœna: Ad eum modum quo ex Sanch. l. 4. diſp. 32. contra Laym. ignorantia irregularitatis, quæ incurritur ex delicto, excuſat ab illa, quamvis ferat inhabilitatem ad Ordines; quia ſcilicet habet rationem pœnæ.

Digitized by Google

IV. Dubium eſt, an ſicut eſt invalida collatio Beneficii tempore excommunicationis facta (ſicut etiam electio, aut præſentatio, ut docent communiter Doctores) ita pariter ſit invalida acceptatio Beneficii, quando collatio facta fuit ante excommunicationem?

Tolet., & Vaſqu. dub. 6. de Excom. cenſent eſſe validam, quia in dicto c. *Poſtulaſtis*, ſolum dicitur non poſſe Beneficium conferri excommunicato, non vero non poſſe ab illo acceptari; ergo, cum in pœnalibus ſtricta interpretatio facienda ſit, ſequitur acceptationem hanc eſſe validam.

Covarr. etiam cum Hurt. Con. diſp. 14. de Excomm. dub. 9. probabilius putant eſſe invalidam, quia Pontifex vult inhabilitare excommunicatum ad Beneficii conſecutionem tempore excommunicationis; cum autem non minus per validam collationis acceptationem, quam per ipſam collationem acquiratur jus ad Beneficium, ſequitur eodem modo collationem, & acceptationem fore invalidam: Hac enim de cauſa Doctores communiter docent, non ſolum collationem Beneficii factam excommunicato eſſe invalidam, ſed etiam electionem, nominationem, & præſentationem ad ipſum, nec non reſignationem, & permutationem Beneficii: quamvis in cap. *Poſtulaſtis* ſolum ſermo ſit de collatione.

V. Ratio ulterior eſt, quia finis legis, qui eſt anima legis, magis attendendus eſt, quam ipſa verba legis. Unde Doctores communiter contra Baldum docent, quod, ſi Lex prohibeat v. g. extractionem frumenti, attento fine talis legis, implicite etiam cenſenda ſit prohibita extractio farinæ, & panis; atque adeo contra legem peccat, qui farinam ſeu panem extraheret; quamvis pœnam in ea lege taxatam non incurreret, eo quod pœnæ ſint reſtringendæ: Sic lex prohibens v. g. venditionem alicujus rei ſub tali pœna obligat non ſolum vendentem, ſed etiam ementem, quamvis emens pœnam a lege taxatam non incurrat; Et lex obligans eos, qui parochiale beneficium receperint, ut intra annum ad Sacerdotium promoveantur ſub pœna privationis officii, & reſtitutionis fructuum (ut habetur cap. *Commiſſa de Electione*) juxta communem Doctorum ſententiam extenditur etiam ad eos, qui promoventur ad alia Beneficia, puta ad Canonicatum, vel dignitatem aliquam, ut ſcilicet intra annum ad Ordines talibus beneficiis annexos promoveantur; quamvis eam pœnam non incurrant, ſi iſti hanc legem violent, ut docent Rebuffus, Adrianus, Quintanadvennas contra alios apud Sanch. loco citato. Sic etiam ex Suar. cap. 4. & Palao conſtitutio diſponens de gradibus conſanguinitatis cenſetur diſponere de affinitate, ac de publica honeſtate. Et ratio eſt, ut notat Sanch. lib. 3. diſput. 20. quia lex ſæpe diſponit de uno tantum caſu frequentioris uſus gratia, quin velit excludere caſum omnino ſimilem minus frequentem. Unde lex Pii V. prohibens Monialibus, ne a Monaſteriis egrediantur, niſi cauſa incendii, lepræ, aut epidemiæ, extendi debet ad alios caſus ſimiles, puta invaſionis hoſtium, ruinæ domus, inundationis, ut communius docent apud Meroll. cap. 9. quamvis Pontifex dicat, nulla alia occaſione, vel prætextu exitum licere. Demum quamvis in Bulla Cœnæ dicatur, quod nemo poſſit ab iis caſibus abſolvere, niſi in articulo mortis, communiter tamen cum Suar. diſp. 30. ſect. 3. contra Sylveſtr. docent, quod poſſit ab iis abſolvere etiam Epiſcopus in caſu legitimi impedimenti ſive perpetui, ſive temporalis cum onere debito; quia quod diſponitur in cap. *Eos qui*, & alibi, circa excommunicationem contractam ob Clerici per-

percuſſionem (quæ fuit antiquiſſima omnium excommunicatio) cenſetur etiam diſpoſitum de aliis cenſuris Pontifici reſervatis etiam in Bulla Cœnæ; ad illius enim normam cenſentur factæ, eo quod eadem militet ratio in omnibus.

VI. Dubium ulterius eſt, Utrum collatio Beneficii facta tempore excommunicationis revalidetur poſt abſolutionem, quin requiratur nova collatio, ſed ſolum nova acceptatio Beneficii?

Affirmant nonnulli apud Sanch. lib. 8. diſp. 7. & Con. loco citato; tum quia conferens Beneficium cenſetur in ſua voluntate perſeverare, donec illam revocet; tum etiam quia talis collatio ex parte conferentis fuit valida, & ſolum fuit invalida ratione impedimenti, ſeu incapacitatis in excommunicato; ergo hoc impedimento ſublato erit abſolute valida.

Communiter tamen negant, quia quod initio fuit invalidum, tractu temporis non convaleſcit. Sic v. g. matrimonium invalidum ob impedimentum dirimens non evadit validum ſine novo conſenſu contrahentium, præciſe per diſpenſationem ab illo impedimento.

Ad primam rationem in contrarium reſpondetur, non ſatis eſſe, quod perſeveret in ea voluntate conferens beneficium, niſi illam manifeſtet ſigno externo tempore debito, ut patet in omnibus donationibus, promiſſionibus, & pactis humanis. Collatio autem præterita non eſt ſignum externum voluntatis præſentis requiſitæ in conferente ad valorem collationis.

Ad ſecundam reſpondetur, quod, quamvis collatio fuerit invalida ratione impedimenti, abſolute tamen fuit invalida; unde non ſatis eſt tollere impedimentum, ſed debet collatio renovari poſt ſublatum impedimentum excommunicationis; Sicut matrimonium ratione impedimenti dirimentis invalidum, quia fuit abſolute invalidum, debet renovari poſt obtentam diſpenſationem in illo impedimento.

VII. Dico tertio: Collatio Beneficii, ſicut etiam præſentatio, electio &c. facta excommunicato excommunicatione minore eſt quidem illicita, ſed non invalida.

Probatur ex cap. *Si celebrat de Clerico Excommunicato*, ubi dicitur talis collatio eſſe irritanda, ergo non eſt irrita. Ratio autem, cur ſit illicita, eſt, quia cum excommunicatus excommunicatione minore privetur directe paſſiva Sacramentorum perceptione, privari etiam indirecte debet Beneficiorum acquiſitione, quæ ex intentione Eccleſiæ conferuntur, ut Ordines Sacros Beneficiarius ſuſcipiat, & Miſſam celebret. Non eſt tamen audiendus Jo. Sanch. diſp. 23. ſect. 15. docens cum Ugolino & Nav. hujuſmodi collationem Beneficii eſſe ſimpliciter invalidam; quatenus ly *Irritandam* idem ſonat, ac eſſe irritam declarandam. Communiter enim cum Vaſq. dub. 6. de Excomm., Laym., Valent., Reginaldo num. 115. negant eſſe irritam, quia in odioſis interpretatio favorabilior facienda eſt; atqui ly *Irritandam* non ſolum ſignificat futuritionem declarationis invaliditatis, ſed etiam futuritionem irritationis: ergo juxta interpretationem favorabiliorem dicendum, quod ſit irritanda, non vero irrita declaranda. Imo nec eſt irritanda, ſi collatio Beneficii, ſeu Electio facta fuerit excommunicato excommunicatione minore ſine ſcientia ſuæ excommunicationis minoris, quia in laudato textu dicitur eſſe irritanda, ſi fiat ſcienter. Ubi notat Hurt. diffic. 1. num. 6. neque eſſe irritandam, ſi facta fuerit cum ignorantia culpabili, etiam craſſa talis excommunicationis, quia in Jure pœnali ignorantia culpabilis, etiam craſſa, non æquiparatur ſcientiæ.

Quicquid ſit, an æquiparetur ſcientiæ ignorantia affectata, quam habet is, de quo dici poteſt illud Pſalm. *Noluit intelligere, ut bene ageret*; quod negat Hurt. ſed communiter apud Leandr. de cenſ. quæſt. 21. affirmant ex cap. *Eos qui, de tempor. Ordinat. in 6.*

Sciendum itaque, univerſim pœnam Eccleſiaſticam, aut Cenſuram incurri etiam ab eo, qui per ignorantiam craſſam, & ſupinam tranſgreditur legem, cui talis pœna eſt impoſita, ut conſtat ex cap. *Ut animarum de Conſtit. in 6.* ubi habetur, *Statutis Ordinariorum non ligari ignorantes, niſi ignorantia illorum ſit craſſa, vel ſupina.* Quando tamen ſtatutum, ut obliget ad pœnam, requirit ſcientiam (v.g. ſi dicatur, Qui temerarius violator extiterit, vel qui ſcienter, conſulto, temere præſumpſerit) etiam ignorantia craſſa, & graviter culpabilis excuſat a pœna per legem impoſita. In caſu noſtro pœna hæc, quod electio ad beneficium ſit irrita, ſi fiat excommunicato excommunicatione minore, imponitur in textu cit. dummodo fiat ſcienter, ergo qui per ignorantiam craſſam, & ſupinam ſuæ excommunicationis minoris eligitur, valide eligitur; Secus vero, ſi per ignorantiam affectatam, quæ æquiparatur ſcientiæ, ut diximus contra Hurt.

VIII. Dico quarto. Suſpenſus ab officio eſt capax beneficii. Ita communiter apud Suar. diſp. 16. ſect. 7. contra nonnullos cum Avila part. 3. diſp. 2. dub. 10.

Ratio eſt, quia beneficium collatum ſuſpenſo ab officio nullo jure invalidatur; imo aliquando in jure ſupponitur eſſe validum; nam in cap. *Cum bene, de ætate, qualitate, & ordine præficiendorum*, dicitur eſſe irritanda collatio beneficii, quando ſuſpenſus, cui fuit collatum, perſeveraverit in ſuſpenſione per triennium: ergo ſupponitur valide collatum.

Neque obſtant Canones ab Adverſariis adducti; in iis enim non eſt ſermo de receptione beneficii, ſed de collatione activa facta a ſuſpenſo; quæ quidem eſt invalida, quia ſuſpenſus ab officio ſuſpenditur etiam a juriſdictione; & conſequenter non poteſt valide beneficium conferre, ad quod requiritur actus juriſdictionis.

Oppones: Cui prohibita eſt functio aliqua, ei quoque prohibita cenſetur ſuſceptio ejus, quod ordinatur ad talem functionem; ſed beneficium ordinatur ad officium: ergo ſuſpenſus ab officio eſt incapax beneficii.

Reſpondetur cum Leſſ. n. 116. hinc tantum inferri, collationem beneficii factam ſuſpenſis ab officio eſſe illicitam, & irritandam, ut colligitur ex cap. *Finali de Clerico miniſtrante*, non vero eſſe irritam ob incapacitatem beneficiarii ſuſpenſi.

IX. Dico quinto. Suſpenſus a beneficio poteſt novum beneficium acquirere. Hæc Concluſio procedit etiam quando ſuſpenſio eſt generalis, & privat fructibus omnium omnino beneficiorum; nam ſi privat ſolum fructibus alicujus beneficii particularis, non videtur dubium, quod ſic ſuſpenſus poſſit novum beneficium acquirere, ejuſque fructus percipere: Sicut habens duo beneficia, ſi privetur per ſuſpenſionem particularem fructibus unius tantum, poteſt licite percipere fructus alterius, ut habetur in cap. *Si Canonici de officio Ordinandorum in 6.*

Probatur itaque Concluſio ſic explicata, quia, ut advertit Suar. diſp. 27. ſect. 1. n. 26. in Jure Canonico præcipitur, ut collatio talis beneficii irritetur: ergo ſupponitur valida. Et ratio ulterior eſt, quia non ſunt incompoſſibilia hæc duo, Acquirere jus ad fructus beneficii, & privari per accidens ejus fructibus per ſuſpenſionem, ergo ſuſpenſus generaliter a beneficio,

quam-

quamvis privetur fructibus cujuſcumque beneficii, adhuc poteſt acquirere novum beneficium, & jus ad fructus illius percipiendos, licèt impeditum per ſuſpenſionem. Antecedens probatur, quia de facto qui habet beneficium, ſi ſuſpendatur ab illo, retinet jus beneficii, & ſimul privatur per accidens fructibus illius; habet enim jus impeditum, non autem extinctum: Non ſecus ac qui locat e. g. domum ſuam, habet jus utendi remotum, impeditum per locationem.

X. Dico ſexto. Interdictus probabiliter eſt capax beneficii.

Ita Leſſius cap. 34. num. 116. quamvis oppoſitum putet probabilius. Et Palaus par. 3. tract. 13. punct. 8. dicit, oppoſitum eſſe omnino certum tum ex cap. 1. *de Poſtulatione Prælatorum*, tum quia ille, qui ſua culpa interdictum perſonale incurrit, eſt inhabilis ad officia publice præſtanda, ergo etiam videtur inhabilis ad obtinendum Beneficium Eccleſiaſticum, quod datur propter Officium.

Ratio tamen noſtræ hujus Concluſionis hæc eſt; quia in nullo jure reperitur talis incapacitas; nam in cap. 1. cit. *de Poſtulat. Prælatorum* expreſſe dicitur, eſſe inhabilis ad Beneficia, non interdictus, ſed violator interdicti. Neque obſtat ratio in contrarium adducta; Primo, quia ex illa non evincitur incapacitas beneficii ſimplicis obligantis tantum ad recitandas horas, quas poteſt, & tenetur recitare interdictus, quin ratione talis beneficii officium ullum publice teneatur exercere; quod unice ratione interdicti prohibetur. Deinde ſicut diximus, ſuſpenſum ab officio non eſſe incapacem Beneficii, quamvis illi prohibeatur publice exercere officium, propter quod datur Beneficium, ita dicas de perſonaliter interdicto: Proinde eſſet ſolum irritanda, non vero irrita collatio Beneficii huic facta, ut deducitur ex cap. finali *de Cler. excommunicato miniſtrante*.

XI. Ex dictis infertur, juxta probabilem ſententiam, nullam cenſuram privare ipſo facto beneficiis antea obtentis; ſolam vero excommunicationem majorem reddere incapacem novi beneficii. An vero hujuſmodi excommunicatus ſit pariter incapax Penſionis? dubitant Doctores. Affirmat Sanch. ex Nav. quia penſio eſt acceſſoria beneficio, atque adeo ſequitur naturam principalis; quare, cum excommunicatus ſit incapax beneficii, erit etiam incapax penſionis. Hurt. tamen diſp. 6. de Excom. diffic. 2. negat; quod Avila etiam cenſet probabile cum Præpoſito apud Dian. par. 4. tract. 4. reſol. 55. tum propter generalem regulam prohibentem in pœnalibus largam interpretationem vocabuli, quod haberetur in caſu noſtro, ſi vox Beneficium extenderetur ad ſignificandam penſionem; quandoquidem nullo jure invalidatur expreſſe collatio penſionis facta excommunicato: tum etiam quia id eſt conformius Deciſioni factæ in caſu non diſſimili a Congregatione Cardinalium relatæ a Laym. lib. 1. tract. 5. part. 2. quæ definivit, incapacitatem homicidæ ad beneficia extendendam non eſſe ad penſionem. Quod tamen limitat Suar. diſput. 14. ſect. 1. niſi penſio extrahatur ab aliquo beneficio, & in titulum beneficii conferatur; tunc enim haberet rationem rigoroſi beneficii.

XII. Majus dubium eſt, An quando dicitur excommunicatus eſſe inhabilis ad beneficia, id verum etiam ſit de excommunicato tolerato? qui videlicet nec denunciatus ſpecialiter, & expreſſe ſit, nec ſit publicus percuſſor Clerici: his enim caſibus exceptis, licèt excommunicati non poſſint ſe ingerere ad communicandum cum aliis, poſſunt tamen alii communicare cum illis, ut conſtat ex Extravag. *Ad vitan-*

tanda ſcandala; quamquam jure antiquo ex cap. *Cum ab homine de ſent. excomm.* omnes omnino excommunicati vitandi erant, vel publice, vel occulte, prout vel publica, vel occulta erat eorum excommunicatio. Ratio autem dubitandi in re noſtra eſt, quia ex una parte excommunicatus toleratus, quamvis non poſſit ſe ingerere ad communicandum cum aliis, poteſt tamen aliis provocantibus ſe gerere ac ſi non eſſet excommunicatus; Sed, ſi non eſſet excommunicatus, valide reciperet beneficium ab aliis collatum; ergo etiam valide recipit, ſi ſit excommunicatus, dummodo non ſe ingerat: Ex alia vero parte Pontifex, & Concilium in dicta Extravag. nolunt per illam conceſſionem ullatenus favere excommunicatis toleratis; dicunt enim, *Per hoc tamen non intendimus excommunicatos in aliquo relevare*; ſed ſolum intendunt favere aliis fidelibus, ut vitentur ſcrupuli, & ſcandala in commercio cum illis. Quare, ſi excommunicatus toleratus habilitaretur ad beneficia, favor maximus in illum redundaret.

Breviter hoc dubium pertractat Hurt. diſp. 6. diffic. 2. & quamvis fateatur, communem ſententiam apud Suarez, Sayr., Pal. diſp. 2. puncto 8. negare excommunicatis toleratis habilitatem ad beneficia obtinenda, ipſe tamen benigne concedit, ea ductus ratione, quia, quamvis hoc redundet etiam in favorem excommunicati, cui Pontifex non intendit favere directe, redundat tamen etiam in libertatem fidelium, ut poſſint ita ſe gerere cum illo, ac ſi non eſſet excommunicatus, & proinde poſſint illi beneficium conferre: Qui quidem favor libertatis intenditur directe fieri aliis fidelibus, quamvis indirecte redundet etiam in excommunicatum. Sic ſepultura eccleſiaſtica redundat in favorem ſepulti, & tamen, ut docent multi cum Suar. diſp. 14. ſect. 8. poſſunt fideles vitato ſcandalo ſepulturam Eccleſiaſticam dare excommunicato tolerato, quamvis huic non licuiſſet illam petere, dum viveret. Sic etiam Miſſa pro excommunicato tolerato redundat in ejus favorem, & tamen Sacerdos, vitato etiam ſcandalo, poteſt pro illo celebrare; quamvis non poſſit id petere toleratus, ut communiter docent apud Fagund. & Conin. diſp. 14. dubio 6. Sic demum, ſi partes conveniant, poteſt excommunicatus toleratus exercere actus juriſdictionis, ut cum communi docet Cornejus tom. 2. in 3. p. tract. 5. dub. 12.

Cenſeo tamen non eſſe a communi ſententia negativa recedendum, quia quamvis ex Extravagante laudata licitum ſit aliis beneficium conferre tolerato, perinde ac ſi non eſſet excommunicatus, ut ſcrupuli vitentur, non per hoc fit, validam eſſe collationem. Ratio eſt, quia favor ille libertatis fidelium eſt ſeparabilis ab hoc favore excommunicati, & ideo ex hoc, quod liceat aliis conferre beneficium tolerato, non debet inferri, quod valida ſit collatio. Ex quibus patet reſponſio ad reliqua exempla, in quibus favor aliorum fidelium non eſt ſeparabilis a favore tolerati; non enim pendet ab Eccleſia, quod fructus Sacrificii procedens ex inſtitutione Chriſti, ſi offeratur pro excommunicato, illi non proſit ex opere operato.

AR-

ARTICULUS III.

De Irregularitate, & aliis impedimentis inhabilitantibus ad Beneficia.

I. Irregularis non privatur Beneficiis obtentis; & probabilius eſt incapax aliorum ratione conſuetudinis habentis vim legis.

II. Hæretici, eorumque fautores, &c. Beneficii ſunt incapaces.

III. Intruſus ad Beneficium inhabilis eſt ad idem obtinendum.

IV. Similiter Simoniacus, etiamſi ipſo ignorante, ſuo nomine commiſſa ſit ſimonia; qui pariter inhabilis eſt ad alia obtinenda.

V. Uxoratus in quo caſu capax eſt Beneficii?

VI. Quandonam poſſit Epiſcopus in hac inhabilitate diſpenſare?

VII. Quid de Irregulari ratione Bigamiæ?

VIII. Num poſſit aliquando Epiſcopus in hac irregularitate diſpenſare?

IX. Cur poſſit Epiſcopus abſolvere a Cenſuris non expreſſe reſervatis Pontifici, non poſſit vero diſpenſare in Irregularitate non expreſſe reſervata?

X. Cur etiam poſſit in Votis non expreſſe reſervatis diſpenſare?

XI. Commentitium eſt, poſſe Epiſcopum pro ſua urbe quicquid poteſt Pontifex pro toto Orbe.

I. Circa Irregularitatem dicendum, Irregulares non ſolum non privari ipſo facto Beneficiis ante irregularitatem obtentis, ſed probabiliter neque eſſe incapaces novi Beneficii, ut notat Suar. diſp. 40. ſect. 2. Conink., Hurt., Quamvis oppoſita ſententia ſit communior, & probabilior.

Prima pars concluſionis eſt communis apud Doctores, teſte Filliuc. tract. 19. cap. 3., & deducitur ex cap. *Fraternitatis de Sententia Excommun.*, ubi diſponitur, irregularem ex delicto eſſe privandum Beneficio: ergo ſupponitur non eſſe privatum ipſo facto. Unde ſequitur poſſe Irregularem percipere fructus Beneficii, donec illo privetur. Imo, ſi irregularitas non ſit contracta ex delicto, ſed ex defectu, & Beneficium non requirat actus prohibitos Irregulari, neque erit privandus Beneficio, ut notat Conink. diſp. 18. dub. 1. ex cap. *Si Celebrat de Cler. excomm.*

An autem Irregularis ex delicto teneatur reſignare Beneficium, antequam a Judice illo privetur? dubium eſt apud Doctores, in quo communis ſententia cum Suar. loc. cit. in primis concedit illi tempus debitum ad quærendam diſpenſationem in Irregularitate; Deinde poſt quæſitam, & non obtentam diſpenſationem obligat ad reſignandum Beneficium, dummodo hoc exigat miniſterium perſonale, quod Irregularis exercere non poſſit; quia quilibet tenetur aut exercere miniſterium, propter quod accipit ſtipendium, aut renunciare ſtipendio, ſi miniſterium exercere non poteſt; Si vero Beneficium ſit ſimplex, obligans ſolum ad recitationem horarum, vel etiam ad aliquot ſacra, v. g. non tenetur illud reſignare, quia recitatio horarum non impeditur ab Irregularitate; & obligationi Miſſarum poteſt per alium ſatisfieri.

Secunda pars concluſionis, quod ſcilicet collatio novi Beneficii poſt contractam Irregularitatem facta non ſit irrita, videtur probabilis. Ratio ex Leſſ. cap. 34. num. 120. eſt quia quamvis vere prohibeatur conferri novum Beneficium Irregulari, unde collatio eſt illicita; non hinc ſequitur, quod ſit invalida, cum non fiat verbis invalidantibus. Univerſim enim non eſt cen-

cenſenda irrita collatio ex vi alicujus prohibitionis, niſi expreſſe addatur, quod, ſi contra factum ſit, cenſeatur irritum, & inane, ut habetur in cap. *Si Sola, de Præben.* Quod patet; nam collatio Ordinum facta Irregulari, quamvis ſit illicita, non per hoc eſt invalida: Conink. autem loc. cit. oſtendit, jura, quæ ab Auctoribus contrariæ ſententiæ adducuntur, vel loqui de Excommunicatis, ſi declarant irritam collationem Beneficii; vel ſi loquantur de Irregularibus, tantùm declarare irritandam, non irritam hujuſmodi collationem, ut patet expreſſe in cap. *Cum noſtris, de conceſſione Præbendæ*: ubi Innoc. *Homicida*, inquit, *& alii Irregulares ſine diſpenſatione juſte tenent dignitates ſuas, quouſque renuncient, vel deponantur, etiamſi tales eſſent tempore collationis, vel electionis.*

Neque obſtat diſcurſus Adverſariorum dicentium, collationem novi beneficii non eſſe validam, quia in conferente non cenſetur eſſe voluntas conferendi, quando is, cui confertur, eſt irregularis: Sicut collatio gratiæ, aut diſpenſationis eſt ſubreptitia, & irrita, quando celatur illud, quod conceſſionem impediret.

Negatur enim aſſumptum: nam vel conferens advertit ad irregularitatem ſubjecti, & jam habet voluntarem conferendi, non obſtante irregularitate, vel non advertit: & talis ignorantia, ſeu inadvertentia non ſufficit ad collationem invalidandam, cum præſupponatur non eſse ipſo jure latam hanc invaliditatem: Sicut collatio Ordinum facta Irregulari non eſt irrita, quatenus conferens Ordines, ſi ad irregularitatem advertiſset, ab eorum collatione procul dubio abſtinuiſset. Et ratio eſt, quia univerſim error, qui non eſt circa cauſam finalem, & principalem donationis, vel contractus, non reddit illum irritum, (ut ſupra oſtendimus, cum de Eleemoſyna ex Leſs. cap. 17. dub. 9.) Cauſa autem finalis, & principalis collationis Ordinum, & Beneficii non eſt probitas ſubjecti, & carentia irregularitatis, ſed idoneitas illius, quæ non ceſsat per irregularitatem; Sicut diximus cauſam finalem eleemoſynæ collatæ pauperi improbo non eſse probitatem, ſed paupertatem, quamvis ſi adverteretur improbitas, eleemoſyna non daretur. Contra vero ſæpe in collatione gratiæ, vel diſpenſationis attenditur, tanquam motivum principale, & cauſa finalis carentia alicujus impedimenti, unde, ſi illud celetur, collatio gratiæ, ſeu diſpenſationis eſt irrita, ſeu ſubreptitia.

Quamvis autem hæc ſententia ſit probabilis, probabilior etiam eſt, ut diximus, ſententia docens, Irregularem eſse Beneficii incapacem; Eſto enim poſsemus canones omnes facile interpretari, quod irregularitas reddat tantum irritandam, non irritam collationem beneficii, quia tamen communis Doctorum ſententia ita interpretatur Canones dicentes, Irregularem non poſse Beneficium obtinere, ut velint collationem eſse irritam, ideo dicendum cum Leſs. num. 120., ex communi iſta Doctorum ſententia facile ortam eſse conſuetudinem, quæ inſtar juris habeatur; unde communis ſententia non ex vi juris ſcripti, ſed ex conſuetudine introducta tenenda eſt; Ubi notandum, quod initiatus verbi gratia Diaconatu, vel Subdiaconatu poſſit fieri irregularis ad ſuſcipiendum Sacerdotium, ita tamen, ut non ſit irregularis ad functiones ſuſcepti Ordinis, v. gr. ad canendum Euangelium, vel Epiſtolam; Sicut Sacerdos amiſſis aliquot digitis poteſt fieri irregularis relate ad celebrandum, non tamen relate ad abſolvendum; in quo caſu licite etiam poterit huic Irregulari novum conferri beneficium, quod

non

non requirat aliud miniſterium, quam illud, ad quod aptus remanſit, ut recte Leſſius ex Navar.

II. Præter Irregularitatem dantur alia impedimenta, quæ hominem reddunt beneficii incapacem: Primo enim ex cap. *Quicumque de Hæreticis in 6.* apud Leſs. num. 121. omnes Hæretici, ac eis credentes, fautores, defenſores, receptatores, ipſorumque filii, ac nepotes per lineam maſculinam (qui ſcilicet poſt hæreſim Patris, vel Avi nati ſunt, ut notat Leſs. n. 121.) ſunt inhabiles ad quodcumque beneficium Eccleſiaſticum, aut officium publicum: necnon qui ad preces iſtorum ſcienter beneficium obtinuerunt: Quæ pœna ex *Clementina* 1. *de Pœnit.* extenditur ad eos, qui hoſtiliter inſequuti ſunt Cardinales, vel Epiſcopos, & ad eorum filios, ac nepotes.

III. Secundo intruſus ad beneficium eſt inhabilis ad idem beneficium obtinendum, niſi antecedenter rehabilitetur ratione talis intruſionis. Dicitur autem Intruſus, qui ſcienter abſque Canonico titulo beneficium accipit, vel retinet; Quod multipliciter evenire poteſt; videlicet vel quia ſine Superioris auctoritate beneficium occupat, vel quia electus ad beneficium ante Confirmationem ingerit ſe ejus adminiſtrationi, tanquam verus poſseſsor, vel quia præſentatus ſe ingerit ante inſtitutionem, vel aliis modis, apud Leſs. loc. cit.

IV. Tertio, qui Simoniace beneficium acquirit, eſt inhabilis ad illud, etiamſi ipſo ignorante, dummodo tamen ipſius nomine commiſsa ſit Simonia, ex cap. *Quicumque prima quæſt.* 3., ut dicemus cum de Simonia; Et quamvis jure antiquo hujuſmodi Simoniacus non eſset inhabilis ad alia beneficia obtinenda, jure tamen novo Pii V. eſt inhabilis, ut notat Reginald. lib. 30. num. 17.; quamvis poſſit hujuſmodi inhabilitas, ſi ſit occulta, probabiliter tolli ab Epiſcopo, ex Leſs. cap. 35. num. 140. Ubi notandum vi regulæ triennalis poſseſſionis beneficium bona fide poſseſsum per triennium revalidari, ſi inhabilitas ad illud proveniat ex pœna, vel cenſura, aut irregularitate, non tamen ſi proveniat ex Simonia ſcienter contracta.

V. Demum uxoratus eſt beneficii incapax, ex cap. 2. *de Cler. conjug.*, niſi tamen uxor conſentiat, ut ad Ordines aſcendat, & ipſa, ſi juvenis ſit, Religionem profiteatur; vel ſi provectior, votum caſtitatis emittat; ut notat Pal. diſp. 4. punct. 8. Et idem dicas, ſi legitimam divortii cauſam haberet vir; poſset enim tunc Ordinibus inſigniri, & beneficium accipere, ut docet Sanch. lib. 7. diſp. 42.

VI. Dubitatur, An poſſit Epiſcopus aliquando hujuſmodi inhabilitates non occultas tollere.

Reſpondetur, poſse Epiſcopum cum homicida, aut alio irregulati diſpenſare, ut poſſit beneficium Simplex, non vero Curatum acquirere, ex cap. *Ad Audientiam*, *de Homic.* Et quamvis plures apud Sanch. loc. cit. idem doceant de Clerico conjugato, negant tamen communiter cum Garzia, & eodem Sanch., quia in cap. *Diverſis de Cler. Conjug.*, interdicitur Epiſcopis conferre Beneficium conjugatis. Neque obſtat, quod poſſit Epiſcopus cum homicida, aut alio Irregulari diſpenſare. Nam ii non ſunt omnino incapaces Beneficii, cum poſſint beneficia ante Irregularitatem obtenta retinere, ut diximus: Contra vero Clericus conjugatus, non ſecus ac Laicus, omnino incapax eſt beneficii; unde ſine Pontificis diſpenſatione non poteſt conjugatus beneficium obtinere. Imo ex Reginald. lib. 30. cap. 11. nec poteſt Epiſcopus diſpenſare cum homicida, ſi homicidium fuit voluntarium; ſed

ſed ſolum ſi fuit caſuale, diſpenſare poteſt Epiſcopus ad beneficia non curata obtinenda, & ad curata jam ante habita retinenda.

VII. Dubium etiam eſt, An Irregularis ratione Bigamiæ poſſit ex diſpenſatione Epiſcopi ad ordines minores, & beneficium ſimplex promoveri?

VIII. Sanch. l. 7. diſp. 86., Avila, Bonac. affirmant, quia in cap. *Lectores* apud Pal. datur facultas Lectori Bigamo, ut in Lectoratu permaneat ex diſpenſatione; & ſubditur, *ut poſſit, ſi neceſſitas urget, ad ſubdiaconatum promoveri* (qui ordo tunc inter ſacros ordines non erat aſcriptus) Suar. tamen de cenſ. diſp. 49. ſect. 6., Pal., Barb., & alii verius negant, poſſe Epiſcopum aut in minoribus ordinibus, aut in beneficio ſimplici cum bigamo ſive vero, ſive interpretativo diſpenſare. Nam in Trid. ſeſſ. 23. cap. 17. permittitur conjugatis ordines minores exercere, modo non ſint bigami; cui decreto non videtur poſſe Epiſcopus diſpenſare; & ſic deciſum eſt a ſacra Congregatione apud Barb., unde ſequitur a Tridentino derogatum eſſe textui adducto in cap. *Lectores*. Et ratio ulterior eſt, quia in cap. unico *de Bigamis in 6.* Bigami omni privilegio Clericali denudantur, neque Epiſcopo committitur diſpenſatio. In lege autem generali Pontificis nequit Epiſcopus diſpenſare, niſi ei commiſſum ſit, ut communiter docent ex cap. *At ſi Clerici de Judiciis*. Nec requiritur, ut poſitive Epiſcopo prohibeatur diſpenſatio (quod docuerunt nonnulli apud Salas de leg. diſput. 20. ſect. 3. quorum ſententiam probabilem putat Bonac. qu. 2. punct. 1.) Nam in Clementina *Ne Romani de Electione* dicitur, Inferior non poſſe tollere legem ſuperioris, & ſtatim ſubditur, Abrogando, diſpenſando, &c. Aliter Epiſcopus in omnibus irregularitatibus, & inhabilitatibus diſpenſare poſſet, cum raro admodum id Epiſcopis expreſſe prohibeatur, ut notat Palaus de leg. punct. 5.; Et ratio a priori eſt, quia inferior non poteſt voluntatem, & diſpoſitionem ſuperioris impedire ipſo non conſentiente, ſaltem tacite.

IX. Oppones. In cap. *Nuper de ſent. Excom.* dicitur, quod cum Pontifex non reſervat ſibi abſolutionem excommunicationis, cenſetur inferioribus prælatis illam concedere: ergo idem dicendum de diſpenſatione: Quod etiam evenit in votis, & juramentis, in quibus diſpenſare poteſt Epiſcopus, ſi Pontifex non reſervet ſibi diſpenſationem; Idemque accidit in obſervatione feſtorum, & jejuniorum. Et ratio a priori videtur eſſe, quia Epiſcopus poteſt pro ſua Eccleſia quicquid Papa pro toto orbe, niſi a Pontifice prohibeatur; etenim Epiſcopus eſt Paſtor ordinarius, cui adæquate incumbit regimen ſuæ Eccleſiæ. Unde, niſi a Pontifice limitetur ejus juriſdictio, poterit pro ſua Urbe, quicquid Pontifex pro toto Orbe.

Reſpondetur, abſolutionem a cenſuris concedi, niſi reſervetur, non vero diſpenſationem in lege: tum quia abſolutio eſt juxta jus, non vero contra jus, nec vulnus legis, ſicut eſt diſpenſatio; nam ipſum jus præcipit abſolvi diſpoſitum, nunquam tamen exigit, ut diſpenſetur: Tum etiam quia Abſolutio ad bonum animæ ordinatur, & ideo expedit facilius concedi; unde abſolutio a cenſuris non ſolum Epiſcopo, ſed etiam Parocho, & cuivis Confeſſario conceditur, dum a Pontifice non reſervatur, ut docent Doctores in de Cenſuris. Præterquamquod Pontifex in textu adducto declaravit, ſe concedere Prælatis inferioribus abſolutionem a Cenſura ſibi non reſervata, nunquam tamen declaravit, ſe concedere inferioribus diſpenſationem in lege non reſervatam.

X.

X. Quod attinet ad diſpenſationem in votis, & juramentis, diverſa eſt ratio ac de diſpenſatione in lege: hæc enim eſt exemptio ab obligatione legis, & juris relaxatio; illa vero eſt ſolum remiſſio juris a Deo acquiſiti per votum, aut juramentum; eo modo, quo promiſſarius remittit juri acquiſito per promiſſionem: Omnes autem Prælati poſſunt Dei nomine, cujus vices gerunt, talem remiſſionem facere, niſi iis interdicatur, quia hoc expedit bono communi, eo quod frequentiſſime oecaſio occurrat; Sicut propter eandem frequentiam poſſunt Prælati inferiores ex tacita conceſſione Pontificis diſpenſare in obſervatione feſtorum, & jejuniorum.

XI. Demum ad rationem a priori, falſum eſt axioma illud, poſſe Epiſcopum pro ſua Eccleſia quicquid Pontifex pro toto orbe, ut notat Pal. n. 9. Epiſcopus enim non poteſt inſtituere cenſuras, approbare Religiones, canonizare Sanctos, definire articulos Fidei, concedere indulgentiam plenariam, diſpenſare in matrimonio rato, aut in Profeſſione Religioſa, committere Presbytero adminiſtrationem Sacramenti Confirmationis, aut Ordinis, & ſimilia, quæ poteſt Pontifex. Quare ſolum poteſt Epiſcopus ad bonum regimen ſuæ diœceſis quicquid Pontifex poteſt, niſi tamen a lege Pontificis ejus ordinaria juriſdictio limitetur; Limitatur autem, quoties non conceditur illi facultas diſpenſandi in lege ſuperioris.

Hinc etiam fit, quod licet poſſit Epiſcopus diſpenſare in legibus Synodi Diœceſanæ, quia non eſt inferior illa, ut communiter cenſent contra Medin. & Rodriq. apud Meroll. n. 257. non poteſt tamen Epiſcopus, aut Archiepiſcopus diſpenſare in lege Concilii Provincialis, quia hoc eſt ſupra ipſum Archiepiſcopum, ut habet Gloſſa in cap. *A Collatione de Appellation. in* 6. Verum tamen eſt, quod leges latæ in Concilio Provinciali, ſi non ſint reſervatæ, poſſint ab Epiſcopo pro ſua Diœceſi diſpenſari, ſicut diximus, poſſe Epiſcopum diſpenſare in obſervatione feſtorum ex tacita conceſſione Pontificis, quia frequenter occurrit occaſio in iis diſpenſandi, idque ſatis conſtat ex uſu.

ARTICULUS IV.

De Ætate, & Ordine in ſingulis Beneficiis requiſito.

I. Quænam ætas pro ſingulis Beneficiis requiratur?

II. Defectus ætatis requiſitæ reddit invalidam Beneficii collationem.

III. Necnon Electionem, & Præſentationem; quin detur materia parvitas.

IV. Ad Beneficium eſſentialiter requiritur Clericatus; necnon Habitus, & Tonſura tempore receptionis.

V. Quid de intentione requiſita in ſingulis Beneficiis?

VI. Num vacet culpa etiam veniali carere animo perſeverandi in Clericatu, dum Beneficium ſimplex acceptatur?

VII. Num reſtituendi ſint fructus ante ſententiam Judicis a ſuſcipiente Beneficium Parochiale abſque animo ſuſcipiendi Presbyteratum intra annum?

VIII. Quandonam poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut Parochus ultra annum differat Sacerdotium?

I. Circa ætatem regula generalis eſt hujuſmodi. Pro beneficio ſimplici olim, ſpectato jure antiquo, requirebatur ſeptennium; jure autem novo Trid. ſeſſ. 25. cap. 6. requiritur decimus quartus annus, ſaltem inchoatus; Si vero beneficium ſit curatum inferius Epiſcopatu, v. g. Paro-

rochiale, requiritur vigeſimus quintus annus inchoatus; Et idem dicas de Abbatibus, Decanis, Præpoſitis, Archipresbyteris, aliiſque Dignitatibus, quibus animarum cura ſubeſt, ex Trident. ſeſſ. 24. cap. 12. Ad Epiſcopatum requiritur trigeſimus annus completus, ex cap. *Cum in curatis de electione*; Et eadem eſt ratio de Cardinalibus, ex Trid. ſeſſ. 34. cap. 1. quamvis ex Conſtitutione Sixti V. apud Palaum diſp. 4. punct. 3. in Cardinalibus Diaconis ea ætas requiratur, quæ ſufficiat, ut intra annum poſſint illo ordine inſigniri; videlicet ſatis eſt vigeſimus ſecundus annus inchoatus. Ad Dignitates vero, vel Perſonatus, quibus nulla animarum cura ſubeſt, requiritur ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. annus vigeſimus ſecundus, qui tamen debet eſſe completus, ex Leſſ. dub. 20. Vaſq., Palao contra Sà, Azor., Henriqu. putantes, ſufficere inchoatum. Et ratio eſt, quia Trid. dicit, hujuſmodi Beneficiarium non debere eſſe minorem viginti duobus annis; ergo ſicut ille dicitur eſſe major viginti duobus annis, qui viginti duos complevit, ita ille eſt minor, qui viginti duos non complevit.

Beneficia vero, quæ non ſunt Curata, neque ſunt Dignitates, aut Perſonatus, ſed exigunt Ordinem ſacrum (ut eſt v. g. Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis) requirunt ætatem, quæ ſufficiat ad illum ordinem intra annum ſuſcipiendum: Quare ad recipiendum Canonicatum exigentem Subdiaconatum requiritur vigeſimus primus annus inchoatus, ut poſſit initio vigeſimi ſecundi ſuſcipi Subdiaconatus: Ex Trid. enim ſeſſ. 24. omnes Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis habere debent aliquem ſacrum Ordinem annexum; quamvis permittatur Epiſcopo, ut cum Capitulo deſignet, quibus Canonicatibus quis Ordo annectatur, dummodo dimidia pars Canonicorum ſint Presbyteri. Solus Canonicus Pœnitentiarius ex ſeſſ. laud. cap. 8. debet eſſe Doctor, vel Licentiatus in Jure Canonico, vel in Theologia, & ætatem habere quadraginta annorum; Quod ſi is non reperiatur in ea diœceſi, eligatur aptior. Similiter ex Trid. ſeſſ. 25. cap. 7. requiritur in Abbatiſſa, & Prioriſſa, ut non ſit minor quadraginta annis, atque adeo quod quadraginta compleverit, & octo annis poſt profeſſionem laudabiliter vixerit; quamvis beneficium non habeat, ſed ſolum officium cum ſua juriſdictione.

II. Porro defectus hujus ætatis in Jure præſcriptæ non ſolum reddit collationem illicitam, ſed etiam invalidam, quia eſt contra formam a jure ſtatutam, in qua non licet Epiſcopo diſpenſare, ut notat Azor. & Leſſ. num. 108., quia eſt lex ſuperioris, eique non committitur diſpenſatio, ut oſtendimus articulo ſuperiore.

III. Neque hæc ætas ſolum debet eſſe, quando beneficium confertur, ſed etiam quando aliquis eligitur, vel præſentatur, quia per Electionem etiam, & Præſentationem aliquod jus acquiritur ad Beneficium. Imo, ut notat Pal. loco citato, neque poteſt aliquis non habens dictam ætatem ſe alteri opponere in concurſu, quia non ſe opponeret legitime.

Inquiritur hic, An in ætate ſive ad Ordines, ſive ad Beneficium requiſita detur materiæ parvitas; adeo ut poſſit ordinari, ac beneficium obtinere, qui proximus eſt ætati requiſitæ?

Reſpondeo, Zanardum apud Dian. p. 9. tr. 9. reſ. 50. exiſtimare, quod ex Epiſcopi diſpenſatione poſſit aliquis Ordines ſuſcipere duobus, vel tribus diebus, antequam ad tempus requiſitum perveniat. Communiter tamen rejicitur, quia univerſim non datur materiæ parvitas, quoties a lege tempus præſcribitur ad aliquam functionem; nec poteſt Epiſcopus in lege Superioris diſpenſare, niſi aut in caſibus frequen-

quentibus, puta in jejuniis, in feſtorum obſervantia &c. aut in caſibus urgentibus ratione epichejæ. Sic non datur materiæ parvitas in profeſſione Religioſa, ita ut valide fiat per biduum ante decimum ſextum annum; Nec poteſt homo citra mortale comedere carnes paulo ante mediam noctem ſabbati, aut paulo poſt mediam noctem diei Jovis; nec ſatisfacit præcepto Paſchali, ſi communicet paulo ante Dominicam Palmarum, & ſic in aliis caſibus; nec poteſt ad id Epiſcopus diſpenſare; ergo idem dicendum in caſu noſtro.

Nonnulli cum Ledeſma, Trullench, Marchino, Leandro apud Dianam loco laudato putant, poſſe mane conferri Ordines, & ſic etiam Beneficium ei, qui veſpere ſequenti complet ætatem requiſitam. Sed neque hoc videtur admittendum propter eaſdem rationes; etenim re vera tunc non habetur ætas requiſita, quamvis eo die illa compleatur.

Alii docent apud Sanch. lib. 7. Conſ. cap. 1. dub. 33. in favorabilibus computari poſſe annos a die conceptionis. Sed communiſſime id exploditur; cum communiſſimus uſus ſit computare annos a die nativitatis.

Denique alii cum Sylv., Henr., Abb. apud Pellizzar. tr. 8. cap. 2. n. 170. autumant, in computatione annorum poſſe rejici dies biſſextiles; ut proinde poſſit aliquis ordinari Sacerdos quinque dies antequam compleat annum vigeſimum quartum, quia nomine anni veniunt 365. dies. Et hanc opinionem in praxim deductam eſſe docet Barboſa Alleg. 16. de off. Epiſc. n. 2. Sed communiter id non admittitur, quia dies biſſextilis pertinet ad complendum quadriennium.

IV. Circa vero aliam conditionem in Beneficiario requiſitam, videlicet Clericatus, ſeu Ordinis, certum eſt, primam tonſuram, etiam ad Beneficia ſimplicia eſſentialiter requiri, ex cap. *Cum adeo de reſcriptis*. Imo tempore collationis debet receptor eſſe cum habitu, & tonſura; alioquin collatio beneficii eſt nulla, & beneficium ſic collatum reſervatur Sedi Apoſtolicæ, ut latius explicat Filliuc. cap. 5. Quando tamen beneficio eſt annexus Ordo ſacer, non eſt neceſſe de jure communi, ut dum quis recipit beneficium, ſit eo ordine initiatus, ſed ſatis eſt, ſi intra annum talem Ordinem ſuſcipiat, ut conſtat ex Clementina 2. *de ætate, & qualitate*. Ex diſpoſitione autem Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. antequam quis ordinetur Epiſcopus, debuit per ſex menſes fuiſſe in ſacro Ordine conſtitutus. Sed an ſatis ſit fuiſſe in ſolo ſubdiaconatu? negat Barboſa, quia Greg. XIV. in Bulla edita 1590. dicit in plurali, debere eſſe conſtitutum in Sacris: Affirmat tamen probabiliter Pal. ex Leſſ. & Azor. quia in cap. *A multis, de ætate, & qualitate* dicitur, poſſe Subdiaconus in Epiſcopum eligi, qui textus non videtur eſſe a Tridentino revocatus, ſed ſolum additum eſt, quod in eo ordine per ſex menſes antea fuerit. Gregorius vero XIV. loquutus eſt in plurali, ſpectato communi uſu loquendi, quo initiatus Subdiaconatu dicitur eſſe in Sacris.

V. Deniq; quoad intentionem in Beneficiario requiſitam ſuſcipiendi ſacrum Ordinem, neque ſtatum Clericalem dimittendi, plura ſunt, & quidem graviora dubia. Illud certum eſt ex cap. *Licet de Electione in 6.* Suſcipientem Parochiale Beneficium obligatum eſſe ſub mortali habere intentionem ſuſcipiendi intra annum Presbyteratum; alias tenetur ſuſceptos fructus reſtituere, niſi voluntate mutata promotus fuerit. Idem docet Vaſq. cap. 3. §. 3. de aliis dignitatibus habentibus curam animarum, quia in jure æquiparantur Beneficiis Parochialibus: Quod tamen

Pal. & Garzia negant, quia pœnæ iſtæ non videntur extendendæ a Beneficiis Parochialibus ad hujuſmodi dignitates. Præterea ſolum qui ſuſcipit Beneficium Parochiale abſque animo ſuſcipiendi Presbyteratum intra annum, tenetur fructus receptos reſtituere ante ſententiam Judicis, niſi mutata voluntate intra tempus debitum promoveatur; In reliquis vero Beneficiis probabiliter nemo tenetur fructus reſtituere ante ſententiam Judicis, etiamſi tali voluntate careat, dummodo ſuo muneri ſatisfaciat.

Non requiritur tamen, ut ſupponit Laym. lib. 4. tract. 2. cap. 14. ex Nav. Sanch., & Leſſ. animus abſolutus ſuſcipiendi Ordinem, & perſeverandi in ſtatu clericali, ſed ſufficit conditionatus, ſi ſcilicet nulla legitima cauſa mutandi voluntatem eo medio tempore contigerit; v. g. ſi interim non moriatur primogenitus, & Clericus beneficiarius cogatur ad matrimonium propter familiæ utilitatem; non enim præſumitur, Eccleſiam velle cum tanto onere obligare ad perſeverandum in ſtatu clericali ratione ſolius beneficii ſuſcepti.

VI. Difficultas nunc præcipua eſt, an, ſicut tenetur ad fructuum reſtitutionem ante ſententiam Judicis dumtaxat ille, qui Beneficium Parochiale ſuſcipit ſine intentione ſuſcipiendi Ordinem requiſitum,& perſeverandi in ſtatu Clericali, ita hic pariter dumtaxat peccet ex defectu talis intentionis; unde poſſit aliquis citra culpam beneficium, præſertim ſimplex, accipere animo fruendi ejus fructibus aliquo tempore, & poſtea tranſeundi ad ſtatum conjugalem beneficium relinquendo?

Certum eſt peccare graviter, ſi quis beneficium ſimplex accipiat habens annexum ordinem ſacrum ſine intentione ſuſcipiendi ordinem tempore a jure præſcripto; delinquit enim contra præceptum Eccleſiæ in re gravi: Si vero beneficium ſimplex ad nullum ordinem ſacrum obliget, quamvis Tol., Sot., Nav. putent etiam peccari graviter, quia decipitur Eccleſia, quæ Beneficium non conferret, ſi ſciret, illud aſſumi abſque intentione perſeverandi in tali ſtatu clericali; Communius tamen cum Sanch. lib. 7. diſp. 45., Leſſ. cap. 33. num. 132. putant eſſe dumtaxat veniale, quia nullo jure nec naturali, nec poſitivo recipiens beneficium obligatur in eo ſtatu perſeverare; Imo a jure canonico beneficiariis liber tranſitus ad nuptias conceditur, ut conſtat ex cap. *Joannes de Clerico conjugato*. Quod vero ſit veniale, ex eo probant, quia beneficia inſtituta ſunt ad alendos eos, qui ſe perpetuo clericatui dedicant; unde eſt aliqua ſaltem venialis deordinatio decipere in hoc Eccleſiam, & propoſitum contra hanc inſtitutionem habere.

Verum Palans cum Garz. docent, vacare id etiam veniali culpa, quia inſtitutio beneficii eſt ab Eccleſia, quæ, ut oſtendimus, liberum tranſitum ad nuptias beneficiariis permittit: ergo carens animo perſeverandi in clericatu non facit contra voluntatem Eccleſiæ, nec contra inſtitutionem beneficii, quod datur ſolum ad alendos Eccleſiaſticos, dum in eo ſtatu perſeverant, & Eccleſiæ miniſtrant, ſine obligatione, quod ſemper beneficium retineant, & ſtatum incompatibilem recuſent. Adduntque, quod ſi eſſet culpa, deberet eſſe gravis, quia gravis materia eſt relinquere ſtatum clericalem. Huic tamen opinioni non aſtipulor.

VII. Oppones contra id, quod diximus, ante ſententiam Judicis reſtituendos eſſe fructus Beneficii ab eo, qui beneficium Parochiale ſuſcipit abſque intentione ſuſcipiendi intra annum Presbyteratum. Nam, ut diſcurrit Pal. ob defectum talis intentionis collatio non fuit invalida; ergo fructus inde acce-

accepti facti ſunt tui : ergo obligatio reſtituendi non eſt ex lege naturali, ſed poſitiva; nulla autem lex poſitiva videtur obligare, ut quis ante ſententiam ſaltem declaratoriam criminis in ſe ipſo pœnam exequatur, & ſe privet jure acquiſito, ut communiter docent de Legibus; ergo ante ſententiam Judicis non teneris hujuſmodi fructus reſtituere. Antecedens autem probatur ex Nav., & Sanch. diſp. 45. quia ſi mutes perverſam hanc intentionem, & ad Presbyteratum intra annum promovearis, poteris retinere & fructus, & beneficium abſque nova collatione, ut conſtat ex textu adducto: ergo ſignum eſt collationem priorem fuiſſe validam.

Reſpondeo cum Sanch., Leſſ., Vaſqu., conceſſo antecedente, nego conſequentiam, quia quamvis valide collatum ſit beneficium, valor tamen, & firmitas non perſeverat, niſi perverſam illam voluntatem mutes; unde ſi per annum perſeveres in ea voluntate non ſuſcipiendi Presbyteratum titulus beneficii, & dominium fructuum ex legis diſpoſitione evaneſcit, atque adeo lege naturali teneris in foro conſcientiæ, & ante judicis ſententiam fructus reſtituere; Negari enim non poteſt, poſſe Pontificem beneficii titulum, & fructuum dominium ſub ea conditione concedere; quod autem de facto ſic conceſſerit, conſtat ex communi ſenſu Doctorum. Ex eo autem quod valida fuerit talis beneficii collatio, ſolum infertur, ut notat Leſſ. contra Sotum, quod qui mutata voluntate ante finem anni promotus fuit, non ſolum poſſit retinere fructus perceptos poſt mutatam voluntatem, ſed etiam fructus perceptos, antequam voluntatem mutaret.

VIII. Rogabis, An poſſit Epiſcopus diſpenſare, ut Parochus Sacerdotium differat ultra annum?

Reſpondeo ex Leſſ., poſſe ob unicam tantum cauſam ſtudiorum, & quidem ad ſeptennium, dummodo intra primum annum, quo debebat fieri Sacerdos, fiat Subdiaconus, ne ſcilicet a ſtatu Eccleſiaſtico reſilire poſſit, ut habetur in cap. *Cum ex eo de Elect. in 6.*

Neque dicas facultatem hanc eſſe ademptam Epiſcopis ex Trid. ſeſſ. 12. cap. 4. ubi dicitur: *Nec aliis in poſterum fiat proviſio, niſi iis, qui jam ætatem, & cæteras habilitates integre habere dignoſcantur; alıter irrita ſit proviſio*; Unde videtur requirere præſentem eruditionem, & conſequenter incapax eſt Beneficii, qui indiget diſpenſatione, ut ſtudiis vacet.

Reſpondeo enim cum Leſſ. ex Nav. Tridentinum noluiſſe quoad ſcientiam in beneficiario requiſitam inducere correctionem juris antiqui, quandoquidem id clarius debuiſſet explicare; ſed ſolum voluiſſe renovare id, quod jure antiquo decretum erat addita clauſula irritante, in qua ſubintelligatur exceptio jure antiquo conceſſa, videlicet niſi Epiſcopus cauſa ſtudiorum diſpenſaverit.

ARTICULUS V.

De Scientia, & Probitate Beneficiarii.

I. Quænam doctrina pro ſingulis Beneficiis requiratur?

II. Num defectus ſcientiæ requiſitæ irritam reddat Beneficii collationem?

III. Num poſſit Pontifex diſpenſare, ut illiterato Beneficium conferatur?

IV. Quænam Beneficia requirant Doctoratum?

V. Quandonam eſt irrita Beneficii collatio ex defectu Doctoratus?

VI. Quænam probitas in Beneficiario requiratur? Et cur defectus ſcientiæ requiſitæ irritet Beneficii collationem, non vero defectus probitatis?

I. Circa ſcientiam regula generalis eſt, eam ſcientiam in beneficiario requiri, quæ ſatis eſt ad exercendum officium beneficio annexum, quia beneficium datur propter officium, *ex cap. finali de Reſcriptis in 6.* Unde ſequitur primo, in Epiſcopis requiri, ut poſſint in ſana doctrina alios cohortari, & eos, qui contradicunt, arguere, ut loquitur Apoſtolus; majorique ſcientia pollere debent Cardinales, ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 1., quia Pontifici aſſiſtunt, & conſilium ei præbere debent pro totius Orbis gubernatione. Sequitur ſecundo, in Parochis requiri, ut poſſint populum edocere, quæ credere, & obſervare debet, eique ſacramenta miniſtrare. Tertio beneficia, quæ juriſdictionem habent annexam, & cauſarum judicium, utriuſque Juris ſcientiam expoſtulant: beneficia vero ſimplicia, quæ nullum habent annexum ordinem, & ſolum obligant ad recitationem horarum, linguæ latinæ ſcientiam requirunt. Quamvis Palaus, & Azorius putent, capacem eſſe hujus beneficii, qui ſolum latinam linguam ſcit legere, etiamſi ſenſum verborum non percipiat: Et communiter Doctores docent, non dici prorſus illiteratum, qui prima Grammaticæ rudimenta didicit.

II. Utrum autem ipſo jure ſit irrita collatio beneficii facta ei, qui ſcientiam non habet ſufficientem ad obeundum munus ſuum? dico cum communi, quod ſi beneficiarius ſit prorſus illiteratus, collatio beneficii ſit irrita. Ratio eſt, quia in cap. *Cum in cunctis* dicitur, quod eligens indignum ob ætatis, morum, ſcientiæ, & natalium defectum, privetur poteſtate eligendi, & electio ad ſuperiorem devolvatur: ergo talis electio eſt nulla. Probatur conſequentia, quia defectus ſcientiæ æquatur defectui ætatis, & nativitatis; Sed talis defectus in omnium ſententia reddit irritam collationem beneficii: ergo etiam defectus ſcientiæ. Si vero beneficiarius non ſit prorſus illiteratus, ſed aliquam habeat literaturam, eſto non ſufficientem, collatio erit ſolum irritanda, ut notant Barboſ., Garzia, Azor., ex Trid. ſeſſ. 7. cap. 3. Et ratio eſt, quia poteſt hic aliqualiter ſuo muneri ſatisfacere, & in nullo textu habetur, quod talis collatio ſit irrita.

III. Dubitatur etiam, An poſſit ex Pontificis diſpenſatione beneficium conferri illiterato? Negant plures apud Gonzalez, putantes, jure divino ſcientiam requiri; quod colligunt ex illo Oſeæ 4. *Tu ſcientiam repuliſti, & ego te repellam, ne Sacerdotio fungaris mihi.* Communiter tamen affirmant, quia de jure divino ſolum eſt, quod beneficiarius officium exercens aptus ſit ad illud exercendum. Pontifex tamen interveniente gravi cauſa eximere poteſt beneficiatum ab obligatione exercendi munus ſuum, aſſignando illi coadjutorem.

IV. Præter ſcientiam requiritur aliquando publicum de illa teſtimonium. Nam Trid. ſeſſ. 22. cap. 2. ſtatuit in primis pro Epiſcopatu, & aliis ſuperioribus beneficiis, ne ullus promoveatur, qui in univerſitate ſtudiorum Magiſter, ſive Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologiæ ſcientia, vel Jure canonico merito non ſit creatus, aut publico alicujus Academiæ teſtimonio idoneus ad alios edocendos oſtendatur; Quod ſi Regularis fuerit, a Superioribus ſuæ Religionis ſimilem fidem habeat. Præterea requiritur gradus Doctoris, Magiſtri, vel Licentiati pro Canonico Pœnitentiario Cathedralis, ex Trid. ſeſſ. 24. cap. 8.; Sicut etiam pro Archidiaconis juriſdictionem contentioſam habentibus, qui proinde oculi Epiſcopi dicuntur; Secus vero pro Archidiaconis, qui hac juriſdictione ex recepta conſuetudine carent; Nec id requiritur pro Decanatu, aut aliis Dignitatibus;

bus; quamvis Trid. ſeſs. 24. cap. 12. hortetur, ut non niſi Doctoribus, Magiſtris, aut Licentiatis conferantur, & ſaltem dimidia pars Canonicatuum iis graduatis detur.

V. Difficultas eſt, An ſi gradus ſit obtentus abſque ſcientia competenti, proviſio beneficii ſit irrita? nam gradus hic requiritur propter ſcientiam, & Trid. dicit, non eſse eligendum in Epiſcopum, niſi qui merito ſit creatus Doctor, vel Magiſter, &c. Communiter tamen docent, collationem eſse validam, quamvis facta ſit parum literato, ut ſupra diximus; aliter innumeri eſſent ſcrupuli in promotis, & innumera ſequerentur inconvenientia, ſi ſic graduati non poſſent uti privilegiis graduatorum. Imo ſi quis contra conſtitutiones, & conſuetudines Univerſitatum falſo probavit curſus neceſſarios, vel deſcriptionem in matricula, vel non ſervavit formam in examine præſcriptam, tunc ſolum collatio beneficii eſſet invalida, quando ſupradictæ conſtitutiones ita ea expoſtulant, ut declarent ſuſceptionem gradus aliter factam eſſe nullam; Quod ex Pal. in omnibus fere univerſitatibus ſtatutum eſt; ſecus vero eſſet pariter valida.

VI. Probitas vero morum (quæ ſcilicet gravia peccata excludat) ita in beneficiario requiritur ex cap. *Grave nimis de Præbendis*, ut ejus defectus non reddat invalidam beneficii collationem, niſi per accidens, videlicet ſi delictum traheret ſecum aliquod impedimentum, puta excommunicationem, irregularitatem &c. Neque dicas, defectum literaturæ reddere hominem beneficii incapacem, ergo etiam defectum probitatis. Nam diſparitas eſt, quia ſine literatura non poteſt exerceri officium, ad quod beneficium ordinatur: Contra vero deditus vitiis poteſt officium beneficio annexum exercere, quamvis non licite ſic illud exerceat.

QUÆSTIO II.

In quoſnam uſus expendi poſſint fructus Beneficii?

DIſcutiendum hic primo, Num Beneficiarius ſit dominus fructuum ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum, an ſolum Adminiſtrator? Deinde, quænam dicatur congrua Beneficiarii ſuſtentatio? Tertio, Num Beneficiarius ſit dominus etiam fructuum, qui congruæ ſuſtentationi ſuperfluunt? Quarto, Quandonam Beneficiarii, & quando Laici ad Eleemoſynam obligentur de ſuperfluis ſtatui? Quinto, Utrum etiam jure naturali Beneficiarii obligentur erogare ſuperflua in uſus pios? Ultimo, An etiam Beneficiarii Religioſi ſint domini omnium fructuum Beneficii?

OTECA NAZ.

Digitized by Google

ARTICULUS I.

An Beneficiarii ſint domini fructuum ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum?

I. Beneficiariorum bona vel ſunt Patrimonialia, vel quaſi Patrimonialia, vel mere Eccleſiaſtica.
II. Beneficiarii ſunt abſolute domini fructuum Beneficii ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum.
III. Non quia hujuſmodi fructus ſunt merces laboris.
IV. Sed quia ad conſervandam dignitatem Eccleſiaſticam conferuntur.
V. Num poſſint ad uſus profanos expendi fructus, qui a congrua ſuſtentatione ſubtrahuntur?
VI. Num lege poſitiva prohibeatur Beneficiariis de hujuſmodi fructibus ad uſus profanos diſponere?
VII. Num ſint domini fructuum ad ſuſtentationem neceſſariorum, etiamſi habeant Patrimonialia?
VIII. Num poſſint Patrimonialibus veſci, & de illis fructibus pro libito diſponere?
IX. Num ſimulantes paupertatem reſtituere teneantur, quod titulo eleemoſynæ acceperunt?

I. BOna Beneficiariorum alia ſunt Patrimonialia, alia quaſi Patrimonialia, alia mere Eccleſiaſtica. Patrimonialia dicuntur, quæ donatione, labore, hæreditate acquiſivit Eccleſiaſticus, aut alia ſimili via, qua ſolent laici ea ſibi comparare. Quaſi Patrimonialia dicuntur, quæ Eccleſiaſticus tamquam Clericus acquirit, nulla habita ratione beneficii, v. g. celebrando, concionando, funus ducendo, &c. Mere Eccleſiaſtica ſunt, quæ titulo beneficii acquiruntur, ut ſunt Primitiæ, Decimæ, & omnes fructus beneficii. Certum eſt, beneficiarium eſſe dominum bonorum non ſolum Patrimonialium, cum non ſit ipſe deterioris conditionis, quam laicus, ſed etiam quaſi Patrimonialium, utpote quæ accipiuntur in ſtipendium, & mercedem laboris exhibiti, & ſine ullo onere, aut conditione traduntur, quod ſcilicet ad pios uſus expendantur, ut notant Vaſquez, & Leſſ. Quare dubium ſolum eſt de proventibus beneficii, Num ſcilicet jus tantum adminiſtrationis, an etiam dominii habeat beneficiarius ſæcularis? nam de Regulari dicemus articulo ultimo.

II. Communis, & vera ſententia apud Molin. diſput. 145. Leſſ., Bonac. contra Sarmientum, & alios docet, beneficiarios eſſe abſolute dominos fructuum neceſſariorum ad congruam ſuſtentationem; unde ad libitum poſſunt illos expendere, non ſecus ac Bona Patrimonialia, & quaſi Patrimonialia.

III. Probant id communiter; quia congrua ſuſtentatio eſt pretium laboris, propter quem datur beneficium; Operario autem liberum eſt mercedem inſumere in quos uſus maluerit. Verum hæc ratio videtur parum efficax; labor enim beneficiati regulariter non eſt tantus, ut illi reſpondeat ex debito congrua ſuſtentatio; Quis enim dixerit, recitationem v. g. Horarum exigere integram ſuſtentationem recitantis? Neque valor laboris poteſt eſſe major ex ſpiritualitate operis, ſicut labor v. g. in docendis ſcientiis æſtimabilior eſt ratione operis, in quo exercetur. Nam ſic committeretur ſimonia æſtimando ſpiritualia pretio temporali, ut ſi aurum calicis conſecrati pluris vendatur propter conſecrationem. Adde, quod labor ipſe intrinſecus rei ſpirituali pecunia æſtimari non poteſt citra ſimoniam, ex regula illa Urbani in cap. *Si quis objecerit* 1. qu. 3. *Qui horum alterum vendiderit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.*

IV.

IV. Validior itaque ratio eſt, quia congrua ſuſtentatio debita eſt ad conſervandam dignitatem Eccleſiaſticam, quam habet beneficiarius: Quod colligitur ex cap. finali *de Reſcriptis in 6.* ubi dicitur, *Beneficium dari propter Officium*; & nomine Officii non venit onus horarum Canonicarum, nec labor in ſatisfaciendo proprio muneri, ſed dignitas beneficiarii. Quare quamvis labor v. g. Canonici non mereatur tot fructus, quot ad integram ſui ſuſtentationem requiruntur; meretur tamen illos dignitas Canonicalis. Ex quo fit, ut dignitati præſtantiori, puta Cardinalatus, quamvis minus laborioſæ, quam ſit altera, major tamen ſumma fructuum debeatur; quia congrua ſuſtentatio majoris dignitatis exigit majores expenſas. Neque obſtat, hinc ſequi, ab Eccleſia multis dignitatibus injuſte aſſignari tenue beneficium; cum plurimi Epiſcopatus tenuiores habeant reditus, quam multi Canonicatus. Nam illæ dignitates voluntarie ſuſcipiuntur a beneficiariis, & conſequenter non fit illis injuria ab Eccleſia, quæ non poteſt pinguiores reditus offerre; Sicut nec fit injuria marito accipienti voluntarie uxorem, quæ caret dote competente ad illam alendam.

V. Sequitur ex dictis primo, quod ſi beneficiarius parce vivendo minuat expenſas habitationis, familiæ, menſæ, ſupellectilis proportionatæ ſuæ dignitati, poſſit pro libito diſponere de fructibus, quos non expendit in ſui congruam ſuſtentationem; dando illos conſanguineis, & expendendo in uſus profanos, ut docent communiter cum D. Thom. 2. 2. qu. 185. art. 7. Probatur illatio; nam beneficiatus portionis debitæ congruæ ſuæ ſuſtentationi eſt dominus, non uſuarius; ergo non ſolum poterit illam ad proprios uſus convertere, quod convenit uſuario, ſed etiam pro libito diſponere, quod convenit domino. Notandum vero, quod beneficiarius licet iſtorum fructuum dicatur dominus, bonorum tamen immobilium Eccleſiæ nullatenus ſit dominus, cum non habeat facultatem de illis diſponendi: Eſto non ſit ſimplex uſuarius, ſed uſufructuarius; non enim ſolum habet facultatem utendi de fructibus beneficii, quod convenit uſuario, ſed etiam utendi ſimul, & fruendi, ſeu percipiendi, quicquid emolumenti percipit ex beneficio, ſalva illius ſubſtantia; atque adeo poteſt fructus beneficii alienare, vendere, locare, &c. quæ non licerent, ſi ſolum eſſet uſuarius, & non uſufructuarius.

VI. An autem hoc, quod jure naturalis dominii permittitur, lege tamen poſitiva prohibeatur? eſt dubium apud Molin. diſp. 146.; eo quod Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. prohibeat, ne fructus beneficii expendantur in conſanguineis, & familiaribus ditandis, & conſequenter in uſibus profanis.

Communiter autem docent cum Sanch. libro 2. conſil. cap. 2. dub. 43. contra Sarmient. & Panorm. Tridentinum non loqui de fructibus ad congruam ſuſtentationem neceſſariis, ſed de ſuperfluis. Ratio ex Nav. & Molin. eſt, quia pecunia, quam beneficiatus reſervat imminuendo de ſuſtentatione ſibi debita, non cenſetur fructus beneficii, ſed induſtriæ, quia parcius vivere, quam poſſet, reputatur induſtria; Bona autem per induſtriam acquiſita comparantur Patrimonialibus, quæ licite expendi poſſunt in uſus profanos. Sic in materia de reſtitutione communiter docent, fructus mere induſtriales rei alienæ non cenſeri fructus rei alienæ, & ideo poſſe a fure retineri, & non reſtitui domino, cum nullum inde damnum dominus patiatur.

VII. Sequitur ſecundo ſolutio illius dubii, An Beneficiarius acquirat dominium fructuum ad congruam ſuſten-

tationem requiſitorum, etſi habeat bona Patrimonialia, quibus poſſit commode ſuſtentari? Negant Adrian. & alii, apud Sanch. loco cit. dub. 44., tum quia Can. 40. Apoſtol. dicitur poſſe Epiſcopus uti fructibus, quibus indiget, ſi tamen indiget; qui autem habet Patrimonialia non indiget: tum etiam quia Cauſ. 16. quæſt. 1. cap. ult. habetur, *Qui autem bonis Parentum, & operationibus ſuſtentari poſſunt, ſi quod eſt pauperum accipiunt, ſacrilegium committunt.*

Communiter tamen tam Canoniſtæ, quam Theologi cum Sanch. docent, eodem modo divitem, ac pauperem beneficiarium acquirere dominium fructuum, qui ad congruam ſuſtentationem requiruntur. Ratio eſt facilis ex principio præjacto, quia ſcilicet fructus congruæ ſuſtentationis ſunt ſtipendium dignitatis Eccleſiaſticæ; debitum autem ſtipendii non dependet ab indigentia ejus, cui datur, ſed ab onere, propter quod datur; ergo beneficiario ſuſtinenti Eccleſiaſticam dignitatem debetur ſtipendium talis dignitatis, quantumvis bonis Patrimonialibus abundet; Sicut Regi v. g. datur ſtipendium a Regno ad ſuſtentandam dignitatem Regiam, quantumvis aliunde haberet requiſita ad illam ſuſtentandam.

VIII. Ex quibus etiam deducitur, poſſe beneficiarium ſuſtentari de fructibus beneficii, & patrimonialia relinquere conſanguineis, aut in alios uſus expendere; vel ſi de patrimonialibus ſuſtentetur, poſſe illa de reditibus beneficii compenſare, dummodo non habuerit animum oppoſitum non compenſandi, ſeu quaſi donandi, ut poſſit omnes reditus beneficii in pios uſus expendere. Ratio eſt, quia qui Altari ſervit, de Altari vivere debet, integre inde accipiendo ſuam congruentem ſuſtentationem; cum nemo ſuis ſtipendiis militare teneatur, ut docet Apoſt. 2. ad Corinth. 9.

IX. Neque obſtant jura in contrarium adducta; Nam in Can. 40. Apoſtolorum ſermo eſt de Epiſcopis, qui habebant votum ſolemne paupertatis, & erant incapaces dominii; unde ſolum poterant uti fructibus, quibus indigebant. In cauſa vero 16. laudata ſermo eſt de Clericis, quibus dantur bona Eccleſiæ non ut miniſtris, & titulo ſtipendii, ſed ut pauperibus, & titulo Eleemoſynæ; iſti enim fingentes paupertatem procul dubio peccant accipiendo Eleemoſynas pauperibus donatas: Donatio enim Eleemoſynaria ſupponit eſſentialiter indigentiam, nec cenſetur voluntaria, niſi detur indigenti; unde fingens paupertatem non acquirit ejus dominium, ſed tenetur illam reſtituere, vel ipſi danti, ut docet Vaſq., & Palaus, quia per donationem invalidam non transfertur dominium; vel aliis pauperibus, ut nonnulli etiam probabiliter docent, eo quod videantur jus acquiſiviſſe pauperes, quibus facta eſt donatio; quamvis Sotus, & Granad. contra Nav. apud Dian. part. 5. tract. 8. reſol. 21. cenſeant id verum eſſe dumtaxat in Eleemoſynis extraordinariis, non in quotidianis & communibus, quæ oſtiatim mendicantibus dari ſolent; iis enim videntur dari abſolute titulo charitatis, & paupertas videtur eſſe cauſa impulſiva, non finalis. Quare cum Eleemoſyna non detur conditionate, videlicet ſi adſit paupertas, quamvis peccent ſimulantes paupertatem, non tenentur tamen reſtituere modicam ſummam acceptam, niſi aliud conſtet de mente donantis. Verum quidem eſt, quod cognita ſimulatione paupertatis, non fuiſſet erogata ſtips; ſed non proinde ſequitur, quod ſtips erogata ſit ſub conditione paupertatis, aut quod paupertas fuerit cauſa finalis illius: Sicut in aliis contractibus eſt manifeſtum; nam ex.

gr.

gr. quamvis Epiſcopus non contuliſſet Beneficium Clerico improbo, ſi ejus improbitatem advertiſſet, non proinde collatio eſt conditionata, & invalida, cum non ceſſet cauſa finalis illius, quæ eſt idoneitas Clerici: Aliter fere omnes contractus eſſent conditionati, & invalidi, quia fere ſemper quædam ignorantur, quibus deprehenſis non fieret contractus.

ARTICULUS II.

Quænam dicatur Congrua Beneficiarii Suſtentatio?

I. Congrua ſuſtentatio quid ferat?
II. An comprehendat ſuſtentationem pauperum conſanguineorum?
III. An Spurii alimenta, & dotem Spuriæ?
IV. An ſolutionem etiam debiti ob actiones peccaminoſas contracti?
V. Num ſuſtentationem congruam dignitati?
VI. Quid de ſuſtentatione congrua perſonæ, quæ ſit valde nobilis, aut valde docta?
VII. An ea comprehendat, quæ requiruntur ad altiorem ſtatum acquirendum?
VIII. Beneficiariis non licet fructus ſuperfluos expendere ad acquirendam dignitatem ampliorem, quamvis proxime futuram.
IX. Laicis quomodo id liceat?
X. Poſſunt Beneficiarii reſervare aliquid ad conſervandam dignitatem proxime, & probabiliter futuram.
XI. Dummodo tamen aliunde non poſſint tali neceſſitati proſpicere.

I. Conveniunt Doctores, congruam ſuſtentationem includere expenſas domus, menſæ, veſtium, famulorum, ſupellectilis, dummodo hæc ſint proportionata Eccleſiaſticis viventibus de Patrimonio Chriſti: Includit etiam hoſpitalitates, convivia, ac donationes moderatas, necnon recreationes; a quibus tamen jure merito eximit Sanch. dub. 41. alere paraſitos, & Hurt. Equos, & canes venaticos.

II. Dubium eſt primo, An comprehendat etiam congruam ſuſtentationem conſanguineorum non habentium requiſita ad ſe ſuſtentandum juxta ſtatum, ad quem elevati ſunt ex nova dignitate Beneficiarii, poſtquam Frater, aut Patruus Epiſcopalem, aut Cardinalitiam dignitatem adeptus eſt? Communis ſententia cum Molin. diſp. 146. affirmat, dummodo conſanguinei careant bonis Patrimonialibus. Ratio eſt, quia congrua ſuſtentatio beneficiarii poſtulat, ut hic decenter vivat; non vivit autem decenter Epiſcopus v. gr. ſi ſit illi dedecus habere conſanguineos, qui non vivant, ut decet conſanguineos Epiſcopi, juxta commune prudentum judicium, ac praxim moderatorum. Unde infert Molin., poſſe Epiſcopum dare majorem dotem Filiæ Spuriæ indigenti, quam poſſet ſimplex Sacerdos, quia major dos decet Patrem nobiliorem. Præterea probari etiam poteſt doctrina hæc communiter recepta, quia ſi conſanguineus non habeat requiſita ad novum ſtatum, ad quem elevatus fuit per Beneficium ſui v. gr. Fratris, jam eſt indigens: ergo poteſt beneficiarius tradere illi fructus etiam ſuperfluos ſuæ ſuſtentationi titulo Eleemoſynæ a Tridentino præceptæ; Eleemoſyna enim reſpicit indigentiam, & indigentia ex Sanch. dub. 38. dicit non ſolum defectum neceſſariorum ad naturam, ſed etiam ad ſtatum.

III. Gravior itaque difficultas eſt de Filio ſpurio beneficiarii, an poſſit ex fructibus beneficii ſuſtentari, ſi Pater habeat bona Patrimonialia? In affirmativam ſententiam valde inclinat Palaus tom. 1. tract. 6. diſp. 2. punct. 9.;

quia

quia congrua ſuſtentatio beneficiati omnia illius onera comprehendit, inter quæ ſunt alimenta ſpurii, ad quæ iſte habet jus. Neque obſtat, poſſe huic oneri ſatisfieri bonis Patrimonialibus. Nam ſi poteſt beneficiarius donationes moderatas ex fructibus beneficii facere, & congruam ſuſtentationem dare conſanguineis indigentibus ex iiſdem fructibus, quantumvis abundet Patrimonialibus bonis, cur non poterit ſimiliter dare ſpurio alimenta?

Communior tamen ſententia cum Azor., Filliuc., Nav., Bonac. punct. 2. num. 15. docet, tunc ſolum poſſe beneficiarium dare ex fructibus Beneficii Filio ſpurio alimenta jure naturæ debita, & Filiæ ſpuriæ dotem, (quæ ſuccedit in locum alimentorum) quando aliunde ea ſuppeditare non poteſt; & Palaus ipſe fatetur, hoc eſſe in praxi conſulendum. Ratio eſt, quia congrua ſuſtentatio beneficiati fert jus ad ſatisfaciendum oneribus, quæ ſunt juxta ſtatum Clericalem; Onus autem alendi ſpurium non eſt juxta, ſed contra ſtatum Clericalem; ergo non ſpectant fructus beneficii ad illud, niſi tantum conditionate, videlicet ſi Spurius indigeat; qui tamen non indiget, ſi Pater poteſt ex Patrimonialibus illum alere. Unde patet diſparitas inter donationes moderatas, aut alimenta conſanguineorum indigentium, & alimenta Spurii; Illa enim ſunt juxta ſtatum Clericalem, unde ex fructibus beneficii dari poſſunt, quantumvis beneficiarius Patrimonialibus abundet.

IV. Hic diſcurſus conformis eſt doctrinæ communi, quam tradit Sanch. dub. 42.; dum quærit, An poſſit beneficiatus ex fructibus beneficii ſolvere debita contracta ob actiones peccaminoſas? Communiter enim Doctores negant id poſſe, ſi habeat patrimonialia, poſſe vero, ſi non habeat. Ratio eſt eadem, quia debita contracta ob actiones peccaminoſas ſunt contra, non juxta ſtatum Clericalem; ergo ad illa ſolvenda non debentur bona beneficii abſolute, ſed conditionate, ſi ſcilicet aliis careat. Et ratio radicalis hujus eſt, quia quando debitor eſt impotens ad ſolvendum, cenſetur indigens: ergo fructus, qui expenduntur ad ſolvendum ea debita a beneficiario carente Patrimonialibus, videntur dari loco Eleemoſynæ.

V. Dubitatur ſecundo, An perſonæ illuſtres, quæ habent dignitatem Eccleſiaſticam parem alteri vilis conditionis, poſſint pro congrua ſuſtentatione ſumere fructus beneficii ampliores? Negat Lorca diſp. 40., quia cum fructus beneficii ſint ſtipendium dignitatis Eccleſiaſticæ, conſequenter applicandi ſunt ad ſuſtentandam illam dignitatem, non vero nobilitatem perſonæ. Hæc tamen doctrina communiter rejicitur, ubi perſona careat patrimonialibus requiſitis ad congruam ſuſtentationem ſuæ nobilitatis; quia ſcilicet tunc reputatur indigens. Quare ſicut fructus beneficii applicari poſſunt ad ſublevandam ſimilem indigentiam alterius, a fortiori ad ſublevandam propriam. Difficultas itaque procedit, An poſſit uti fructibus beneficii ad propriam nobilitatem ſuſtentandam, etiamſi habeat Patrimonialia? In quo ſenſu id negat Sanch. dub. 41. cum Molin., Nav., & aliis, quia ſunt fructus deſtinati ad vivendum juxta qualitatem beneficii, non perſonæ, niſi hæc indigeat. Affirmat tamen probabilius Laym. cap. 3. & Hurt. 2. 2. diſp. 160. ſect. 6. Ratio eſt, quia nobilitas perſonæ auget in æſtimatione morali ipſam dignitatem Eccleſiaſticam; unde ſtipendium debet ſervare menſuram ex illa, cum debeat ſervare menſuram ex dignitate, ut fatentur Adverſarii. Nec Molin. diſſentit, ſi attente legatur; Nam diſp. 145. dicit, illud incrementum ſuſtentationis poſſe ſumi ex reditibus beneficii, ſi nobilitas perſonæ

Digitized by Google

næ ſit utilis Eccleſiæ, ut ſane regulariter eſt utilis. Et confirmatur, quia in cap. *de Multa de Prebend.* Innoc. III. dicit, diſpenſari poſſe a Sede Apoſtolica cum valde nobilibus in duplicitate beneficii; ergo (ut inferunt Laym., & Kon. dub. 11.) ſupponit Pontifex, poſſe perſonas valde nobiles ſumere plures fructus pro ſua ſuſtentatione, quam poſſent alii; alioquin inutilis eſſet hæc diſpenſatio. Illud tamen certum eſt, ſuſtentationem ab hujuſmodi beneficiario non eſſe ſumendam, ſicut ſumeretur a pure Laico ejuſdem nobilitatis, quia ſuſtentatio in ſtatu Eccleſiaſtico debet eſſe moderata, cum minuatur potius nimio luxu dignitas Eccleſiaſtica, quam augeatur.

VI. Quod diximus de perſona valde nobili, dici etiam debet de notabiliter docta, ut iidem Doctores conſequenter docent ex laudato cap. *de Multa de Prebend.* Ratio eſt, quia etiam nimia literatura auget in æſtimatione morali dignitatem Eccleſiaſticam; unde 1. ad Timoth. 5. dicitur, *Qui bene præſunt Presbyteri, duplici honore*, (ideſt munerum largitione, ut exponit Hieronym. in cap. 15. Matth.) *digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & doctrina*. Idem etiam dicendum, ſi beneficiatus ejuſdem dignitatis, v. gr. Epiſcopus, habeat ampliores reditus, quam alius Epiſcopus; poterit enim pro ſua ſuſtentatione ampliores fructus ſumere, quia majoritas etiam redituum reddit dignitatem æſtimabiliorem, ut idem Laym. fuſe expendit loco citato, & divites cogendi non ſunt vivere pauperum cibo, ex cap. *Non cogatur* diſt. 41.

VII. Dubitatur ultimo, An congrua ſuſtentatio beneficiarii comprehendat non ſolum quæ ad præſentem dignitatem, ſed etiam quæ ad altiorem ſtatum, & dignitatem requiruntur, quin obligetur ea in pauperes, aut in alios pios uſus diſtribuere? Ratio dubii eſt, quia hinc ſequeretur rariſſime dari fructus ſuperfluos pro Eleemoſynis, quia omnia requirerentur ad ſtatum majorem acquirendum. Vaſq. de Eleemoſynis cap. 4., quamvis id concedat de Laicis, negat tamen de beneficiatis: Lorca negat de utriſque; Et quidem jure merito; falſiſſima enim eſt, & ab Innoc. XI. damnata prop. 15. dicens: *Vix in Sæcularibus invenies, etiam in Regibus, ſuperfluum ſtatui; & ita vix aliquis tenetur ad Eleemoſynam, quando tenetur tantum ex ſuperfluo ſtatui*. Nihilominus diſtinguendum puto cum Cajet., & Cord. apud Dian. part. 5. tract. 8. reſol. 20., & inſpiciendum num altior dignitas, quæ ſperatur, ſit proxima, & probabiliter futura, an ſit remota? & utrum requiſita ad altiorem dignitatem proxime aſſequendam habeantur aliunde, quam ex bonis beneficii, & ſolum requirantur fructus beneficii, ut ad illam aſſumptus non indigeat?

VIII. Dico itaque primo: Beneficiatus non poteſt applicare fructus beneficii ſuperfluos ſtatui ad acquirendam dignitatem altiorem, non ſolum ſi ea ſit remota, quod eſt certum, aliter nunquam teneretur ad Eleemoſynas; ſed etiam ſi ſit proxima. Ratio eſt, quia acquiſitio dignitatis altioris non pertinet ad congruam ſuſtentationem ſtatus præſentis, ut patet; ergo cum beneficiarius teneatur ad uſus pios expendere quicquid ſupereſt de ſuſtentatione congrua præſenti ſtatui, juxta præceptum Tridentini ſeſſ. 25. cap. 1. non poteſt fructus beneficii applicare ad acquirendam dignitatem altiorem, quamvis probabiliter & mox aſſequendam.

IX. Dico ſecundo. Laici, qui non habent hoc onus Eccleſiaſticorum, expendendi ſcilicet in uſus pios quicquid eſt ſuperfluum ſtatui præſenti, ſed ſolum obligantur ad aliquas Eleemoſy-

moſynas, poſſunt applicare quicquid eſt ſuperfluum ſtatui præſenti ad acquirendas dignitates majores proxime, & probabiliter aſſequendas. Ita Kon. diſp. 27. de Charit. dub. 8., & juxta hanc ſententiam interpretandus eſt Vaſq. laudatus. Ratio eſt, quia bona Laicorum ſunt propria, non Eccleſiæ, uti ſunt bona beneficiariorum, quibus dantur cum onere erogandi ſuperfluum pauperibus: ergo ſi non urgeat extrema, aut gravis neceſſitas proximi, non ſunt privandi Laici dignitate altiori proxime obtinenda, ut ſubveniant pauperibus in neceſſitatibus communibus; hoc enim eſſet grave damnum divitum, & modica utilitas pauperum; Unde non videtur poſſe hoc præcipi a Virtute Miſericordiæ.

X. Dico tertio. Beneficiatus quamvis non poſſit ſuperflua ſtatui præſenti expendere ad acquirendam altiorem dignitatem, poteſt tamen ea reſervare ad congruam ſuſtentationem dignitatis majoris proxime, & probabiliter futuræ, ſi ad illam aliunde, & independenter a fructibus beneficii ſit promovendus; Aliud enim eſt uti fructibus, ut promoveatur, quod beneficiario non licet; aliud vero reſervare illos, ne promotus indigeat; quod videtur licere. Ratio eſt, tum quia Doctores cum Nav. Opuſculo de Redit. qu. 1. concedunt poſſe beneficiarium reſervare fructus ad neceſſitates de proximo probabiliter futuras Ægritudinis, Sterilitatis, Litis, &c. ergo etiam ad neceſſitates ſtatus altioris mox futuri; Tum etiam quia ad ſimilem indigentiam alterius promovendi applicari poſſent illi fructus titulo Eleemoſynæ; ergo a fortiori ad propriam: Tum demum a priori, quia ad congruam ſuſtentationem ſtatus præſentis ſpectat non ſolum non indigere de præſenti, ſed neque exponi proximo, & probabili periculo indigentiæ; cum præſertim ſtatus proxime, & probabiliter futurus reputetur moraliter præſens.

XI. Hinc ſequitur primo, requiri, ut hæc indigentia probabiliter videatur eſſe neceſſaria ad ſtatum majorem mox acquirendum, nec ſit beneficiarius tunc habiturus probabilem ſpem proſpiciendi aliunde iis neceſſitatibus; aliter non reputabitur abſolute indigens. Secundo requiri, ut neceſſitas non ſit remota; unde Sanch. dub. 38. cum Navar. negat poſſe Beneficiarium reſervare fructus ad neceſſitates remotas, v. gr. ad dotem neptis nondum natæ; ad vivendum in ætate decrepita, quæ longe diſtat, &c.

ARTICULUS III.

An Beneficiarius ſit Dominus etiam fructuum, qui congruæ ſuſtentationi ſuperfluunt?

I. Fructus, qui congrua ſuſtentationi beneficiarii ſuperfluunt, videntur non poſſe citra furtum pauperibus denegari.

II. Sed probabilius non datur ad id obligatio ex juſtitia.

III. Aliter non irritarentur in jure Beneficiariorum Teſtamenta.

IV. Nec eſſet validum teſtamentum, ubi daretur teſtandi conſuetudo.

V. Praxis Eccleſiæ ratas habentis Beneficiarii donationes id confirmat.

VI. Fructus ſuperflui ex Eccleſiæ præcepto in uſus pios expendendi.

VII. Largo modo dicuntur Raptores, qui id negligunt.

VIII. Peccant graviter, qui aliter de his fructibus diſponunt, ſed ad reſtitutionem non tenentur; ſicut nec accipientes.

IX. Immo accipientes neque ex præcepto Miſericordiæ, aut Religionis tenentur illos in pios uſus expendere.

I. Hæc

I. HÆc eſt præcipua quæſtionis præſentis difficultas; cum enim fructus congruæ ſuſtentationi ſuperflui non dentur in ſtipendium beneficiario, non poterit hic eſſe illorum dominus, niſi ex liberali donatione ſibi facta, quæ tamen non videtur aſſerenda; Sicuti enim ſi Titio dantur centum, ut ea in peregrinationem inſumat, & quod ſupereſt det pauperibus, non acquirit abſolute dominium omnium centum, ſed ex juſtitia tenetur dare pauperibus, quod ſupereſt poſt peregrinationem; aliter reſtituere tenetur danti, tanquam datum ob cauſam, cauſa non ſubſecuta, ut notavit Paludanus: Ita cum dentur beneficiario fructus beneficii ſub onere expendendi in uſus pios, quod congruæ ſuſtentationi ſuperfluit, videtur ille ex juſtitia ad id obligari, nec poſſe ad libitum tanquam dominus de ſuperfluis diſponere. Unde potius videtur eſſe adminiſtrator, & diſpenſator, ſi ſpectentur ſacri Canones, & Concilia, præſertim Tridentinum præcipiens, ne ex illis conſanguinei ditentur, ſed ut alantur pauperes, & Divinus cultus promoveatur. Iſtæ enim limitationes non competunt domino, qui poteſt uti re pro libito. Præterea actus teſtandi eſt actus dominii, & tamen in cap. *Relatum de Teſtam.* redditur irritum teſtamentum beneficiati factum de reditibus beneficii, excipiendo tantum minutiora, quæ ſcilicet gratitudinis cauſa, v. gr. famulis, teſtamento relinquuntur. Demum tam longa fructuum collatio in dominium non videtur conſentanea moderationi ſtatus Eccleſiaſtici: præſertim quia ante beneficiorum inſtitutionem, quando Eccleſiaſtici in communi vivebant, dabatur quarta pars pauperibus, quæ poſtea incluſa eſt in bonis Beneficiorum; Ut propterea ſacri Canones vocent iſtam patrimonium pauperum, res Dei, patrimonium Chriſti, pretium peccatorum, vota Fidelium; & beneficiarii in cap. *Res Eccleſiæ* 12. q. 1. dicuntur diſpenſatores, & contra non dantes pauperibus dicuntur Raptores in cap. *Ordinamus* diſt. 2. Unde D. Bern. epiſt. 1. ad Canonicum Lugdunenſem ait. *Quicquid præter neceſſarium & victum, & veſtitum de altari retines, tuum non eſt, rapina eſt, ſacrilegium eſt.* Non eſſent autem Raptores, ſi eſſent Domini. Quapropter celebris eſt ſententia negans, beneficiarios eſſe dominos fructuum congruæ ſuſtentationi ſuperfluorum, quam Nav. tract. 2. de redit. dicit eſſe pene omnium Canoniſtarum, & Major in 4. diſt. 24. qu. 6. ait, neminem uſque ad ſua tempora contrarium docuiſſe: Illamque tenent alii apud Lay. cap. 3. qui quamvis doceat, beneficiarium eſſe dominum omnium redituum, etiam ſuperfluorum, adhuc putat ex juſtitia teneri ad erogandos ſuperfluos in uſus pios.

II. Oppoſita tamen ſententia docens ita eſſe dominos portionis ſuperfluæ, ut nō teneantur illam erogare pauperibus ex juſtitia, ſed ſolum ex lege obligante ad actum Miſericordiæ, vel Religionis, eſt conformior ſacris Canonibus, praxi Eccleſiæ, & rationi; eamque defendunt Suar., Vaſq., Molin. diſp. 143., Valent., Bonac., Coninch, Leſſ. & Marſil. apud Filliuc. tract. 43. cap. 7. refert pro illa 50. Canoniſtas, & 17. Theologos.

III. Primo quidem eſt conformior juri Canonico; quod colligitur ex ipſa prohibitione teſtandi adducta ab Adverſariis pro ſua ſententia. Si enim beneficiarii in jure non reputarentur domini fructuum, non invalidarentur peculiari conſtitutione illorum teſtamenta; quandoquidem jure naturæ fuiſſent invalida ex defectu dominii. Non eſt autem novum domino prohiberi a lege aliquem uſum rei ſuæ, ita ut actus vi prohibitionis ſit irritus; ut

ut de facto impuberi prohibetur, & ſimul irritatur actus teſtandi; & fideicommiſſario alienatio rei fideicommiſſæ. Quare dominium definitur quidem eſſe jus ad omnem uſum; Sed additur, qui non ſit lege prohibitus, & invalidus.

IV. Neque dicas, jus canonicum non irritare, ſed declarare irritum teſtamentum beneficiarii ex defectu dominii. Nam ſic deberet etiam declarare irritas donationes factas a beneficiario in vita & non cauſa mortis, quas tamen reputat validas, ſi factæ ſint certis diebus ante mortem, ut conſtat ex praxi. Adde ex Leſſ. cap. 19. num. 46. quod ubi prævalet conſuetudo teſtandi in beneficiatis, validum eſt teſtamentum; quod tamen non valeret, ſi eſſet invalidum ex defectu dominii; quia conſuetudo poteſt quidem abrogare legem humanam, non tamen jus naturale, contra quod eſſet translatio dominii facta per donationem a non habente dominium rei donatæ; ergo jus canonicum non declarat teſtamentum beneficiarii invalidum, ſed illud invalidat: Et finis irritationis eſt, ne beneficiarii nimis avide congregent in vita pecunias ex fructibus beneficii, illos a pauperibus ſubtrahendo, ut poſſint de illis per ultimam voluntatem diſponere pro libito. Accedit, quod ex Tridentino ſeſſ. 23. cap. 1. non reſidentes, & non recitantes officium in pœnam non fiunt domini, nec faciunt fructus beneficii ſuos: ergo ſublata tali culpa, & pœna, ſupponuntur domini.

V. Præterea ea eſt praxis Eccleſiæ, ut non reſcindantur donationes inter vivos factæ a beneficiatis, quantumvis ampliſſimæ, nec impediantur executiones, nec obligentur donatarii ad reſtitutionem; ut deberent ex officio facere Prælati, ſi tales donationes factæ eſſent a non dominis in damnum pauperum: Sicut de facto impediunt Prælati donationes factas vi teſtamenti a beneficiariis, quia ſunt irritæ. Nec eſt credibile, quod ſi beneficiarii non eſſent domini fructuum ſuperfluorum, illud Pontifex non declaraſſet; ſicut in cap. *Fraternit. de Donationibus* Alexander III. declaravit, eoſdem non eſſe dominos fundi beneficii: ergo noſtra ſententia eſt conformior etiam praxi Eccleſiæ.

VI. Demum congruit rationi; quia univerſim quæcumque dantur, præſumuntur dari cum translatione dominii, quamvis excedant ſummam labori correſpondentem, niſi conſtet oppoſitum; non conſtat autem fructus Beneficii ſuperfluos dari ſine translatione dominii: Talis enim translatio vel impediretur, quia res data eſt debita alteri ex juſtitia, videlicet pauperibus; vel quia dantes, videlicet laici fundantes beneficia, noluerunt dare dominium fructuum, ſed ſolam adminiſtrationem: Neutrum autem obſtat; Non primum; nam licet quarta pars bonorum Eccleſiaſticorum, quæ ante inſtitutionem beneficiorum dabatur pauperibus, videatur confuſa cum portione beneficiatorum, non per hoc tranſit ad beneficiatos ſine dominio, aut cum obligatione ex juſtitia dandi illam pauperibus; Nam ſicut illa quarta pars ante erectionem beneficiorum non erat debita pauperibus ex juſtitia, ſed ex miſericordia Eccleſiæ, ut notat Becan. tract. de juſtit. cap. 3. qu. 6., ita non cenſetur tranſiſſe ad beneficiarios cum onere juſtitiæ, ſed ſolius miſericordiæ. Quod efficaciter confirmatur, quia ſi deberentur pauperibus ex juſtitia, non poſſent expendi in alios uſus pios ipſis invitis, ut patet; quod tamen adverſarii non admittunt. Neque obſtat ſecundum, quia laici fundantes beneficia principaliter, & abſolute dederunt illa bona Deo: unde Trid. ſeſſ. 25. cap. 1. dicit, beneficia eſſe res Dei, cui data ſunt a laicis liberaliter, &

& ſine ullo pacto; quoniam autem Deum non habemus in commercio viſibili, illius voluntas innoteſcit nobis ſolum per Eccleſiam, cui Deus poteſtatem ampliſſimam dedit præſcribendi Clericis uſum talium fructuum, prout expedire judicaverit: Eccleſia autem præcipit quidem, ut ex ſuperfluis exerceantur opera miſericordiæ, aut religionis, noluit tamen ad id obligare Clericos ex juſtitia, ut ex citatis juribus, & praxi Eccleſiæ ſatis conſtat.

VII. Neque obſtat, quod in ſacris Canonibus beneficiarii non dantes Eleemoſynam vocentur Raptores; Dominus autem non rapiat, quod ſuum eſt. Nam etiam laici non dantes Eleemoſynam de ſuperfluis dicuntur a D. Hieron., & aliis PP. aliena rapere. Id tamen dicitur per exaggerationem; cum enim ex miſericordia obligentur laici ad Eleemoſynas, & ſtrictius beneficiarii, ideo Eleemoſyna dicitur pauperibus debita, quamvis largo modo ſit debita, & non ex juſtitia; unde etiam largo modo dicitur raptor, qui Eleemoſynam ſic debitam non erogat: Et in eadem larga ſignificatione beneficiariorum bona dicuntur in jure patrimonia pauperum, & illorum domini dicuntur diſpenſatores, quaſi ſit alienum, quod debetur alteri ex lege miſericordiæ.

VIII. Ex dictis ſequitur primo, beneficiarios non impendentes ſuperflua in uſus pios peccare quidem graviter contra legem obligantem ad actum miſericordiæ, vel Religionis, ſicut etiam peccant alii eodem modo bona recipientes, neutros tamen ad reſtitutionem obligari, cum non peccent peccato injuſtitiæ.

IX. Sequitur ſecundo, recipientes a beneficiariis hujuſmodi bona neque obligari poſtea præcepto Miſericordiæ, vel Religionis ad applicanda illa in uſus pios; quandoquidem hujuſmodi præceptum immediate afficit ſolos beneficiarios, ut notat Leſſ. cap. 19. n. 47. Si enim quando debitor ex juſtitia donat aliquid Titio cum præjudicio Creditorum, quibus non eſt integre ſolvendo, Titius donatarius non tenetur illud reddere Creditoribus donantis, juxta probabilem ſententiam Molinæ diſp. 536. & Navarri (licet contra communiorem) quia utitur jure ſuo accipiendo rem donatam, quamvis per accidens ſequatur creditoribus donantis damnum, ad quod ipſe nullatenus induxit donantem; A fortiori id verum erit in caſu noſtro, in quo obligatio beneficiarii donantis non eſt ex juſtitia, ſed ex miſericordia.

ARTICULUS IV.

Quandonam Beneficiarii, & quando Laici graviter obligentur ad Eleemoſynam de ſuperfluis ſtatui?

I. Strictius ad id obligantur beneficiarii, quam Laici.

II. Utrique obligantur ad ſubveniendum pauperi in extrema neceſſitate de ſuperfluis ſtatui; Et probabilius donando, non mutuando.

III. Non ineſt Laico obligatio deſtruendi proprium ſtatum ad ſuccurrendum extreme indigenti.

IV. Immo nec Beneficiario.

V. Tenetur vero etiam Laicus illi ſuccurrere cum aliquo, quamvis non cum gravi detrimento proprii ſtatus.

VI. Sed quamvis Laicus non teneatur ingentem pecuniam erogare extreme indigenti; tenetur tamen ſæpe Beneficiarius non modicam pecuniam conferre.

VII. Si neceſſitas proximi ſit valde gravis, & quaſi extrema, etiam Laicus tenetur illi ſuccurrere de neceſſariis ſtatui, cum levi tamen, & non cum magno ſuo detrimento.

VIII.

VIII. At ſi neceſſitas proximi ſit quidem gravis, ſed non quaſi extrema, tenetur etiam Laicus de ſuperfluis ſtatui illi ſuccurrere.

IX. At Beneficiarius ſtrictius obligatur ad majorem ſummam impendendam, quam Laicus.

X. Num detur gravis obligatio ſuccurrendi proximo de ſuperfluis, ut hic ſtatum, e quo decidit, recuperet?

XI. Non vacat lethali culpa propoſitum de nunquam elargienda ſtipe pauperibus in neceſſitatibus communibus.

XII. Tenentur Beneficiarii in uſus pios erogare quicquid eſt congrua ſuſtentationi ſuperfluum; videlicet de fructibus Beneficii. Sed quota pars in Eleemoſynam eſt diſtribuenda? & quota pars eſt notabilis, ſi diſtribuatur in uſus profanos?

I. QUamvis Beneficiarius ſit dominus omnium fructuum beneficii, ut oſtendimus, nec obligetur ex juſtitia ad expendendos ſuperfluos in alimentis pauperum, nihilominus certum eſt, ſtrictius ex lege miſericordiæ ad id obligari beneficiarios, quam laicos, ut conſtat ex ſacris canonib. ex Trid., ex natura, & perfectione ſtatus Eccleſiaſtici (præſertim ſi beneficiarius ſit Paſtor) ac demum ex natura ipſorum bonorum, quæ Deo dicantur. Hæc tamen ſtrictior obligatio ita apud omnes eſt certa, ut tamen in caſu particulari dubium ſæpe ſit apud Doctores, quomodo magis beneficiarius, quam laicus obligetur; ideo examinabimus utriuſque obligationem ad ſuccurrendum proximo, tam in extrema, & gravi, quam in communi neceſſitate pauperum. Dicitur autem neceſſitas extrema, quando quis indiget neceſſariis naturæ, ſeu vitæ, non ſolum quia niſi ſuccurratur ſtatim morietur, ſed cum quadam latitudine; nam quando quis, niſi ſuccurratur, in gravem, aut diuturnum morbum, aut miſeriam incidet, decidendo a ſuo ſtatu, ita ut cogatur cum ignominia mendicare, laborare, &c. dicitur etiam habere neceſſitatem extremam, vel, ut alii loquuntur, quaſi extremam; præſtat enim aliquando mori, quam vitam hujuſmodi miſerabilem ducere, juxta illud Eccleſ. 30. *Melior eſt mors, quam vita amara*. Dicitur neceſſitas gravis, quando deſunt neceſſaria juxta decentiam, & conditionem ſtatus, ſine quibus aut a ſtatu deciditur, ſed ſine magna miſeria, aut ægre, & cum magna difficultate ſtatus conſervatur. Dicitur neceſſitas communis, quam communiter habent, qui oſtiatim mendicant, & quibus facile conſulitur a miſericordia fidelium.

II. Porro principium generale, & commune tam laicis, quam beneficiariis eſt, utroſque ſub mortali obligari ad ſuccurrendum proximo in extrema neceſſitate conſtituto ex ſuperfluis ſtatui. Ratio eſt, quia neque ex parte proximi poteſt dari neceſſitas major, quam extrema, neque ex parte divitum poteſt dari incommodum minus, quam expendere ſuperflua ſtatui; ergo ſi in aliquo caſu lex Charitatis, & Miſericordiæ habet vim obligandi graviter, dicendum eſt habere vim in tali caſu: dummodo tamen neceſſitas extrema proximi non ſit in pœnam juſtam; nam ſi v. g. damnetur aliquis ad pereundum fame, non teneris illi panem offerre, eo quod prævaleat bonum Reipublicæ, cui expedit, ut reus puniatur, ut notat Navar. ex cap. *Non inferenda* 24. qu. 3. Quod autem lex miſericordiæ per ſe obliget ſub gravi, conſtat tum ex Scripturis, nam 1. Joan. 5. dicitur, *Qui viderit fratrem ſuum neceſſitatem habere, & clauſerit viſcera ſua ab eo, quomodo Charitas Dei erit cum illo?* Et 1. ad Timoth. ult. *Divitibus hujus ſaculi pracipe, facile tribuere*. Tum ex cap. *Paſce*, ubi dicitur,

Quiſ-

Quiſquis paſcendo hominem ſervare poteras; ſi non paviſti, occidiſti. An autem talis obligatio non ſolum ſit ex Charitate, & Miſericordia, ſed etiam ex juſtitia, ita ut vere homicidium committat, qui pauperem in extrema neceſſitate non paſcit? communius negant apud Dian. part. 5. tract. 8. reſol. 2. contra Nav., Cajet. & alios, quorum ſententia ſi vera eſſet, ſequeretur dari obligationem reſarciendi damna ſequuta ex omiſſione eleemoſynæ debitæ: v. g. ſi ſervus fame moriatur, poſſet dominus exigere pretium ab eo, qui panem non obtulit, perinde ac ſi fuiſſet homicida. Utrum vero teneamur ſuccurrere extreme indigenti non ſolum mutuando, ſed & donando ea, quibus indiget? communius affirmant cum Suar., Valent., Granad. contra Tolet., & Nav., tum quia contra charitatem videtur eſſe in extrema neceſſitate imponere onus reſtitutionis, quando ex diſpoſitione naturæ omnia ſunt communia; tum etiam quia concedendo pauperi uſum ejus rei, quæ unico uſu conſumitur, ſtatim perit ejus dominium; unde qui concedit neceſſaria extreme indigenti, nullum jus habet reſervandi dominium in poſterum; Certum tamen eſt ex Suar., quod ſi poſſumus extreme indigenti ſubvenire commodando tantum v. g. equum, non tenemur equum donare.

III. Dubitatur nunc primo, An teneamur ſuccurrere proximo in extrema neceſſitate conſtituto non ſolum ex ſuperfluis, ſed etiam ex neceſſariis ad ſtatum? Quæ difficultas duas habet partes, eo quod aliqua ſint neceſſaria, ne ſtatus deſtruatur, aliqua, ne diminuatur. Ratio autem affirmandi hanc obligationem eſt, quia vita proximi eſt majus bonum, quam proprius ſtatus, ergo ad vitandum diſpendium vitæ proximi obligat ordo charitatis ad diſpendium ſtatus; ſicut obligamur contemnere vitam propriam corporis ad vitandam æternam damnationem proximi, eo quod hæc ſit majus malum.

Dicendum tamen primo, ad ſuccurrendum proximo in extrema neceſſitate conſtituto non dari obligationem deſtruendi proprium ſtatum. Ita communiter cum Suar., Valent. apud Dian. l. c. reſ. 7. Probatur, quia unuſquiſque magis obligatur ad vitam propriam, & filiorum ſervandam, quam proximi extranei; Sed pro vita propria tuenda nemo tenetur proprium ſtatum deſtruere, ut communiter docent; ergo neque pro vita extranei. Et ratio a priori eſt, quia quamvis vita ſit majus bonum, quam ſtatus, nemo tamen tenetur ad conſervandum majus bonum temporale facere jacturam minoris boni cum maxima, & moraliter inſuperabili difficultate: Sic vita hominis eſt majus bonum, quam fama, nemo tamen tenetur perdere famam ad ſalvandam vitam; Sicut nec tenetur tolerare ſectionem brachii ad vitam conſervandam; Conſervatio enim boni finiti non obligat niſi ad ponenda media communia, non vero extraordinaria, quæ continent moralem aliquam impoſſibilitatem; quia hæc in morali æſtimatione, & quoad Reipublicæ utilitatem pejora ſunt, quam ipſa mors: ſæpe enim præeligunt homines mori, quam eſſe miſeros; & ad bonum Reipublicæ magis conducit decens ſtatus divitum, quam vita pauperis. Nec valet paritas in contrarium adducta; nam vita, & ſalus animæ eſt æterna, pro qua in extrema neceſſitate, ſive propria, ſive proximi, bonum quodcumque temporale contemnendum eſt, eo quod in comparatione æterni boni non retineant bona temporalia rationabiliter extraordinariam, & ſummam difficultatem in ſua jactura.

IV. Hæc Concluſio æque procedit de laicis ac de beneficiariis, qui ne-

que tenentur ad proprii ſtatus deſtructionem, ut ſubveniant extreme indigenti; deſtructio enim ſtatus etiam in beneficiariis retinet eandem moralem impoſſibilitatem. Imo ſi beneficiarius ſit Epiſcopus, vel alius Paſtor, minus ad id obligabitur, quia magis pertinet ad bonum publicum, ne perſona publica de ſuo ſtatu totaliter decidat, quam ne perſona privata pereat. Notandum tamen, ea dici pertinere ad ſtatum beneficiarii, quæ requiruntur ad ejus congruam ſuſtentationem, quia hæc tantum ſunt ſtipendium dignitatis, & æquivalent patrimonialibus, ſive laicalibus bonis; quæ autem ſuperflua ſunt ad congruam ſuſtentationem, non dicuntur ad ſtatum beneficiarii pertinere.

V. Dico ſecundo. Tam laico, quam beneficiario ineſt obligatio ſuccurrendi proximo extreme indigenti cum aliquo, ſed non cum gravi detrimento ſtatus. Ita Suar. diſp. 7. de Charit. ſect. 4., ubi cenſet, obligari homines ad aliquam neceſſitatem ſubeundam in tali caſu; & Coninch diſp. 27. num. 134. ubi obligat ad non ita commode vivendum.

Probatur ex præjacto principio, quia pati aliquod detrimentum ſtatus, non cenſetur medium extraordinarium moraliter impoſſibile; Secus vero pati grave detrimentum.

VI. Dico tertio. Ex ſuperfluis ſtatui non tenetur laicus ingentem vim pecuniæ inſumere ad ſuccurrendum indigentiæ extremæ pauperis; v. g. (ut notant Coninch, & Palaus apud Dian. loco cit.) non tenetur tria, vel quatuor millia aureorum expendere pro redimenda pauperis vita; imo ex Sanchez, & Laym. neque obligatur ad ſuccurrendum ægroto exquiſitas, & extraordinarias medicinas offerre, & medicum longe diſtantem advocare. Ratio eſt ex eodem principio, quia etiam hæc ſunt media extraordinaria continentia difficultatem moraliter inſuperabilem; nec id expedit ad bonum Reipublicæ, niſi forte neceſſitas extrema eſſet multorum, puta ſi fames valida opprimat Provinciam; tunc enim ad illam ſublevandam teneretur quilibet etiam neceſſaria ſtatui erogare; cum prævaleat bonum publicum privato.

Beneficiarius tamen, quia tenetur ſuperflua ſtatui in uſus pios erogare, non patitur magnam difficultatem impendendo magnam vim pecuniæ ad ſublevandam extremam indigentiam perſonæ privatæ, & ideo ad id tenetur; quando tamen non expediret ad bonum publicum eam erogare ad ſublevandam indigentiam minus gravem plurium; magis enim ad bonum publicum ſpectat miſeriam plurium tollere, quam vitam unius privati conſervare.

VII. Dubitatur ſecundo, An teneamur pariter ſuccurrere proximo in gravi neceſſitate conſtituto ex neceſſariis, aut ex ſuperfluis ad ſtatum? v.g. ſi proximus in neceſſitate ſit aut e ſuo ſtatu decidendi, aut cum magno labore, & difficultate illum conſervandi, niſi illi ſuccurras: Conveniunt Doctores, neminem ad id obligari cum detrimento gravi proprii ſtatus, quia in pari caſu prævalet neceſſitas propria. Difficultas itaque ſolum eſt, An ad id teneamur, quando poſſumus cum nullo, aut cum levi proprii ſtatus detrimento?

Prima ſententia eſt Valentiæ, Cordubæ, & aliorum apud Dian. loc. cit. reſol. 15. putantium, non ſolum ſuperflua, ſed etiam neceſſaria ſtatui eroganda eſſe in hac proximi neceſſitate; quia charitas Chriſtiana obligat ad ſublevandam notabilem proximi miſeriam, ſi abſque magno incommodo ſublevari poſſit; non enim eſt vera amicitia, quæ patitur amicum inſigni neceſſitate opprimi, & illi non ſubvenit,

nit, ne leve damnum patiatur. Secunda ſententia eſt Thomæ Sanch. lib. 1. Conſiliorum cap. 5. dub. 5. Ledeſmæ, Soti, & aliorum cum D. Thom. in 4. diſt. 15. docentium, teneri de ſuperfluis tantum ad ſtatum, non de neceſſariis; quia unuſquiſque habet jus, ut ita vivat, ſicut decet ſtatum ſuum; nec debet ab illo deturbari, niſi ad ſublevandam proximi neceſſitatem extremam. Quod conſtat a poſteriori, quia ſic plurimi ſapientes, & timorati ſentiunt, & operantur; unde fit ad ſummum, hujuſmodi legem eſſe dubiam, atque adeo non habere vim obligandi, ſaltem ſub gravi. Tertia ſententia Roſellæ, quam probabilem putavit Bonac. diſp. 3. qu. 4. punct. 6. docet, ne de ſuperfluis quidem ſtatui ad id teneri, quia nemo tenetur plus velle, aut procurare ſibi, aut alteri, quam quod neceſſarium eſt ad vitam ſuſtentandam; atque adeo nemo tenetur eleemoſynas elargiri, niſi in extrema proximi neceſſitate. Hæc tamen ſententia ex Hurtado eſt improbabilis, & quamvis illam docuerit Dian. part. 2. tract. 2. reſol. 26. illam tamen retractavit parte 5. tract. 8. reſol. 14.

Dico primo. Si nomine gravis neceſſitatis veniat neceſſitas proximi quaſi extrema, ſeu indigentia, ne cadat de ſtatu ſuo, ita ut cogatur facere aliquod vile, v. g. ſi ſit nobilis, ſervire, laborare, &c. certe tenetur quilibet tam beneficiarius, quam laicus ſuccurrere proximo etiam de neceſſariis ad proprium ſtatum; cum levi tamen, non cum magno detrimento illius; ut conſtat ex dictis de extrema neceſſitate proximi, cui hæc comparatur; ſervire enim, & mendicare homini nobili eſt gravis miſeria in prudentium æſtimatione, & aliquibus eſt pejor morte; unde Lorca 2. 2. ſect. 3. indigentiam iſtam vocat extremam; & Leſſ. lib. 2. cap. 12. num. 71. ubi dixit, licitum eſſe in gravi neceſſitate furari (quæ propoſitio abſolute prolata damnata eſt ab Innoc. XI.) addidit ea verba, *Per gravem neceſſitatem intelligo non quovis modo gravem, ſed valde gravem*. Et ratio eſt, quia talis indigentia comparatur extremæ, cum dicatur Eccleſ. 30. *Melior eſt mors, quam vita amara*. Propterea per calumniam, & ſummam injuriam carpitur a Montaltio in literis Provincialibus Leſſius, perinde ac theſim iſtam a Pontifice proſcriptam docuerit, ut in expoſitione illius theſis annotavimus in Trutina theſium damnatarum.

VIII. Dico ſecundo. Si nomine neceſſitatis gravis veniat indigentia proximi, ne minus digne, & opulenter vivat, quam deceat ſuum ſtatum, non tenemur illi ſuccurrere de neceſſariis ad proprium ſtatum; tenemur vero de ſuperfluis. Ratio eſt, quia non omnis defectus dignitatis, ſi non cogat ad vilia, reputatur abſolute miſeria, ita ut ad illam ſublevandam de neceſſariis ad proprium ſtatum charitas ſe habeat præceptive, ſed ſolum ſuaſive. Quod vero teneamur de ſuperfluis ſubvenire, conſtat, quia quilibet tenetur gravem proximi miſeriam depellere, ſi poteſt ſine gravi incommodo; atqui dare quod eſt ſuperfluum, non eſt grave incommodum; ergo de ſuperfluis ſtatui ſuccurrere pauperibus graviter indigentibus tenemur ſub mortali; aliter quomodo diceremur diligere proximum non verbis tantum, ſed opere, & veritate?

IX. Dico tertio. Ex ſuperfluis ſtatui ſicut non tenetur laicus ingentem pecuniam expendere ad ſublevandam neceſſitatem proximi extremam, a fortiori neque ad gravem; cum ea ſint media extraordinaria maximam difficultatem continentia: Contra vero beneficiarius tenetur majorem ſummam de ſuperfluis expendere, quam laicus ad gravem proximi neceſſitatem tollendam, ut patet, eo quod minus dif-

ficile id ſit beneficiario, qui debet ſuperfluum in pios uſus expendere. Non tenetur tamen omnia ſuperflua in id erogare, quia, ut infra dicemus, beneficiarius ſuæ obligationi ſatisfacit, ſi ſuperfluum vel det pauperibus, vel aliter applicet ad divinum cultum: præſtat autem aliquando nonnulla ad divinum cultum applicare, quam ad gravem proximi neceſſitatem repellendam.

X. Utrum autem, ſi proximus non ſit caſurus, ſed jam ceciderit de ſtatu ſuo, detur obligatio ſuccurrendi, ut ſtatum recuperet? dubium eſt, in quo Vaſq. cap. 1. dub. 3. apud Dian. part. 9. tract. 8. reſol. 16. putat, neminem teneri ſub mortali de ſuperfluis ſtatui ſubvenire proximo ad ſtatum recuperandum: Ratio eſt, quia recuperare ſtatum non tam eſt damnum vitare, quam lucrum accipere; nemo autem tenetur, ſaltem ſub mortali, proximo ſubvenire ad lucrum acquirendum. Quæ ſententia tenenda eſt, ne damnetur praxis timoratorum: Debet tamen cum eodem Vaſq. limitari, ſi ſcilicet vel caſu, vel juſte proximus ceciderit de ſtatu ſuo; nam ſi injuſte cecidit, v. g. quia res furto ablata apud furem detinetur, tunc teneor abſque ſimili meo damno ex ſuperfluis ſtatui illi ſuccurrere, ſi nemo alius ſit opem laturus; quia per hoc quod injuſte ceciderit, non dicitur in rigore cecidiſſe de ſtatu ſuo, cum habeat jus ad illum recuperandum; atque adeo ſubventio illa æquivalenter eo tendit, ut ſtatum retineat, & non cadat, non vero ut recuperet perditum.

XI. Dubitatur ultimo, An in communibus neceſſitatibus proximi ſit obligatio gravis ſuccurrendi ſæpe de ſuperfluis ſtatui? Prima ſententia eſt Suar. diſp. 7. de Char. ſect. 3. putantis, eſſe mortale habere propoſitum nunquam aliquid elargiendi pauperibus in communi neceſſitate. Secunda eſt Granadi 2. 2. controv. 3. tract. 11. putantis, eſſe veniale. Tertia demum Medin., Gabr., Alenſ., Hurt., Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 12. apud Carden. negantium, laicos obligari ad eleemoſynam de ſuperfluis ſtatui in neceſſitate communi: quam ſententiam Toletus dicit eſſe Scholaſticorum, contrariam vero eſſe SS. Patrum; quos tamen ſuſe explicat Hurt. 2. 2. diſp. 159. Ratio eſt, tum quia ſi quis teneretur de ſuperfluis ſtatui alere pauperes in communi neceſſitate, non poſſet ea impendere in uſus pios, v. g. ad Eccleſiam, vel Collegium ædificandum; Tum etiam quia aliter oporteret plurimos divites, eorumque Confeſſarios damnare, qui ſuperflua in alios uſus impendunt: Tum demum a priori, quia nemo ad eleemoſynam obligatur, quando probabiliter pauper eſt ab alio ſublevandus; in communi autem neceſſitate pauperes probabiliter ſunt ab aliis ſublevandi, ergo in communi neceſſitate nemo tenetur ad eleemoſynam. Major eſt D. Th. in 4. diſt. 15. qu. 2. Nav., Cajet., Vaſq. num. 28. & admittitur etiam ab Adverſariis, cum Coninch. num. 116. quia eleemoſyna danda eſt indigenti; non enim tenemur dare ſuperfluum, quia ſuperfluum eſt, ſed quia pauper eo indiget; quoties autem probabile eſt, pauperes ab alio ſublevandos, tunc non indigent rebus meis ſuperfluis; unde reſpectu mei non cenſentur indigentes. Minor vero conſtat, quia aliter pauperes non dicerentur eſſe in neceſſitate communi, ſed extrema, vel quaſi extrema, aut gravi; neque enim neceſſitas communis diſtinguitur ab extrema per hoc, quod in neceſſitate tantum extrema pauper vivere non poſſit ſine aliorum eleemoſyna; nam etiam id univerſim contingit in neceſſitate communi; ſed diſtinguitur per hoc, quod in neceſſitate extrema pauper indigeat determinate mea eleemoſyna, eo quod non ſperet illam ab alio; Contra vero in ne-

neceſſitate communi indiget mea eleemoſyna vage, quia ſperat illam vel a me, vel ab alio probabiliter erogandam; atque adeo in neceſſitate communi pauper non dicitur abſolute indigens eleemoſyna mea, cum prudenter credatur ſublevandus ab aliis.

Confirmant id exemplo correctionis fraternæ, quæ dirigitur ad ſublevandam miſeriam ſpiritualem, non ſecus ac eleemoſyna ad temporalem; & tamen nemo ad correctionem fraternam obligatur, quando credit probabiliter, illam eſſe ab aliis faciendam, ut notat Valent. 2.2. diſp. 3. q. 10. ergo neque ad eleemoſynam in pari caſu.

Objicit Coninch. num. 132. ex hac ſententia ſequi, pauperes expoſitos poſſe ſine peccato a nemine ſublevari, eo quod quilibet poſſet apud ſe ſtatuere, ſolum in extrema, & gravi neceſſitate velle ſtipem erogare, quando ſolum obligatur. Sed reſpondent, objectionem ſolvendam eſſe ab eodem Coninch., qui cum communi admittit, poſſe ſuperflua deſtinari ad aliquem alium pium uſum; quare ſi omnes id ſtatuerent, pauperes expoſiti a nemine ſublevarentur ſine peccato. Directe vero reſpondent, tale judicium non poſſe prudenter formari, ut conſtat ex praxi, & contingentia humanarum operationum; unde non timetur prudenter periculum, ne pauperes a nemine ſubleventur; quod ſufficit, ut eleemoſyna non obliget in neceſſitate communi: Sicut nemo obligatur ad contrahendum matrimonium, ne pereat ſpecies humana; quia non poteſt prudenter formari judicium, quod quilibet velit, ut poteſt, vitam cœlibem ducere; His tamen non obſtantibus,

Dico primo cum Suar., Azor., Bonac., Laym. cap. 6. num. 5., eſſe mortale habere propoſitum nunquam elargiendi ſtipem in neceſſitatibus communibus. Ratio eſt, tum quia ex Apoſt. 1. ad Timoth. ultimo, Divitibus præcipitur facile tribuere; non dicitur autem tribuere facile, qui expectat neceſſitatem extremam, aut gravem proximi; tum etiam quia, niſi quilibet aliquod de ſuo daret in eleemoſynam, deeſſet pauperibus ſubſidium neceſſarium. Concedo equidem, poſſe Laicos expendere ſuperfluum in alios uſus pios; nihil enim eſt mirum, quod ſubſidium pauperum cedat cultui Deo debito, quando moraliter non defuturi ſunt, qui pauperibus expoſitis opem ſint laturi; Imo rationes pro tertia ſententia adductæ optime ſuadent, indigentiam pauperum in neceſſitate communi non eſſe tantam, ut non liceat eleemoſynam de ſuperfluis debitam in alios uſus pios commutare; non tamen evincunt, poſſe divites eximi univerſim ab obligatione erogandi aliquid ſuperflui extra caſum neceſſitatis extremæ, vel gravis; hoc enim magnam ſaperet avaritiam, eſſetque Deo ſervire, & mammonæ, nec uti divitiis gratis a Deo acceptis ſecundum divinum propoſitum, nec diligere proximum ſicut ſe ipſum.

Paritas de correctione fraterna confirmat potius, quam impugnat concluſionem: nam tunc ceſſat obligatio correctionis, quando probabiliter ea creditur ab alio facienda: ergo tunc ceſſat obligatio eleemoſynæ, quando probabiliter creditur facienda ab alio; atqui niſi daretur obligatio aliquatenus ſuccurrendi pauperibus in neceſſitate communi, non poſſet hoc judicium prudenter formari: eſſet enim eleemoſyna opus conſilii, atque arduum (non ut matrimonium, ad quod ipſa natura inclinat) unde pauci admodum eleemoſynam erogarent; ergo datur hujuſmodi obligatio.

XII. Dico ſecundo. Laici non tenentur in neceſſitatibus communibus pauperum, aut in aliis piis operibus ero-

erogare quicquid eſt ſtatui ſuperfluum; tenentur vero Beneficiarii. Ita communius contra plures apud Dian. part. 1. tract. 15. reſol. 32. putantes, a Laicis etiam dandum eſſe pauperibus quicquid ſupereſt.

Ratio eſt, tum quia aliter innumeri divites damnarentur, cum non ea ſit conſuetudo fidelium, etiam timoratorum; tum præterea quia ſic videtur ſufficienter proſpici pauperibus; tum demum, quia id expedit ad bonum non ſolum Reipublicæ, ſed etiam pauperum, quod ſcilicet dentur divites abundantes ſuperfluis, qui poſſint in gravibus neceſſitatibus, ſive communibus, ſive privatis ſubvenire ſtatim de ſuperfluis. Quare probabile videtur, quod docet Tambur., ſatisfacere huic obligationi divites, ſi habentes v. g. centum aureos annui reditus duos dent in communibus neceſſitatibus pauperum.

Quod autem Beneficiarii debeant in uſus pios erogare quicquid eſt congruæ ſuſtentationi ſuperfluum, conſtat, ut diximus, ex præcepto Trid. ſeſſ. 25. c. 1. An autem uſus ſuperfluorum determinatus ſit ad ſolam eleemoſynam, dubium eſt. Communiter tamen docent, poſſe Beneficiarios ſuperfluum tam in eleemoſynam, quam in alios uſus pios erogare, quia Concilium dicit, *Ne diſſipentur bona Beneficii*; non cenſentur autem diſſipari, ſi ad cultum Dei applicentur, quamvis non dentur pauperibus, ut notat Vaſq. c. 4. num. 54.; unde Granad. apud Dian. part. 4., tract. 4. reſ. 214. putat, ſatisfacere ſuæ obligationi Epiſcopum, ſi det pauperibus quartam partem dumtaxat reditus Eccleſiaſtici ſuperflui congruæ ſuſtentationi; & reliquos beneficiarios, ſi ſolum quintam, vel ſextam partem, dummodo reliquum in alios pios uſus impendant. Quare in hoc differunt laici ab Eccleſiaſticis, quod licet utrique teneantur ſuccurrere proximo in extrema, vel gravi neceſſitate; in neceſſitatibus tamen communibus ſatis eſt, quod laici facile tribuant, non vero tribuant quicquid ſuperfluit: beneficiarii vero tribuere debent quicquid ſtatui ſuperfluit, quamvis de hoc poſſint plurimum in alios pios uſus impendere.

Addunt alii cum Vaſq. apud Dian. part. 5. tract. 8. reſol. 3. diſtingui etiam laicos a beneficiariis per hoc, quod laici non obligentur inquirere pauperes, ſed ſolum ſublevare, ſi obviam venerint; ſecus vero beneficiarii. Sed communiter tale diſcrimen rejiciunt; nam vel beneficiarius eſt Paſtor, puta Epiſcopus, Parochus, &c. & tenetur quidem inquirere pauperes, at etiam laicus tenetur, ſi ſit perſona publica: Vel beneficiarius non eſt Paſtor, ſed v. g. ſimplex Canonicus, & non obligatur eos inquirere, ut notat Sanch. lib. 2. Conſil. cap. 2. dub. 39. quia nemo tenetur depellere ignorantiam facti; eſſet enim onus importabile: ignorantia autem alienæ indigentiæ conſiſtit in facto.

Controverſia demum eſt, quænam quantitas ſuperfluorum in profanos uſus a beneficiariis expenſa cenſeatur notabilis, ita ut inducat peccatum mortale? Molin. diſp. 144. docet, quantitatem notabilem non eſſe illam, quæ ſufficit ad mortale in materia furti, ſed requiri longe majorem; eam tamen non determinat. Koninch. diſp. 27. de Eleem. num. 193., & Palaus punct. 5. docent, eſſe notabilem etiam quintam partem ſuperfluorum. Mendoz. vero apud Dian. loc. cit. reſ. 27. putat, ſolum quartam partem omnium fructuum; Sotus vero, tertiam eſſe ſub mortali expendendam in opera pia; vel medietatem reſidui congruæ ſuſtentationis, v. gr. ſi Epiſcopus habens duo millia aureorum ex fructibus beneficii, & indigeat mille aureis pro ſua ſuſtentatione, juxta ſententiam

tiam Hurtadi de Mendoza, & Dianæ non peccat mortaliter, ſi quingentos aureos in neceſſitatibus communibus pauperum expendat, quia quingenti aurei eſſent quarta pars omnium fructuum hujus beneficii. & ſimul medietas fructuum congruæ ſuſtentationi reſiduorum. Advertendum tamen, quod plus deberent expendere in neceſſitatibus gravioribus, puta tempore peſtis, famis, ægritudinum &c. in quibus caſibus aliquando deberent etiam ex propria ſupellectili, & vaſis argenteis eleemoſynas facere. Ratio hujus ſententiæ eſt, quia valde durum videtur, & non juxta ſuavitatem Eccleſiæ obligare beneficiarios ad eroganda omnia omnino ſuperflua, quorum ſunt domini; præſertim cum multi ſint labores, & onera beneficiariorum in choro, reſidentia, cœlibatu, habitu, privatione negotiationis, venationis, ludorum, &c. At Granado cum communiori putat, omnia ſuperflua in pios uſus expendenda. Equidem cenſeo, ſententiam hanc Gran., licet communiorem, eſſe nimis rigidam, tum quia valde durum eſt ad id beneficiarios obligare; tum etiam quia ſi beneficiatus ſolam ſuſtentationem poſſet pro libito expendere, cum ſuſtentatio dicat rationem ſtipendii, quod ſignificat rem debitam, beneficium videretur recedere a rigoroſa ſignificatione beneficii, quod importat aliquid ultra debitum.

Dico tamen, primam ſententiam Koninch. & Palai videri merito ab Hanoldo vocari laxam, ut notat Croix lib. 4. n. 1358.; cum aliis, probabilioremque videri ſententiam Cardinalis de Lugo diſp. 4. n. 44. de juſt. putantis vigeſimam partem proventuum annuorum eſſe materiam gravem, ſi in uſus profanos expendatur a beneficiariis; Quod ſi minor pars ita expendatur, culpa ſit levis; quia talis pars comparata cum toto, ſpectata materia, & circumſtantiis, non cenſetur notabilis: unde qui hanc ſolum partem diſſipat, non cenſetur diſſipare abſolute Chriſti patrimonium. Ratio a priori eſt, quia, cum beneficiarii ſint domini fructuum, non obligantur ad eleemoſynam ex juſtitia, ſed ex charitate, vel pietate, quæ in taxanda quantitate notabili non ita ſtricte procedit, ſicut juſtitia.

Alia ad hanc rem ſpectantia videri poſſunt in expoſitione duodecimæ theſis ex proſcriptis ab Innoc. XI., ubi vindicavimus Vaſq. a perſona calumniæ illi a Montaltio in literis Provincialibus objecta, quod ſcilicet profligatam illam theſim docuerit; cum Vaſq. ſtrictiorem, quam alii Doctores, obligationem ad ſtipem pauperibus erogandam imponat.

ARTICULUS V.

Utrum etiam Jure naturali obligentur Beneficiarii expendere ſuperflua in uſus pios?

I. Putant nonnulli, quod ex ſolo jure humano ad id teneantur.

II. Verius dicendum, quod jure naturali obligentur ea expendere in uſus virtuoſos, & jure humano in uſus pios.

III. Idem dicendum de Penſionariis, quorum Penſiones fundantur in titulo Clericali.

IV. Eſto ea intentione Fideles fundent Beneficia, ut ex ſuperfluis congruæ ſuſtentationi exerceantur a Beneficiariis opera pietatis.

V. Hinc valde, & licite diſpenſat Pontifex, ut in alios uſus honeſtos hujuſmodi fructus expendantur.

VI. Num peccet mortaliter Pontifex, ſi in hoc ſine cauſa diſpenſet?

VII. An peccet etiam, qui hac illicita diſpenſatione utitur?

VIII. Ut in uſus non virtuoſos expendantur

dantur, Pontifex diſpenſare non poteſt.

IX. Cur poſſit Pontifex in aliis obligationibus naturalibus diſpenſare, puta in juramento, in voto, &c., & in hac non poſſit?

X. Morientes Beneficiarii in Curia poſſunt quidem teſtari, ſed non in uſus malos.

I. GRaviſſima difficultas eſt, num obligatio expendendi ſuperflua in uſus pios oriatur ex ſolo præcepto Eccleſiaſtico, an etiam ex jure naturali? hinc enim dependet, Utrum poſſit Pontifex tale præceptum tollere, aut in illo diſpenſare? Vaſq. num. 12. fatetur, ſe neminem legiſſe, qui velit id provenire ex ſolo jure humano: Et ratio potiſſima deſumitur ex natura illorum bonorum, quæ per hoc quod ſint Deo oblata, & deſtinata, jam facta ſunt ſacra; Unde a Tridentino vocantur res Dei; jus autem naturæ videtur prohibere, ne res ſacræ ad uſus profanos applicentur. Leſſ. tamen cap. 4. num. 47. cum Soto cenſet, id ex ſolo jure humano provenire: quam ſententiam Sanch. dub. 40. putat probabilem, quamvis oppoſitam cenſeat probabiliorem: Quod ex eo colligit Filliuc. cap. 7. qu. 1. quia Julius III. conceſſit beneficiatis in curia morientibus, ut poſſint de ſuis reditibus diſponere in uſus pios, & non pios; Quod etiam aliquando beneficiariis magnatibus conceditur; ergo prohibitio, ne in uſus non pios expendantur, non videtur eſſe poſſe ex jure naturali, in quo Pontifex diſpenſare non poteſt: Neque obſtat, illa bona offerri Deo, eaque oblatione ſacrari; Nam hæc oblatio fit a Fidelibus cum dependentia a diſpoſitione Pontificis.

II. Utraque tamen ſententia videtur conciliari poſſe, ſi dicatur jure naturali præcipi, ut bona Eccleſiaſtica expendantur in uſus virtuoſos in genere; jure tamen dumtaxat humano, quod expendantur in opera miſericordiæ, vel pietatis; adeoque independenter a tali præcepto Eccleſiaſtico determinante uſus virtuoſos jure naturali præſcriptos, licite expendi poſſe ad exercitium v. gr. munificentiæ, gratitudinis, liberalitatis præſertim erga conſanguineos, & amicos, aut alterius virtutis. Ratio eſt, quia, cum ea bona peculiari modo ſint res Dei ex oblatione, & deſtinatione Fidelium, ſequitur, ſolum debere expendi juxta Dei voluntatem, quæ, niſi aliud innoteſcat, indifferens eſt ad omnes uſus virtuoſos: ergo, niſi Pontifex Dei Vicarius viſibilis determinaſſet uſum pietatis, vel miſericordiæ potius, quam aliarum virtutum, potuiſſent in alios uſus virtuoſos expendi.

III. Confirmatur, quia ad quæſtionem celebrem, An etiam Penſionarii teneantur ad expendenda ſuperflua in uſus pios? quamvis Nav., & Sarmiento apud Sanch. dub. 47., & Dian. par. 5. tract. 4. reſol. 29. doceant, eodem modo teneri Penſionarios, ac Beneficiarios, quia ex cap. *Paſtoralis de Decim.* res tranſeunt cum onere ſuo; cum igitur res beneficii hoc onus præſeferant, quod expendantur in uſus pios, ſi ſuperſint congruæ ſuſtentationi, conſequenter transferunt hujuſmodi onus ad Penſionarios: Nihilominus Sot. Hurt. Sanch. Molin. diſp. 145. putant, penſiones laicales eximi ab hoc onere, quia dantur in ſtipendium pro munere laicali, v. gr. Procuratoris, aut Advocati Eccleſiæ, vel Cantoris &c.; Sanch. etiam loc. cit. putat, probabile eſſe ex hoc onere eximi Penſiones fundatas non in titulo, ſed in ſtatu Clericali, puta quæ dantur beneficiario ſeni, qui beneficium reſignavit. Demum Vaſqu. de Eleemoſyna dub. ult. eximit ab hoc onere omnes omnino Penſiones, etiam fundatas in titulo Clericali; dicit enim,

enim, nullum vidiſſe auctorem obligantem Penſionarios ad uberiores, vel alias eleemoſynas, quam obligentur alii ſæculares: Quod etiam docent Gygas, & Covarr. apud eundem Dian. Ex qua ſententia deducitur manifeſte, quod, quamvis bona Penſionarii, & Beneficiarii ſint Eccleſiaſtica, & a Fidelibus Deo dicata, non idcirco jure naturali expendenda ſint in eleemoſynas, aut in alios uſus pios; cum ſatis ſit, ſi in operibus virtuoſis expendantur, quæ ſuperfluunt congruæ ſuſtentationi.

IV. Neque obſtat, Fideles ea intentione dediſſe hujuſmodi bona, ut ex ſuperfluis exerceantur opera miſericordiæ, vel pietatis. Nam, ut diximus ſect. 4., hinc non eruitur, data eſſe cum tali pacto, & cum onere ex juſtitia: Quod explicari poteſt exemplo dantis pauperi ægroto eleemoſynam ea intentione, ut emat ſibi neceſſaria; hic enim, ſi pecuniam ludo exponeret, non peccaret contra juſtitiam; quia, quamvis finis dantis fuerit, ut emerentur pharmaca, libere tamen data fuit illa eleemoſyna, & ſine ullo onere.

Neque ulterius obſtat, ſtatum Clericalem requirere jure naturæ, ut in operibus piis ſuperflua expendantur. Hinc enim ſequeretur, quod Clericus habens Patrimonialia ſuperflua deberet etiam in iis uſibus illa expendere, quod eſt falſum.

V. Infertur hinc primo, poſſe Pontificem valide, & licite etiam data cauſa diſpenſare, ut ſuperflua expendantur in alios uſus honeſtos. Ratio eſt, quia obligatio expendendi hæc in opera miſericordiæ, vel pietatis eſt juris Canonici, quod ſubjicitur Papæ; Proinde ſi abſque cauſa diſpenſaret, adhuc valide diſpenſaret, quia obligatio legis unice pendet a voluntate Legiſlatoris; unde, ſi ea deſit, ſive ex cauſa, ſive ſine cauſa, ceſſat obligatio, ut notat Suar. lib. 6. de Leg. cap. 19. Peccaret tamen diſpenſando ſine cauſa, ut advertit Sanchez lib. 8. de Matrim. diſp. 18., quia Legiſlator ſicut in impoſitione legis, ita in diſpenſatione debet bono communi proſpicere.

VI. Dubium tamen eſt, An Pontifex peccet mortaliter diſpenſando ſine cauſa? Affirmant Suar. loc. cit. Valent., Rodrigu., niſi levitas materiæ excuſaret; Unde peccaret mortaliter Pontifex, ſi v. gr. ſine cauſa diſpenſaret cum aliquo Sacerdote, ne recitet horas Canonicas, ne jejunet in Quadrageſima, &c. Ratio eſt, quia peccaret contra juſtitiam diſtributivam; hoc enim proprie ſignificat acceptio perſonarum, quæ opponitur juſtitiæ diſtributivæ; & ex D. Th. 2. 2. qu. 63. ex genere ſuo eſt mortale. Communius tamen cum Sanch. loc. cit., Laym., Palao, Merolla docent eſſe veniale, ſi abſit ſcandalum; Sicut etiam ſi Legiſlator ſine cauſa nolit ipſe ſuam legem obſervare, ad quam tenetur vi directiva ex lege naturali, quamvis non coactiva. Ratio eſt, quia non videtur gravis deformitas, quod pars non conformetur toti; adeoque non eſt materia gravis adverſus juſtitiam diſtributivam, cum nullum interveniat alii damnum, & abſit omne ſcandalum; Quæ tamen non ceſſant in diſtributione officiorum, ac dignitatum, cum non poſſint ſine gravi injuria dignioris dari minus digno, & ideo in hoc caſu peccatum acceptionis perſonarum eſt mortale.

VII. Dubium etiam eſt, An peccet, qui utitur diſpenſatione facta a Pontifice in ſua lege valide, ſed illicite, eo quod ſine cauſa? Affirmant Sanch., Valent., Corduba, quia ſicut peccat diſpenſans, conſentiendo quod pars non conformetur toti, ita peccat, ſaltem venialiter, qui tali diſpenſatione utitur, eo quod poſitive velit, partem a toto ſine cauſa diſformari. Probabilius

bilius tamen Suar. loc. cit. Salas Azor. negant, putantes, nullam adeſſe obligationem, ne is, cui valide diſpenſatum eſt, difformetur ab aliis in legis obſervatione: Quare docent, petentem hujuſmodi diſpenſationem peccare, quia petit rem intrinſece malam; ſicut eſt diſpenſatio, quæ eſt vulnus legis ſine ulla cauſa; non peccare tamen ea utentes, quia quamvis diſpenſatio ſit vulnus legis, non eſt tamen vulnus legis uſus diſpenſationis, etiamſi ſine cauſa factæ.

VIII. Infertur ſecundo, non poſſe Pontificem diſpenſare, ut ſuperflua beneficii in uſus non virtuoſos expendantur, eo quod talis obligatio, ut diximus, ſit de jure naturali, in quo Papa diſpenſare non poteſt.

IX. Oppones, poſſe Pontificem ex cauſa relaxare obligationem juramenti, quæ eſt naturalis; ſicut etiam diſpenſare in voto, ac in lege naturali ſanctificandi feſta; ergo etiam diſpenſare poterit in caſu noſtro, quamvis obligatio ſit naturalis; ſive talis diſpenſatio dicatur interpretatio voluntatis Divinæ, ſive potius diſpenſatio indirecta, per hoc quod mutetur materia legis, & ponantur eæ circumſtantiæ, ſub quibus lex naturalis non obligat: Sicut enim ex lege naturali emptor, v. g. tenetur ſolvere pretium, non tamen ſi venditor cedat jure ſuo; ita etiam ex lege naturali tenetur quilibet ſanctificare feſta, hanc tamen legem non violat, ſi laboret ad ſubveniendum neceſſitati ſuæ ex permiſſione Pontificis; nunquam enim magis dies ſanctificatur, quam quando ſic laboratur; ergo eodem modo, quamvis ex lege naturali teneatur Beneficiarius impendere ſuperflua in opera virtutis, non tamen quando Pontifex collator Beneficiorum cum cauſa diſpenſat.

Reſpondetur, in iis tantum caſibus poſſe Pontificem modo dicto in lege naturali indirecte diſpenſare, in quibus expediens fuit rectæ gubernationi, hanc poteſtatem committi, & delegari Legiſlatori humano, videlicet in voto, in juramento, in ſanctificatione feſtorum, & in iis rebus, in quibus Reſpublica habet poteſtatem dominativam; ſi enim tali poteſtate utatur, ceſſat obligatio legis naturalis. Quapropter poteſt Superior v. gr. propter bonum publicum auferre res unius, & dare alteri: Contra vero, quia non fuit expediens rectæ gubernationi, ut Deus daret Legiſlatori humano v. gr. poteſtatem dominativam in corpora aliorum, ideo non poteſt Pontifex, ne indirecte quidem, diſpenſare in lege naturali de non fornicando, ſicut diſpenſavit indirecte Deus cum Oſee permittendo, ut acciperet ſibi mulierem fornicariam: Nec poteſt Pontifex, ſicut poteſt Deus indirecte diſpenſare in lege naturali prohibente Polygamiam, & diſſolutionem Matrimonii conſummati, nec in impedimentis Matrimonii jure naturæ dirimentibus, puta erroris, impotentiæ, ligaminis, conſanguinitatis in primo gradu; Convenientius enim fuit hanc poteſtatem Pontifici denegare, ne illa frequentius, quam par eſſet, homines uterentur, etiamſi in aliquo caſu forte expediret illam habere, ut notat Sanch. Palaus, Suar. lib. 2. de leg. cap. 14.

Ad rem noſtram: Reſpublica habet poteſtatem diſponendi de bonis Civium, quando expedit ad bonum publicum, non tamen de bonis Deo dicatis (niſi forte aliquando Pontifex Dei voluntatem rationabiliter interpretaretur) nunquam tamen videtur poſſe Pontifex rationabiliter interpretari voluntatem Dei, ut bona beneficii Deo dicata aliter, quam in opera virtuoſa expendantur; & ideo nullatenus poteſt ne indirecte quidem in hac lege naturali diſpenſare. Poteſt quidem diſponere Pontifex de bonis beneficii, donando ea benemeritis Eccleſiæ,

cleſiæ, & iis, qui Eccleſiam tueri poſſunt; ſed in hoc caſu ipſe Pontifex immediate diſponeret in uſus virtuoſos de talibus bonis, atque adeo nullatenus in lege naturali diſpenſaret.

X. Infertur ultimo, conceſſionem illam Julii III. factam Beneficiariis morientibus in Curia teſtandi in uſus non pios, non procedere de uſu malo, ſed de uſu bono, quamvis non pertinente ad virtutem pietatis, quam ſolam obligationem habent de facto Equites Hieroſolymitani circa bona ſuperflua Commendæ, ut docet Azor. lib. 13. cap. 4. quæſito 6. Niſi velis dicere, velle Pontificem abſolute donare bona beneficii in prçmium iis, qui in Curia decedunt; unde poſſint ad libitum de iis teſtari. Quod ſi Beneficiarius ea bona expenderet in uſus malos, v. gr. intemperantiæ, non ſolum contraheret malitiam intemperantiæ, ſed etiam peculiarem malitiam irreverentiæ adverſus rem ſuo modo ſacram. Utrum autem hujuſmodi irreverentia eſſet mortalis, præſcindendo a præcepto Eccleſiaſtico, & ſiſtendo in ſolo jure naturæ? Leſſ. num. 47. negat, quæ ſententia præciſo ſcandalo, & contemptu ſuſtineri poteſt.

ARTICULUS VI.

An etiam Beneficiarii Religioſi ſint domini omnium fructuum Beneficii?

I. Videntur non eſſe domini, ſed uſuarii, utpote aſtricti voto Paupertatis.
II. Putant nonnulli, Religioſos Beneficiarios non remanere amplius Religioſos.
III. Dicendum tamen cum voto Paupertatis poſſe annecti dominium fructuum Beneficii.
IV. Si Religioſus in incapacitate dominii diſpenſetur, cum hæc pertineat ſolum ad ſolemnitatem extrinſecam, non eatenus cenſetur diſpenſatus in voto Paupertatis.
V. De facto Religioſus Beneficiarius remanet ſubſtantialiter Religioſus, & cum voto Paupertatis.
VI. Cur Epiſcopus Religioſus teneatur geſtare habitum ſui Ordinis?
VII. Quomodo cum Epiſcopatu cohæreat votum Obedientiæ?
VIII. Num eximatur Epiſcopus Regularis a jugo Regulæ Monaſticæ?
IX. Num teneatur ad alia vota ſolemnia, & præcepta ſuæ Religionis?
X. Reſervata in Religione non reſervantur relate ad Religioſos Beneficiarios.
XI. Religioſus Beneficiarius ſolum diſpenſatur in incapacitate dominii, quæ ex extrinſeca ordinatione Eccleſiæ annectitur ſtatui Religioſo, & ideo cum voto Paupertatis habet ſimul dominium fructuum Beneficii.
XII. Ab Epiſcopo Religioſo dicuntur in jure bona Beneficii eſſe reſtituenda Eccleſiæ, & ſenſus eſt, quod Eccleſiæ ſint relinquenda.
XIII. Hæc, quæ competunt Epiſcopo religioſo, probabiliter competunt aliis Beneficiariis perpetuis, pariter religioſis.
XIV. Privilegium uni conceſſum in corpore juris, univerſim extenditur ad alium, relate ad quem militat eadem, ſeu potior ratio.

I. Cum Regulares per ſolemne votum paupertatis ſint incapaces dominii, niſi diſpenſentur, eſt peculiaris difficultas, an ſint domini fructuum beneficii? Primo, quia per promotionem ad beneficium non videntur diſpenſari in voto paupertatis, cum poſſint eſſe adminiſtratores, & uſuarii relate ad bona beneficii. Secundo, quia Religioſus ſine voto paupertatis non eſſet Religioſus, cum tale votum ſit de eſſentia Religionis, ex cap. *Cum ad Monaſterium de ſtatu Monach.* Beneficiarius autem remanet Re-

Religioſus, atque adeo cum voto paupertatis; aliter eſſet etiam liber a voto Caſtitatis; & conſequenter Religioſus, qui nullum haberet Ordinem ſacrum, ſi eligeretur Epiſcopus, & ante ordinationem contraheret matrimonium, valide contraheret. Quod nemo dixerit.

II. Nihilominus, quamvis nemo eximat beneficiarios regulares a voto caſtitatis, nonnulli putant, per promotionem ad beneficium fieri capaces dominii: nam in cap. *Statutum* 18. q. 1. dicuntur ſibi vindicare paternam hæreditatem: imo cenſent aliqui, non remanere ſimpliciter Religioſos, quia in perpetuum abſolvuntur ab obedientia Prælatorum, & obſervantia regulari. Etenim in cap. cit. ſubditur, *Quem canonica electio a jugo regulæ monaſticæ profeſſionis abſolvit, & Sacra Congregatio de Monacho Epiſcopum facit.* Et quamvis aliqui putent, id verum eſſe de ſolis Epiſcopis, quia de illis tantum loquitur textus; Alii tamen paritate rationis id extendunt ad reliquos beneficiarios regulares, ſi habeant beneficium perpetuum non amovibile ad nutum.

III. Dico primo, poſſe beneficiarios regulares ſimul cum voto paupertatis, & ſtatu religioſo habere dominium fructuum beneficii.

Probatur; poteſt votum ſolemne caſtitatis ſtare cum dominio in corpus alterius; ergo poteſt votum ſolemne paupertatis ſtare cum dominio rerum temporalium. Antecedens conſtat; nam uxoratus, ſi vivente uxore fiat religioſus, retinet dominium in corpus illius, quamvis impeditum per votum (ſicut qui locat domum, retinet dominium directum domus, ſed impeditum) propterea, ſi hujuſmodi Religioſus ſuam uxorem cognoſceret, eſſet quidem ſacrilegus, ſed non fornicarius, quippe qui non accederet ad non ſuam, ut notat Suar. tom. 3. de Relig. lib. 9. cap. 19. Ratio a priori Concluſionis eſt, quia in tantum acquiſitio dominii bonorum eſſet incompatibilis, & extingueret votum paupertatis, in quantum deſtruit materiam hujus voti; ſed hoc eſt falſum; materia enim voti paupertatis eſt, non habere dominium, nec uſum rerum ſine licentia ſuperioris, non vero eſſe incapacem dominii; ſicut materia voti caſtitatis eſt non habere nec dominium in corpus alterius per matrimonium, nec uſum; non vero eſſe incapacem talis dominii; hæc enim incapacitas eſt ſolemnitas extraordinaria addita votis religioſis ab Eccleſia, unde, ea ſublata, adhuc materia voti, & votum remanere poteſt. Imo, ut notat Sanch. lib. 5. cap. 9. talis incapacitas neque poteſt eſſe materia voti; quamvis enim vovens promitteret expreſſe illam incapacitatem, non per hoc fieret incapax, niſi Eccleſia hujuſmodi incapacitatem voto adjungeret.

IV. Unde ſequitur, quod, ſi religioſus ad beneficium promotus in incapacitate dominii bonorum diſpenſetur, (ſicut in concluſ. 3. dicemus diſpenſari) non cenſetur diſpenſatus in voto, ſed in aliqua ſolemnitate extrinſeca voto; & conſequenter remanet religioſus: quia ſtatus regularis non conſtituitur ſubſtantialiter ex iis, quæ ſunt extrinſeca votis Religionis; & ideo uxoratus, qui vivente uxore fit religioſus, quamvis retineat dominium in corpus uxoris, adhuc habet & votum ſolemne caſtitatis, & ſtatum regularem.

V. Dico ſecundo. Religioſus, qui ad beneficium promovetur, remanet ſubſtantialiter, & vere religioſus, atque adeo cum voto paupertatis. Ita communius cum Sanch. lib. 6. cap. 6. Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 16. contra Vaſq. de Redit. dub. 7. cap. 3.

VI.

VI. Probant id communiter cum Sanch. quia hujuſmodi Religioſus ad beneficium promotus tenetur geſtare habitum religioſum. Hæc tamen ratio non eſt efficax: Reſpondent enim Adverſarii, id præcipi, ut promotus memor ſit vitæ, quam profeſſus eſt; quod innuit Innoc. in cap. *de Monachis* 3. qu. 16. ubi habet, *Quod diu ſervavit, id in meliore gradu poſitus amittere non debet.*

Validior itaque ratio eſt, quia non cenſetur diſpenſatus in ſtatu, & votis religioſis ſine cauſa; nulla autem datur cauſa, cur promotus ad beneficium diſpenſetur. Nam primo votum caſtitatis eſt conforme novo ſtatui, & ad aliqua beneficia eſt requiſitum: Deinde votum paupertatis neque repugnat cum beneficiario, quia dominium bonorum beneficii eſt compoſſibile cum voto paupertatis: quod ſi non eſſet compoſſibile, potius dicendum eſſet, quod hujuſmodi religioſus non evadat dominus fructuum beneficii, ſed ſolum adminiſtrator, quam quod diſpenſetur in voto paupertatis.

VII. Difficultas ſolum eſt de voto obedientiæ; nam Religioſus factus Epiſcopus v. g. perpetuo eximitur ab obedientia ſuorum Prælatorum; perpetua autem hujuſmodi exemptio pugnat cum voto obedientiæ, ut advertit Hurt. §. 64. Dicendum tamen, etiam votum obedientiæ eſſe compoſſibile cum ſtatu beneficiarii promoti v. g. ad Epiſcopatum; falſum enim eſt, quod vi voti non teneatur obedire ſuo ſuperiori, videlicet Papæ, eſto non teneatur obedire Prælatis ſuæ Religionis; Sicut Generalis perpetuus eſt vere religioſus, tenetúrque vi voti obedientiæ obedire Papæ, & non alteri Prælato ſuæ Religionis. Imo ſi Religioſus ad Pontificatum promoveretur, adhuc cum voto obedientiæ remaneret, ut docet Sanch. lib. 6. cap. 6. quia materia voti obedientiæ eſt obedire ſuperioribus, ſi illos habeat, quæ conditionalis vera eſt etiam in ſtatu Papatus, eo quod per accidens eſt, quod talis religioſus ſit Papa, & conſequenter quod ſuperiores non habeat: Hinc proinde ſequitur, quod ſi Pontifex, abdicato Papatu, ad Religionem rediret, non indigeret nova profeſſione, ſed vi voti obedientiæ præteriti teneretur ad obediendum, ut prius.

Ad objectionem adductam ex capite *Statutum*, ubi dicitur, quod *ſacra Congregatio de Monacho Epiſcopum facit*, reſpondetur, hinc non inferri, Monachum per Epiſcopatum amittere ſtatum monachalem; non enim ſemper terminus ad quem eſt deſtructivus termini a quo; ſicuti ſi quis ex Diacono fiat Sacerdos, aut ex Abbate Epiſcopus: tunc terminus ad quem deſtruit terminum a quo, quando cum illo eſt incompoſſibilis, ut ſi quis ex homine fiat cadaver.

VIII. Minus urgent illa alia verba laudati textus, quod ſcilicet *Monachum Beneficiatum canonica electio a jugo regulæ Monaſticæ profeſſionis abſolvat*. Quamvis enim a regulis Religionis abſolvatur, non per hoc ſequitur, quod abſolvatur a votis ſubſtantialibus Religionis, atque adeo quod ſtatum religioſum amittat. Imo dubitant Doctores, an ab omnibus omnino regulis abſolvatur. Nam D. Th. 2. 2. qu. 185. docet, abſolvi ab iis tantum regulis, quæ impediunt munus Epiſcopale. Equidem tamen cenſeo cum Leſſ. cap. 40. num. 113. & Sanch. loc. cit. ab omnibus regulis abſolvi, quamvis ex honeſtate tantum debeat obſervare regulas cum ſuo ſtatu non incompoſſibiles; tum quia verba citati textus loquuntur indefinite; tum etiam quia regulæ non ſunt ad ſubſtantiam Religionis, ſed ad majorem perfectionem communitatis: quare cum Epiſcopus vivat extra communitatem ſuorum religioſorum in perpe-

petuum, non videtur obligandus ex debito legali, ſed ſolum ex honeſtate, & decentia ad illas regulas; & ideo decet ſocium ſui Ordinis apud ſe habere.

IX. Unde ſequitur primo, ut notat Sanch. lib. 6. cap. 6. num. 20. contra nonnullos, neque teneri ad alia vota, etiamſi ſolemnia, aut præcepta ſuæ Religionis, non ſubſtantialia quoad ſtatum; ac proinde Religioſus v. gr. D. Franciſci de Paula, qui emiſit votum ſolemne abſtinendi a cibis paſchalibus, factus Epiſcopus poterit tempore ab Eccleſia non interdicto cibis paſchalibus veſci. Imo ſi in ſua Religione obligaretur die Veneris jejunare, factus Epiſcopus poſſet comedere carnes die Veneris, ſi eo die incidat Nativitas Domini; quod tamen ſuis Religioſis non licet, ex cap. *Explicari de obſervat. jejun.*

X. Sequitur ſecundo, quod ſi in Religione ſint reſervata, aut cum cenſura peccata contra vota ſubſtantialia, v. g. caſtitatis, Epiſcopus illa committens nec reſervationem, nec cenſuram incurrat, ut docet idem Sanch. num. 16. quia talis reſervatio, aut cenſura non eſt de ſubſtantia ſtatus Religioſi, ſed ad majorem perfectionem viventium in ea communitate, ad quam non obligatur Epiſcopus extra illam degens in perpetuum.

XI. Dico ultimo. Religioſus ad Beneficium promotus ita remanet ſubſtantialiter Religioſus, & cum voto paupertatis, ut ſimul acquirat dominium omnium fructuum beneficii. Ita Vaſq. cap. 3. de Reditib. dub. 7. contra Sanch. loc. cit. putantem, eſſe ſolum adminiſtratorem, non dominum.

Ratio eſt, quia ſtatus religioſus, & votum paupertatis non pugnant cum dominio bonorum, ut oſtendimus in prima Concluſione, eo quod incapacitas dominii per accidens, & ex extrinſeca ordinatione Eccleſiæ annectitur ſtatui religioſo: ergo ſi Eccleſia cum beneficiariis in tali incapacitate diſpenſet, bene ſtabit ſtatus religioſus, & votum paupertatis cum dominio fructuum beneficii: atqui de facto in hac incapacitate diſpenſat, ergo de facto habetur dominium fructuum beneficii. Minor ſubſumpta probatur primo, quia ſicut exceptis votis ſubſtantialibus diſpenſat Pontifex in aliis regulis cum Beneficiato Religioſo, & a jugo regulæ Monaſticæ profeſſionis illum abſolvit, imo, ut diximus, abſolvit etiam ab omnibus aliis votis, & præceptis, quæ non ſunt de eſſentia Religionis; ita dicendum, quod diſpenſet etiam in incapacitate dominii; quandoquidem neque hæc eſt de ſubſtantia Religionis. Secundo, quia Eccleſia non invalidat donationes, quantumvis amplas, factas ab Epiſcopis religioſis de fructibus beneficii, ut deberet contra illas agere, ſi non eſſent domini: ergo dicendum, eſſe vere dominos, non per hoc quod diſpenſentur in voto paupertatis, & ſtatu religioſo, quod ſine convincenti ratione dici non debet, ſed per hoc quod diſpenſentur in ſolemnitate illa extrinſeca, ſeu in incapacitate dominii.

XII. Objici ſolet, quod in citato cap. *Statutum*, dicantur ab Epiſcopo religioſo reſtituenda eſſe bona beneficii Eccleſiæ, cujus eſt Epiſcopus, ergo ſignum eſt, non eſſe dominum, ſed adminiſtratorem; atque adeo, quod ſicut Monachus quicquid acquirit, monaſterio acquirit, ita monachus Epiſcopus quicquid acquirit, Eccleſiæ ſuæ acquirat, non ſibi, ut docet Azor. par. 2. lib. 4. cap. 3.

Reſpondetur tamen, in jure ly Reſtituere ſæpe idem eſſe ac Relinquere, quod bene ſtat cum dominio ejus, quod relinquitur: conſtat hoc ex cap. *Audivimus de Simon.* ubi præcipitur, quod ſimoniacus collator beneficii reſtituat Eccleſiæ duplicata, & tamen res

illa

illa ſecundum duplum non erat Eccleſiæ. Quod autem in caſu etiam noſtro idem ſit reſtituere, ac relinquere, conſtat, tum ex dictis; tum quia in eodem laudato capite *Statutum* 18. q. 2. dicitur, quod Religioſus Epiſcopus *velut legitimus hæres paternam ſibi hæreditatem poſtea jure vendicandi poteſtatem habeat*; ubi, ly, *poſtea*, indicat, poſt adeptum Epiſcopatum haberi jus, quod antea non habebatur; atque adeo, ſi ante Epiſcopatum acquirebat Monaſterio dominium bonorum ſibi debitorum, poſtea acquirit ſibi; cum Eccleſia nullum ad ea jus habeat; & conſequenter bona beneficii tenetur ſolum relinquere Eccleſiæ, cujus eſt Epiſcopus, non ſecus ac Epiſcopus non religioſus.

XIII. Dubium hic eſt, An exemptio a regulis propriæ Religionis, & dominium bonorum beneficii, quæ diximus competere Epiſcopo religioſo, competant etiam aliis beneficiariis perpetuis pariter Religioſis Epiſcopo inferioribus?

Sanch. num. 35. affirmat ſolum de Abbatibus habentibus propriam diœceſim, & gaudentibus juriſdictione Epiſcopali; quia in jure æquiparantur Epiſcopis; negat vero de aliis perpetuis Beneficiariis, puta de Parochis; quia univerſim exemptio favorabilis facta circa unam perſonam, non extenditur ad aliam ob identitatem, vel majoritatem rationis, ut notat Salas de Leg. diſp. 2. ſect. 8. eo quod exemptio non fundetur in ratione, ſed in voluntate concedentis.

Vaſquez tamen dub. 8. & Suarez tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 3. cap. 19. extendunt hujuſmodi exemptionem ad omnes Beneficiatos perpetuos, quia militat in iis eadem ratio ſeparationis perpetuæ a religioſa communitate, & addictionis perpetuæ alteri Eccleſiæ; cum ergo regulæ Religionis ordinatæ ſint ad majorem perfectionem, & melius regimen communitatis, non debent obligare Religioſos extra communitatem in perpetuum viventes.

Ad rationem in contrarium reſpondetur, exemptionem favorabilem factam uni perſonæ non extendi ad aliam, in qua militat eadem ratio, ſi ſit facta ab homine; Secus vero, ſi ſit inſerta in corpore juris; quare certum eſt, privilegia v. g. conceſſa uni Religioni a Pontifice non poſſe extendi ad aliam ſimilem, vel arctiorem Religionem propter ſolam identitatem rationis in pietate cauſæ, niſi Pontifex communicationem privilegiorum concedat; nec privilegium uni conceſſum tranſire ad alium æque dignum, quamvis major ratio, nedum eadem pietatis, & gratitudinis, aut remunerationis reperiatur: At quando privilegium eſt in corpore juris inſertum, habet rationem juris communis, & ideo ad omnes extenditur, in quibus militat eadem ratio, ut notat Merolla diſp. 6. cap. 6. num. 236. ex lege *Si quis* 24. Cod. *de Decurionib.*, ubi expreſſe ſolum eximuntur Decuriones habentes duodecim filios, & tamen ob identitatem rationis a Doctoribus extenditur exemptio ad alios etiam, qui non ſunt Decuriones; imo etiam ad matres habentes duodecim filios, quia privilegium iſtud eſt inſertum in corpore juris; Unde cum diſpenſatio in obſervantia Regulæ facta Epiſcopo religioſo ſit inſerta in corpore juris, debet etiam extendi ad alios Beneficiarios perpetuos, in quibus etiam militat ſeparatio perpetua a communitate religioſa.

XIV. Neque obſtat, Privilegium fundari præciſe in voluntate concedentis, nec eſſe de uno in alium derivandum. Nam, ut notat Suar. lib. 8. de Leg. cap. 28., hoc non eſt derivare Privilegium ab uno in alium, quod non licet; ſed eſt ita illud interpretari, ut plura comprehendat,

quam

quam in ſuperficie verborum appareat; quod licitum eſt, quando ratio id ſuadet: Sicuti ſi e. g. concedatur alicui privilegium celebrandi in loco interdicto, licebit illud extendere ad Miniſtrum; & ſi concedatur viro nobili privilegium audiendi ſacrum tempore interdicti, extenditur ad familiares juxta decentiam ſtatus; & eodem modo extendi debet propter ſimilem interpretationem, ſi privilegium in corpore juris inſeratur, & concedatur uni propter rationem, quæ militet etiam pro altero: Idemque dicas, ſi concedatur perſonis a jure æquiparatis; unde privilegia conceſſa v. g. Eccleſiis, extenduntur ad Hoſpitalia, ut notat Panormitanus, & privilegia conceſſa libertati, alimentis, & doti extenduntur ad piam cauſam, ut notat Tiraquellus in tract. de Privil. piæ cauſæ; Similiter privilegia conceſſa pupillis extenduntur ad minores, & e contra; ſicut etiam ad Rempublicam, ad Eccleſiam, ad furioſos, & ad omnes, qui per alios reguntur: Ac demum facultas Clerico Beneficiario conceſſa ad fruendum fructibus Beneficii in abſentia, ut Theologiam audiat, extenditur ad ſtudium Juris canonici, quia hæ ſcientiæ ſunt in jure æquiparatæ, ut colligitur ex *cap. 2. de Privil. in 6.* apud Meroll. loc. cit. Ubi advertit, quod ſi non ſolum eadem, ſed major ratio militet in uno, quam in alio caſu, tunc univerſim Privilegium extendendum eſt; & ideo Privilegium comedendi carnes in Quadrageſima propter majoritatem rationis extenditur ad eſum ovorum, & lacticiniorum; & Privilegium ad diſpenſandum in votis juxta communiorem ſententiam apud Suar. de Voto lib. 6. cap. 12. extenditur ad vota commutanda, quia hoc eſt minus; ſicut etiam Privilegium conceſſum Monacho, aut Epiſcopo condendi teſtamentum extenditur ad Codicillum, & donationem cauſa mortis, ut docent communiter ex Leg. *Marcellus ff. de Donationibus*; & hac de cauſa privilegium conceſſum abſolvendi a caſibus Pontifici reſervatis extenditur etiam ad caſus Epiſcopo reſervatos, ut communius docent apud Dian. part. 3. tract. 4. reſol. 149. cum Suar., Vaſqu., Conink. contra Bonac., & Nav. Quamvis enim Clemens VIII. ſtatuerit, ne quis prætextu privilegiorum abſolvat in poſterum a caſibus Epiſcopo reſervatis, & idcirco damnata ſit ab Alexandro VII. prop. 12., quæ habet, *Mendicantes poſſunt abſolvere a caſibus Epiſcopis reſervatis, non obtenta ad id Epiſcoporum facultate*; ex hoc tamen non infertur, Privilegium abſolvendi a caſibus Pontifici reſervatis ex ſe non comprehendere reſervatos Epiſcopo, niſi oppoſitum exprimatur.

QUÆ.

QUÆSTIO III.

De Oneribus Beneficiariorum, ac præſertim de Reſidentia.

QUoniam non vacat de ſingulis Beneficiariorum oneribus pro merito diſſerere, agimus, quantum ſatis eſt, de Onere Reſidendi, utpote ad eruditionem, & ad praxim utiliore; nonnulla dumtaxat delibando de Onere recitandi Horas quoad ea, quæ ſpeciatim ad Beneficiarium ſpectant, ac de Onere geſtandi habitum, & tonſuram. Primo itaque quæremus, An Paſtores jure divino ad Reſidentiam obligentur? Secundo, quid circa hoc diſpoſuerit jus Canonicum? Tertio, quænam ſint pœnæ non reſidentium? Quarto, quibuſnam facienda ſit reſtitutio fructuum a non reſidentibus? Quinto, quanta ſit obligatio non reſidendi, ſi Beneficium non ſit Curatum, ſed Simplex? Sexto, agemus de eis, quæ peculiariter ad Beneficiarios ſpectant in ordine ad Horarum recitationem; ac demum de obligatione geſtandi habitum, & tonſuram.

ARTICULUS I.

An Paſtores jure Divino ad Reſidentiam obligentur?

I. Quid ſit Reſidentia? & quinam ad illam obligentur?

II. Paſtores jure Naturæ tenentur reſidere.

III. Quomodo poſſit Pontifex in hoc diſpenſare?

IV. Diſpenſatio preſſe dicta non cadit in iis, quæ jure naturali prohibentur.

V. Sicut ea non cadit in votis.

VI. Pontifex non videtur interpretari voluntatem Dei, dum dat licentiam non reſidendi.

VII. Sed tribuendo hanc facultatem, ſolum remittit debitum reſidendi, ad quod ex contractu Paſtor ſe obligavit.

VIII. Facultas iſta, ſi abſque cauſa concedatur, eſt etiam invalida, nedum illicita.

IX. Si detur cauſa a reſidendo excuſans, adhuc licentia requiritur, niſi haberet locum epikeia.

I. REſidentia, ut notat Layman cap. 6. eſt aſſiduitas commorationis in loco Beneficii cauſa ſervitii Eccleſiaſtici perſonaliter præſtandi; unde infert Silveſter V. *Reſidentia*, quod ſi Clericus in loco ſui Beneficii ita commoratur, ut nunquam officium ſuum præſtet (v. g. Canonicus nunquam ad Chorum, aut ad Capitulum accedat) non cenſendus ſit reſidere; cum ejus reſidentia ſit materialis, quippe fine, & effectu ſuo deſtituta.

Omnia Beneficia ad reſidentiam obligare ſpectato jure communi colligunt Doctores ex cap. *Conquer. de Clericis non reſidentibus* apud Azorium tom. 2. lib. 7. cap. 3. Conſuetudo tamen obtinuit, ut in ſimplicibus quibuſdam Beneficiis non reſideatur; Immo Præſtimonia, quamvis annexam habeant obligationem recitandi horas privatim, quia tamen nullum aliud Eccleſiæ ſervitium poſtulant, ideo nullatenus obligant ad reſidendum, ex Azorio loco laudato, & Layman cap. 6. Nihilominus ſtrictius ad Reſidentiam obligantur Beneficiarii habentes curam ani-

Digitized by Google

animarum, quam non habentes, ut mox videbimus. Et de iis procedit præſens quæſtio, Num ad id teneantur jure Divino?

II. Certum profecto eſt, Paſtores Eccleſiaſticos jure Divino naturali teneri providere ſuis ovibus paſcendo illas: quia tamen providere poſſunt tam per ſe ipſos, quam per alios, imo aliquando melius per alios, ideo dubitatur, an jus naturæ obliget non ſolum ad providendum gregi, ſed etiam ad providendum per aſſiſtentiam in loco ſuarum ovium? Quæ controverſia in Tridentina Synodo diu, multumque agitata fuit. Negabant enim Ambroſius Catarinus, Albinianus, aliique Theologi primæ notæ, tum quia nullum extat hac de re divinum juſſum; tum etiam quia Diœceſes, & Parochiæ non ſunt a Chriſto Domino erectæ, conſtitutæ, ac diviſæ, ſed ab Eccleſia, & Pontificibus; tum demum quia aliter non poſſet Pontifex in hoc onere diſpenſare.

Communis tamen, & vera ſententia cum Cajet., Soto, Nav. docet, Reſidentiam in Beneficiis Curatis eſſe de jure Divino naturali, quod evincitur ex verbis Trid. ſeſſ. 23. cap. 1., ubi habet: *Præcepto Divino mandatum eſſe omnibus, quibus animarum cura commiſſa eſt, oves ſuas agnoſcere prædicatione, Sacramentorum adminiſtratione, ac exemplo paſcere, pauperum curam paternam gerere, ac in cætera munia paſtoralia incumbere; quæ omnia nequaquam ab iis præſtari, & impleri poſſunt, qui gregi ſuo non invigilant, neque aſſiſtunt, ſed mercenario more deſerunt.* Et ratio a priori videtur eſſe, quia habentes animarum curam ſunt paſtores ovium, non ſunt domini, ut conſtat ex verbis Chriſti ad Petrum, *Paſce oves meas*, non *tuas*; quare inter Chriſtum Dominum, & Paſtores intercedit contractus de curandis ovibus modo magis conſentaneo; magis autem conſentaneum, & expediens eſt curæ ovium, quod Paſtores perſonaliter aſſiſtant, unde ex tali contractu videtur oriri hujuſmodi obligatio; Contractus autem obligat de jure naturæ, & ideo de jure naturæ cenſetur eſſe obligatio reſidendi. Hinc Apoſtolus dixit, *Paſcite, qui in vobis eſt, gregem Dei*, indicans, præſentem debere eſſe gregem paſcendum.

III. Confirmatur ex Leſſ. dub. 29., quia quicumque aliquam Provinciam ſuſcipit, obligat ſe tacite ad proprias ſui officii functiones obeundas per ſe ipſum, quantum res ipſa fert, nec aliter ei tale munus demandaretur: nunquam enim Princeps conſtituit Gubernatores urbium, Præfectos arcium, Ductores militum, qui putantur crebro futuri abſentes, & per alios adminiſtraturi. Tota tamen difficultas conſiſtit in explicando, quomodo poſſint aliquando Prælati ex diſpenſatione Pontificis licite non aſſiſtere? nam, ſi reſidentia eſt de jure naturali, fit, ut non reſidere ſit intrinſece, & eſſentialiter malum; atque adeo nunquam poſſit licere. Ad id explicandum varias ineunt vias Doctores.

IV. Prima eſt dicentium, licere per diſpenſationem Pontificis, quia hic poteſt in aliquibus circumſtantiis diſpenſare in jure divino, & naturali, ut diſpenſat in votis, juramenta relaxat, &c. Ita Sanch. lib. 8. diſp. 6.

Verum hæc doctrina videtur duriuſcula, quia diſpenſatio preſſe dicta eſt relaxatio juris obligantis in iis circumſtantiis, in quibus fit diſpenſatio; repugnat autem jus naturale diſpenſari, quando obligat; Etenim jus naturale in hoc diſtinguitur a jure poſitivo, quod illud ſemper obliget ad vitandum id, quod eſt intrinſece malum: ergo, ſi in iis circumſtantiis jus naturale obligat ad reſidendum, remanet cum ſua intrinſeca malitia ipſa non reſidentia, unde incapax eſt diſpenſationis: Non

Non ſic jus poſitivum, in quo poteſt fieri diſpenſatio, quia res jure poſitivo prohibita non eſt intrinſece mala, ſed mala, quia prohibita; & quia extrinſeca hæc prohibitio ſuſpendi poteſt per diſpenſationem, ideo reddi poteſt licita operatio jure tantum poſitivo prohibita.

V. Neque eſt verum, Pontificem proprie in votis diſpenſare, ſed ſolum nomine Dei promiſſarii, cujus vices in terris gerit, remittit obligationem, quam vovens contraxerat per promiſſionem Deo factam: remiſſio autem non eſt diſpenſatio, quia diſpenſatio eſt actus juriſdictionis, non vero remiſſio; cum poſſit hæc procedere a quolibet privato, qui remittat debitum ex promiſſione contractum; unde remiſſio ſpectat ad jus proprietatis verius, quam juriſdictionis.

VI. Secunda eſt dicentium cum Soto, licitum aliquando eſſe Paſtoribus Eccleſiaſticis non reſidere, non quia Pontifex in iis circumſtantiis diſpenſat, ſed quia interpretatur, quod jus naturale obligans ſecundum ſe ad reſidentiam in iis circumſtantiis non obliget. Neque dicas, hinc ſequi, quod facta interpretatione in uno caſu pro aliquo Epiſcopo v. g. poſſet alius inconſulto Pontifice, quando daretur ſimilis caſus, non reſidere. Nam primo non eſt ita facile ſubditis ſcire omnes circumſtantias, propter quas Pontifex in eo caſu interpretatus ſit, ceſſare obligationem reſidentiæ. Præterea quantumvis jus naturale in caſu ſimili, omnino ſimili, non obligaret ad reſidentiam, non per hoc eſſet licitum non reſidere ſine licentia Pontificis; quia jure etiam Eccleſiaſtico præcipitur Reſidentia; unde in praxi parum prodeſſet ſcire, an in eo caſu obligeris jure divino, ſi in eodem obligaris jure Eccleſiaſtico; quod ſine dubio potuit obligare etiam pro ea circumſtantia, pro qua non obligat jus Divinum; unde opus ſit diſpenſatione, ut licite non reſideatur.

Nihilominus hæc etiam ſecunda via diſplicet, quia dicitur in Conciliis loco laudato, Pontifex dare licentiam; interpretari autem, quod ceſſet obligatio ratione circumſtantiarum, non eſt dare licentiam, ut bene advertit Pontius lib. 8. Matrim. cap. 2. Neque enim peritus, qui interpretatur, legem jejunii v. g. ſtante tali morbo non obligare, cenſetur dare licentiam frangendi jejunium.

VII. Tertia itaque videtur ineunda via ad verificandum hoc vocabulum licentiæ, dicendo, Pontificem poſſe nomine Dei remittere debitum, quo Paſtor ex contractu ſe obligavit ad reſidendum in loco ſuarum ovium, ut diximus: hæc enim remiſſio eſt licentia, quia ſignificat dependentiam a remittente. Quod autem Deus Pontifici conceſſerit poteſtatem remittendi ſuo nomine obligationem reſidentiæ, conſtat facile, quia tunc Princeps id cenſetur concedere ſuo miniſtro, quando caſus ſunt frequentes, & capaces rationabilis excuſationis, ut contingit in puncto præſenti reſidentiæ. Quo etiam diſcurſu probatur, remitti poſſe obligationem voti, & juramenti tam a Pontifice, quam ab Epiſcopo, niſi huic talis poteſtas a Papa limitetur.

VIII. Hinc ſequitur primo; non poſſe Pontificem pro libito, & ſine cauſa hujuſmodi licentiam dare, quia, cum ſit remiſſio debiti contracti cum Deo, diſponeret de re aliena, circa quam non poteſt rationabiliter præſumi, dediſſe Deum facultatem adeo amplam, ut poſſit ſine cauſa tale debitum remittere; neque id fuit expediens. Quare remiſſio debiti reſidentiæ ſine cauſa non ſolum eſſet illicita, ſed etiam invalida; ut dicitur de remiſſione obligationis ex voto contractæ, ſeu de diſpenſatione in voto, quæ pariter in latiore ſignificatione eſt diſpenſatio.

Qualis autem, & quanta debeat eſſe hujuſmodi cauſa non poteſt univerſaliter definiri, ſed ex circumſtantiis ſpectanda, ut dicemus articulo ſequenti.

IX. Sequitur ſecundo, ut notat D. Th. apud Laym. quod cum cauſa obligandi Paſtores ad reſidentiam ſit ſalus ovium, ideo non poteſt Paſtor ad declinandum periculum propriæ vitæ gregem ſuum deſerere, quando ſalus gregis præſentiam Paſtoris expoſtulat, cum bonus Paſtor animam ſuam dare debeat pro ovibus ſuis (Joann. 10.) ſicut dux dat illam pro ſuo exercitu. Quando vero æque utile eſſet Gregi tam per Paſtorem, quam per Vicarium probatæ virtutis, doctrinæ, ac prudentiæ gubernari, idque certo conſtaret omnibus ſpectatis, tunc ita ceſſaret obligatio reſidentiæ perſonalis ſecundum jus divinum, ut maneret obligatio ſolius juris Eccleſiaſtici; Et in tali caſu poſſet Pontifex in rigore diſpenſare, quia diſpenſaret in lege propria. Imo ſi cauſa excuſans a perſonali reſidentia manifeſta ſit, docent Corduba, & Vaſq. de Benef. cap. 4. num. 145. & 188. apud Laym. non eſſe opus licentia ſuperioris, niſi ea ſpeciali lege poſtuletur. Verius tamen dicendum cum Gabr., Angelo, Silveſtro apud Vaſq. licentiam ſemper requiri, niſi urgens eſſet neceſſitas, quæ dilationem non pateretur, aut ſi non eſſet acceſſus apud ſuperiorem, quia tunc naturalis Epicheja dictat, non eſſe licentiam expectandam. Unde fit, nec licentiam ſine cauſa, nec cauſam ſine licentia excuſare a Reſidentia. Utrum autem Paſtores a Reſidentia excuſentur ob exiguum numerum ſubditorum; ſi ſcilicet tres, aut quatuor integrum gregem conſtituant? dicemus in calce articuli quinti.

ARTICULUS II.

Quid diſpoſuerit Jus Canonicum in ordine ad Paſtorum Reſidentiam?

I. Per tres menſes Epiſcopi, per duos Parochi poſſunt quotannis æqua ex cauſa abeſſe.
II. Sufficit levis cauſa, dummodo grex non patiatur.
III. Quænam licentia ad id requiratur pro Parochis?
IV. Ex praxi videtur colligi, quod Parochus petere licentiam ab Epiſcopo debeat, ſolum ſi abſit ultra bimeſtre.
V. At vi juris ſcripti petenda videtur licentia iſthæc, etiamſi abſentia ſit per illud bimeſtre permiſſum.
VI. Licentia ab Epiſcopo danda eſt in ſcriptis.
VII. Epiſcopi nonniſi ex gravibus cauſis a Tridentino expreſſis abeſſe poſſunt ultra trimeſtre, habita in ſcriptis facultate a Pontifice, vel a Metropolitano, aut a ſeniore Suffraganeo.
VIII. Graviſſima cauſa requiritur, ut Pontifex diſpenſet cum Epiſcopis per longum tempus in onere reſidendi.

I. Tridentinum ſeſſ. 23. cap. 1. remittit Epiſcopis obligationem reſidendi per duos, aut tres menſes quotannis; Parochis vero ſolum per duos menſes, ſive ſimul, ſive interrupte: ad quam remiſſionem movetur, tum quia ſæpe accidit cauſa tantiſper recedendi; tum quia brevis abſentia non reputatur abſentia; & eodem modo Tridentinum ſeſſ. 24. cap. 12. Canonicis per tres menſes abeſſe permittit.

II. Dubitatur tamen primo, an, & quæ cauſa ad hujuſmodi brevem abſentiam requiratur?

Certum eſt, requiri aliquam honeſtam

ſtam cauſam; dicit enim Concilium, *æqua ex cauſa*; quare ſolum controverſia eſt, an ſit ſufficiens levis aliqua, quantumvis honeſta cauſa, v. g. ad animum relaxandum, ad amicos inviſendos? Affirmant Garzia part.3.cap.2. cum aliis; quod tamen nonnullis videtur durum, quia ſi Concilium cenſeret, ſufficere leves illas cauſas, non addidiſſet ea verba, *Quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ relinquit*. Unde videtur cauſas non leves requirere; cum præſertim obligatio juris naturalis arctiſſima cenſeatur in hac materia, atque adeo non poſſet ob leves cauſas diſſolvi. Et ideo Palaus tom. 2. tract. 13. diſp. 5. punct. 4. citans Vaſquium, dicit, ob hujuſmodi leves cauſas concedi dumtaxat menſem quotannis.

Cenſeo tamen cum priori ſententia, quamlibet honeſtam cauſam, etiam recreationis, & viſitationis amicorum ſufficere: quia cum obligatio reſidendi ſit perpetua, rationabiliter creditur, propter hujuſmodi cauſas concedi poſſe brevem illam abſentiam. Neque obſtat fundamentum oppoſitum; Nam Tridentinum non tam remiſit conſcientiæ abſcedentium examinare cauſam diſceſſus (quia ſufficit, quod hæc ſit honeſta, quamvis levis, pro illo trimeſtri) ſed ne eo ſpatio patiatur damnum Epiſcopatus. Etenim poſtquam dixiſſet, ut id æqua ex cauſa fiat, & abſque ullo gregis detrimento, ſtatim ſubdit, *Quod an ita ſit, abſcedentium conſcientiæ relinquit*: unde illud judicium refertur ad providendum, ne Eccleſia detrimentum patiatur per abſentiam Paſtoris.

III. Magis dubitatur ſecundo, an ad hanc ipſam abſentiam requiratur licentia ſuperioris?

Conveniunt Doctores, non requiri pro Epiſcopo, dubitaturque ſolum de Parocho, quia Concilium ſeſſ. 23. cap. 1. dicit, loquens de Parocho, *Cauſa per Epiſcopum prius cognita, & probata*; quæ verba non videntur poſſe intelligi de abſentia ultra bimeſtre permiſſum, quia ibi dicitur, *Quandocumque abeſſe contigerit*. Unde Vaſq. cap.4. de Benef. §. 2. art. 1. Leſſ. cap. 34. num. 159. & Garzias cenſent, Epiſcopi licentiam requiri.

IV. Equidem cenſeo primo juxta ea, quæ tradit Sanch. lib. 3. Matrim. diſp. 31. poſſe Parochum abſque licentia, & approbatione Epiſcopi per unam, aut alteram hebdomadam a ſua Parochia abeſſe relicto Vicario idoneo. Ratio eſt, quia in cap. *Si quis* Cauſ. 7. qu. 1. dicitur, *Si Presbyter a ſua Eccleſia per tres hebdomadas defuerit, huic damnationi ſuccumbat*; ergo ſi ſolum per unam, aut alteram hebdomadam deſit, non delinquit; & Joannes Andreas apud eumdem Sanch. aſſerit, ita definitum eſſe Bononiæ.

Cenſeo ſecundo, non poſſe Epiſcopum negare licentiam Parocho diſcedendi per bimeſtre, ſi cauſam probet; quia Tridentinum dicit, cauſa per Epiſcopum cognita, & probata, qua probatione poſita Concilium ipſum videtur dare facultatem.

Cenſeo tertio, conſulendam eſſe conſuetudinem loci, num Epiſcopi licentia requiratur, ut poſſit Parochus per bimeſtre abeſſe? ut advertit Laym. cap. 6. Et teſtatur Leſſ. num. 159. Praxim non requirentem pro bimeſtri licentiam eſſe probabilem: Idemque docet Filliuc. tract. 41. cap. 6.

V. Utrum autem ſtando in jure ſcripto Tridentini requiratur licentia Epiſcopi, ut poſſit Parochus per bimeſtre abeſſe? Negant Nav., Azor., Sà, Rodr., & alii apud Pal. putantes ly *Quandocumque abeſſe contigerit*, quod in Tridentino habetur, explicandum eſſe de abſentia extra bimeſtre.

Primum fundamentum hujus ſententiæ eſt, quia Concilium poſtquam loquutum fuiſſet de reſidentia, & abſentia

ſentia Epiſcopi, ſubdit; *Eadem omnino etiam quoad culpam, & omiſſionem fructuum intelligantur procedere de Parocho*: ergo Tridentinum per ly, *etiam*, non ſolum æquiparat Epiſcopum cum Parocho quoad culpam, & pœnas, ut cenſet Vaſqu., ſed etiam quoad facultatem abſentiæ: Unde ſicut Epiſcopus abſque ulla licentia poteſt per trimeſtre abeſſe, ita Parochus per bimeſtre. Sed hic diſcurſus non convincit, quia licet ly, *etiam*, ferat univerſalem æquiparationem, ea tamen quoad facultatem abſentiæ limitatur verbis immediate ſequentibus dicendo, *Ita tamen, ut quandocumque abeſſe contigerit*, quaſi dicat, dare facultatem abſentiæ Parochis per bimeſtre, ſicut habent Epiſcopi per trimeſtre; ſed ita ut cauſa Parochorum debeat eſſe cognita, & probata ab Epiſcopo.

Secundum fundamentum eſt, quia cauſa, cur poſſint Parochi per bimeſtre abeſſe, eſt quælibet cauſa honeſta, licet levis, ex dictis: ergo non videtur rationabiliter præſumi Concilium obligaſſe Parochos ad petendam ab Epiſcopo approbationem: nam approbatio requiritur in dubiis; in cauſa autem requiſita ad abſentiam non videtur cadere poſſe dubitatio, poſito quod quælibet levis cauſa, dummodo honeſta, ſit ſufficiens. Sed neque id convincit, quia licet non poſſit eſſe dubium de cauſa abſentiæ, poteſt tamen eſſe dubium, an talis abſentia noceat Parochiæ; in tantum enim conceditur ex quavis levi cauſa, ut poſſit Parochus abeſſe per bimeſtre, in quantum talis abſentia non eſt nocua Eccleſiæ; ad hoc autem judicandum, Concilium requirit approbationem Ordinarii.

Neque obſtat paritas Epiſcopi, qui pro ſua abſentia per trimeſtre non debet recurrere ad approbationem Papæ, vel Archiepiſcopi; Nam Epiſcopus non eſt Parocho æquiparandus; magis enim Tridentinum fidit illius prudentiæ, & integritati. Quod omnes tenentur dicere; nam ſi Epiſcopus extra illud trimeſtre abſit ex legitima cauſa ab Eccleſia, poteſt relinquere Vicarium a ſe deſignatum; contra vero Parochus ſi extra bimeſtre ex legitima cauſa abſit a ſua Parochia, relinquere debet Vicarium ab Ordinario approbandum, ut conſtat ex Trid. loc. cit.

VI. Verior itaque, & ſecurior ſententia, quam idem Palaus putat omnino tenendam, docet ex vi juris ſcripti requiri licentiam Epiſcopi, ut poſſit Parochus etiam per bimeſtre illud abeſſe. Ratio eſt, quia Tridentinum dicit, licentiam petendam a Parocho, *Quandocumque abeſſe contigerit*; nec eſt ratio, cur ly, *Quandocumque*, limitetur; ſemper tamen conſulendam eſſe praxim, a qua credit Leſſ. num. 159. non fuiſſe receptum hoc jus in ea generalitate.

VII. Extra autem hoc bimeſtre, certum in primis eſt, a Parochis petendam eſſe licentiam ex diſpoſitione Concilii, ut poſſint abeſſe: Unde ſi cauſa abſentiæ eſſet honeſta, & legitima, & tamen ab Epiſcopo negaretur licentia, non poſſet Parochus abeſſe, ſed poſſet ſolum ad Superiorem recurrere. Deinde licentia danda eſt in ſcriptis; unde non poteſt ex tacito, vel præſumpto Epiſcopi conſenſu abeſſe, quia ad formam licentiæ requiritur a Tridentino, ut ſit de ſcripto, ut notat Garz. part. 3. cap. 2.; quod ſaltem pro foro externo ab omnibus admittitur quoad amiſſionem fructuum, ut dicemus ſequenti articulo.

Demum graviores cauſæ requiruntur, ut poſſit Epiſcopus licite a ſua Eccleſia abeſſe ultra trimeſtre, quam Parochus ultra bimeſtre. Cauſæ autem legitimæ enumerantur a Tridentino iis verbis, *Chriſtiana Charitas*, *Urgens neceſſitas*, *Debita obedientia*, *Evidens Eccleſi a*,

vleſia, ac Reipublicæ utilitas. Ad primam reducitur tollere, vel ſedare odia, & inimicitias: Ad ſecundam neceſſitas vitandi acris intemperiem, ægritudo, pericula inimicorum, & præſertim offenſio Principis, ut notat Lay. cap. 6.. Tertia cauſa comprehendit occupatos in ſervitio Sedis Apoſtolicæ ex Papæ mandato: Quarta procedit de Eccleſiæ, vel Reipublicæ utilitate non levi; quibus, vel ſimilibus datis cauſis, debet eas in ſcriptis approbare Pontifex, vel Metropolitanus, aut eo abſente Epiſcopus ſuffraganeus reſidens antiquiſſimus; niſi quando abſentia ultra trimeſtre incidat propter aliquod munus, & Reipublicæ officium Epiſcopatibus adjunctum; quia, ut habet Tridentinum, ejuſmodi cauſæ notoriæ ſunt, & interdum repentinæ. Interim autem Epiſcopi ovibus provideant, ut quoad ejus fieri poterit, ex ipſorum abſentia nullum damnum capiant. Quando autem æqua ex cauſa intra illud trimeſtre conceſſum abſunt, curare debent, ne abſint Dominicis Adventus, Quadrageſimæ, ac diebus Nativitatis, Reſurrectionis, Pentecoſtes, & Corporis Chriſti, quibus refici maxime, & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oves debent.

VIII. Notant tamen Doctores circa tertiam hanc abſentiæ cauſam, non poſſe Epiſcopos a Pontifice in ſervitio Sedis Apoſtolicæ, præſertim longo tempore occupari, ſi aliunde æque bene poſſit provideri; Et ratio eſt, quia adeo ſtricta obligatio reſidendi ſine cauſa remitti non poteſt. Et confirmatur, quia Tridentinum obligat expreſſe Cardinales Epiſcopos ad perſonalem in Eccleſia reſidentiam; Et tamen ipſi Romæ commorantes cenſentur occupati in ſervitio Sedis Apoſtolicæ, cum ſint Papæ Conſiliarii; Unde ex cap. 2. *de Cler. non reſident.*, non poſſunt a Curia abeſſe, niſi de licentia; & tamen quia non ſupponitur neceſſaria Pontifici conſultatio hujus, vel illius Cardinalis, qui ſit Epiſcopus, ideo etiam hic obligatur perſonaliter reſidere in ſua Eccleſia: Quod diſtricte etiam præcepit Urbanus VIII. in ſua Bulla edita anno 1634., quæ incipit, *Sancta Synodus Tridentina*. Sicut autem nequit Pontifex ſine cauſa uti Epiſcopis in bonum Sedis Apoſtolicæ cum præjudicio reſidentiæ, ita nequit Epiſcopus uti Parochis, ut conſtat ex declaratione Sacræ Congregationis Cardinalium apud Meroll. diſp. 7. cap. 6. dub. 7. *Epiſcopus*, inquit Sacra Congregatio, *non poteſt uti opera Parochi in viſitatione, vel in alio ſervitio ſuæ Diœceſis, niſi pro tempore illi permiſſo duorum menſium*. Unde infertur, multo minus Parochum poſſe fieri ab Epiſcopo Vicarium generalem, quia fieret cum præjudicio perſonalis reſidentiæ in ſua Parochia, ut communiter docent contra Nav. conſil. 15. de Cler. non reſidente.

ARTICULUS III.

De Pœnis non Reſidentium.

I. Reſtitutio fructuum impoſita a Tridentino non reſidentibus, dubitatur, an ſit facienda jure naturali?

II. Dicendum verius, fructus Beneficii dari ſub conditione, non vero cum ſola obligatione reſidentiæ, & ideo jure naturæ reſtituendos eſſe a non Reſidentibus.

III. Non tamen fructus omnes, ſed ſolum qui reſpondent oneri Reſidentiæ.

IV. Hinc non expectata Judicis ſententia facienda eſt iſthæc reſtitutio.

V. Ex lege Tridentini reſtituendi ſunt fructus reſpondentes tempori abſentiæ, ſed id intelligendum de ſolis fructibus, qui oneri Reſidentiæ reſpondent.

VI. Si cauſa non reſidendi ſit evidens, &

& non petatur licentia requiſita, non datur iure Naturæ obligatio reſtituendi fructus; ſecus vero ſi ſit dubia.

VII. Sed quid pro foro externo?

VIII. Si Paſtores reſideant ſolum materialiter non inſerviendo Eccleſiæ, adhuc tenentur fructus reſtituere.

IX. Non tamen ſi inutiliter reſideant intra tempus permiſſum, quod non reſideant; dummodo per alium exerceant munus ſuum.

X. Si citra culpam non reſideant, non videntur obligandi ad fructuum reſtitutionem.

I. PRæcipua non reſidentium pœna habetur in Trid. ſeſſ. 13. cap. 1., videlicet quod pro rata temporis abſentiæ fructus non faciant ſuos, nec tuta conſcientia, alia etiam declaratione non ſequuta, eos ſibi detinere poſſint; ſed debeant aut fabricæ Eccleſiarum, aut pauperibus loci eos erogare, prohibita quavis compoſitione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur. Et ſeſſ. 6. cap. 1. decernitur, quod ſi Epiſcopi abſque juſta cauſa per ſex menſes abſuerint, quartam partem fructuum unius anni amittant: quod ſi per alios ſex menſes in eadem abſentia perſeveraverint, aliam quartam partem fructuum amittant; creſcente vero contumacia, ſeveriori Sacrorum Canonum cenſuræ ſubjiciantur. In quibus omnibus plurimæ ſunt enodandæ difficultates, quibus ut digne ſatisfiat, illa præmittenda eſt; Utrum ſcilicet independenter ab hac lege pœnali obligaretur Epiſcopus, vel Parochus ad reſtituendos fructus jure naturæ, ſi non reſideat? Hæc autem ſolutio ex hoc alio quæſito pendet, Num fructus Beneficii dentur Beneficiario ſub conditione, quod reſideat, an ſolum cum obligatione reſidendi? Nam ſi dentur ſub ea conditione, certum eſt teneri jure naturæ ad reſtitutionem, ſi non reſideat, quia datum ob cauſam, cauſa non ſequuta, non acquiritur: Quare reſtitui debet, non in pœnam, ſed jure naturæ prohibentis retineri non ſuum: Et ita eſſe in re noſtra docent communiter cum Vaſq. cap. 4. §. 2. art. 1. dub. 4. Nonnulli tamen cum Sylveſt., Panormit., Azor. apud Pal. punct. 3. num. 8. cenſent dari fructus cum obligatione quidem, non tamen ſub conditione reſidendi, ac proinde reſtituendos non eſſe jure naturæ independenter a lege pœnali.

II. Dico cum prima ſententia, fructus dari ſub conditione Reſidentiæ, adeoque jure naturæ reſtituendos eſſe non purificata culpabiliter conditione.

Ratio eſt, quia in explicatione contractus debemus ejus modum colligere ex verbis contrahentium: Eccleſia autem in caſu noſtro, contrahens cum Beneficiario, aperte ſignificat dare fructus ſub ea conditione; tum quia in cap. Final. *de Reſcript. in ſexto*, dicitur dari beneficium propter officium: ubi ly, *propter*, niſi fiat violentia vocabulo, ſignificat conditionem; tum quia Trid. loc. cit. dicit, Beneficiarium, ſi non reſideat, non facere fructus ſuos. Quæ verba non ſignificant puram pœnam, quia pura pœna tendit ad privandum aliquem re ſua, non autem facit, ut res non evadat ſua: ſic ſi in pœnam aſſaſſinii v. gr. obligaretur Sicarius ad dandam pecuniam acceptam in pretium, non diceretur pecuniam non feciſſe ſuam, ſed in pœnam delicti debere ſolvere pecuniam, quam fecerat ſuam. Hinc merito damnata eſt ab Alex. VII. prop. 20. dicens, *Reſtitutio a Pio V. impoſita Beneficiariis non recitantibus non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna*. Eadem autem eſt ratio de non recitantibus horas, ac de non reſidentibus; cum neuter faciat fructus Beneficii ſuos.

III. Non cenſeo tamen, jure natu-

ræ reſtituendos eſſe omnes fructus, qui correſpondent abſentiæ, quia reſidere non eſt adæquata conditio, ſub qua dantur fructus; nam hæc complectitur etiam recitationem horarum. Unde Vaſqu. loc. cit. fatetur, poſſe a non reſidentibus retineri illos fructus, qui huic recitationi correſpondent; imo ſi in abſentia exerceat Beneficiarius alia officia, poterit retinere partem illis correſpondentem. Adde, certum eſſe dari aliquam partem fructuum in ſuſtentationem in ſtatu Clericali, ſeu propter onera, quæ fert talis ſtatus, videlicet geſtando habitum, & tonſuram, abſtinendo a negotiationibus, venationibus, ludis, &c., quæ pars etiam retineri poterit, ut aliqui probabiliter docent. Hæc autem omnia ex eo conſtant, quia Trid. ſeſſ. 6., ut diximus, vult, quod Epiſcopi per ſex menſes non reſidentes ſolam quartam partem fructuum illius anni non faciant ſuam, non vero dimidiam: ergo non omnes fructus jure naturæ reſtituendi ſunt a non reſidentibus, ſed ſolum qui correſpondent oneri reſidentiæ.

IV. Infertur ex dictis reſolutio primi dubii, quod fieri ſolet circa illa verba Concilii, *Alia etiam declaratione non ſequuta*, utrum ſcilicet expectanda ſit ſententia judicis, non quidem impoſitiva, aut declaratoria pœnæ, ſed ſaltem declarativa criminis, ut non reſidentes ad reſtitutionem obligentur?

Reſpondetur, quod eſſet expectanda hujuſmodi ſententia, ſi obligatio reſtituendi non procederet ex jure naturæ, ſed ex lege pœnali, juxta Silv., & Azor.. Nam, ut docent Doctores in tractatu de Legibus, pœna regulariter non incurritur ſine declaratione ſaltem criminis; unde debet præmitti citatio, ut ſententia declarativa ſit juridica. Quia tamen diximus, obligationem hanc reſtituendi eſſe juris naturalis, ideo nulla eſt expectanda judicis ſententia, ut dicitur de aliis reſtitutionibus, quarum obligatio eſt ex jure naturæ. Neque favet conſuetudo expectandi judicis ſententiam, quia contra jus naturæ nulla poteſt conſuetudo prævalere.

Neque replices, conſuetudinem hanc non ferre, quod non debeant reſtitui fructus reſpondentes tempori abſentiæ, ſed quod præſumatur Eccleſia ex ſua indulgentia nolle reſtitutionem, antequam crimen non reſidendi declaretur a Judice; Sicut cenſetur creditor conſentire in dilationem reſtitutionis, ſi potens commode petere rem debitam, non petat.

Nam nullatenus poteſt id ab Eccleſia præſumi, cum per ſacros Canones aperte præcipiat reſtitutionem; unde conſuetudo expectandi ſententiam judicis declarativam hujus criminis eſt, ut poſſit debitor cogi in foro externo, non vero in interno.

V. Infertur etiam reſolutio alterius dubii, utrum ſcilicet ſi minus jure naturæ, ſaltem ex lege pœnali Tridentini debeant reſtitui omnes fructus, qui correſpondent tempori abſentiæ, an ſolum illi, qui dantur pro reſidentia? cum certum ſit, dari fructus etiam pro aliis oneribus, puta pro recitatione horarum, &c. Movetur dubium, quia Tridentinum dicit, Pro rata temporis abſentiæ; unde videtur velle, quod reſtituantur omnes fructus illi tempori reſpondentes.

Dicendum tamen cum communi, mentem Tridentini eſſe privare Beneficiarium iis tantum fructibus, qui correſpondent oneri reſidentiæ, non vero, qui aliis oneribus correſpondent; Quod aperte colligitur ex ſeſſ. 6. cap. 1., ubi abſentes per ſex menſes privat quarta tantum parte fructuum illius anni, ut notavimus; ſi tamen vellet privare fructibus reſpondentibus omnibus oneribus tempore abſentiæ, deberet priva-

privare dimidia parte: quare ideo quarta tantum parte privat, quia illam reputat correſpondere oneri reſidentię, qua reſidentia eſt, pro dimidia parte anni.

VI. Dubitatur tertio, an incurrantur pœnę a non reſidentibus, ſi ex cauſa quidem non reſideant, ſed ſine licentia, aut ſine licentia in ſcriptis. Palaus punct. 5. putat, incurri ex defectu licentię in ſcriptis, quia licet conceſſio licentiæ de jure naturæ non requirat ſcripturam, requirit tamen in caſu noſtro de jure poſitivo Tridentini poſtulantis ſcripturam, pro forma conceſſionis. Quod tamen negat Leſſ. cap. 34. num. 158. putans, non eſſe ſolemnitatem ad ſubſtantiam conceſſionis requiſitam.

Dico equidem cum Vaſqu., Cordub., Laym. cap. *6.* num. 3., ſpectato jure naturæ, neque requiri licentiam, neque licentiæ petitionem, quando cauſa non reſidendi, ſaltem ad tempus, eſſet evidens. Quod probatur paritate voti, cujus obligatio ceſſat ſine diſpenſatione, ſeu remiſſione Superioris, quando eſt evidens cauſa ceſſationis. Verum, quia hæc evidentia non de facili habetur, ideo apte Tridentinum præcipit, ut in iis etiam caſibus, in quibus reputatur evidens cauſa non reſidendi, petatur approbatio, & licentia (niſi periculum eſſet in mora, aut abſentia contingat propter aliquod munus, & Reipublicæ officium Epiſcopatibus annexum) Et ut ea maturius conſideretur, & poſſit extare, præcipit tam Epiſcopis, quam Parochis, ut illam habeant in ſcriptis.

VII. Utrum autem licentia hæc de jure poſitivo requiratur non ſolum ad evitandam culpam, ſed etiam ad vitandam pœnam reſtitutionis fructuum? Dubium eſt apud Doctores. Equidem puto diſtinguendum; nam vel cauſa abſentiæ fuit dubia, & ſic ſine Superioris licentia jure naturali non remittitur obligatio, quia in dubiis melior eſt conditio legis in caſu noſtro poſſidentis; unde jure naturali, & ex vi contractus explicati licentia petenda eſt; aliter non ſolum incurritur culpa, ſed etiam in conſcientia obligatio reſtituendi fructus. Quod ſi cauſa eſſet evidens, puto, obligationem reſtituendi incurri ſolum poſt judicis ſententiam, ſaltem criminis declarativam, quia cum nulla commiſſa ſit culpa adverſus jus naturæ, & contractum prędictum, ſed ſolum violatum ſit jus poſitivum, non incurritur ante judicis ſententiam pœna illa, quæ videtur impoſita ſolum ob violationem legis naturalis, non vero poſitivæ Tridentini.

Quod ſi petatur licentia, ſed non in ſcriptis, cenſeo, ante ſententiam judicis nullam eſſe obligationem reſtituendi. Ratio eſt, quia conditio iſta ſcripturæ jure naturæ non requiritur ad validitatem licentiæ, ne in dubiis quidem caſibus; cum ſatis ſit ad evitandum errorem licentia ore tenus data, per quam non proprio, ſed Superioris judicio ſtatur. Quare cum non peccetur contra jus naturæ, nec lædatur contractus naturalis, non incurritur obligatio reſtituendi in foro conſcientiæ, niſi poſt judicis ſententiam, qui bene poteſt ſic punire violationem legis poſitivæ requirentis ſcripturam. Accedit authoritas Filliuc., qui tract. 41. cap. 6. num. 30. citans Nav., hæc habet: Quod autem dicitur de approbatione facienda in ſcriptis, verum eſt in foro exteriori, nam in interno ſufficit approbatio.

VIII. Dubitatur quarto, An obligatio reſtituendi fructus liget eos, qui reſident quidem in Eccleſia perſonaliter, ſed non formaliter: v. gr. ſi Epiſcopus, vel Parochus ſit quidem in loco beneficii, & ſuarum ovium, ibi tamen non inſerviat, ſed vivat inutiliter; Garz. tom. 1. part. 2. cap. 2. &

& Ledeſm. putant, acquiri fructus per ſolam reſidentiam corporalem, quamvis Epiſcopus; vel Parochus munus ſuum non exerceant. Quod probant, tum quia cum ſimus in odioſis, ly, Abſentia, quæ punitur, eſt explicanda ſtricte: ergo non debet ampliari tam ad corporalem, quam ad formalem, ſed ſolum ad corporalem, quam de ſe importat ſignificatum vocis; tum etiam quia Epiſcopus, vel Parochus præſens, & male adminiſtrans ſacramenta non privatur fructibus; ergo neque privatur præſens, & non adminiſtrans; cum minus malum ſit non operari, quam male agere. Alii tamen, quos late refert, & ſequitur Jo: Sanch. diſp. 43., probabilius cenſent, non acquiri fructus ab eo, qui reſidendo nihil operatur; quia ſicut non præcipitur reſidentia ſolum corporalis, ita nec prohibetur, nec punitur abſentia ſolum corporalis, ſed etiam formalis, hoc eſt inutilis reſidentia.

Dico equidem primo, Paſtores, ſi reſideant, & non inſerviant Eccleſiæ, debere reſtituere fructus, poſito quod reſtitutio fructuum non ſit ſolum pœnalis, ſed etiam de jure naturæ. Ratio eſt, quia ſi reſtitutio eſt etiam debita jure naturæ, debetur conſequenter propter violationem contractus, qui non poteſt præſumi, quod procedat ſolum de præſentia materiali, & corporali ſine exercitio proprii muneris; quia non fuiſſet rationabilis hujuſmodi contractus. Quare merito in ſacris Canonibus Eccleſia habens Epiſcopum inutilem vocatur vidua.

Neque obſtant rationes in contrarium. Ad primam enim reſpondetur, quod ſicut odioſa ſunt explicanda ſtricte, ita ſunt explicanda utiliter; non eſſet autem utilis ſignificatio abſentiæ, vel reſidentiæ, ſi procederet ſolum de corporali, & materiali, non de proficua, & formali. Unde merito Doctores definientes reſidentiam dicunt, eſſe ſolutionem proprii officii in proprio Beneficio. Deinde minus efficax eſt ſecunda ratio; adminiſtratio enim Sacramentorum mala, hoc eſt non ſancta, ut notat Jo: Sanch. num. 4., nocet quidem Paſtoribus in peccato adminiſtrantibus, ſed non nocet ovibus, ſeu populis; contractus autem eſt factus in utilitatem ovium, unde hac data acquiruntur fructus; ſicuti acquiritur ſtipendium a celebrante ſacrilege.

Dico ſecundo, Paſtores, ſi prorſus inutiliter reſideant, debere reſtituere fructus, quantumvis eſſent reſtituendi ex ſola lege pœnali Tridentini, & non ex jure naturæ. Ratio eſt, quia Tridentinum inutiliter puniret ſolam abſentiam perſonalem, ſi non puniret etiam præſentiam prorſus inutilem Paſtoris. Quod confirmatur ex verbis Tridentini ſeſſ. 23. cap. 1., ubi expreſſe declarat, Paſtores obligari ad perſonalem in ſua Eccleſia, & Diœceſi reſidentiam; additque, *Ubi injuncto ſibi officio defungi teneantur*; Ecce quomodo Tridentinum non obligat ad perſonalem ſolum reſidentiam, ſed ad formalem, & utilem. Dixi tamen, debere reſtituere fructus, ſi prorſus inutiliter reſideant: Etenim ad fructus acquirendos non eſt opus, ut Paſtor omnia omnino Paſtoris munera perſonaliter exerceat; ſed ſatis eſt, ſi exerceat multa; adeo ut judicio prudentum cenſeatur utilis Reſidentia perſonalis, qua perſonalis eſt.

IX. An autem tribus illis menſibus, quibus Epiſcopus poteſt a ſua Diœceſi abeſſe, & Parochus bimeſtri, quo poteſt abeſſe a Parochia, poſſint inutiliter reſidere, ſeu munus ſuum perſonaliter non exercere, ſed per alium, & tamen facere fructus ſuos? dubium eſt, in quo valde probabiliter affirmat Jo: Sanch. num. 5., nam ſi omnino abeſſent, certe non exercerent munus ſuum

ſuum perſonaliter, ſed per alium, & tamen facerent fructus ſuos: ergo datis iiſdem honeſtis cauſis, poterunt reſidere, nec tamen perſonaliter munus ſuum exercere per eos menſes, quibus licita eſt perſonalis abſentia, quin priventur fructibus.

X. Dubitatur ultimo circa eandem abſentiam, an reſtituendi ſint fructus, ſi abſentia ſit culpabilis ſolum materialiter, ſed formaliter inculpabilis, quia ſcilicet facta fuit bona fide, & cum exiſtimatione cauſæ excuſantis à reſidentia? Et ſane certum eſt, quod ſi reſtitutio ſit ſolum pœnalis, obligatio non procedit in foro interno, ſi deſit culpa: Si vero ſit de jure naturæ, probabile eſt, in caſu adducto dari obligationem reſtitutionis, & Beneficiarium ſine culpa abſentem non facere fructus ſuos. Ratio eſt; quia ad obligationem naturalem reſtitutionis ſufficit retentio alieni cognita; quamvis nulla præceſſerit culpa: In caſu autem noſtro fructus Beneficii ſunt alieni, non proprii, quia dantur ſub conditione reſidentiæ, atque adeo conditione non purificata, non acquiritur eorum dominium: ergo reſtituendi ſunt, quamvis nulla culpa præceſſerit.

Sed probabilius videtur, obligationem reſtitutionis non dari; ſicut Beneficiarius inculpabiliter omittens recitationem horarum probabilius non tenetur reſtituere fructus ſui Beneficii. Ratio eſt, quia ex benignitate Eccleſiæ probabiliter præſumitur dari fructus Beneficii ſub conditione, quod Beneficiarius ſatisfaciat muneri ſuo, hoc eſt, ſub conditione, quod in ſatisfaciendo ſuo muneri non delinquat. Quare qui inculpabiliter non ſatisfacit, cum non delinquat, nec deſit obligationibus ſuis, non videtur privandus fructibus Beneficii.

ARTICULUS IV.

Quibuſnam reſtituendi fructus a non Reſidentibus?

I. Facienda eſt reſtitutio Fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci.

II. Fructus a non recitantibus horas poſſunt quidem reſtitui in utilitatem domus Beneficii; at non permittitur hoc non reſidentibus.

III. Similiter reſtitutio a non recitantibus fieri poteſt pauperibus cujuſcumque loci, immo etiam in ſuffragium defunctorum; at a non reſidentibus ſolum fieri poteſt pauperibus ejus loci, aut in utilitatem fabricæ Eccleſiæ Beneficii.

IV. Poteſt etiam ſibi ipſi hanc eleemoſynam applicare non reſidens, ſi vere ſit pauper; dummodo non abſit in fraudem.

V. Pauperes non poſſunt remittere his debitoribus eleemoſynas faciendas, antequam iis tradatur pecunia, & donatio deinde ſit omnino libera.

VI. Alia etiam pœna non reſidentibus imponuntur.

I. Certum eſt ex Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. Beneficiarium culpabiliter non reſidentem teneri fructus Beneficii erogare fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus loci, prohibita quavis compoſitione: Contra vero ex Conc. Later. Beneficiarius omittens culpabiliter horas tenetur reſtitutionem facere pauperibus, vel fabricæ Eccleſiæ, & ex Bulla Pii V. etiam fabricæ Beneficii.

II. Hinc infertur primo, ut notant Vaſqu., & Suar. tom. 2. de Relig. lib. 4. cap. 30., quod culpabiliter omittens horas poſſit reſtitutionem facere, non ſolum in utilitatem Eccleſiæ Beneficii, ſed etiam in utilitatem domus Beneficii, in qua Beneficiarius habitat, aut in emendis, ac meliorandis agris, ut fru-

Digitized by Google

fructus in perpetuum augeantur, quia hoc venit nomine fabricæ Beneficii: Contra vero id non eſt licitum culpabiliter non reſidenti, quia, ut notat Bonac. qu. 5. punct. 4., in Tridentino dicuntur erogandi eſſe fructus fabricæ Eccleſiæ, non vero fabricæ Beneficii, hæc autem non venit ſub nomine fabricæ Eccleſiæ.

III. Infertur ſecundo, reſtitutionem a non reſidentibus culpabiliter non poſſe fieri pauperibus alterius loci: Contra vero a non recitante culpabiliter horas; cum Pontifex in ſecundo tantum caſu loquatur indefinite, dum dicit, fieri poſſe pauperibus. Unde fit, reſtitutionem hanc a non recitantibus exerceri poſſe in celebrandis Miſſis, aut aliis ſuffragiis offerendis pro defunctis; quia, ut notant Suar., & Filiuc., defuncti in Purgatorio ſunt maxime egeni, atque adeo apte veniunt nomine pauperum; Niſi tamen aliud ferat ſpecialis inſtitutio, aut municipalis conſuetudo, vel aliud de voluntate Pontificis rationabiliter non præſumatur.

IV. Dubium tamen eſt, An, ſi Beneficiarius ſit pauper, poſſit ipſe ſibi applicare reſtitutionem pauperibus faciendam a non reſidentibus, & non recitantibus?

Reſpondeo affirmative cum Leſſ., & aliis communiter; tum quia non debet eſſe deterioris conditionis aliis pauperibus; quamvis enim peccaverit non reſidendo, aut non recitando, tamen, quia pauperibus dari debent fructus Beneficii, poteſt ipſe etiam nomine pauperum venire, quia ſic non tam ipſe ſibi, quam Pontifex per ipſum ſtipem erogaret.

Neque dicas, hinc ſequi, quod poſſet Beneficiarius pauper in fraudem recitationem, ac reſidentiam omittere, ſciens, quod poſſet titulo paupertatis retinere ſibi fructus.

Nam primo tranſmitti poſſet, quod huic peccato præter pœnam æternam non reſpondeat in hac vita pœna reſtitutionis fructuum ante ſententiam judicis; Sicut communius docent, quod committens peccatum reſervatum in confidentiam Jubilæi non ſubeat pœnam reſervationis, ſed poſſit de hoc etiam peccato vi Jubilæi abſolvi. Sed verius nego ſequelam; nam in tali caſu non præſumitur, quod velit Pontifex, Pauperem ſibi Eleemoſynam applicare, eo quod fraus nulli debeat patrocinari: Niſi forte Beneficiarius in gravi neceſſitate reperiatur, & pœnitentia ductus proponat in futurum emendationem.

V. Dubitatur ſecundo, An, ſi pauperes, quibus facienda eſt reſtitutio, donent eidem Beneficiario fructus reſtituendos, poſſit iſte titulo donationis eos retinere?

Reſpondeo cum Bonac., quod, ſi remiſſionem obtineat a pauperibus, antequam tradat iis fructus Beneficii reſtituendos, non poſſit illos ſibi retinere titulo donationis. Ratio eſt, quia pauperes, quibus fructus nondum traditi ſunt, non poſſunt illos donare, quia ante traditionem non ſunt illorum domini, ſeu non habent jus ad illos certum, & in re, ſed ſolum jus vagum, & pendens a voluntate Beneficiarii, qui poteſt hos, vel illos pauperes ad arbitrium eligere, & per traditionem fructuum conferre dominium; per ſolam enim promiſſionem acquiritur ſolum jus ad rem, non vero jus in re erga rem promiſſam, ut conſtat ex lege *Traditionibus* Cod. *de Pactis*, ubi dicitur, *Traditionibus dominia rerum, non nudis pactis transferuntur*: Quamvis traditio rei ad translationem dominii non requiratur jure naturæ, imo nec jure civili in nonnullis caſibus, v. g. in hæreditate, legato rei certæ, donatione facta civitatibus, Eccleſiis, vel aliis locis piis, in Beneficiis, in quibus jus in re, & quaſi dominium ante traditio-

tio-

tionem per ſolam collationem, & acceptationem acquiritur, & in ſimilibus apud Leſſ. cap. 3. num. 16. Pauperes itaque non poſſunt remittere fructus reſtituendos, ſed ſolum poſt traditionem, & acquiſitionem dominii poſſunt illos donare eidem Beneficiario, dum donatio ſit libera, & non meticuloſa, nec cum prævio pacto implicito inter Beneficiarium, & pauperem, quod ſcilicet ideo Beneficiarius hunc pauperem eligat, quia hic deinde ſit eidem donaturus partem fructuum in ſtipem erogatorum; nam per ejuſmodi pactum committeretur injuſtitia exigendo a paupere donationem indebitam.

VI. Præter reſtitutionem fructuum ſunt aliæ etiam pœnæ, puta interdicti, ingreſſus Eccleſiæ, privationis regiminis, & ſimiles, quæ videri poſſunt apud Palaum tract. 13. diſp. 5., & in Bulla Urbani VIII. de hac materia, quæ incipit, *Sancta Synodus*.

ARTICULUS V.

An Beneficiarii non habentes curam Animarum ad Reſidentiam obligentur?

I. Jure naturali non obligantur ad Reſidendum.

II. Olim obligabantur jure canonico, ſed ob contrariam conſuetudinem non obligantur.

III. Dignitates tamen, & Canonicatus obligantur, & probabilius ſub mortali; niſi per tres tantum, aut quatuor dies abſint ultra trimeſtre permiſſum.

IV. Quid ſi reſideant quidem, ſed per multum temporis a choro abſint?

V. Num peccent mortaliter Epiſcopi, & Parochi, ſi non reſideant, ubi nonniſi tres, vel quatuor animæ integrum gregem conſtituunt?

I. Dico breviter primo cum Filliuc. cap. 6., & aliis communiter, hujuſmodi beneficiarios jure naturali non obligari ad reſidendum in loco ſui beneficii.

Ratio eſt, quia de jure Divino naturali ſolum eſt, quod Eccleſia Beneficii non privetur debito miniſterio; quod abunde præſtari poteſt ſine reſidentia perſonali a beneficiariis non habentibus curam animarum.

II. Dico ſecundo, quamvis olim jure canonico omnes Beneficiarii ad reſidentiam obligarentur, de facto tamen, exceptis Canonicatibus, & Dignitatibus, nullum beneficium ſimplex obligat ad reſidentiam. Ita communiter.

Ratio eſt, quia generali conſuetudine contraria ſublata eſt ea obligatio, quæ prius jure antiquo poſitivo habebatur. Præterquamquod hujuſmodi beneficia nullum aliud habent officium annexum, præter recitationem horarum, quæ ubilibet præſtari poteſt.

III. Excipiuntur tamen Dignitates, & Canonicatus Eccleſiæ Cathedralis, & aliquarum Collegiatarum; hujuſmodi enim Beneficiarii ex præſcripto Concilii, aut ex ſpecialibus ſtatutis in ſuis Eccleſiis reſidere, & horis Canonicis aſſiſtere tenentur ſub pœna privationis diſtributionum, & fructuum; De qua aſſiſtentia fuſe Pal. tract. 7. diſp. 3. ubi oſtendit, probabilius eſſe, quod Canonici, & Præbendati mortaliter peccent, ſi ultra trimeſtre a Trid. ſeſſ. 24. cap. 12. permiſſum a choro abſint abſque legitima cauſa pluribus diebus, etiamſi velint fructibus renunciare, diſtributiones remittere, & officium privatim recitare. Ratio eſt, quia univerſim omittere ea, quæ ſunt proprii muneris, eſt grave peccatum. Quare ſicut mortaliter peccat Beneficiarius, qui privatim Horas non recitat, etiamſi velit fructus reſtituere; ita Præbendatus, ſi choro deſit pluribus diebus;

nam

nam, ſi uno, vel altero die abſit ultra tempus a jure permiſſum, excuſabitur a mortali ob materiæ parvitatem; quamvis a mortali non excuſetur, ſi privatim non recitat uno tantum die. Et diſparitas eſt, quia recitatio privata reſpicit ſeorſim officia quotidie recitanda; non ſecus ac jejunium quadrageſimale: Contra vero obligatio recitandi Horas in choro reſpicit collectim totum anni tempus, relate ad quod eſt parva materia omiſſio Horarum uno, aut altero die; imo etiam ex Suar., Vaſq., Bonac. apud Croix per tres, aut quatuor dies.

Ex quibus reddi poteſt ratio, cur Epiſcopus non poſſit eligere Parochum in Vicarium Generalem, poſſit tamen Canonicum, etiam Eccleſiæ Cathedralis; quia ſcilicet Parochus obligatur jure divino naturali ad Reſidentiam; Canonicus vero non item.

IV. Utrum autem Præbendati, ſi reſideant in ſuis Eccleſiis, ſed tamen per longum tempus abſint a choro, peccent ſolum venialiter, dummodo chorus non negligatur? diſcutit Barboſa de Pot. Epiſc. alleg. 53. num. 131. cum aliis apud Croix laudatum lib. 4. num. 876. ubi multa huc ſpectantia enucleantur. Illud certum eſt, quod ſi a choro abſint, non poſſint diſtributiones participare, peccentque participando cum onere reſtitutionis ante ſententiam Judicis. Certum pariter eſt, quod licet Canonici poſſint quotannis per trimeſtre, etiam recreationis cauſa, & ſine licentia a choro abeſſe, non poſſunt tamen omnes ſimul abeſſe, ne chorus deſtituatur: Nec poteſt Epiſcopus in hac reſidentia diſpenſare in perpetuum, ſed ſolum ad tempus juſtis de cauſis, præſertim ob ſtudium Theologiæ, aut ſacrorum Canonum.

V. Hic autem inquiri poteſt, Utrum, ſicuti Canonici excuſantur a mortali ob materiæ parvitatem, ſi per aliquot dies non reſideant ultra trimeſtre permiſſum; ita excuſentur a mortali Epiſcopi, & Parochi, veluti ob materiæ parvitatem, ſi non reſideant, ubi tres vel quatuor integrum gregem conſtituunt; præſertim ſi iis de Coadjutore provideant?

Ad quod dicendum cum Barboſa de Offic. Parochi cap. 8. & aliis non excuſari a mortali ob paucitatem ſubditorum, ſi non reſideant. Etenim ad paſcendum gregem ſibi commiſſum, quantumvis exiguum, obligantur jure naturali ex contractu inito cum Chriſto Domino, quando curam illorum acceptarunt; & quia, ſi non reſideant, non poſſunt apte proprium gregem paſcere, ideo ſub mortali ad reſidendum obligantur, quin ſatisfaciant per ſolum Coadjutorem, etiamſi grex ſit exiguus. Immo quod Parochus habens Coadjutorem non excuſetur a Reſidentia, declaratum eſt a Sacra Congregatione apud Palaum p. 9. num. 12. Et ſane cum fructus Beneficii a Curatis recipiantur cum onere impoſito a Chriſto Domino paſcendi gregem ſuum, ſi tenentur reſidere, quando grex eſt magnus, & labor eſt improbus, a fortiori ad id tenentur, quando ob exiguitatem gregis labor eſt exiguus. Poterunt tamen a Pontifice diſpenſationem obtinere, ſi detur cauſa ſufficiens, ut Vicarius perpetuus ibi ſtatuatur. Per ſolam vero conſuetudinem in contrarium non poſſunt Curati eximi ab onere reſidendi, quia nulla conſuetudo prævalere poteſt adverſus jus divinum naturale, quale eſt illud, quod Curatos obligat ad Reſidentiam.

AR-

ARTICULUS VI.

De Onere Beneficiariorum Horas recitandi.

I. Ex traditione Eccleſiæ habetur gravis iſthæc obligatio.

II. Non recitans Horas quandonam teneatur fructus Beneficii reſtituere?

III. Num ad id obligetur ante ſententiam Judicis? num jure naturæ? num omnes omnino fructus reſtituendi? & quid ſi Beneficium ſit tenue?

IV. Num poſſit huic oneri Beneficiarius per alium ſatisfacere?

V. Num ſuppleri poſſit reſtitutio facienda per quaſcumque eleemoſynas?

VI. Num a reſtitutione deobligetur, qui officium pro officio recitat? aut qui impotens recitare Matutinum, & Laudes, integrum Officium prætermittit? aut qui non poteſt ſine ſocio recitare? aut demum, qui culpabiliter eſt impotens?

VII. Num peccet contra juſtitiam Beneficiarius, ſi poſt omiſſionem Horarum fructus non reſtituat?

VIII. Num etiam contra juſtitiam peccet, ſi non recitet, & velit fructus ſtatim reſtituere?

IX. Probabilius eſt, ad id recitandum non teneri contractu oneroſo.

X. Parochus tamen contractu oneroſo, & ex juſtitia tenetur ſacramenta miniſtrare ovibus ſuis.

I. TRiplex eſt celebris titulus inducens onus recitandi Horas, videlicet Ordo ſacer, Profeſſio religioſa obligans ad chorum, & Beneficium Eccleſiaſticum. De hoc onere prout his omnibus communi omittimus diſceptare, cum de eo paſſim a Summiſtis agatur. Inquirimus ſolum, quæ ad hoc onus ſpectant, prout proprium eſt Beneficiariorum. Cenſeo autem cum Suar. tom. 2. de Relig. cap. 8. probabilius eſſe, obligationem hanc ex Beneficio provenientem deduci ex conſenſu, & traditione Eccleſiæ; illam quippe ſupponere videtur Concilium Lateranenſe de Reformatione. Indubitatum vero eſt, ſub mortali ad id Beneficiarios teneri, non ſecus ac conſtitutos in ſacris; idque propter materiæ gravitatem, ex qua deduci ſolet intentio Eccleſiæ obligandi ſub gravi, ut fuſe oſtendimus in expoſitione theſis vigeſimæ tertiæ ab Alexandro VII. proſcriptæ, quæ habet: *Frangens jejunium, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, vel quia non vult ſe ſubjicere præcepto.* Cujus furfuris eſt pariter theſis 52. confixa ab Innoc. XI. quæ habet: *Præceptum ſervandi Feſta non obligat ſub mortali ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus.* Immo mortaliter Beneficiarius peccat, etiamſi omittat Horas animo reſtituendi fructus Beneficii; quia, ut notat Lugo in Reſponſis moralibus, obligatio iſthæc non eſt conditionata, ſi ſcilicet percipiantur fructus, ſed abſoluta, atque adeo quamvis non faciat fructus Beneficii ſuos, qui huic obligationi non facit ſatis. Pertinet præceptum iſtud ad virtutem Religionis, quippe quæ intendit Deum honorare, illum laudando, eique homines ſubmittendo per petitionem gratiarum. Dicitur autem eſſe præceptum de Divino officio, ſeu de horis Canonicis ad ſignificandum, quod officium, & actus proprius Eccleſiaſticorum ſit laudes Deo perſolvere; & quidem ſtatis horis, prout per ſacros Canones diſtributæ ſunt. Obligatur tali præcepto beneficiarius non poſt collationem, ſed verius poſt pacificam poſſeſſionem beneficii, ut notat Leſſ. cap. 34. dub. 30. contra Garziam, dummodo poſſeſſionem non differat conſulto, ne Horas recitet; fraus quippe nemini patrocinari debet.

II.

II. Ex Concilio Lateranenſi ſub Leone X. ſeſſ. 9. ſi beneficiarii elapſis ſex menſibus a beneficii conſecutione horas non recitaverint, pro tempore, quo non recitant, non faciant fructus ſuos, ſed reſtituere illos teneantur, tanquam injuſte perceptos, in fabricam Eccleſiæ, aut in eleemoſynas pauperum. Ex quo tamen non fit, quod ſi primis ſex menſibus, quibus ad reſtitutionem non obligantur, horas omiſerint, non peccent mortaliter omittendo partem illarum notabilem, ut in ſua Bulla edita anno 1571. Pius V. declaravit: Beneficium quippe datur propter Officium. Et in eadem Bulla Pontifex pariter declarat, quod omittens uno die omnes horas teneatur reſtituere omnes fructus uni diei reſpondentes; qui vero omiſerit Matutinum (videlicet cum Laudibus) dimidiam partem fructuum unius diei; ſicut etiam qui ſex omnes reliquas horas omiſerit; ſextam vero partem (videlicet hujus dimidii ex Suar.) qui unam tantum omiſerit ex his ſex horis; reſtitutioque debet fieri in fabricas Beneficii, aut in eleemoſynas pauperum.

III. In dubium vero hic revocantur plurima; & primo quidem, num beneficiarius omittens recitationem horarum ad reſtitutionem fructuum teneatur ante ſententiam Judicis? cum enim in pœnam reſtitutio ſit facienda ſolum ab omittente culpabiliter horas, non vero ab omittente inculpabiliter, ideo videtur prærequiri Judicis ſententia ad hanc pœnam luendam. Præterea, num jure naturæ, an jure poſitivo detur iſthæc obligatio? Num etiam reſtitui debeant omnes omnino fructus reſpondentes illi diei, quo omittuntur horæ, an vero fructus omnes illius diei, qui reſpondeant huic dumtaxat oneri, & non aliis oneribus beneficiarii? Et quid, ſi beneficium ſit tenue? num pariter ad hanc reſtitutionem obliget?

Reſpondetur ad hæc, proſcriptam eſſe ab Alexandro VII. theſim vigeſimam, quæ habet: *Reſtitutio a Pio V. impoſita Beneficiatis non recitantibus non debetur in conſcientia ante ſententiam declaratoriam Judicis, eo quod ſit pœna.* In hujus expoſitione oſtendimus, iſtam legem imponentem hanc reſtitutionem eſſe potius conditionalem, quam pœnalem, videlicet quod beneficiarius, ſi non recitet, non faciat fructus ſuos. Oſtendimus etiam, probabilius eſſe, quod ex natura rei, præciſa lege poſitiva, non detur iſta obligatio reſtituendi ante ſententiam: probabiliter etiam non eſſe reſtituendos a non recitantibus omnes omnino fructus reſpondentes illi diei, quo omiſſa eſt recitatio, ſed ſolum eos, qui reſpondent huic ſolum oneri; unde probabiliter ſufficit, quod Epiſcopus habens plurima alia onera ſolum reſtituat quintam partem fructuum reſpondentium diei, quo recitationem omiſit; Curatus habens pauciora onera ſolum quartam partem; alii tertiam, alii minorem; adeo ut habens præſtimonium abſque fere ullo alio onere fere omnes fructus teneatur reſtituere; denique quod attinet ad beneficium tenue, quamvis juxta communiorem, & probabiliorem opinionem non excuſet; diximus tamen, probabiliter ad hanc reſtitutionem non obligare; immo nec ad horas recitandas, ſaltem quotidie, quia fructus modici, qui percipiuntur, deſerviunt ad alendum beneficiarium, qui altari ſerviens in aliis oneribus Clericorum (videlicet geſtando habitum, & tonſuram, non negotiando, non venando &c.) de altari vivere debet, ut loquitur Apoſt. 1. ad Corint. 9. Beneficium autem dicitur tenue, ſi non proxime accedat ad tertiam partem congruæ ſuſtentationis Clerici vulgaris, v. g. ſi non fructificet pene duodecim aureos, ubi patrimonium eſt aureorum triginta ſex. Hæc autem omnia

cum fuſe in Trutina damnatarum theſium loco laudato perquiſiverimus, non eſt opus iterum in iis immorari.

IV. In dubium vocatur ſecundo; an poſſit beneficiarius ab hac reſtitutione facienda deobligari, ſi, ut ſtudiis vacet, officium recitet per alium?

Ad quod pariter reſpondetur, proſcriptam eſſe ab eodem Pontifice theſim 21. quæ habet: *Habens Cappellaniam collativam, aut aliud quodvis Beneficium Eccleſiaſticum, ſi ſtudio litterarum vacet, ſatisfacit ſuæ obligationi, ſi officium per alium recitet*. In cujus expoſitione diximus, ratione ſtudiorum deobligari beneficiarium a reſidentia, ob incompoſſibilitatem, non tamen ab onere recitandi horas per ſeipſum; atque adeo ab obligatione reſtituendi, ſi non recitet: Nec poteſt ab onere recitandi deobligari per hoc, quod nolit facere ſuos fructus beneficii, ſed velit pauperibus illos erogare: Neque ſatisfacit, qui omittens hodie recitare horas, craſtina bis illas recitet.

V. In dubium vocatur tertio; num reſtitutio iſthæc ſuppleri poſſit per quaſcumque eleemoſynas ſive ante, ſive poſt omiſſionem horarum factas?

Reſpondetur, Alexandrum VII. hanc etiam theſim confixiſſe: *Reſtitutio fructuum ob omiſſionem Horarum ſuppleri poteſt per quaſcumque eleemoſynas, quas Beneficiarius ex fructibus ſui Beneficii fecerit*. In cujus expoſitione diximus, nullatenus illam ſuppleri poſſe per eleemoſynas ante delictum erogatas: ſuppleri vero probabiliter poſſe per eleemoſynas erogatas poſt delictum, quamvis nulla tunc haberetur memoria de obligatione contracta, & intentio expreſſa ſatisfaciendi (dummodo nec habeatur expreſſa intentio donandi liberaliter) videlicet ob virtualem intentionem ſatisfaciendi prius debitis ex juſtitia. Poteſt etiam ſuppleri per eleemoſynas, quas ſibi applicat beneficiarius, ſi vere ſit pauper. Similiter poteſt fieri reſtitutio in utilitatem fabricæ beneficii, aut in emendis, & meliorandis ejuſdem agris, prout diximus articulo ſuperiore; Immo etiam ſi dentur Miſſæ pro defunctis, quia illi etiam ſunt indigentes; ac demum poteſt per Epiſcopum fieri compoſitio, quando beneficiarius non eſt ſolvendo integre. Quintanadvennas tr. 8. ſingulari 6. inquirit; Num beneficiarius, qui culpabiliter omiſit Horarum recitationem v. g. una hebdomada, deobligetur a reſtitutione fructuum, ſi hebdomada ſequenti bis quotidie recitet Horas, aut ſi alius ſequenti hebdomada recitet horas pro iis defunctis, in quorum ſuffragium ipſe tenebatur recitare? Cenſetque deobligari. Ad eum modum, quo Capellanus omittens per hebdomadam celebrationem debitam deobligatur a reſtitutione, ſi alius Capellanus per hebdomadam celebret pro illis defunctis, pro quibus ipſe celebrare tenebatur. Nititurque doctrinæ Suarii t. 4. de Relig. l. 4. c. 3. n. 4. & Reginaldi, Bonacinæ, Filliucii, & aliorum, aſſerentium, reſtitutionem ob omiſſionem horarum debitam fieri poſſe in celebrandis Miſſis, vel aliis ſuffragiis pro defunctis offerendis (ſicut fieri poteſt erogando pauperibus eleemoſynas) quia defuncti ſunt vere pauperes, ſuffragio noſtro indigentes. Idemque docet, ſi omiſſionem horarum ipſe compenſet aliis ſuffragiis, puta audiendo plures Miſſas, jejunando, macerando ſe ipſum flagellis, aut ciliciis, lucrando Indulgentias &c. In iis ergo caſibus, in quibus non facile poterit beneficiarius ad reſtitutionem debitam devenire, poterit Confeſſarius juxta hanc benignam opinionem illum dirigere.

Equidem tamen cenſeo, quod ſi reſtituere beneficiarius poſſit, ad id teneatur; tum quia non fecit fructus ſuos, atque adeo non poterit eos re-

tinere, ſupplendo reſtitutionem aliis ſuffragiis: tum etiam quia aliter multi ſine hoc fræno facile omitterent recitationem debitam in confidentiam talis ſubſidii. Nec Suarius loco laudato cum aliis aperte adhæret ſententiæ benignæ Patris Quintanad., cum ſolum doceat, poſſe ab omittentibus Horas reſtitutionem fructuum fieri erogando eleemoſynas, ut ſuffragia, & Sacrificia pro defunctis fiant.

VI. In dubium etiam vocatur quarto, num ad reſtitutionem teneatur, qui recitat officium pro officio? aut qui Matutinum veſpere recitatum recitarit pro hodierna, & craſtina die? aut qui impotens recitare Matutinum, & Laudes, totum officium prætermittit? aut etiam ſi non aſciſcat ſocium, ſine quo recitare non poteſt? aut demum, ſi culpabiliter ſit impotens hic & nunc recitare, puta ratione ebrietatis?

Ad hæc omnia reſpondetur, Regulam generalem illam eſſe ex Suar. de Horis cap. 30., quod quoties omiſſio recitationis, aut variatio ritus in recitatione eſt mortaliter culpabilis, tunc datur onus reſtitutionis. Conſtat autem ex theſi 34. ab Alex. VII. profligata, peccare mortaliter, & præcepto non ſatisfacere, qui in die Palmarum recitat officium Paſchale; & in hujus theſis expoſitione diſcutitur, quænam variatio ritus ſit ſubſtantialis, & quando citra mortale poſſit officium pro officio recitari? Rurſus ex theſi 35. ab eodem confixa conſtat, non poſſe unico officio duplici præcepto ſatisfieri pro die præſenti, & craſtino. Similiter ex theſi 54. ab Innoc. XI. proſcripta conſtat, peccare mortaliter, qui impotens recitare matutinum, & laudes omittit reliquas horas; & in hujus expoſitione fuſe perquiritur, quandonam major pars trahat ad ſe minorem; & quænam ſit materia parva, quæ in recitatione horarum excuſet a mortali; Sicut etiam quando ægrotus impotens integrum penſum perſolvere, excuſetur a recitandis illis horis, quas ſolum poteſt: Et quomodo indigens ſocio ad recitandum teneatur illum aſciſcere, ſi commode poſſit. Ex quibus patet reſponſio ad quæſita propoſita. Ex hoc autem quod non peccet hic, & nunc omittendo Horas, qui impotens eſt ad illas recitandas ob ebrietatem, ſed ſolum peccaverit in cauſa ſe inebriando, ac prævidendo, quod horas eſſet omiſſurus (ut oſtendimus in expoſitione primæ theſis ab Alex. VIII. confixæ) non ſequitur, quod ad reſtitutionem non teneatur, cum voluntarie impedimentum appoſuerit ad obſervantiam præcepti; quod a fortiori verum eſt, ſi data opera ſe inebriaret, ut redderet ſe impotentem ad recitandum.

VII. Acrius dubitatur ultimo. num Beneficiarius teneatur ex juſtitia reſtituere fructus, ſi non recitet horas, an vero teneatur ſolum vi præcepti, aut ex virtute Religionis, ad quam pertinet actus orandi ſub tali pœna preceptus? Deinde, num peccet contra juſtitiam non recitando horas, ſi nolit facere fructus ſuos, ſed ſtatim reſtituat; an vero ſolum peccet contra Religionem; ut proinde ſi Sacerdos beneficiarius omittat horas, ſufficienter in Confeſſione exponat peccatum dicendo, Omiſi recitationem horarum, cum ſim in ſacris, non exprimendo Beneficium: Ad eum modum, quo ſacerdos Religioſus, ſi peccet contra caſtitatem fornicando, ſatis explicat in confeſſione peccatum ſuum dicendo, Fornicatus ſum, cum ſim in ſacris, vel explicando ſolum ſtatum Religioſum, ut communius docent apud Dian. par 1 num. 7. reſol. 3. cum Sanch., Henriq. Fagund. contra Sotum, Coninch. & alios.

Circa primum. Navar., & alii apud

Suar. de Horis cap. 29. & Croix num. 1216. negant fructus ex juſtitia reſtituendos eſſe a Beneficiariis non recitantibus; quia videtur reſtitutio imponi tanquam pœna. Sed communius cum eodem Suario docent, reſtituendos eſſe ex juſtitia, & quod pœna hæc, quæ non recitantibus imponitur, in hoc conſiſtat, quod ſcilicet, ſi non recitent, non faciant fructus ſuos; ut proinde ex juſtitia teneantur illos reſtituere, cum ex juſtitia quilibet teneatur reſtituere, quod ſuum non eſt; læditur quippe ſive jus pauperum, ad quos ſpectant tales fructus; ſive jus Eccleſiæ conferentis Beneficium cum onere, ſive jus inſtituentis tale beneficium. Hinc Concilium Lateranenſe, & Pius V. dicunt, reſtituendos eſſe hujuſmodi fructus tamquam injuſte perceptos, atque adeo ex juſtitia. Propterea dicendum, legem hanc eſſe potius conditionalem, quam pœnalem, quatenus ſub ea conditione dantur fructus, quod horæ recitentur. Ad eum modum quo ſi puellæ legentur centum annua, ſi caſte vivat, non poteſt ea centum retinere, ſi turpiter vivat, eo quod conditio a teſtatore adjecta non ſit adimpleta; & ideo ex juſtitia debet ea reſtituere, non vero in pœnam ſuæ turpitudinis.

VIII. Circa ſecundum eſt major difficultas; Videturque Suar. de Horis cap. 18., Azor., Fagund. docere, quod peccet etiam contra juſtitiam beneficiarius horas omittens, quamvis nolit facere fructus ſuos. Sed probabiliter id negant Pal., Henriq., Salas, & alii apud Dian. par. 2. tom. 12. reſ. 22., docentes, unicum peccatum committi a Sacerdote beneficiario horas omittente cum animo reſtituendi ſtatim fructus beneficii. Et ratio eſt, quia tota iſthæc obligatio in beneficiario probabiliter oritur ex Eccleſiæ præcepto reſpiciente Religionem, ſeu cultum Dei, & imponente onus reſtitutionis non recitantibus; ut proinde ſolum peccent contra juſtitiam, ſi non reſtituant, retinendo fructus non ſuos, & injuſte perceptos, non vero, ſi horas non recitent, & fructus ſtatim reſtituant, vel ſi omittant recitare horas primis ſex menſibus, quibus licet omittendo horas mortaliter peccent, non tenentur tamen ad reſtitutionem. Unde in confeſſione Sacerdos beneficiarius ſic horas omittens ſatis explicat peccatum dicendo, quod ſum in ſacris.

IX. Oppones primo. Beneficium datur propter officium, & præſertim ad hoc, ut beneficiarius recitet horas; non. ſecus ac ſtipendium datur Sacerdoti, ut Miſſam celebret; ergo ſicut contra juſtitiam peccat v. g. qui ex contractu oneroſo tenetur cuſtodire vigilias noctis, & non cuſtodit, quamvis velit ſalarium reſtituere; ita beneficiarius, qui tenetur recitare, & non recitat; hic enim acceptando beneficium, videtur contraxiſſe cum Eccleſia, & ſe obligaſſe ad horas recitandas ratione fructuum beneficii.

Reſpondetur verum quidem eſſe, quod contra juſtitiam peccet, qui accepto ſtipendio non cuſtodit vigilias noctis, ſiquidem ad id contractu oneroſo ſe obligavit; negatur tamen, quod beneficiarius contractu oneroſo ſe obliget ad recitationem horarum; & dicimus, quod ſicut Eccleſia obligat beneficiarios ad expendendos fructus beneficii ſuperfluos in pios uſus, quin velit illos ex juſtitia ad id obligare, ſed ex virtute religionis, ut oſtendimus in ſecunda quæſtione articulo tertio ex Suar., Molin., & aliis contra Navar., & Layman., ita ex eodem motivo Religionis reſpicientis Dei cultum, Eccleſia eoſdem obligat ad officium recitandum, imponendo tranſgreſſoribus pœnam hanc, quod non faciant ſuos beneficii fructus: Ad eum modum, quo ſi Eccleſia obligaret Sacer-

cerdotes ad dandam eleemoſynam, vel ad jejunandum, ſi non recitent horas, peccaret ſolum contra virtutem Religionis Sacerdos, qui non recitaret, eſto vellet ſubire pœnam impoſitam dandi eleemoſynam, aut jejunandi. Et ratio eſt, quia Sacerdos volens Sacerdotium vellet ſubire onus recitandi horas, & luendi pœnam, ſi non recitet, non tamen contractu oneroſo obligaret ſe ex juſtitia ad horas recitandas. Ita prorſus acceptans beneficium vult ſubire onus recitandi, & ſimul pœnam non faciendi fructus ſuos, ſi non recitet, non tamen obligat ſe ex juſtitia, & contractu oneroſo ad recitandum; unde ſi non recitet, & fructus ſtatim reſtituat, peccavit quidem contra Religionem, ſed non contra juſtitiam; atque adeo Sacerdos beneficiatus omittens horas, & ſtatim reſtituens fructus ſatis explicat peccatum ſuum in confeſſione, dicendo, Omiſi horas, cum ſim in ſacris, juxta ſententiam, quam Diana loco laudato putat probabiliorem. Sicut enim qui habet tres ordines ſacros, non committit tria peccata omittendo horas, quia ad illas ex triplici titulo obligatur ex eodem motivo Religionis; ita Sacerdos beneficiarius omittens horas unum tantum peccatum committit, quia tam ratione ordinis ſacri, quam ratione beneficii ad horas obligatur pariter ex eodem motivo Religionis. Aliter ſi ex juſtitia obligaretur, ſequeretur, quod habens duo beneficia obligaretur ad bis recitandas horas quotidie; ſicut Sacerdos, qui duplex habet ſtipendium, obligatur ad duo ſacra facienda, eo quod ex juſtitia, & contractu oneroſo ſe obligat ad celebrandum accepto ſtipendio, non quidem ut pretio, ſed ut ſuſtentatione ex natura rei debita celebranti gratis. Præterquamquod cum obligatio ex juſtitia ſit valde oneroſa, & quidem magis, quam obligatio ex præcepto ſuperioris, ea non eſt aſtruenda gratis; atque adeo ſicut non præſumitur, quod Eccleſia ex juſtitia, & contractu oneroſo velit obligare beneficiarios ad expendendos fructus ſuperfluos in uſus pios; ita neque ad horas recitandas.

X. Oppones ſecundo. Peccat contra juſtitiam Parochus, qui non miniſtrat Sacramenta, prout tenetur ratione ſui officii; ſiquidem acceptando beneficium Parochiale contractu oneroſo ſe obligavit ad miniſtranda Sacramenta ovibus ſuis; & ideo, ſi non miniſtret, non ſolum peccat contra charitatem, aut contra præceptum Eccleſiæ id præcipientis ex motivo religionis; ſed etiam contra juſtitiam; ergo idem dicendum, ſi beneficiarius non recitet horas.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia Eccleſia dando officium Parocho, non ſolum intendit ex motivo religionis, quod Sacramenta ſuis ovibus miniſtret, ſed etiam intendit ipſis ovibus dare jus ad ſuſcipienda a Parocho Sacramenta, & ideo vult Parochum ad id obligare. Propterea Sacerdos, qui non eſt Parochus, non miniſtrando Sacramenta indigentibus, peccat ſolum contra charitatem; Parochus vero etiam contra juſtitiam. Contra vero Eccleſia conferendo beneficium propter officium, ſeu cum onere recitandi horas, ſub pœna non faciendi fructus ſuos, non intendit conferre aliis jus ad talem recitationem a beneficiario faciendam; & ideo non obligat beneficiarium ex juſtitia; quamvis ſi non recitet, & fructus retineat contra juſtitiam, peccet ſolum ob retentionem fructuum non ſuorum. Propter eandem rationem peccat contra juſtitiam Sacerdos, qui accepto ſtipendio non celebrat; quia accipiendo ſtipendium confert alteri jus ad Miſſam pro ſe celebrandam. Ex quibus ſequitur, peccare contra juſtitiam beneficiarium ha-

habentem curam animarum, ſi non reſideat, quia Eccleſia dando beneficium confert jus ovibus, quod immediate paſcantur a ſuo Paſtore; at probabiliter non peccat contra juſtitiam beneficiarius non recitans horas, ſi fructus reſtituat, quia Eccleſia non confert ulli jus ad talem recitationem, ſed ſolum illam præcipit ex motivo religionis cum onere, quod beneficiarius, ſi non recitet, non faciat fructus ſuos; atque adeo ex juſtitia tenetur illos reſtituere, quin tamen ex juſtitia teneatur horas recitare.

ARTICULUS VII.

De Habitu, & Tonſura Beneficiariorum.

I. Quid ſit Habitus, & Tonſura?
II. Onus deferendi Habitum, & Tonſuram æque imponitur initiatis ſacris ordinibus, ac Beneficiariis.
III. Beneficiarii id negligentes videntur probabiliter obligandi ad reſtituendos fructus huic oneri reſpondentes.
IV. Damnanda videtur doctrina excuſantium iſtos a mortali, ſi deſit contumacia, & ſcandalum.
V. Qui ad tempus non notabile, & ex cauſa non deferunt habitum, excuſari poſſunt a mortali.
VI. Qualis debet eſſe veſtis Beneficiariorum?

I. ONus etiam Beneficiariorum eſt, deferre habitum, & tonſuram, videlicet habitum ſtatui Clericali decentem juxta morem patriæ, non abſimilem habitui, qui geſtatur ab iis, qui ſacris ordinibus ſunt initiati, tondendo comam, & clericam, ſeu coronam in occipite oſtentando; per hanc enim denotatur corona gloriæ in Chriſto a ſuis Miniſtris ſpeciali modo adipiſcenda; & per capillorum abraſionem denotatur depoſitio ab iiſdem facienda curarum omnium temporalium, vacando duntaxat divinis officiis; ut idcirco horæ Canonicæ dicantur officium, ad denotandum, quod proprium Eccleſiaſticorum officium ſit pſallere, & divino cultui ſedulam operam dare.

II. Ad hoc onus ſubeundum (geſtandi ſcilicet habitum, ac tonſuram) graviter obligari Beneficiarios, non ſecus ac in ſacris conſtitutos, docent communiter Doctores apud Sanch. lib. 7. conſil. dub. 49. cum Navar., Soto, Valentia, Sylv., & aliis. Siquidem Trid. ſeſſ. 14. cap. 6. iiſdem gravibus verbis de utriſque loquitur, dicendo ex temeritate, ac religionis contemptu provenire, quod nonnulli ex iſtis parvipendentes dignitatem, & honorem Clericalem, pedes in diverſis ponentes, unum in divinis, alterum in carnalibus, veſtes deferant laicales; ac deinde iiſdem gravibus pœnis vult multandos eſſe ab Epiſcopo, tam eos, qui in ſacris fuerint, quam Beneficiarios, qui habitum Clericalem proprio ordini, ac dignitati congruentem juxta Epiſcopi mandatum non detulerint; videlicet, quod ſi etiam per publicum edictum moniti non corrigantur, ab ordinibus, ac fructibus Beneficii ſuſpendantur, & ſi ſemel correpti iterum deliquerint, officio ſimul, ac beneficio priventur. Idem ſimiliter præcipitur in Clement. *Quoniam de vita, & honeſtate Clericorum*, necnon in Bulla Pii IV., ac Pii V., ac in motu proprio Sixti V., ubi graviſſimæ pœnæ tranſgreſſoribus imponuntur. Quare ſicut mortaliter peccant conſtituti in ſacris, ſi non deferant habitum, & tonſuram, ita pariter Beneficiarii. Adde, Beneficiarios ſive ex contractu oneroſo, ut multi docent juxta dicta articulo ſuperiore, ſive ſaltem ex præcepto Eccleſiæ obligari ad ſubeunda onera propria Beneficiariorum, qualia

Digitized by Google

lia ſunt horas recitare, & habitum, ac tonſuram deferre, præter reſidentiam Paſtorum propriam. Quare ſicut mortaliter peccant Beneficiarii, ſive contra juſtitiam, ſive ſaltem contra religionem, ſi horas non recitent; ita pariter, ſi habitum, ac tonſuram non deferant: Cum hoc tamen diſcrimine inter duo iſthęc onera, quod ad peccandum graviter in omiſſione horarum ſufficiat, ſi aliquo die pars officii notabilis omittatur: Contra vero ad peccandum mortaliter in omiſſione habitus, ac tonſurę requiratur notabile tempus ſpectatis circumſtantiis; longius quippe tempus requiritur, quando quis eſt in itinere, aut in villis, aut quando neceſſitas urget ſive paupertatis, ſive occultandi ſe ad grave incommodum vitandum, quam aliis temporibus; ſicut ad peccandum mortaliter adverſus obligationem reſidendi, quam habet Paſtor, non ſufficit quod uno, vel altero die ultra tempus permiſſum non reſideat, ut diximus articulo quinto.

III. Ex quibus videtur probabiliter inferri poſſe, quod ſicut omittens recitationem horarum, aut partem illarum notabilem, non ſolum peccat graviter, ſed etiam ad reſtitutionem fructuum reſpondentium tali oneri tenetur, & quidem ante ſententiam judicis; & ſicut non reſidentes per notabile tempus, ultra menſes permiſſos, non ſolum graviter peccant, ſed pariter ante ſententiam judicis tenentur reſtituere fructus reſpondentes tali oneri, cum ex Tridentino non faciant fructus ſuos; ita qui per notabile tempus dimittit habitum, & tonſuram, & graviter peccat, & fructus tenetur reſtituere tali oneri reſpondentes. Eadem quippe ratio videtur in hiſce tribus caſibus militare; quia ſcilicet datum ob cauſam, cauſa non ſubſequuta, retineri non poteſt; fructus autem beneficii conferri videntur ad ſubeunda onera beneficiis annexa; ergo ſicut retineri non poſſunt fructus a non recitantibus, aut non reſidentibus, ita nec a non deferentibus per notabile tempus habitum, & tonſuram.

Neque obſtat conſtare ex Conciliis, & Bullis Pontificum, quod beneficiariis non recitantibus horas, aut non reſidentibus ea pœna imponatur, quod non faciant fructus ſuos; at nuſquam pœna iſthæc imponitur non deferentibus habitum, & tonſuram, ſed ſolum in Tridentino loco laudato habetur, quod poſſint iſti ab Epiſcopo fructibus beneficii, & tandem etiam ipſo beneficio privari.

Reſponderi enim poſſet, quod ſicut Trid. ſeſſ. 13. cap. 1. declaravit, Paſtores non reſidentes non facere fructus ſuos, videlicet reſpondentes oneri reſidentiæ, & deinde ab Urbano VIII. in Bulla edita 1634., & ab ipſo Trid. ſeſſ. 6. cap. 1. imponuntur variæ aliæ pœnæ non reſidentibus; ita non deferentibus habitum imponitur ab eodem Concilio pœna, quod priventur omnibus omnino fructibus, præſupponendo tamen, quod non faciant ſuos ſolum fructus illos, qui tali oneri reſpondent; idque ob rationes adductas; quia ſcilicet dantur beneficii fructus probabiliter ſub tali conditione, quod omnia onera beneficiis annexa ſubeat beneficiarius. Ratio autem, cur non exprimatur, quod non ferentes habitum non faciant fructus ſuos, videtur eſſe, quia non magna pars fructuum tali oneri reſpondet; ſicut magna pars reſpondet oneri horarum, & reſidentiæ. Verum quia nemo ex Auctoribus ad reſtitutionem ullam fructuum obligare cenſuit beneficiarium ex hoc præciſe, quod habitum & tonſuram dimiſerit, nec ego auſim illum ad id aſtringere. Si enim ad id teneretur, facile Tridentinum aut Pontifices paſſim de hoc agentes id expreſſiſſent. Quare probabilius dicen-

E 4 dum,

dum, quod geſtatio habitus non ſit cauſa cur conferantur fructus beneficii.

IV. Adverto, non defuiſſe Doctores, qui cum Cajetano, & aliis apud Sanchez loco laudato docuerint, poſſe etiam Presbyteros, citra mortale, habitum, & tonſuram omittere, dummodo id faciant ſine contemptu, contumacia, & ſcandalo. Iſtorum tamen auctoritas non ſuffragatur: Etenim iiſdem rationibus doctrina iſthæc impetitur, quibus impetuntur duæ illę proſcriptę theſes eorumdem Auctorum, videlicet 23. ab Alex. VII., quæ habet: *Frangens jejunium Eccleſiaſticum, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, niſi ex contemptu, vel inobedientia hoc faciat, puta quia non vult ſe ſubjicere pręcepto*; & 52. ab Innoc. XI., in qua dicitur: *Præceptum ſervandi feſta non obligat ſub mortali, ſepoſito ſcandalo, ſi abſit contemptus*. Idcirco Vaſquez tom. 3. in tertiam partem diſp. 250. cap. 3. advertit eſſe manifeſte falſam doctrinam Cajetani in Summa V. *Clericorum peccata*, ubi docet, nullum peccatum Clericorum circa habitum, honeſtatem, & exercitia, quę iis jure Eccleſiaſtico prohibentur, eſſe peccatum mortale, niſi id fiat ex contumacia, temeritate, aut contemptu. Inconcuſſum enim eſt, legem Eccleſiaſticam univerſim ſub gravi obligare, quoties ex gravitate materię juxta communem ſenſum arguitur, quod Legiſlator ſic obligare voluerit; pręſertim ſi pœna gravis tranſgreſſoribus imponatur. Nec deeſſet, ut Vaſq., Laym., & alii advertunt, aliquis virtualis contemptus, ſi lex Eccleſiaſtica pręcipiens materiam gravem paſſim negligeretur. Hinc rejicitur apud eumdem Sanchez etiam opinio Rebuffi putantis, Presbyteros in Gymnaſiis, in quibus ſtudiorum cauſa verſantur, poſſe, tanquam peregrinos, quovis habitu uti.

V. Nec eſt audiendus Tambur. lib. 7. de Ordine cap. 2. 12. 16., ubi poſt relatam communem ſententiam Vaſq., Sanch., Soto, Armil., & aliorum, quod mortaliter peccet Beneficiarius non ferens per notabile tempus habitum, & tonſuram, videtur adhęrere ſententię Cajetani, quod non peccet mortaliter, niſi adſit contumacia, temeritas, & contemptus; quamvis hanc ſententiam emolliat laudando pro illa March., Pal. de Ordine pu. 18., & alios apud Dian. part. 3. num. 4. reſol. 183., qui univerſim requirunt, ut ſaltem aliquo ſigno a Laicis diſcernantur tam beneficiarii, quam conſtituti in ſacris, idque fiat ex juſta cauſa, & non ad longum tempus, ut advertunt etiam Laym. lib. 5. 11. 9. cap. 12. Trul., Ledeſ., Villal. apud eumdem Tambur.

VI. Dubitatur tamen, qualis debeat eſſe veſtis Beneficiariorum, & eorum, qui ſunt in ſacris? Putant nonnulli, requiri togam ſimul, ac pallium talare; Alii, quod ſufficiat, ſi alterutrum ſit talare. Sed communius apud Dianam part. 3. num. 1. reſol. 63. docent, ſatis eſſe, quod veſtis juxta morem patriæ Clericis dumtaxat ſit communis, adeo ut ea viſa ſtatim Clericus a non Clericis diſcernatur. Sicut enim ex habitu diſcerni debet regularis cujuſnam ordinis ſit, ita ex habitu diſcerni pariter debet Eccleſiaſticus a Laicis. Quare ſicut Laicis non eſt licitum uti veſte Clericali, ita nec Clericis uti veſte Laicali. Quod ſi alicubi vix poſſit ex habitu Clericus a Laico diſcerni, eo quod uterque utatur veſte decenti utrique communi, dicendum id a vigilantibus Epiſcopis non eſſe permittendum; Et ubi videtur permitti, id certe aut permittitur Clericis, qui non ſunt in ſacris, nec beneficiarii, aut ſi nonnullis beneficiariis permittitur, id provenire poteſt, aut quia beneficium eſt tenue, (quod juxta nonnullorum opinionem, ſicut non obligat ad horas recitandas, ita nec

obligat ſub mortali ad habitum, quo utuntur ii, qui ſunt ſacris ordinibus initiati) aut quia ad modicum tempus tali habitu beneficiarii utuntur, tanquam peregrini, aut quia beneficiarii non facile dignoſcuntur, prçſertim ubi Civitas eſt plena populo; ut proinde a Prçlatis horum inobſervantia facile ignoretur, & idcirco non puniatur. Ex quo deducitur, nullam dari conſuetudinem prçſcribentem adverſus legem adeo gravem, cujus inobſervantia a Prçlatis citra culpam tolerari nequit. Et nemo non videt, quod ſcandalum pareret aut conſtitutus in ſacris, aut beneficiarius, qui paſſim inſtar Laici per plateas incederet, ita ut non poſſet a Laicis diſcerni.

QUÆSTIO IV.

DE JURE PATRONATUS.

De Electione ad Beneficia, necnon de Poſtulatione, Collatione, Inſtitutione, & Confirmatione.

QUæ magis ſcitu digna, & frequentius occurrunt, hic paucis perſtringemus, ne Theologiæ candidati hac in re prorſus jejunent, miſſis minutioribus, quæ, ſi occurrant aliquando, facili negotio apud Summiſtas reperiri poterunt. Primo itaque inquiremus, Quid, & quotuplex ſit, & quid ferat Jus Patronatus? Secundo, An Patronus debeat omiſſo digno digniorem præſentare? Tertio de iis quæ ſpectant ad Electionem, Poſtulationem, Collationem, Inſtitutionem, ac Confirmationem nonnulla diſcutiemus.

ARTICULUS PRIMUS.

Quid, & quotuplex ſit, & quid ferat Juſpatronatus?

I. Beneficium acquiritur vel actu, vel potentia, & quidem multipliciter.
II. Definitur, & explicatur, quid ſit Juſpatronatus.
III. Dividitur in Eccleſiaſticum, Laicum, & Mixtum.
IV. In tribus præſertim differt Jus patronatus Eccleſiaſticum a Laico.

I. PRæmitto, beneficium acquiri dupliciter, videlicet vel actu, acquirendo actu jura beneficiarii, ſeu poteſtatem illud adminiſtrandi, vel potentia, acquirendo tantum jus ad beneficium, non vero uſum, & adminiſtrationem illius. Sicut enim aliud eſt jus in re, aliud vero jus ad rem, ita aliud eſt jus in beneficio, aliud jus ad beneficium. Acquiritur actu beneficium, ſeu jus in beneficio tripliciter, nempe collatione, hoc eſt conceſſione beneficii a Prælato liberaliter facta, Inſtitutione, hoc eſt hac conceſſione a Prælato facta non ſponte, ſed ex obligatione propter præſentatio-

rationem, ſeu nominationem factam a Patrono; & Confirmatione Electionis, quando ſcilicet poſt electionem legitime factam ab aliqua communitate in perſona Titii ad aliquod beneficium ſuccedit approbatio Prælati. Acquiritur vero beneficium potentia, ſeu jus ad beneficium acquirendum, etiam multipliciter, nempe per electionem, aut per gratiam expectativæ (quando ſcilicet alicui conceditur, ut Præbendam vacantem, quam maluerit, obtineat) aut per collationem nondum acceptatam; ac præſertim per præſentationem factam a Patrono, de qua hic agendum; Patronus quippe dicitur is, cui ab Eccleſia conceſſa eſt poteſtas præſentandi aliquem ad Beneficium, quæ eatenus concedi ſolet, ut fideles alliciantur ad pietatis opera, & ad dandum novæ Eccleſiæ fundum, aut ad Eccleſiam ædificandam, aut ad illam dotandam; hic enim eſt triplex titulus, ob quem aliquis dicitur Patronus, ſeu habet jus patronatus, quod hoc verſu exprimitur:

Patronum faciunt Dos, Ædificatio, Fundus.

II. Eſt itaque Juspatronatus *Poteſtas præſentandi, ſeu nominandi Clericum in beneficio inſtituendum.* Quamvis enim alia jura Patrono competant, quia tamen iſthæc præſentatio eſt præcipuus illius actus, ideo definitur per ordinem ad præſentationem. Alii clarius illud deſcribunt dicendo, eſſe *Jus honorificum, onerofum, & utile competens alicui in Eccleſia, quam ex Diœceſani conſenſu vel conſtruxit, vel fundavit, vel dotavit, aut ipſe, aut is, a quo ipſe accepit.* Dicitur eſſe jus honorificum, quia poteſt Patronus gentilitia ſua inſignia in oſtio Eccleſiæ, aut alibi ponere; & quia illi plura alia obſequia in proceſſionibus, in ſeſſionibus &c. in ſua Eccleſia præſtantur. Dicitur etiam eſſe jus oneroſum, quia tenetur Patronus Eccleſiam defendere, ſicut etiam, ſi ſit opus, reparare, ac reædificare; alias amittit jus patronatus. Dicitur deinde eſſe jus utile, quia ſi Patronus in egeſtatem deveniat, debentur illi alimenta juxta ſuam conditionem ex ſuperfluis Eccleſiæ. Dicitur etiam hoc jus competere ei, qui Eccleſiam, ſeu Beneficium, aut Cappellam vel de novo fundavit, aut extruxit, aut dotavit ex ſuis patrimonialibus bonis cum conſenſu Diœceſani; id enim ſtatuit Trid. ſeſſ. 14. cap. 12. Quod ſi unus dederit fundum, in quo Eccleſia ædificetur, alter Eccleſiam in eo fundo propriis expenſis ædificaverit, aut jam collapſam de conſenſu primi Patroni reædificaverit, & tertius illam congrue dotaverit, omnes tres fierent Patroni. Si vero plures concurrant ad Eccleſiam vel fundandam, vel ædificandam, aut dotandam, licet inæqualiter, omnes in ſolidum acquirunt jus patronatus, ut notat Laym. cap. 13. Nec ſolum iſti, ſed etiam ſucceſſores evadunt Patroni; Succeſſio autem iſta non habetur in capita, ſed in ſtirpes; propterea ſi ſint tres Patroni, Antonius, Sortes, Cajus; & Antonius habeat duos filios, Sortes vero habeat tres, & Cajus quatuor, omnes iſti illorum filii habentur pro tribus dumtaxat Patronis.

III. Porro triplex eſt Jus patronatus, Laicum, Eccleſiaſticum, Mixtum. Dicitur Laicum, non quod Laicis competit, ſed quod bonis patrimonialibus acquiſitum eſt. Similiter dicitur Eccleſiaſticum, non quod Eccleſiaſticis competit, ſed quod bonis Eccleſiaſticis comparatum eſt, ut ſi quis pecunia ex bonis Eccleſiæ percepta novam Eccleſiam fundet, ædificet, aut dotet. Mixtum vero dicitur, quod ex Patronis laicis ſimul, & Eccleſiaſticis coaleſcit. Ex quo fit, quod ad diſcernendum, num ſit laicum, an Eccleſiaſti-

cum

Digitized by Google

cum Jus patronatus, non eſt inſpiciendum, num a Laicis, an a Clericis poſſideatur, ſed ſub quo titulo poſſideatur. In dubio tamen ſit necne Laicum an Eccleſiaſticum Jus patronatus, quod a Patronis Laicis ſimul, & Eccleſiaſticis coaleſcit? putant nonnulli in favorabilibus cenſendum eſſe eccleſiaſticum. Sed communius contra Garz. apud Pal. docent, quoad ejus jura, & effectus nec laicum eſſe cenſendum, nec eccleſiaſticum, ſed mixtum, ita ut laico competant jura laici, & eccleſiaſtico jura eccleſiaſtici, videlicet quod eccleſiaſticus poſſit intra ſex menſes præſentare, quin poſſit variare præſentatum; Laicus vero debeat intra quadrimeſtre præſentare, ſed poſſit variare, & ſic de aliis juribus.

IV. Differt quippe jus patronatus eccleſiaſticum a laico. Primo in hoc, quod Patronus eccleſiaſticus poſſit a die cognitæ vacationis beneficii intra ſex menſes Clericum præſentare, aliter pro illa vice amittit jus præſentandi: Patrono vero laico id ſolum intra quatuor menſes permittitur. Secundo, quod ſi patronus eccleſiaſticus indignum præſentet, amittat ea vice probabiliter jus nominandi alium, ut notat Leſſ. dub. 7., Secus vero patronus laicus. Tertio, quod eccleſiaſticus poſtquam Sortem præſentavit, non poſſit variare, & alium loco Sortis præſentare: Laicus vero uno præſentato, poteſt deinde alium præſentare; non quidem excludendo primum, ſed relinquendo arbitrio Epiſcopi, utrum velit inſtituere. Ratio autem cur eccleſiaſticus variare non poſſit, eſt, quia dedecet eccleſiaſticum hac in re eſſe inconſtantem: propterea, ut notat Leſſ. dub. 11., ſi Epiſcopus conferat beneficium abſenti, non poteſt, antequam ille acceptet, variare collationem, ex cap. *Si tibi abſenti de Præbendis in ſexto*, non quia per talem collationem acquiratur jus ante acceptationem, ſed quia non decet Epiſcopum variare.

ARTICULUS II.

Qualem debeat Patronus præſentare?

I. Quinam præſentari non poſſunt?
II. Quid ſi indignus præſentetur?
III. Qui promovetur ad Epiſcopatum, debet eſſe inter dignos digniſſimus.
IV. Necnon qui ad Parochiam promovetur.
V. Beneficium, etiam ſimplex, probabilius conferri debet digniori.
VI. Patronus pariter præſentare debet digniorem, non obſtante uſu in contrarium.
VII. Et ſimiliter reſignans Beneficium probabilius debet digniori illud reſignare.

I. Certum eſt, non poſſe a Patrono incapacem inſtitutionis præſentare, puta illegitimum, excommunicatum, irregularem, &c. Nec poteſt ille præſentare laicum: etenim, ut notat Barboſa apud Palaum, ſolum Clericus præſentari poteſt; quin ſufficiat, quod poſt præſentationem ante inſtitutionem ordinetur. Neque poteſt præſentare ſeipſum, ex cap. *Per noſtras de Inſtitutione*: Immo nec procurator, aut ſubſtitutus poterunt ſeipſos, aut patronum præſentare, quia beneficium non debet a propria uniuſcujuſque voluntate initium habere, ne detur ambitioni locus, ex cap. *didicimus* 24. quæſt. 1. Poterunt tamen, ſi plures ſint Patroni, unus alium nominare, ſicut etiam Pater filium, cum id nullo jure vetetur.

II. Certum pariter eſt, patronum debere præſentare dignum, hoc eſt habentem dotes omnes ad beneficium requiſitas juxta naturam beneficii, & voluntatem fundatoris; ita ut ſi patronus

tronus laicus indignum eligat, jubendum illi ſit, quod alium præſentet; eccleſiaſticus vero indignum præſentans amittat ea vice probabiliter jus alium præſentandi, prout diximus articulo ſuperiore. Difficultas tamen non levis eſt, An teneatur patronus præſentare digniſſimum, adeo ut peccet præſentando dignum, omiſſo digniore?

III. Qua in re diſtinguendum eſt inter beneficium Epiſcopale, Parochiale, & ſimplex. Quod attinet ad Epiſcopale, certum omnino eſt, mortaliter peccare eos, qui niſi quos digniores, & eccleſiæ magis utiles ipſi judicaverint, ad eccleſias promovent, ut habet Trid. ſeſſ. 24. cap. 1. Et ex theſi 47. ab Innoc. XI. proſcripta conſtat, quod nomine dignioris Tridentinum non intelligat dignos, ſumpto comparativo pro poſitivo; nec intelligat non indignos, aut quod intelligat digniores ſolum, quando fit concurſus; ſed in proprio ſenſu docet, univerſim digniores promovendos eſſe ad dignitatem Epiſcopalem, aut Cardinalitiam. Et ratio eſt evidens, tum quia aliter in re gravi violaretur juſtitia diſtributiva, & acceptio perſonarum; tum etiam quia peccaretur peccato ſcandali, quatenus providendo eccleſias de perſonis minus dignis, pauciora peccata caverentur; perſonæ quippe minus dignæ, ac minus eccleſiæ utiles minus incumbunt in ſalutem Animarum, & in Dei obſequium; ac propterea Trid. loc. laud. dicit, peccatis aliorum communicare eos, qui minus dignos ad Epiſcopalem dignitatem promovent. Quod intelligendum eſſe etiam de Patronis, eſt manifeſtum, & fuſe oſtendit Cardenas in expoſitione hujus theſis; quia ſcilicet Patroni nominando minus dignum ad Epiſcopatum, illum ſuo modo ad tale beneficium promovent, cum jure naturali teneantur promovere digniores.

IV. Quod vero ſpectat ad beneficium Parochiale, aut aliud beneficium curatum, communius pariter docent, patronum non poſſe citra mortale nominare dignum, omiſſo digniori; hoc enim pariter conſtat ſi minus ex verbis, ſaltem ex mente Trid. loc. laud.; necnon rationibus adductis, quæ æque militant pro Epiſcopo, ac pro Parocho. Præſertim quia Trid. ſeſſ. 24. cap. 16. loquendo de Parochis, hæc habet: *Epiſcopus eum eligat, quem cæteris magis idoneum judicaverit*. Et infra ſubdit: *quem patronus Eccleſiaſticus digniorem inter probatos ab examinatoribus judicabit, Epiſcopo præſentare teneatur*. Et quamvis Tridentinum loquens deinde de patrono laico ſolum dicat, quod præſentatus ab illo debeat examinari, & nonniſi idoneus admitti; quin dicat debere præſentare digniorem: nihilominus rationes adductæ oſtendunt, jure naturali nonniſi digniorem præſentandum eſſe.

V. Dubitatur ſolum de beneficio ſimplici, Num ſcilicet teneatur patronus ſub gravi digniorem præſentare? Pal. punct. 11. putat Epiſcopum debere eligere digniorem, cui beneficium ſimplex conferat; patronos vero ſatisfacere ſuæ obligationi, ſi dignum eligant; cum enim gratis beneficia ex propriis bonis fundarint, videntur poſſe ad arbitrium conferre beneficium, cui maluerint, dummodo is ſit dignus. Contra vero Epiſcopus cum diſpenſet bona communitatis, & non propria, ſeu ab ipſo gratis collata Eccleſiæ, peccaret contra juſtitiam diſtributivam, ſi beneficium ſimplex non conferret digniori. Molina tamen, Azor., Vaſqu. putant, ſolum fundatores beneficiorum poſſe dignos omiſſis dignioribus præſentare: cum enim poſſint ad arbitrium bona propria diſpenſare, non debet præſumi, quod fundando beneficium voluerint ſe obligare ad digniorem præſentandum. Succeſſores tamen

patro-

patroni videntur obligari ad præſentandum digniorem, quia præſumitur fundatores voluiſſe ſuos ſucceſſores obligare ad ſervandum in præſentando modum juxta præſcriptum eccleſiæ, & in majus eccleſiæ bonum.

Equidem cenſeo cum communiori, Epiſcopum teneri ſub gravi eligere digniorem, quando confert beneficium ſimplex. Quod oſtenditur, tum auctoritate Sanctorum Patrum, & præcipuorum Scholaſticorum apud Pal. punct. 11.; tum ex iiſdem pene rationibus, quibus Epiſcopatus, & Parœciæ conferri debent dignioribus, videlicet, quia aliter violaretur juſtitia diſtributiva in re gravi; & quia fruſtraretur finis intentus a fundantibus beneficia ſimplicia, qui videtur eſſe, ut quoad fieri poteſt cultui Divino, decori, ac utilitati eccleſiæ conſulatur; quod certe non haberetur, ſi ſanctiores, doctiores, & utiliores eccleſiæ negligerentur. Hinc Innoc. III. in cap. unico tit. *Ut Eccleſiaſtica beneficia ſine diminutione conferantur*, reprehendit Epiſcopum Mediolanenſem, quod beneficium familiari minus idoneo donaſſet, dicens: *Debuiſti Eccleſiaſticum officium in perſonam magis idoneam diſpenſare*. Et D. Th. 2. 2. qu. 63. ar. 2. hæc habet: *Ut electio non poſſit impugnari in foro judiciali, ſufficit eligere bonum, nec oportet eligere meliorem, quia ſic omnis electio poſſet habere calumniam; ſed ad conſcientiam eligentis neceſſe eſt eligere meliorem, vel ſimpliciter, vel relate ad bonum commune*.

Neque obſtat uſus, qui videtur eſſe in contrarium. Nam vel eſt abuſus, vel id provenit ex eo, quod Epiſcopus putet eſſe Eccleſiæ utiliorem perſonam illuſtrem v. g. minus ſanctam, & minus doctam, quam pauperem ſanctiorem, ac doctiorem; vel quia nititur Epiſcopus opinione oppoſita plurium Doctorum, præſertim Juriſtarum apud Dian. part. 2. num. 15. reſ. 38., & apud Croix num. 588, putantium, quod ſicut œconomus, & diſpenſator, ut ſit fidelis, non tenetur operarios meliores quærere, qui laborent in vinea Domini, ſed ſufficit, quod conducat aptos; ita Epiſcopus non videtur contra officium peccare, ſi dignos præferat dignioribus in collatione beneficiorum ſimplicium. Sicut enim nemo tenetur ſatisfacere officio Eccleſiaſtico ea, qua poteſt diligentia, ſed ſolum morali, & humana; ita videtur nec teneri Epiſcopus præficere meliores, ſed bonos. Verum, quamvis huic ſententiæ adhæreat Leſſ. num. 66., ſi ſemel, aut bis id fiat, non tamen ſi paſſim; Vaſquius tamen diſerte fatetur, ſententiam hanc Electoribus eſſe propitiam, ſed non eſſe veram. Quemadmodum enim non eſt licitum, ne ſemel quidem, Epiſcopatum conferre minus digno, ita nec beneficium ſimplex ob eaſdem fere rationes, quia in re gravi violaretur juſtitia diſtributiva, & quia non conſuleretur majori cultui Divino, & utilitati Eccleſiæ juxta intentionem fundantium beneficia.

VI. Quod ad Patronos attinet, quamvis multi apud Vaſquez cap. 2. & Dian. part. 2. num. 15. reſol. 38. doceant, probabiliter poſſe præſentare dignos, omiſſis dignioribus, ad Beneficia ſimplicia, præſertim ſi ex bonis patrimonialibus ſunt inſtituta, eo quod in tali caſu non violaretur juſtitia diſtributiva; nihiloſominus probabilius cenſeo, quod debeant digniores præſentare, undeunde iis competat juſpatronatus; idque ob rationes adductas, quæ videntur etiam pro beneficiis ſimplicibus militare. Ad hunc enim finem beneficia iſthæc inſtituuntur, ut cultus Deo exhibeatur, & Eccleſia miniſtros habeat idoneos. Sicut autem Epiſcopus debet dignioribus beneficia conferre, ut diximus, ut ſit fidelis diſpenſator; ita patronus, qui ex privilegio habet præſentare, tenetur idi-

pſum præſentare, ad quod teneretur Epiſcopus, ſi deeſſet patronus. Quamvis autem patronus ex propriis patrimonialibus bonis conſtituens beneficium videatur poſſe licite illud conferre, cui maluerit; At ſicut non poteſt illud conferre indigno, ita ſecundum ſe non poteſt conferre minus digno, relicto digniori, niſi ſolum in limine fundationis; quia tunc eſt dominus ſuorum bonorum, poteſtque ea relinquere, cui maluerit: At poſtquam abſolute ea donavit Eccleſiæ, debet juxta præſcriptum Eccleſiæ magis idoneos præſentare. Sicut enim qui donat domum Sorti, poteſt donare illam ſub conditione v. g. quod ea per annum locetur Cajo, & ſi id non exprimat, non poteſt deinde obligare Sortem donatarium ad talem locationem; Ita qui ex propriis bonis fundat beneficium, poteſt in limine fundationis velle, quod beneficium conferatur perſonis ſuæ familiæ, aut alicui digno, omiſſo digniori: Si tamen id non exprimat, cenſetur velle, quod in poſterum conferatur beneficium juxta præſcriptum Eccleſiæ; atque adeo quod conferatur digniori, & ideo dignior ſemper ſit præſentandus.

VII. Quæritur etiam, An Reſignans beneficium debeat illud digniori reſignare, præſertim ſi ſit curatum? Communius apud Dian. part. 2. num. 15. reſ. 41. cum Leſſ., Salonio, Sà, negant, eo quod reſignans dimittat, quod ſuum eſt, & propter quod ſi retineret, non teneretur plus facere, quam mediocriter idoneus; Unde talem ſubſtituendo videtur ſatisfacere. Sed probabilius, me Judice, Sotus, Navar., Vaſq., & alii apud Croix num. 586. affirmant; quia beneficium univerſim conferendum eſt juxta præſcriptum Eccleſiæ, & juxta intentionem fundatoris, quæ eſt, ut digniori conferatur propter rationes hactenus adductas. Epiſcopus tamen, ſicut tenetur inſtituere illum, qui a Patrono præſentatur, dummodo in examine non judicetur indignus, ita pariter poterit juxta voluntatem reſignantis conferre beneficium ei, qui proponitur, ſi ſit dignus: Siquidem tam onus præſentandi digniorem ſpectat ad patronum ſeligentem, non ad Epiſcopum inſtituentem, quam onus ſeligendi digniorem, cui beneficium reſignetur, ſpectat ad reſignantem; aliter aperiretur oſtium ad multas lites, ſcandala, inimicitias, detractiones, ut notant Doctores apud Pal. punct. 11., & Dian. part. 1. num. 15. reſ. 41.

ARTICULUS III.

De Electione, Poſtulatione, Inſtitutione, Confirmatione, & aliis ad Beneficia ſpectantibus.

I. Collatio Beneficii, altera libera, altera neceſſaria, quæ dicitur Inſtitutio.

II. Electio vel eſt Perſonæ nullum habentis impedimentum Canonicum; vel eſt Perſonæ ſic impeditæ, & appellatur Poſtulatio.

III. Confirmatio ſuperioris Prælati quandonam requiratur, & quomodo?

IV. Poſſeſſio, Inveſtitura, Inſtallatio quid ferant?

V. Advertuntur plurima ad Jus patronatus ſpectantia; præſertim quinam ejus ſit incapax, & quinam poſſit illi derogare?

I. Sicut jus ad Beneficium acquiritur Præſentatione (de qua diximus articulo ſuperiore) nec non Electione, Poſtulatione, Collatione nondum acceptata, & ſimilibus; ita jus in beneficio (vi cujus beneficium eſt proprium acquirentis, & ſimul adeſt poteſtas illud adminiſtrandi, etiam ante poſſeſſionem) habetur per Collationem,

nem, per Inſtitutionem, & per Confirmationem electionis, vel poſtulationis. Quæ omnia paucis explicanda potius ſunt, quam diſcutienda.

Collatio, ſeu Conceſſio beneficii duplex eſt, altera libera conferenti, quę ſcilicet non præſupponit Præſentationem a patrono factam, & hæc dicitur abſolute Collatio: Altera vero neceſſaria, quæ ſcilicet legitimam præſentationem præſupponit; & hæc vocatur Inſtitutio. Utraque dat jus, ſed requirit conſenſum ejus, cui beneficium confertur; Si tamen collatio fiat per vim & metum, eſt invalida.

II. Electio ad beneficium, quæ fit ab aliqua communitate habente jus eligendi beneficiandum, pariter eſt duplex; Altera eſt electio perſonæ nullum habentis impedimentum Canonicum, & hæc abſolute dicitur Electio: Altera eſt perſonæ jure Canonico impeditæ, & hæc vocatur Poſtulatio; quia electores poſtulant a Pontifice, ut in impedimento diſpenſet. Differt autem Electio a Poſtulatione, ut notat Azor. part. 2. lib. 6. cap. 17. quia electus poſt electionem ita acquirit jus, ut non poſſint amplius electores alium eligere: Contra vero, antequam admittatur a Pontifice Poſtulatio, poſſunt Electores alium eligere, aut poſtulare. Non poteſt electio, aut poſtulatio, ſicut nec præſentatio fieri, antequam vacet beneficium. Utrum autem electio fieri poſſit, antequam beneficiatus defunctus ſepeliatur, quando per mortem illius vacat beneficium? communius docent, illicite tunc fieri, ſed valide.

III. Præterea ad aliquas electiones requiritur confirmatio ſuperioris Prælati: qua in re conſulenda conſuetudo, & jura particularia. Quando autem requiritur talis confirmatio, tunc Prælatus confirmans examinare debet, num ſubſit aliquod impedimentum Canonicum in perſona electa; & num electio fuerit legitima. Quamvis autem electio fieri nequeat ante ſepulturam beneficiati defuncti; poteſt tamen ſtatim poſt illius mortem fieri præſentatio, inſtitutio, & collatio, ut notat Garz. cap. 1. num. 38. apud Croix num. 307.

IV. Beneficium collatum, & acceptatum dat plenum jus in re; requiritur tamen Poſſeſſio, ut tale jus ſit efficax, adeo ut poſſit beneficiarius adminiſtrare beneficium,ejuſque fructus percipere. Inveſtitura eſt id, quo ſignificatur jus in beneficio acceptum; & facultas intrandi, ſeu petendi poſſeſſionem; eaque fieri ſolet in abſentia per annulum, vel impoſitionem bireti. Et loco inveſtituræ quandoque eſt inſtallatio, ſeu inthronizatio, aſſignando beneficiario illi proprium ſtallum. Præter Inveſtituram requiritur Poſſeſſio jam explicata, niſi forte inveſtitura fieret in loco beneficii, aut non eſſet liber acceſſus ad locum beneficii. Poteſt poſſeſſio apprehendi etiam per procuratorem ſpecialiter ad id deſtinatum. Inthronizatio eſt quædam externa ſolemnitas, quæ de ſe non tribuit poſſeſſionem; putant tamen nonnulli apud Croix num 451. per inſtallationem, ſeu aſſignationem proprii ſtalli ſufficienter tradi poſſeſſionem; quando tamen electio non requirit etiam confirmationem, quia non poteſt tunc poſſeſſio capi ante confirmationem. Univerſim autem ad Epiſcopum, aut ejus Vicarium ſpectat mandare, ut proviſus in poſſeſſionem mittatur: Quamvis, ut notat Croix num. 452. poſt confirmationem, inſtitutionem, aut collationem, & inveſtituram poſſit beneficiarius auctoritate propria capere poſſeſſionem, niſi alicubi praxis eſſet, ut per alium detur; ea quippe praxis inſtar legis habenda eſt.

V. Notandum denique circa Jus patronatus aliquando eſſe Perſonale, eo

quod

quòd tali perſonæ ſit affixum ; iſtud autem ſine conſenſu Epiſcopi per donationem ad Laicum tranſire non poteſt ; Aliquando eſſe Reale, eo quòd tali rei ſit affixum, & ratione talis rei tranſire poteſt per accidens ad emptorem ; ita tamen, ut non pluris vendatur res illa ob jus patronatus ; quod citra ſimoniam, ut ſuo loco dicemus, eſt invendibile. Infideli juſpatronatus competere non poteſt, nec hæretico, aut excommunicato vitando : Si tamen ſit toleratus, variant Doctores apud Sanch. lib. 3. diſp. 22. num. 31. Competere illud poteſt fœminæ, ut notat Garz. num. 144. ; item infanti, pro quo tutor præſentet ; Pupillo illegitimo, tam naturali, quam ſpurio, nec non irregulari, ut videre eſt apud Palaum num. 27. Pontifex poteſt valide juri patronatus, etiam Laicali, derogare, conferendo beneficia, cui maluerit, invitis patronis ; quia cum beneficium ad Eccleſiam ſpectet, libere conceſſit Pontifex patronis jus præſentandi, non abdicando a ſe jus contraveniendi : Licite tamen id non poteſt citra urgentem cauſam, ne fideles a Fundationibus deterreantur. Nuntius Apoſtolicus ſolum Juri patronatus Eccleſiaſtico valide derogare poteſt : Epiſcopus vero neque laicali, neque Eccleſiaſtico poteſt derogare.

Eſt pariter advertendum, quod ſi Patronus, antequam beneficium vacet, promittat promiſſione jurata Cajo, ſe illum præſentaturum, quando vacabit; talis promiſſio eſt irrita, ac nulla; immo, ut notat Lott. apud eundem Croix num. 302. eſt graviter peccaminoſa, cùm graviter ab Eccleſia prohibeatur ; ne detur anſa captandi mortem alterius.

QUÆ-

QUÆSTIO V.

De Simonia ad rem Beneficiariam ſpectante.

Quid univerſim ea ſit? Et per quid conſtituatur?

QUod multum faceſſit negotium in re Beneficiaria eſt advertere, ne ex aviditate percipiendi fructus Beneficii clanculum Simonia obrepat; præſertim quia in ea dignoſcenda etiam acres Doctorum obtutus non raro obtunduntur, ac hebetantur. Etenim quod de ſe, ac ſpeculative loquendo a circumſtantiis denudatum, ſæpenumero citra controverſiam a labe ſimoniæ eſt prorſus immune, in praxi tamen circumſeptum adjunctis, a quibus fere nunquam ſejungitur, ſimoniaco veneno, lynceis etiam oculis occulto, inficitur. Quare, ut præſentiſſimo alexipharmaco contagioni huic, quæ plurimis imponit, pro virili occurramus, Quæremus hic, Quid ſit univerſim Simonia? Et per quid illa conſtituatur? Num donatione gratuita rei temporalis, quæ habeat pro motivo conſequutionem rei ſpiritualis, aut vice verſa? Num donatione conditionata rei temporalis pro ſpirituali? Num contractu reciproco, quo temporale detur pro ſpirituali, aut e converſo ſpirituale detur pro temporali? Num demum obligatio dandi ex gratitudine temporale pro ſpirituali, aut ſpirituale pro temporali, contineat ſimoniam? In ſequentibus deinde Quæſtionibus inquiremus, Quotuplex ſit Simonia, præſertim in re Beneficiaria? Quænam, & quanta ſit Simoniæ turpitudo, ac malitia? Quænam ſit materia tam ſpiritualis, quam temporalis cum ſpirituali connexa ſpectans ad Simoniam? Tum de Simonia tam juris naturalis, quam juris Eccleſiaſtici in re Beneficiaria; ac demum de pœnis Simoniacorum.

ARTICULUS I.

Quid ſit Simonia?

I. Definitur Simonia.
II. Ea eſt ſacrilegium. Quodnam ſit munus a manu, munus a lingua, munus ab obſequio?
III. Pendet ea ſæpe ex intentione operantis.
IV. Multipliciter aliquid connectitur cum re ſpirituali, videlicet antecedenter, conſequenter, & concomitanter.

I. SImonia ex Theologorum, & Canoniſtarum definitione apud Leſſ. lib. 2. diſp. 33. eſt *Studioſa Voluntas emendi, vel vendendi aliquod ſpirituale, vel ſpirituali annexum*; appellaturque Simonia a Simone Mago, qui ut habetur Act. 8. emere volebat poteſtatem conferendi Spiritum Sanctum. In hac tamen definitione emptio, & venditio non veniunt preſſe, & rigoroſe; ad rigorem enim horum contractuum intervenire debet pecunia, ut diſcernatur, quænam ſit res illa, quæ venditur, ex §. *Item pretium*

Inſtit. de empt. & vendit. ſimonia autem haberi poteſt etiam ſine pecunia; Si enim ſpirituale commutaretur cum oleo, verbi gratia, vel tritico, haberetur ſimoniaca commutatio abſque rigoroſa venditione, aut emptione. Quare ſumuntur large pro qualibet datione, ſeu permutatione ſpiritualis cum temporali ex pacto, ut habetur in cap. *Quæſitum De rerum permut.* Et ratio eſt, quia malitia ſimoniæ conſiſtit in æquiparanda re ſpirituali (quæ pretio æſtimari non poteſt) cum re temporali viliſſima, quod tam habetur, ſi æquiparetur, & permutetur cum pecunia, quam ſi cum aliis rebus temporalibus. Imo; ut conſtat ex propoſitione 45. damnata ab Innoc. XI. contrahitur ſimonia, ſive temporale detur tanquam pretium, ſive tanquam motivum conferendi ſpirituale, ſive ſit gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut e contra.

II. Hinc ſequitur, ſimoniam eſſe ſacrilegium, quandoquidem virtuti religionis opponitur res ſacras æſtimare tanquam profanas; æſtimantur autem tanquam profanæ, quodcumque pretium, ſeu munus pro iis detur, ſive a manu, ſive a lingua, ſive ab obſequio, quia quodcumque horum temporale eſt; nempe tam pretium manus, hoc eſt pecunia, veſtis, equus, & ſimilia, quæ vendi ſolent, quam pretium linguæ, hoc eſt laus, vel vituperatio, commendatio apud Principem, patrocinium Advocati, preces, &c. quam etiam pretium obſequii, ſeu miniſterium in rebus temporalibus, ut eſt famuli, œconomi, &c.

III. Dicitur autem Simonia eſſe Studioſa Voluntas, ut advertamus, ſimoniam magna ex parte pendere ex intentione operantis, ex Cap. *Tua nos de Simon.* nam ſi tradens v.g. ſtipendium pro Miſſa, tradit illud animo emendi Sacrificium, ſimoniam committit, quam non committit, qui variata intentione tradit illud pro ſuſtentatione Sacerdotis. Præterea dicitur, Res ſpiritualis, non quodcumque eſt incorporeum, ſed quod aliquo modo eſt ſupernaturale, ut ſunt Sacramenta, Gratiæ gratis datæ, Virtutes ſupernaturales, & omnis uſus poteſtatis ſupernaturalis.

IV. Dicitur demum, Spirituali annexum, quodcumque cum re ſacra connectitur, vel antecedenter, vel conſequenter, vel concomitanter. Connexionem habet antecedentem cum re ſpirituali, quod præit illam, ut veſtes ſacræ, templa, altaria, calix conſecratus &c. quæ præeunt conſecrationem; Sic etiam juſpatronatus, electio, præſentatio, collatio beneficii, &c. quæ per ſe ordinantur ad beneficia Eccleſiaſtica: Habet vero connexionem conſequentem cum re ſpirituali, quod illam conſequitur, ut beneficium, ſeu jus percipiendi fructus, quod conſequitur ad Officium ſacrum, propter quod illud datur. Denique connectitur concomitanter, quod rem ſpiritualem comitatur, ut labor in miniſterio Sacramentorum.

ARTICULUS II.

Num Donatio gratuita rei temporalis, pro obtinendo ſpirituali, ſimoniam contineat?

I. Concluſio eſt negativa, ſpeculative loquendo.

II. Theſis 45. ab Innoc. XI. proſcripta fert, ſolum ſimoniam committi, quando datur temporale, tanquam ob motivum intrinſecum pro ſpirituali obtinendo; quod in praxi ſolet evenire, ſi res temporalis non ſit levis momenti.

III. Qui celebrat propter ſtipendium, tanquam ob pretium, quin pactum ineat, committit ſimoniam ſolum largo modo.

IV. Exercere ſpirituale propter lucrum tem-

temporale, tanquam motivum principale, num vacet culpa?

V. Donationes gratuitæ pro collatione Ordinum prohibentur ex odio avaritiæ, non ex motivo religionis, & non ſunt ſimoniacæ, ſed favent ſimoniacæ pravitati.

I. Dicendum cum communi, donationem rei temporalis ordinatam ad obtinendum ſpirituale, ſi fiat gratis, & ſine ullo onere, vel pacto, non eſſe ſimoniacam. Ratio eſt, quia malitia ſimoniæ conſiſtit in æquiparando res ſacras cum temporalibus, quod ſicut fit in contractu reciproco; ita nullatenus habetur in donatione gratuita, quæ potius eſt laudabilis, eo quod dirigat temporale, tanquam medium ad obtinendum finem nobiliorem; unde qui gratuito dat aliquod infideli, ut baptizetur, vel fideli, ut fiat religioſus ſine ullo pacto, aut onere, non eſt ſimoniacus, ut dicitur in cap. *Debet* cauſ. 23. quæſt. 4.

II. Neq; obſtat Propoſitio 45. damnata ab Innoc. XI. quæ habet: *Dare temporale pro ſpirituali non eſt ſimonia, quando temporale non datur, tanquam pretium, ſed dumtaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale; vel etiam quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut e contra.* Ex falſitate enim hujus theſis evincitur, ſimoniam committi, non ſolum ſi temporale detur in pretium, ſed etiam ſi detur, tanquam motivum conferendi ſpirituale. Hoc autem videtur evenire, quando donatur temporale gratuito pro obtinendo ſpirituali. Nam contra eſt, quia, ut fuſe in expoſitione hujus theſis confixæ notavimus ex Suar., Leſſ., Sanch. & aliis, ad ſimoniam requiritur intentio alterum obligandi, & quoddam tacitum pactum. Quando autem datur temporale gratis, ut alter moveatur ad ponendum ſpirituale ex motivo ipſius rei ſpiritualis, nullum intervenit implicitum pactum, atque adeo nec ſimonia. Quod ab Innoc. XI. damnatur, eſt (ut ibidem pariter fuſe explicavimus) non eſſe ſimoniam dare temporale, quod ſe habeat tanquam motivum intrinſecum finale, & principale ponendi ſpirituale; tale enim motivum eſt æquivalenter pretium; propterea vendere v. g. officia dicitur, qui munera accipit, quibus moveatur principaliter ad ea conferenda: At non eſt ſimoniacum, pro ſpirituali obtinendo dare temporale, quod ſe habeat tanquam motivum extrinſecum, occaſionale, & ſecundarium. Quod videtur explicare idem Innoc. XI. damnando propoſitionem 46. quæ dicit: *Et id quoque locum habet, etiamſi temporale ſit principale motivum dandi ſpirituale; imo etiamſi ſit finis ipſius rei ſpiritualis, ſic ut illud pluris æſtimetur, quam res ſpiritualis.* Sicut itaque qui ex metu v. g. naufragii, & gehennæ movetur ad eliciendum actum contritionis, habet pro motivo intrinſeco, & finali actus contritionis bonitatem Dei offenſi, & pro motivo extrinſeco, & occaſionali periculum naufragii; Et qui dat centum gratis ſervo, ut alliciatur ad Baptiſmum, ſolum vult motivum Baptiſmi intrinſecum in ſervo eſſe ſalutem æternam, & lucrum illud eſſe motivum extrinſecum: Sic eodem modo, qui inſervit Epiſcopo ad obtinendum beneficium, ſimoniam committeret, ſi vellet dari ſibi beneficium propter famulatum, tanquam propter motivum intrinſecum, quamvis non propter pretium; Secus vero, ſi velit, famulatum eſſe motivum occaſionale, ex quo inducatur Epiſcopus ad cognoſcendam Clerici idoneitatem, quæ ſit motivum intrinſecum, & finale conferendi beneficium. In praxi tamen eſt valde periculoſum, & valde cavendum, ne temporale, quod dicitur dari tanquam motivum occaſionale,

nale, & extrinſecum, re vera detur, tanquam motivum principale, & intrinſecum, ut conferatur ſpirituale; quod fere ſemper contingit, quando temporale, quod datur, non eſt levis momenti. Et ideo in foro externo obſequium, aut alia munera oblata Epiſcopo ad beneficium obtinendum præſumuntur ſimoniace collata, ſi ſint non levis momenti, & ſolent animum pervertere, & allicere; non vero, ſi ſint leviora, ex cap. *Etſi quæſtiones de Simonia*.

III. Inſtabis, ex D. Th. quodlib. 8. art. 10. ſimoniam committit, qui v. g. celebrat propter pecuniam, tanquam propter pretium, etiamſi nullum pactum intercedat; ergo non ſtat doctrina Leſſii, quod tunc ſolum ſimonia committatur, quando pactum habetur, ſaltem implicitum, ſeu intentio alterum obligandi; & conſequenter ſimoniacus eſt, qui dat temporale gratis cum intentione, quod ponatur ſpirituale, etiamſi abſque pacto.

Reſpondetur, doctrinam Leſſii eſſe communem; & D. Thomam in Summa art. 3. ad 5. illam docuiſſe. Quare in caſu adducto, qui propter ſtipendium, tanquam propter pretium ſine pacto celebraret, in largo ſenſu ſimoniam committeret, tum propter irreverentiam erga rem ſacram; tum etiam quia facile in pactum deſcenderet; ut communiter explicant Div. Thom. qui renuunt dicere, quod deinde ſententiam mutarit. Quod altius oſtenditur ex ipſa definitione ſimoniæ, quæ importat emptionem, atque adeo contractum, & pactum.

IV. Ex dictis ſequitur, quod ſicut non eſt ſimonia dare gratis temporale ad obtinendum ſpirituale, ita neque e contra dare ſpirituale gratis ad obtinendum temporale; ut ſi exponantur Reliquiæ, vel Imagines ad obtinendam eleemoſynam largiorem; nam in tali caſu non intervenit æſtimatio, ſeu æquiparatio rei ſpiritualis cum pretio temporali, deficiente pacto, etiam implicito.

Dubium tamen eſt, An ſit mortale exponere v. g. reliquias principaliter propter lucrum temporale, aut aliud ſpirituale exercere principaliter propter temporale? ut ſi quis e. g. in ſodalitio communicet principaliter ad obtinendum ab Epiſcopo, vel a Principe aliquod temporale.

Sanch. lib. 2. cap. 43. dicit, eſſe quidem communem ſententiam, quod ſimoniacum ſit exercere ſpiritualia propter ſtipendium, tanquam ob finem principalem; ſed id intelligendum eſſe, ſi lucrum intendatur principaliter, tanquam pretium, non vero tanquam eleemoſyna gratis oblata ad ponendum ſpirituale ex motivo intrinſeco ipſius rei ſpiritualis. Unde putat eſſe dumtaxat veniale, ſic intendere principaliter eas eleemoſynas; quia tantum committitur culpa pravæ ordinationis ad finem; quæ, quando finis non eſt mortalis, ſolum culpam venialem conſtituit. Et ideo communiter docent apud Laym. lib. 4. tract. 10. cap. ult. quod exercere ſpiritualia ob vanam gloriam, ſit ſolum veniale.

Sed Molin. diſp. 93. concl. 3. probilius docet contra Medin., & Adrian., nullatenus eſſe peccatum exercere opus virtutis propter lucrum, aut commodum temporale, tamquam ob finem dumtaxat ſecundarium, ita ut opus virtutis ſit etiam volitum qua tale, aut propter alium bonum finem. Unde communiter dicimus, ne veniale quidem peccatum committere Sacerdotem nolentem hodie celebrare, ſi deinde oblato ſtipendio voluntatem mutet; in quo caſu finis celebrationis videtur eſſe ſtipendium, dummodo finis celebrationis primarius ſit cultus Dei. Ideo autem exercere ſpiritualia propter vanam gloriam, eſt veniale, quia talis finis eſt leviter malus;

at exercere ſpiritualia, etiam propter ſtipendium, nôn eſt finis malus, & ideo culpa vacat. Quod videtur aperte docuiſſe D. Th. 2. 2. qu. 100. art. 9. & quodl. 8. art. 11., ubi, ut notat Pal. qu. 4. hæc habet: *Illicitum eſt ire ad Eccleſiam propter diſtributiones quotidianas principaliter, tamquam propter finem, quamvis non ſi propter eas eatur, tanquam propter finem ſecundarium.*

V. Oppones contra concluſionem Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. ubi prohibet pro collatione Ordinum, & primę Tonſurę donationes gratuitas, vocatque hujuſmodi largitiones corruptelas ſimoniacę pravitati faventes; ergo non caret labe Simonię donatio hujuſmodi gratuita. Adde quod in cap. *Sicut nonnulli* cauſ. 1. qu. 1., & cap. *Salvatur* eadem cauſa qu. 3., actus Simoniaci vocantur munera, quę ſignificant largitionem gratuitam.

Reſpondeo cum Palao tract. 17. diſp. 3. punct. 5., prohiberi a Trid. hujuſmodi donationes, non quidem ex motivo religionis, ſed ex odio avaritię, ut patet ex illis verbis pręambuli, *Quoniam ab Eccleſiaſtico ordine omnis avaritiæ ſuſpicio abeſſe debet.* Unde per hujuſmodi donationes non committitur Simonia, quę eſt vitium contrarium reverentię debitę rebus ſacris, ac proinde contra religionem, ut notat etiam Leſſ. num. 61. Pariter in cap. *Statutum de Reſcriptis*, prohibetur delegatis, ne accipiant etiam gratis oblatum aliquod ultra eſculenta, & poculenta; quia tamen talis prohibitio procedit ſolum ex motivo ſervandę juſtitię, ideo hujuſmodi munerum acceptio non eſſet Simoniaca. Concilinm loco laudato dicit, eas favere Simoniacę pravitati, non vero eſſe Simoniacas; cum enim radix Simonię ſit avaritia, ideo quę favent avaritię videntur in radice favere Simonię. Pręterquamquod facilis eſt in iis lapſus ad Simoniam mentalem.

Ad id quod additur dico, ly munera, aliquando ſignificare onera; & in jure civili in digeſtis habetur integer titulus de muneribus, & honoribus, hoc eſt de oneribus, & honoribus. Quare cum ly munus, habeat utramque ſignificationem; & aliunde in jure Canonico datio ſimoniaca vocetur emptio, & venditio, ly munus, in hac materia limitandum erit ad ſignificationem pretii, non vero ſimplicis, & gratuitę donationis.

ARTICULUS III.

An donatio conditionata rei temporalis pro Spirituali, aut e converſo, ſit Simoniaca?

I. Donatio conditionata quomodo differat a contractu oneroſo?

II. Videtur licitum dare centum ſervo, ut baptizetur; an etiam liceat dare centum Sacerdoti, ut te baptizet?

III. Donatio conditionata, ſi cedit in utilitatem donatarii, non cenſetur Simoniaca.

IV. Si vero cedat in utilitatem donantis, practice non eſt immunis a Simonia.

V. In plurimis caſibus quod eſt ſpeculative licitum, in praxi eſt illicitum.

VI. In quo diſcriminetur Uſura a Simonia?

I. Graviſſima difficultas eſt, ſit ne Simoniaca donatio temporalis ſub conditione ponendi ſpirituale; ita tamen, ut donans non imponat obligationem ad ſpirituale, alioquin non eſſet donatio conditionata, ſed contractus oneroſus reciprocus. Ratio difficultatis eſt, quia ex una parte certum eſt, aliquas hujuſmodi donationes licere; v. gr. licite te obligas ad dandam ſervo libertatem, ſi ſuſcipiat Baptiſmum, & Princeps ad dandam vitam

vitam Infideli, ſi convertatur. Et ratio eſt, quia in tali donatione non obligas te ad temporale tanquam pretium ſpiritualis, vel tanquam aliquod pretio æquivalens, in quo eſt malitia Simoniæ; ſed ſolum non vis dare temporale, nempe libertatem, niſi ponatur, ſine ulla tamen obligatione, Baptiſmus. Ex altera vero parte aliæ ſimiles donationes conditionatæ cenſentur communiter illicitæ, v. gr. ſi dicas Sacerdoti, dabo tibi centum, dummodo ſine ulla obligatione ex juſtitia conferas mihi baptiſmum, aut abſolutionem. Ideo Laym. §. 2. num. 11. cenſet, donationem conditionatam tunc eſſe Simoniacam, quando opus ſpirituale cedit in utilitatem donantis, aut tertiæ perſonæ, non vero ſi cedat in utilitatem ipſius donatarii; & ideo docet, quod dare v. gr. libertatem ſervo, ſi baptizetur, non ſit Simonia, quia baptiſmus cedit in utilitatem donatarii: Contra vero dare centum Sacerdoti, ut te, vel alium baptizet, ſit Simonia, quia baptiſmus cedit in utilitatem donantis, vel tertiæ perſonæ.

II. Hæc tamen doctrina, & diſparitas communiter rejicitur; nam, ut bene Suar. tom. 1. de Relig. tract. 3. lib. 4. cap. 17. Si commutatio, inquit, ſecundum ſe non eſt mala, ordinare illam ad proprium ſpirituale commodum, non erit malum; imo cæteris paribus magis videtur unicuique conceſſum ſuam ſpiritualem utilitatem quærere, quam alienam; quare, ſi licet dare centum ſervo, ut baptizetur, a fortiori licebit dare centum Sacerdoti, ut te baptizet. Et ratio a priori ex Suar. eſt, quia malitia Simoniæ dependet ex terminis, quorum fit mutua datio, & ex modo dationis; quare cum in utroque caſu termini ſint, ſpirituale, & temporale, & modus dationis ſit conditionatus, nullam imponens obligationem in donatario, ſequitur quod vel in utroque, vel in neutro caſu habeatur Simonia.

III. Aliter itaque oportet diſcurrere, advertendo prius, idcirco præſentem quæſtionem non modicam difficultatem continere, quia donatio conditionata, cum non ſit omnino gratuita, videtur importare obligationem in donatario ad opus ſpirituale: quod tamen eſt falſiſſimum, quia talis donatio ſolum ordinatur ad movendam ejus voluntatem ad opus ſpirituale ponendum ſine ullo præjudicio libertatis, imo cum collatione gratiæ potius, quam oneris. Quod clare conſtat, quia etiam acceptata donatione conditionata, poteſt libere ſervus non baptizari, quamvis non poſſit frui re donata ſine baptiſmo: qua in re nullum imponitur onus, nec ulla fit violentia, ſed gratia: nam ſi obligabatur ad ſervitutem, etiamſi baptizaretur; quod remanſurus ſit liber, ſi baptizetur, eſt gratia. Neque enim, ut recte Suar. num. 15., fit illi injuria, quod non detur libertas ſimpliciter; quandoquidem neque ſimpliciter, neque conditionate eſt illi debita, & ex ſpeciali beneficio habet, quod dominus velit libertatem donare poſito baptiſmo.

Quod etiam oſtenditur aliis exemplis; nam reo v. gr. ad mortem damnato eſt debita mors, velit, nolit ingredi religionem; atque adeo ſi Princeps donet illi vitam, dummodo religionem ingrediatur, nullum onus imponit, ſed confert beneficium; Sicut etiam ſi Infideli offeras tuum patrimonium nullatenus debitum, dummodo fiat Chriſtianus. Quare in his caſibus, in quibus opus ſpirituale cedit in utilitatem donatarii, conſentiunt communiſſime Doctores apud Sanch. lib. 1. diſp. 39., nullam intervenire Simoniam. Quod conſtat ex praxi, quam damnare dicit Suar. num. 11. eſſe inſolentiſſimum; & juremerito, nam ſuſceptio baptiſmi non eſt in ſe mala,

Digitized by Google

mala, niſi ſit emptio, aut venditio: non eſt autem emptio, vel venditio, quando temporale non datur in pretium, nec imponitur pro temporali ulla obligatio ad baptiſmum.

IV. Hinc ſequitur, quod cum donatio conditionata fieri poſſit etiam quando opus ſpirituale eſt utile ipſi danti, ideo ſpeculative loquendo neque tunc erit Simoniaca; quia neque tunc daretur in pretium, & commutationem, ſed ſolum ad alliciendum: moraliter tamen, & practice loquendo talis donatio eſſe debet valde ſuſpecta, & eſt multum periculoſa; immo abſolute loquendo dicenda eſt in praxi Simoniaca; quia quando opus ſpirituale redundat in propriam utilitatem, non cenſetur donatio conditionata rei temporalis pure ordinari ad alliciendam voluntatem alterius, ſed eſt magna ſuſpicio intentionis obligandi; unde in foro externo præſumeretur dari in commutationem, & puniretur, tanquam Simoniaca; quamvis in foro conſcientiæ bene procederet, ſi forte expreſſe, & ſincere nulla adeſſet obligandi intentio. Quod ſignificat Pal. punct. 4. dicens, univerſaliter nullam donationem, quæ venditio, aut emptio non ſit, eſſe Simoniacam, excepta ea, quæ fit in materia beneficiorum, in quibus etiam donatio conditionata eſt Simoniaca propter peculiarem eccleſiæ prohibitionem, ut ſuo loco dicetur.

V. Non eſt autem mirum, quod in materia Simoniæ plurima ſint ſpeculative loquendo licita, ſed in praxi periculoſa, & communiter illicita. Sic Leſſ. dub. 20. ex Suar., & Nav. notat, quod dare temporale, tanquam gratuitam compenſationem pro ſpirituali ſit Simonia, quod certum eſt ex propoſitione damnata ab Innoc. XI. At dare ſpirituale ad ſatisfaciendum obligationi antidorali, ſeu ex gratitudine, nullo prævio pacto, nec implicito quidem, ſpeculative loquendo, non eſt Simonia, ſed eſt in praxi valde periculoſum. Et idem communiter evenire docent, ſi quis gratis det temporale, & deinde petat, ut titulo gratitudinis ſibi aliquod ſpirituale conferatur. Sicut enim non committit uſuram, qui a mutuatario v. gr. petit, ut ex gratitudine ſibi remutuetur; ita nec committit Simoniam, qui aliquod petit in gratitudinem ob beneficium ſine ullo pacto collatum; at hoc in praxi periculoſæ plenum opus eſt aleæ.

VI. Præſertim quia D. Th. in hoc diſcriminat uſuram a Simonia, quod qui dat mutuum, poſſit aliquid ex gratitudine expoſcere, quia dat, quod ſuum eſt: Contra vero qui dat ſpirituale, cum non det, quod ſuum eſt, ſed quod eſt Chriſti Domini, non debet aliquod expoſcere in gratitudinem, cum ſatis ſit, ſi donatarius ſit gratus eccleſiæ, & Deo. Unde quod in gratitudinem petitur ob ſpirituale collatum, in praxi fere ſemper petitur Simoniace.

Dices: Si Cajus dicat ſe donare equum Sorti, ſub conditione tamen, quod Sortes donet ipſi Cajo centum, in tali caſu nec ſpeculative, nec practice haberetur donatio conditionata, ſed veriſſima emptio equi, qui ſolum oretenus diceretur donari conditionate: ergo pariter qui donat v. gr. reliquias ſub conditione, quod ſibi dentur centum, aut qui dicit ſe donare Sacerdoti centum ſub conditione, quod ab hoc liberaliter conferatur ſibi Baptiſmus, aut Abſolutio, revera in tali caſu non haberetur donatio liberalis conditionata, ſed veriſſima emptio Simoniaca non ſolum practice, & moraliter, ſed etiam ſpeculative loquendo, poſito quod contractus cedat in utilitatem utriuſque. Sic etiam dicenda eſt uſura datio mutui ſub conditione quod ſolvatur auctarium.

Reſpondeo. Quicquid ſit de anteceden-

cedente, nego conſequentiam. Certe ſpeculative loquendo poteſt quis donare reliquias ei, qui confert centum, non contrahendo cum illo, nec æquiparando ſpirituale cum temporali. Ad contractum emptionis requiritur pactum & obligatio ex parte utriuſque contrahentis orta ex contractu: At in caſu noſtro, quo quis vult dare reliquias ſolventi centum, quamvis practice id ferat Simoniam, & emptionem; ſi nullum præcedat pactum, & donatio ſit conditionata, non æquiparando temporale cum ſpirituali, non habetur emptio, nec Simonia. Ad eum modum quo tum habetur emptio rei ſpiritualis, ſi detur Sacerdoti ſtipendium pro ſuſtentatione ſub conditione, quod celebret; haberetur vero Simonia, ſi ſtipendium daretur in pretium Sacrificii, æquiparando ſpirituale cum temporali. Et ſane ſicut non eſt uſura velle mutuare ſolum benemerito, & non alteri, ſeu mutuare ſub conditione quod aliquis ſit benemeritus, non tamen deducendo in pactum, ne implicitum quidem, ipſam beneficentiam (quicquid ſit an in praxi id ſit periculoſum) ita ſpeculative loquendo non eſt Simonia velle donare liberaliter rem Sacram ſine ullo pacto ſolum benemerito, ſeu ſub conditione quod aliquis fuerit benemeritus in re temporali; aut e contra.

ARTICULUS IV.

An Contractus reciprocus, quo temporale datur pro ſpirituali, ſit Simoniacus?

I. Contractus utrinque obligatorius ex juſtitia in re noſtra eſt Simoniacus.

II. Quomodo Sacerdos ex juſtitia obligetur ad celebrandum citra Simoniam?

III. Stipendium Sacerdoti non datur propter laborem in celebrando, ſed propter ſuſtentationem jure naturæ debitam.

IV. Ea ſuſtentatio habet reſpectum ad alia Sacerdotis onera.

V. Quanam ratione poteſt ſuſtentatio iſthæc deduci in pactum, & deberi ex juſtitia, cum teneatur Sacerdos gratis celebrare?

VI. Si temporale detur pro ſpirituali cum obligatione mutua ex gratitudine, num depurari poſſit a Simonia?

VII. Eſto ſpeculative poſſit peti citra Simoniam, ut obligationi antidorali ſatisfaciat, qui accipit ſpirituale, non tamen practice.

VIII. In quonam ſenſu confixa ſit ab Innoc. XI. theſis 45. permittens compenſationem gratuitam temporalis pro Spirituali?

IX. Datur gratis, quod mere datur ad extinguendum debitum antidorale.

X. Permutare ſpirituale cum ſpirituali non eſt Simonia; licet ſit Uſura mutuare cum pacto, quod donetur aliquod ſpirituale. At ſuperioratum cum ſuperioratu probabilius non licet permutare.

XI. Si detur temporale cum pacto, quod donetur ſpirituale, quod non cedat in utilitatem dantis, ſed accipientis, probabilius talis contractus utrinque oneroſus eſt Simoniacus. Quamvis donatio conditionata temporalis, ſi ponatur ſpirituale, non ſit Simoniaca.

I. Contractus reciprocus, hoc eſt utrinque obligatorius ex juſtitia, apertiſſimam in re noſtra continet Simoniam, tam in dante temporale, quam in dante ſpirituale. Ratio eſt, quia juſtitia commutativa dicit æſtimabilitatem rerum, quæ commutantur: æſtimare autem, ſeu æque penſare ſpiritualia cum temporalibus, eſt Simonia. Difficultas ſolum eſt in explicanda receptiſſima praxi, qua pro celebrandis Miſſis ita datur ſtipendium, ut

Digitized by Google

ut ex contractu reciproco juſtitiæ commutativæ Sacerdos ad illas obligetur.

II. Duplex eſt celebris ſolutio. Prima dicit, contractum hunc non eſſe ſimoniacum, quia non datur pecunia in pretium laboris, quatenus ſpiritualis eſt, ſed quatenus eſt labor corporalis. Hæc tamen reſponſio diſplicet communiter, præſertim Cardinali de Lugo diſp. 21. de Euch. ſect. 1., tum quia talis labor eſt intrinſecus miſſæ, quandoquidem ſine illo miſſa conſiſtere non poteſt; labor autem intrinſecus operi ſpirituali eſt invendibilis citra Simoniam, ex illa regula Urbani in cap. *Si quis objecerit* 1. qu. 3. *Qui horum alterum vendiderit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit*; tum etiam quia labor in celebrando, quatenus temporalis eſt, non meretur ex juſtitia conſuetum Miſſæ ſtipendium; quia miſſa brevis eſt, & brevior eſſe poſſet, ſi eccleſia alias cæremonias tolleret, & præciperet, celebrari ſola conſecratione, & communione, quod fieret pene temporis momento.

III. Communior itaque reſponſio eſt cum eodem Lugo num. 13., non committi Simoniam, quia ſtipendium datur in ſuſtentationem Sacerdotis ad Sacrificium requiſiti, non ſecus ac requiritur panis, vinum, candelæ, &c. Quare ſicut facere pactum de danda pecunia pro pane, vino, candelis non eſt Simonia, quia non datur in pretium ſacrificii, ſed ad neceſſariam ſacrificii exequutionem; ita neque eſt Simonia inire pactum cum Sacerdote de ſtipendio in ejus ſuſtentationem, quia etiam Sacerdotis ſuſtentatio ingreditur neceſſariam exequutionem ſacrificii. Unde Sacerdos adhuc gratis dicitur celebrare, quamvis ſtipendium pro ſuſtentatione recipiat; ſicut gratis celebrat, quantumvis detur illi pecunia pro vino, candelis, &c. Quod explicat de Lugo exemplo Pictoris; qui non diceretur vendere picturam, ſed gratis pingere, ſi acciperet ſolum ſuſtentationem, & ſumptus neceſſarios ad colores, &c. ſicut etiam miles diceretur gratis militare, etiamſi acciperet, ac exigeret ſuſtentationem, arma, equum, & quicquid eſt neceſſarium ad militandum. Et ratio a priori eſt, quia Simonia tunc committitur, quando pro ſpirituali accipitur, tanquam debitum ex juſtitia aliquod temporale indebitum; ſuſtentatio autem, (quamvis ut ex juſtitia debita accipiatur) non eſt indebita, ſed jure naturæ cuivis debita, juxta illud Matth. 10. *Dignus eſt operarius cibo ſuo*, & 1. ad Cor. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminavimus; magnum eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus?* Et ad Rom. 15. *Qui altari ſervit, de altari vivere debet*. Quod verum eſt, etiamſi Sacerdos aliunde habeat, unde ſuſtentari valeat; ut communiter docent contra Azor. 3. part. lib. 12. cap. 3., cum hoc ſit per accidens, ut notat Suar. cap. 45. unde non poteſt obeſſe, quominus Sacerdos recipiat, quod ſibi ex natura rei debetur. Nemo enim ſuis ſtipendiis tenetur militare, ut loquitur Apoſtolus 1. ad Cor. 9. dicens: *Quis militat ſuis ſtipendiis unquam?*

IV. Neque dicas, non deberi Sacerdoti ex juſtitia integram ſuſtentationem, quando brevi Miſſam abſolvit: Sicut nec pictori debetur integra ſuſtentatio, ſi per ſemihoram dumtaxat quotidie pingat.

Nam ſuſtentatio, quæ dari ſolet Sacerdoti taxata a conſuetudine loci, non ſemper eſt integra, ſed partialis, habito reſpectu non ad tempus ſolum, quod ille inſumit in celebrando, ſed ad alias circumſtantias oneroſas: debet enim a negotiationibus abſtinere, a venationibus, a ludis, debet decentem habitum geſtare, a cibo ante Miſ-

Miſſam abſtinere, &c. Congruum eſt igitur, dari Sacerdoti partialem hanc ſuſtentationem, ut poſſit honeſte vacare muneri ſuo.

V. Inſtabis. Quamvis verum ſit, jure naturæ deberi ſuſtentationem celebranti, non tamen hinc ſequitur, poſſe in pactum deduci; quia ſi pactum ineatur, non gratis celebraret Sacerdos: nam quod gratis fit, non fit ex debito juſtitiæ; Quod autem fit ex pacto, fit ex debito juſtitiæ; ergo quod fit ex pacto, non fit gratis.

Confirmatur, quia plures extant Canones, in quibus generaliter interdictum eſt omne pactum in ſpiritualibus, ut cap. ult. *de pactis*, & cap. *Tua nos de Sim.* ergo neque titulo ſuſtentationis aliquod exigi, vel in pactum deduci poteſt, ut docent Cajetanus, Sylv., & alii ex D. Th. 1. 2. qu. 100. art. 3. ad 2. ubi dicit, *Si hæc pacto interveniente fiant, ſimonia eſſet*.

Reſpondetur tamen cum Nav., Soto, Valent., Suar. cap. 46., poſſe in pactum deduci hujuſmodi ſuſtentationem, non ſecus ac poteſt Sacerdos in pactum deducere, quod ſibi celebranti dentur candelæ, vinum, & quodcunque eſt neceſſarium ad Sacrificium. Ratio eſt, quia quilibet in pactum deducere poteſt quicquid eſt ſibi debitum jure naturæ, cum non petat indebitum. Ad rationem in contrarium reſpondet Suar. gratis fieri, quod fit ex pacto non inducente novam obligationem ultra illam, quæ jure naturę habetur; pactum autem de danda ſuſtentatione ſolum exprimit obligationem, quæ jure naturæ ineſt, & non inducit novam obligationem; ergo hujuſmodi pactum non tollit, quominus Sacerdos celebret gratis. Hinc Chriſtus Dominus, poſtquam dixerit, *Gratis accepiſtis, gratis date*, ſubdit, *Manducate, quæ apponuntur vobis; dignus eſt enim operarius cibo ſuo:* ut innueret, ſuſtentationem eſſe debitam ei, qui ſpiritualia miniſtrat.

Ad Confirmationem reſpondet primo Bonac. in præfatis textibus non comprehendi ſuſtentationem, utpote debitam jure naturæ. Reſpondet ſecundo Suar. loc. cit. & Leſſ. cap. 35. num. 49., quod quamvis id vetitum fuerit jure canonico, hinc ſolum ſequitur, Simoniam hanc eſſe juris humani, cui humano juri contraria conſuetudo potuit in aliquibus functionibus derogare, advertentibus, & conniventibus Prælatis. Neque huic doctrinæ adverſatur Angelicus cum Cajet. loco laudato.

VI. Ex dictis reſolvitur celebris quęſtio; An ſit ſimoniaca obligatio mutua ex gratitudine in pactum deducta? Qua in re oportet attendere, quibus verbis proponatur hujuſmodi obligatio. Poteſt enim Titius primo ſic rem proponere: *Do tibi, v. gr. beneficium, vel aliam rem ſacram, ſed ſcias, debere te eſſe gratum donanti:* In quo caſu nullum certe pactum continetur, quia ſolum manifeſtatur obligatio antidoralis, quæ ex natura rei oritur ex dono. Unde quamvis in praxi res hæc ſit periculoſa, ſi tamen animus ſit ſincerus, & verbis correſpondeat, nulla aderit ſimonia: Sicut nec haberetur ſecundum ſe uſura, ſi mutuans manifeſtaret mutuatario obligationem gratitudinis, quæ ex natura rei illi conſurgit poſt mutuum acceptum. Quod ex eo etiam patet, quia tali obligationi poteſt etiam ſatisfieri eleemoſynis ſpiritualibus, puta orationibus, conſiliis prudentibus, aut aliter abſque ullo dono temporali.

VII. Secundus modus proponendi eſt, *Do tibi rem ſacram, ſed volo, ut ſis gratus*; Et neque in hoc caſu continetur pactum, aut ſimonia (ſpeculative tamen loquendo) ſi procedatur ſincere; quia ſignificatur, te non cedere juri, quod acquiris ex dono facto, ut alius ſit gratus. Quare ſicut non

non obligaris cedere huic juri, ita non peccas dicendo, te non cedere illi. Quapropter Filliuc., Nav., Suar. apud Laym. §. 2. aperte docent, non eſſe Simoniam dare beneficium cum generali proteſtatione, quod beneficiarius remaneat obligatus ad oſtendendum ſe gratum, ſi verbis, & animo nolit novam obligationem imponere præter illam, quæ ex natura rei ineſt; quia eſt generale principium apud Suar. cap. 45. num. 13. communiter receptum, non eſſe Simoniam exprimere in donatione, quæ illi inſunt ex natura rei.

Tertius modus proponendi eſt: *Dabo tibi ſpirituale, ſed volo, ut obligeris ad dandum mihi aliquid ex gratitudine*. Quæ verba procul dubio pactum continent; quia tamen ejus objectum eſt illud idem, quod dari debuiſſet ex obligatione gratitudinis, ideo videri poſſet, quod Simoniam non contineat. Certum tamen eſt apud Doctores, hujuſmodi pactum Simoniam continere; in quo ſenſu damnata eſt ab Innoc. XI. propoſitio 42. dicens, *Uſura non eſt, dum ultra ſortem aliquod exigitur, tamquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, ſed ſolum ſi exigatur, tamquam debitum ex juſtitia*. Et ratio eſt, quia in his caſibus non daretur ſolum obligatio gratitudinis, ſed etiam juſtitiæ; quod enim debetur ex obligatione contractus oneroſi, debetur ex obligatione juſtitiæ; quando autem confertur ſpirituale cum obligatione, quod detur ſive temporale, ſive aliud, quod titulo gratitudinis debetur, jam obligationi gratitudinis, quæ naturaliter conſurgit, ſuperadditur pactum, & ſic ſuperadditur obligatio ex juſtitia; unde tam Simonia, quam Uſura per hujuſmodi pactum committitur.

VIII. Neque obſtat, quod obligatio cadat ſupra illud idem, quod debebatur ex gratitudine. Nam primo ex gratitudine non debetur aliquod temporale, ſed poteſt orationibus, aut aliter obligationi gratitudinis ſatisfieri. Secundo, ſi emittas votum de dando eo, quod debes ex gratitudine, procul dubio obligationi ex gratitudine ſuperadditur nova obligatio voti ex virtute religionis: ergo ſi ineas pactum, ſuperadditur nova obligatio ex juſtitia, atque adeo committitur Simonia.

Hinc intelligitur, in quo ſenſu ab Innoc. XI. damnata ſit propoſitio 45. in qua dicitur, non eſſe Simoniam, dare temporale pro ſpirituali, aut e contra, etiamſi ſit gratuita compenſatio: Hæc ſunt verba confixæ theſis: *Dare temporale pro ſpirituali non eſt Simonia, quando temporale non datur, tanquam pretium, ſed dumtaxat, tanquam motivum conferendi, vel efficiendi ſpirituale, vel etiam quando temporale ſit ſolum gratuita compenſatio pro ſpirituali, aut e contra*. Senſus enim eſt, ut exponunt communiter, Simoniam in hoc contineri, etiamſi detur temporale gratis ad compenſandum debitum ex juſtitia, non vero ſi detur aliquod gratis ad extinguendam obligationem gratitudinis. Quod enim datur ad compenſandum, ſeu extinguendum debitum ex juſtitia, re vera non datur gratis, cum extinctio talis debiti ſit pretio æſtimabilis; & ideo hæc gratuita compenſatio, ſeu ſatisfactio continet Simoniam. Diſtinguendum itaque eſt inter gratuitam compenſationem, & munus gratuitum: illa fert Simoniam, quia temporale cum ſpirituali compenſaretur, ſeu æque penſaretur; quod non habetur in munere gratuito reſpiciente titulum gratitudinis.

IX. Dices. Etiam qui dat aliquod gratis ad extinguendam obligationem ex gratitudine, obtinet extinctionem talis debiti, quæ eſt pretio æſtimabilis; ergo etiamſi detur aliquod gratis ad compenſandum tale debitum, Simonia

monía committitur.

Reſpondeo cum Suar., Nav., Filliuc. apud Bonac. quæſt. 6. punct. 1. negando, quod remiſſio, ſeu extinctio obligationis ex gratitudine ſit pretio æſtimabilis; etenim ſicut naturaliter conſurgit ex largitione doni obligatio ex gratitudine, adeo ut ad contrahendam talem obligationem non requiratur novum pactum, nec nova voluntas præter voluntatem accipiendi donum; ita extinctio talis obligationis naturaliter conſequitur per recognitionem gratuitam, ſive ea fiat pecunia, ſive ſano conſilio, ſive orationibus, aut aliter. Ex quo fit, quod dans ſpirituale titulo gratitudinis, & ad extinguendam obligationem antidoralem, vere det gratis, nec aliquod pretio æſtimabile acquirat, dum acquirit id, quod naturaliter conſequitur ad gratuitam recognitionem: Sicut qui liberaliter donat, gratis omnino donat, quamvis acquirat obligationem, quæ in donatario conſurgit ad recognitionem; quia talis obligatio naturaliter conſurgit, & ideo non dicitur eſſe pretio æſtimabilis.

X. Notandum hic, quod licet eſſet Uſura, ſaltem large dicta, ſi ex pacto mutuans obligaret mutuatarium ad redonandum aliquod ſpirituale, etiamſi debitum ex gratitudine; non eſſet tamen Simonia dare aliquod ſpirituale cum ſimili pacto, quod redonetur aliud ſpirituale, v. g. ſi offeram pro te Miſſam hodiernam cum pacto, quod tu pro me offeras craſtinam, ut communiter docent contra Armillam, Silveſtrum, & alios apud Dian. part. 4. tract. 4. reſ. 150. Ratio eſt, quia permutatio unius ſpiritualis cum altero nullam irrogat injuriam rei ſacræ. Quod ſi res non pure ſpiritualis permutetur cum altera, v. g. corona benedicta pretioſa cum corona lignea, cui ſint annexæ indulgentiæ, vel calix non conſecratus pretioſus cum conſecrato minoris valoris, committeretur Simonia, quia in tali caſu videretur permutari ſpirituale cum temporali. Permutatio autem beneficiorum, propria auctoritate facta, Simoniam continet, ex cap. ult. *de pactis*, propter ſpecialem Eccleſiæ prohibitionem; quamvis nonnulli apud Azor. cap. 12. putent, hujuſmodi Simoniam non eſſe juris humani dumtaxat, ſed etiam divini. At permutare Superioratus Religionum, nullam continet Simoniam, ut docent Bonac., Azor., Barb. apud Dian. part. 4. tract. 4. reſ. 156. v. g. ſi pactum ineatur inter duos, Ego te eligam in Provincialem, dummodo tu me eligas in Guardianum. Ratio eſt, quia hujuſmodi Superioratus non veniunt nomine beneficiorum juxta probabilem ſententiam. Non negaverim tamen, ſententiam oppoſitam eſſe probabiliorem, atque adeo hujuſmodi permutationes eſſe Simoniacas, propter univerſalem regulam, quod permutatio beneficiorum contineat Simoniam, ut notat Leſſ. qui prius benigniori ſententiæ ſubſcripſerat, ſed re maturius perpenſa, palinodiam cecinit, ut videre eſt apud eundem Dian. loc. cit. quamvis enim h. m. Superioratus non ſint Beneficia preſſe dicta, videntur tamen ſub hac generali regula comprehendi.

XI. Rogabis denique, An ſit Simoniacus contractus reciprocus, quo donans temporale obligat alterum ad ponendum ſpirituale, cedens in ejuſdem donatarii utilitatem? Ver. gr. ſi dominus obligetur ad dandam libertatem ſervo, dummodo baptizetur, ita ut hoc habeat rationem contractus oneroſi, non donationis gratuitæ conditionatæ, de qua diximus articulo tertio.

Negat eſſe Simoniacum Sanch. lib. 1. diſp. 39., quia pactio ſimoniaca eſt venditio, vel emptio; non eſt autem venditio, aut emptio, inquit Sanchez,

niſi

Digitized by Google

niſi illa, in qua venditor aliquod tradat, & emptor aliquod accipiat; in hoc autem caſu dans temporale nihil acciperet, quia Baptiſmus v. g. cedit in utilitatem baptizati, non vero in utilitatem dantis temporale. Hæc tamen opinio communiter rejicitur cum Suar. cap. 16. & Pal. punct. 9., qui variis exemplis conantur oſtendere, in hoc etiam caſu haberi venditionem, & emptionem large dictam; ad quam ſolum requiritur, ut vendens conſtituat rem in eo ſtatu, & modo, in quo emens intendit; baptizandus autem conſtituit Baptiſmum juxta intentionem dantis temporale: ergo vere Baptiſmum vendit: Sicut vere emit domum, qui dat pro illa pretium, ut poſſit illam incendere, quamvis nihil inde emptor accipiat præter tale jus. Eodem itaque pacto tradens temporale acquirit jus ad Baptiſmum ſuſcipiendum ab accipiente pecuniam, & ideo vere Baptiſmum emit, quamvis nihil acquirat præter tale jus ſpirituale ad poſitionem Baptiſmi, atque adeo contractus eſſet ſimoniacus.

QUÆSTIO VI.

De multiplici Simonia, ac de ejus malitia.

Dividitur Simonia celebri diviſione, Primo in Mentalem, Conventionalem, & Realem, ad quas reducitur etiam Simonia Confidentialis. Secundo dividitur in Simoniam juris Naturalis, & juris Eccleſiaſtici. Perpenſis ſingulis, quæremus tertio, Num Simonia adverſetur non ſolum virtuti Religionis, ſed etiam Juſtitiæ; ita ut ſacrilegium ſimul, & injuſtitiam involvat. Denique, num poſſit aliquando Simonia a mortali excuſari ob materiæ parvitatem.

ARTICULUS I.

De Simonia Mentali, Conventionali, & Reali.

I. Simonia eſt mentalis, quamvis prodeat in actum externum, dummodo animus ſimoniacus non manifeſtetur.

II. Conventionalis fert pactum, ſaltem implicitum. Huic ſi adjungatur rei traditio, Simonia eſt realis.

III. Promiſſio ficta non trahit pœnas Simoniæ conventionalis; ea quippe non eſt obligatoria, cum ſupponatur eſſe de re turpi, nec eſt pretio æſtimabilis.

IV. Conventionalis Simonia non habetur per acceptationem promiſſionis ſimoniacæ, niſi accedat repromiſſio.

V. Per traditionem ſolius rei temporalis non habetur Simonia realis; Et probabilius nec per traditionem ſolius rei ſpiritualis.

VI. Hinc pœnas contra Simoniam realem non incurrit, qui acceptis ſimoniace Ordinibus rennuit ſolvere pretium promiſſum.

I. Simonia mentalis apud Theologos, & Canoniſtas non ſignificat illam, quæ nullatenus prodit in actum externum; ut hæreſis, verbi gra-

gratia, vel blaſphemia mentalis, ſed quæ ita prodit in actum externum, ut non declaretur iniqua intentio: Quod contingit, quando ſine ullo pacto aliquis dat temporale pro ſpirituali, vel e contra, intendens obligare alterum ex juſtitia commutativa, quamvis talem intentionem non declaret. Quod explicatur exemplo tranſeuntis per viam aliquam ex fine inhoneſto non manifeſtato exterius; qui quidem dicitur mentaliter inhoneſtus, quatenus actio illa exterior, nempe tranſitus per illam viam, ex ſe non ſignificat finem inhoneſtum. Quare in caſu noſtro, ſi quis v. g. det ſtipendium pro Miſſa animo emendi illam, quia erogatio illa pecuniæ de ſe non ſignificat animum emendi, ideo ſi nullum intercedat pactum, ſeu contractus emptionis, ſimonia erit ſolum mentalis; quæ tamen non ſatis eſt ad incurrendas pœnas latas contra ſimoniacos ratione illius actus externi, cui finis malus annectitur, ut docet Suar. lib. 4. de Simonia cap. 53. n. 10. dicens: *Si mentalis ſimonia in actum externum prodiit, dando, vel recipiendo aliquid mente ſimoniaca ſine ullo pacto tacito, vel expreſſo, licet valde probabile ſit, poſſe tale factum per Eccleſiam puniri, de facto tamen non punitur, ut conſtat ex cap. ult. de Simonia.* Idemque communiter DD. docent apud Layman lib. 4. tr. 10. cap. ult. §. 7. Sicut certum omnino eſt, quod non ſubjaceat pœnis Eccleſiaſticis, ſi ſolum habeatur intentio emendi res ſpirituales abſque ullo actu externo; quia Eccleſia non judicat de internis; immo nec reſervat peccata mere interna; quamvis id poſſet, juxta ſententiam Vaſquii, ſicut poteſt in voto interno diſpenſare.

Committit itaque ſimoniam pure mentalem, qui aut exhibet, aut tradit temporale animo obligandi alterum ad tradendum ſpirituale, aut e contra, dummodo iniquum hunc animum alteri non manifeſtet neque explicite, neque implicite.

II. Simoniam vero Conventionalem committit, qui cum altero conventionem, ſeu pactum expreſſum, vel tacitum init de dando temporali pro ſpirituali, aut e contra, quin tamen adhuc ſequuta ſit traditio; nam ſi traditio ſequatur, ſimonia erit realis.

III. Dubitatur nunc primo, An reputetur Simonia conventionalis, ſi fiat quidem pactum, ſeu promiſſio exterior dandi v. g. beneficium pro pecunia, aut e contra, ſed ſine voluntate ſe obligandi, & obſervandi pactum poſt acceptam pecuniam?

Deciſio hujus dubii eſt ad praxim neceſſaria, ut videatur, Utrum in foro conſcientiæ in tali caſu incurrantur pœnæ latæ adverſus ſimoniam conventionalem; nam ſi ad hanc ſimoniam requiritur animus ſe obligandi, non incurruntur cenſuræ: Sicuti quia ad hæreſim requiritur internus conſenſus pertinax, ideo qui ſine illo proferret propoſitionem hæreticalem, non incurreret in foro conſcientiæ excommunicationem contra hæreticos latam. Et ratio generalis eſt, quia pœnæ incurruntur propter delictum in ſuo genere, & ſignificato completum; actio autem illa prohibita, ad cujus ſignificatum requiritur internus actus, ſine iſto non cenſetur completa. Certum quidem eſt, promiſſionem hujuſmodi fictam eſſe peccaminoſam, tum quia inducit alium ad malum, hoc eſt ad voluntatem ſimoniacam; tum etiam quia ponit opus externum ſimoniacum.

Dubium itaque ſolum eſt, an hujuſmodi promiſſio ficta non ſolum ſit mala, quia inductiva ad ſimoniam, ſed etiam quia in ſe eſt ſimoniaca; cum pœnæ ſint impoſitæ contra actum ſimoniacum.

Nav. docet, eſſe ſimoniacam, quia promiſſio hujuſmodi quantumvis ficta, & independenter ab animo ſe obli-

gan-

gandi; eſt pretio æſtimabilis, cum moveat alium ad ſe obligandum. Hinc enim Doctores in de Sponſalibus communius docent, quod ficte promittens matrimonium alteri ejuſdem conditionis teneatur in conſcientia veram promiſſionem, adeoque ipſum matrimonium ponere; quia ratione talis fictæ promiſſionis induxit alterum ad ſe obligandum.

Sed communis ſententia cum Suar. cap. 42. & Leſſ. num. 11. negat haberi ſimoniam conventionalem per fictam promiſſionem dandi v. gr. beneficium propter pecuniam. Ratio eſt, quia univerſim haberi non poteſt per promiſſionem vera obligatio ſine animo ſe obligandi; quoties autem deeſt obligatio, nullum haberi poteſt verum pactum, ſeu conventio: ergo per promiſſionem dictam non habetur vera ſimonia conventionalis.

Ad diſcurſum Navarri reſpondetur, falſum eſſe, quod ficta iſta promiſſio ſit pretio æſtimabilis. In tantum enim eſſet pretio æſtimabilis, & utilis, in quantum induceret aliquam obligationem in promittente; hanc autem non inducit; quia cum ſit de re turpi, eſt invalida, ut decernitur in utroque jure, Civili, & Canonico. Nam leg. *Generaliter de verbor. obligat.* dicuntur ſtipulationes turpes nullius eſſe momenti; quod etiam dicitur in ſpecie de Pactionibus in ſpiritualibus cap. final. *de Pact.* Et declarari poteſt, quia omnis obligatio vel eſt in foro conſcientiæ, vel in foro externo. Conventio autem ſimoniaca in neutro foro obligat; non in foro conſcientiæ, quia cum ſit peccaminoſa, promittens obligatur potius ad non exequendam ſimoniacam conventionem, hoc eſt ad non dandum v. g. beneficium, etiamſi vere promiſſum, ſed ad reſtituendam pecuniam propter illud acceptam; ſicut meretrix, quæ propter pecuniam promiſit abuſum ſui corporis, tenetur a conventione reſilire, & pecuniam reſtituere. Neque datur obligatio in foro externo, nam ſi deprehenderetur talis conventio, puniretur potius promittens, quam obligaretur ad conventionem adimplendam; Imo obligaretur ad non obſervandam illam.

Ad exemplum adductum de ficte promittente matrimonium reſpondetur, promiſſionem illam fictam non eſſe de re turpi, ut eſt in caſu noſtro; Et ideo nil mirum, ſi illa inducat obligationem, non iſta. Univerſim enim quoties promiſſio non eſt de re turpi, non ſolum obligat in foro externo, ſed etiam in foro interno obligatur ficte promittens ad veram promiſſionem ponendam, & ad illam exequendam; aliter committeretur injuſtitia in contractibus, ſi per fictam promiſſionem induceretur alius ad ſe obligandum: & ideo qui ficte matrimonium promiſit, tenetur in conſcientia, ut quamplures docent, veram promiſſionem ponere, ſi ejuſdem conditionis ſit conjux; aliter illam deciperet. Quod ſi non ſint ambo ejuſdem conditionis, etiamſi ſub ſpe matrimonii fœminam defloraverit, tenetur ſolum dotem proportionatam illi dare; tum quia ipſa potius ſe decepit credendo tali promiſſioni, quam decepta ſit a promittente; tum etiam quia ſicut qui pro vitro, quod vult emere, valente aſſem promittit dare in pretium mille aureos, tenetur ſolum ad dandum pretium juſtum, puta aſſem, non vero injuſtum, ideſt mille aureos; ita qui promittit fœminæ vilioris conditionis matrimonium in pretium turpis commercii, tenetur ſolum dare matrimonium tali fœminæ proportionatum; atque adeo ſolum aptam dotem conſtituere.

Addit ſubtiliſſime Suar. contra Nav. falſum etiam eſſe, quod promiſſio ficta dandi v. g. Beneficium propter pecuniam, moveat alium ad ſe obligandum ad dandam pecuniam; atque adeo

eo neque ex hoc capite talis promiſſio eſt pretio æſtimabilis. Ratio eſt, quia univerſim promiſſarius non movetur ad dandam partem ſuam ab ipſa promiſſione, quantumvis vera, ſed a re promiſſa: nemo enim dat aliquod, puta equum, ob promiſſionem pecuniæ, ſed ob pecuniam promiſſam; ita ut promiſſio nullatenus moveat ad dandum equum, ſed ſolum ſit conditio requiſita, ut pecunia moveat ad dandum equum. Imo promiſſio ne partialiter quidem movet ut quod, ſed ſolum ut quo, cum non ſit pars pretii de ſe moventis ut quod; alioquin ſequeretur, quod facta promiſſione, eſſet ſoluta pars pretii; unde in caſu noſtro eſſet commiſſa non ſolum ſimonia conventionalis, ſed etiam realis, quod Navarrus non admiſerit: Ergo ex nullo capite promiſſio iſta ficta eſſet pretio æſtimabilis; & conſequenter veram ſimoniam conventionalem conſtituere non poteſt; cum ſimonia haberi non poſſit, quando pro ſpirituali non datur aliquod pretio æſtimabile.

IV. Dubitatur ſecundo, An promiſſio ſimoniaca conſtituat ſimoniam conventionalem, ſtatim atque alius acceptat promiſſionem factam dandi ſpirituale pro temporali, aut e contra, etiamſi nondum habeatur repromiſſio. Ratio difficultatis eſt, quia niſi fiat repromiſſio, non habetur conventio, ſeu pactum requiſitum ad ſimoniam conventionalem. Definitur enim pactum, quod ſit duorum, vel plurium in idem placitum, & conſenſus, leg. 1. ff. *de Pact.*

Aliqui cenſent, iſtam acceptationem promiſſionis eſſe implicitam repromiſſionem, atque adeo haberi ſimoniam conventionalem per ſolam acceptationem promiſſionis. Ratio eſt, quia acceptans promiſſionem alterius oneroſam cenſetur velle parem obligationem in ſe, ac in alio promittente. Huic tamen doctrinæ non acquieſco; quia, ut notat Sanch. lib. 1. de Sponſalibus diſp. 5. repromiſſio fert obligationem contrariam libertati; unde non eſt præſumenda in acceptante promiſſionem, ſi dubium ſit, an repromiſerit; quia eſt in poſſeſſione ſuæ libertatis, & in dubio prævalet poſſeſſio. Ex eo autem quod quis acceptet promiſſionem oneroſam, non ſequitur, quod velit ſe obligare, ſed ſolum quod velit promittentem remanere obligatum, & interim ipſum deliberare, an debeat ſe etiam obligare: ergo, niſi expreſſe repromittat, non præſumitur repromittere, quantumvis acceptet promiſſionem alterius. Unde merito Sanch. loc. cit. cum aliis docet, acceptantem promiſſionem matrimonii non eatenus conſtituere ſponſalia, nec repromittere, nec manere obligatum ad contrahendum matrimonium, niſi ultra acceptationem addat repromiſſionem.

V. Dubitatur ultimo circa ſimoniam realem, Num ad hanc committendam, & ad incurrendas ejus pœnas requiratur tam traditio rei ſpiritualis, quam temporalis, an etiam ſufficiat traditio alterutrius tantum?

Conveniunt Doctores apud Suar. & Filliuc. cap. 10. quod facta traditione ſolius temporalis pretii, non reputetur commiſſa ſimonia realis, nec ejus pœnæ incurrantur; quia non eſt adhuc commiſſa immediata realis irreverentia erga rem ſacram; nec hactenus irreverenter dicitur contrectata res ſpiritualis. Quare ſolum controverſia eſt, ſi ſit facta traditio ſolius rei ſpiritualis.

Affirmat Pal. punct. 22. num. 5. quia per traditionem ſolius rei ſpiritualis ante traditionem rei temporalis pro illa habetur, quod irreverenter res ſacra ſit contrectata; atque adeo habetur veriſſima ſimonia realis. Leſſ. tamen num. 149. & Suar. cap. 56. cum communi id negant, quia ſignificatum vo-

vocis pœnalis, cum ſit odioſum, debet eſſe completum; niſi aliud expreſſe ſtatuatur a jure, vel ab homine imponente pœnam: non eſt autem completa traditio, niſi ſit etiam tradita res temporalis. Unde Guttier. lib. 1. Canonicarum quæſtionum cap. 9. dicit, fuiſſe juxta hanc ſententiam judicatum; Et favet ſtylus Curiæ, qui, ut notat Filliuc. cap. 3. poteſt derogare rigori juris ſtricti, ſi forte eſſet contrarium.

Hinc infertur cum Filliuc. quod recipiens ſimoniace Ordines, vel aliud ſpirituale, ſi poſtea nolit dare temporale promiſſum, non incurrat cenſuras, & alias pœnas latas contra ſimoniacos reales.

Notandum tamen, cenſeri ſimoniam realem completam, ſi data re ſpirituali, detur pars, vel minima, pretii temporalis: aut ſi e contra, dato pretio temporali, detur quæcumque pars rei ſpiritualis promiſſæ; v. gr. ſi pactum fuerit de dandis Ordinibus minoribus, & unus tantum ordo ſit collatus. Quod tanquam certum ſupponit Sanch. lib.2. Conſil. cap. 3. dub. 106. ubi dicit, poſt conventionem ſimoniacam de duobus Beneficiis pro viginti aureis nummis committi ſimoniam realem, ſi unum dumtaxat Beneficium, & unus aureus nummus tradatur: Et merito quidem, quia ſimonia conficitur quolibet etiam minimo pretio.

ARTICULUS II.

De Simonia Juris naturalis, & Eccleſiaſtici.

I. Præter Simoniam juris naturalis negari non debet Simonia juris tantum Eccleſiaſtici; quatenus poteſt ab Eccleſia prohiberi intuitu religionis venditio rei temporalis annexa ſpirituali.

II. Hanc etiam poteſt Pontifex incurrere, ſed non poteſt propter illam puniri.

III. Circa quæ verſetur Simonia juris naturalis, & Eccleſiaſtici?

IV. Adverſus Simoniam juris naturalis nequit dari conſuetudo a culpa excuſans, ſicut poteſt dari adverſus Simoniam juris Eccleſiaſtici.

V. Utraque Simonia in ordine ad pœnas jure Canonico impoſitas æquiparatur.

VI. Utraque etiam eſt ejuſdem ſpeciei, & virtuti religionis adverſa.

VII. Simonia habetur etiam per emptionem large ſumptam, ſeu per contractum injurioſum rebus ſacris.

VIII. Simonia confidentialis in beneficiis ad quodnam genus ſimoniæ reducatur?

IX. Quatuor modis recipi poteſt beneficium in confidentiam.

X. Quid de caſu hoc reſervato, & de pœnis adverſus hanc ſimoniam?

I. Simonia mentalis, conventionalis, & realis ſubdividitur celebri etiam diviſione in Naturalem, quæ ſcilicet naturali jure prohibetur, & Eccleſiaſticam, quæ ſolum jure Eccleſiaſtico. Circa quam diviſionem dubitant aliqui cum Durand. apud Leſſ. dub. 40. num detur duplex iſtud genus ſimoniæ. Nam vel res illa, quæ prohibetur vendi ab Eccleſia, eſt ſpiritualis in ſe, aut ſaltem per connexionem conſequentem cum ſpirituali (ut eſt v. gr. beneficium) & ſic eſt ſimonia juris naturalis; vel non eſt in ſe ſpiritualis, aut eſt quidem ſpiritualis, ſed per connexionem antecedentem (ut eſt v. g. calix conſecratus) & ſic nulla erit ſimonia, ſi ratione temporalis vendatur, & conſequenter non datur ſimonia juris dumtaxat Eccleſiaſtici.

Dicendum tamen cum communi, præter ſimoniam naturalem dari ſimoniam juris Eccleſiaſtici. Nam e. g. beneficium commutare cum alio beneficio, vel alia re ſpirituali, non eſt ſimonia

monia naturalis; cum juſte naturæ ſolum prohibeatur commutatio ſpiritualis cum temporali, non vero ſpiritualis cum ſpirituali; & tamen ex dicendis articulo 7. ſimonia hæc eſt juris Eccleſiaſtici: Et idem dicas, ſi reſignentur beneficia cum reſervatione penſionis, & de ſimilibus, de quibus Bonac. q. 3., & nos articulo 7. Ratio a priori eſt, quia poteſt a Legislatore Eccleſiaſtico prohiberi venditio aliqua rei temporalis annexæ ſpirituali, idque ex motivo religionis, & ſic reddere venditionem illam ſimoniacam, eo quod independenter a tali prohibitione venditio nec eſſet contra religionem, nec ſimoniaca: ſicut poteſt Eccleſia intuitu religionis prohibere v. g. extractionem delinquentis ab Eccleſia, & talem extractionem reddere ſacrilegam, quæ ſecundum ſe, & jure naturali nec eſſet contra religionem, nec ſacrilega: Sicut etiam Eccleſia intuitu religionis prohibet comeſtionem ante ſumptionem Euchariſtiæ, reddendo illam ſacrilegam, quæ ſecundum ſe independenter a prohibitione Eccleſiæ nec peccaminoſa eſſet, nec ſacrilega. Quare quamvis vendere v. g. aliquod temporale ſpirituali annexum ſecundum ſe non ſit contra religionem, nec peccatum, ſi vendatur ratione emolumenti temporalis, tamen ſi intuitu religionis talis venditio prohibeatur ab Eccleſia, erit ſimoniaca, & talis eſt de facto venditio officii œconomi, ſeu diſpenſatoris rerum Eccleſiaſticarum, propter prohibitionem in cap. *Si quis Epiſc.* 1. quæ. 2., necnon venditio Chriſmatis, ſeu Olei ſacri propter prohibitionem in cap. *Non ſatis* de ſim.

II. Infertur hinc primo, ſimoniam juris naturalis prohibitam eſſe, quia mala eſt; contra vero ſimoniam juris Eccleſiaſtici eſſe malam, quia eſt prohibita, ut notat Gandavens. ac Laym. §. 6. Et quia hujuſmodi prohibitio promanat a Legislatore Eccleſiaſtico: & Legislator tenetur legibus etiam ſuis quoad vim directivam (ut hic ſuppono cum Suar. lib. 3. de leg. cap. 25.) ideo Pontifex etiam incurrere poteſt ſimoniam juris Eccleſiaſtici, niſi aliquando ex juſta cauſa ſecummet diſpenſet in lege ſua, ut poteſt cum ſuis ſubditis diſpenſare. Pœnas tamen Eccleſiaſticas, & cenſuras contra utramque ſimoniam latas Pontifex incurrere non poteſt, quia Legislator non eſt ſibimet ſubjectus, nec legibus ſuis tenetur quoad vim punitivam; imo neque ab aliis Pontifex puniri poteſt, niſi ſit a Fide devius, ſeu hæreticus, ut habetur in cap. *Papa* diſt. 40.

Neque dicas: Poteſt Pontifex ſecummet in votis diſpenſare, & juramenta relaxare; ergo etiam poterit cenſuras a ſe latas adverſus ſimoniacos incurrere, ſi incidat in ſimoniam.

Nam diſparitas eſt, quia ad diſpenſandum in votis non requiritur diſtinctio perſonarum inter diſpenſantem, & diſpenſatum, ſed ſolum requiritur, quod poſſit diſpenſans ex auctoritate ſibi collata interpretari mentem Dei; quod poteſt Pontifex, & Epiſcopus tam circa vota, & juramenta emiſſa a ſubditis, quam a ſemet; cum non debeant eſſe ipſi deterioris conditionis, quam ſubditi. Unde poteſt pariter ſibimet Pontifex indulgentias concedere, etiam directe, juxta probabilem ſententiam Henriqu., & Suarii diſp. 52. At non poteſt ſemet ligare, aut abſolvere, ne in ſacramento quidem Pœnitentiæ: quia ad hanc juriſdictionem exercendam requiritur diſtinctio perſonarum, cum indecens ſit aliquem in propria cauſa eſſe judicem, & ſemet damnare, aut abſolvere.

III. Infertur ſecundo cum Suar., non recte dici ſimoniam juris naturalis eam eſſe, quæ circa ſpiritualia verſatur, & juris Eccleſiaſtici, quæ verſatur circa annexa ſpiritualibus. Hæc enim

enim regula multipliciter fallit. Primo, quia, ſi vendatur temporale annexum ſpirituali concomitanter, ut labor in adminiſtrandis Sacramentis, committitur ſimonia naturalis. Secundo, quia, ſi unum ſpirituale cum alio commutetur ex pacto, non committitur ſimonia juris naturalis, ſi tamen commutentur beneficia, committitur ſimonia juris Eccleſiaſtici. Tertio, quia, ſi quod datur pro ſpirituali, non detur ut pretium, ſed liberaliter, non committitur ſimonia naturalis; at committitur ſimonia Eccleſiaſtica, ſi detur donum aliquod Examinatoribus ad beneficia; nam in Triden. ſeſſ. 24. cap. 18., iis id prohibetur per hæc verba, *Ne quicquam prorſus occaſione hujus examinis accipiant; alioquin ſimoniæ vitium tam ipſi, quam dantes incurrunt.* Quamvis probabiliter ex Palao, ut ſupra notavimus, non prohibeatur a Trid. ſeſſ. 21. cap. 1. ex motivo religionis, ſed avaritiæ dare munera Epiſcopis, aut eorum miniſtris pro admiſſione ad Ordines, vel ad primam tonſuram, aut pro literis dimiſſorialibus, aut teſtimonialibus, &c. atque adeo donationes gratuitæ in hoc caſu illicitæ quidem ſunt, & ſimoniacæ pravitati faventes, non tamen ſimoniacæ.

Regula itaque ſtabilienda hæc eſt, ſimoniam juris Eccleſiaſtici exerceri poſſe tam circa temporale ſpirituali annexum, quam circa ſpirituale per pactum prohibitum non jure naturæ, ſed Eccleſiaſtico in reverentiam rei ſacræ; Ut prohibetur permutatio beneficiorum, & donatio gratuita occaſione examinis ad beneficia: Sic prohibetur etiam in cap. *Non ſatis de ſim.*, ne quicquam exigatur pro ſacro oleo, vel Chriſmate: quamvis ſpectata natura rei, poſſit tale oleum ratione materiæ vendi; & in cap. *Si quis Epiſcopus* 1. *qu.* 1., prohibetur Epiſcopis, ne pro pecunia aliquem promoveant ad officium diſpenſatoris, ideſt œconomi, & adminiſtratoris rerum Eccleſiaſticarum, aut Defenſoris, ſeu ſyndici, aut judicis circa res temporales Eccleſiæ, aut Manſionarii, quæ videtur eſſe pars œconomiæ ad diſtribuendas manſiones Clericis; & idem dicas de officio Sacriſtæ, theſaurarii, ſeu cuſtodis, caſtaldi, ſeu majordomi, vicedomini, ſeu habentis curam rerum Epiſcopi. Nam licet iſta officia temporalia ſint, & ſpectato jure naturæ vendibilia; tamen quia habitudinem habent ad finem ſpiritualem, & ex motivo religionis illorum venditio prohibetur, ideo ſimonia committitur juris Eccleſiaſtici, ſi vendantur, ut communiter docent contra nonnullos apud Laym. putantes, ejuſmodi officia materiam ſimoniæ non eſſe, ſi ſpiritualem functionem non habeant, ita ut etiam in laicum cadere poſſint.

An autem ſit ſimonia juris Eccleſiaſtici dare pretium alicui, ut intercedat pro conſequutione alicujus beneficii, examinabimus in calce quæſtionis nonæ. Interim dico communius cum Suar. Laym., & aliis apud Dian. par. 4. tract. 4. reſol. 151. cenſeri eſſe ſimoniam naturalem, quia licet videatur emi interceſſio, quæ eſt quid temporale, revera tamen emitur, quod trahit collationem beneficii, atque adeo quodammodo beneficium ipſum emitur, & per pecuniam via paratur ad illud acquirendum. Hinc cohærenter ad hanc ſententiam dicendum, eſſe pariter ſimoniam naturalem, dare pretium alicui, ut intercedat apud Epiſcopum pro collatione Ordinum, aut alterius rei ſpiritualis. Dare vero pretium alicui pro labore accidentaliter conjuncto ſæpius adeundi, ac redeundi ad Epiſcopum, apud quem intercedit, ſpeculative loquendo, non eſt ſimonia; unde, ſi labor, & temporis jactura notabilis eſſet, poterit aliquod dari ſolum per modum ſtipen-

dii ad vitæ ſuſtentationem.

IV. Infertur ultimo cum Suar. cap. 52., adverſus ſimoniam juris naturalis nullam dari conſuetudinem a culpa excuſantem; Secus vero adverſus ſimoniam Eccleſiaſticam. Quare, ſi tempore diuturno, cum ſcientia, & patientia Pontificis non obſervetur lex Eccleſiaſtica, quæ tanquam ſimoniacum prohibet, quod per ſe malum, & illicitum non eſt, tunc ea lex per deſuetudinem cenſenda eſt abrogata; quamvis, ſi ſolum Papa diſſimulet, non idcirco ſtatim præſumenda eſt diſpenſatio, ut bene advertit Suar. loc. cit., quia ſæpe ad vitanda pejora, aliquam tranſgreſſionem cogitur Pontifex diſſimulare.

V. Dubium hic eſt, An ſimonia juris Eccleſiaſtici ſit vere, & proprie ſimonia, & ejuſdem ſpeciei cum ſimonia naturali. Quamvis hujus dubii deciſio deſerviat dumtaxat in ordine ad peccatum in confeſſione aperiendum, non vero in ordine ad pœnas a ſimoniaco incurrendas; quia licet eſſent diverſæ ſpeciei hujuſmodi ſimoniæ, æquiparantur tamen in jure Canonico in ordine ad pœnas, & cenſuras, ut communiter docent contra Arag. apud Laym. num. 61.

VI. Negat Durand. eſſe ejuſdem ſpeciei, quia ſimonia juris Eccleſiaſtici videtur virtuti tantum obedientiæ adverſari: ſed communiter docent, utramque ejuſdem ſpeciei eſſe, & virtuti religionis opponi. Ratio eſt, quia univerſim lex poſitiva præcipiens aliquem actum cæteroqui indifferentem ex motivo alicujus virtutis, facit illum materiam neceſſariam ejuſdem virtutis: Sicut e contra, ſi prohibeat actum indifferentem ex motivo alicujus vitii, efficit illum moraliter malum ſub genere vitii adverſantis eidem virtuti; ut videre eſt in exercente v. g. mercatum in loco ſacro, vel in frangente jejunium naturale ante ſumptionem Euchariſtiæ, qui procul dubio ſacrilegium committunt, præciſe quia hujuſmodi actus indifferentes prohibentur intuitu religionis: Sicut etiam inceſtum committit, qui fornicatur cum conſanguinea in tertio, aut quarto gradu, non vero in quinto, aut ſexto, præciſe quia Eccleſia ſolum prohibet matrimonium inter conſanguineos uſque ad quartum gradum ex motivo honeſtatis debitæ inter conſanguineos: ergo pariter ſimonia juris Eccleſiaſtici erit contra religionem ſacrilega, & ejuſdem ſpeciei cum ſimonia juris naturalis, quia per illam violatur prohibitio Eccleſiæ facta ex motivo religionis, ſeu ob reverentiam rebus ſacris, ac ſpiritualibus conſervandam.

VII. Objicies cum Laym. Quamvis Eccleſia prohibeat aliquem contractum propter periculum uſuræ, non eſt proinde uſurarius talis contractus, ſi ceſſet lucrum ex mutuo, quamvis tranſgreſſio talis legis ſubjaceat pœnis uſurariorum; ergo quamvis Eccleſia prohibeat commutationes beneficiorum, & donationes gratuitas occaſione examinis ad beneficia ex motivo religionis, non per hoc tranſgreſſio talis legis erit vera ſimonia; cum non ſit emptio rei ſacræ, quod ſpectat eſſentialiter ad ſimoniam; eſto ſit pactio irreligioſa, & ſacrilega.

Reſpondetur juxta Suar. cap. 7. ad eſſentiam Simoniæ non requiri emptionem rigoroſe dictam, ſed ſufficere quodvis pactum injurioſum rei ſacræ; atqui non ſolum venditio rei ſecundum ſe ſpiritualis, ſed etiam venditio Chriſmatis v. g. etiam ratione olei, permutatio beneficiorum, & donationes factæ occaſione examinis ad beneficia, ſunt contractus aut oneroſi, aut lucrativi, injurioſi rebus ſacris, ſuppoſita prohibitione Eccleſiæ facta intuitu religionis: ergo etiam hujuſmodi contractus ſunt rigoroſe ſimoniaci; & conſequenter ſimonia juris Eccleſiaſtici eſt

rigo-

Digitized by Google

rigoroſe, & univoce ſimonia.

VIII. Rogabis demum, ad quodnam genus ſimoniæ ſpectet ſimonia confidentialis, ſeu confidentia in beneficiis? quod eſt unum ex reſervatis, a quibus ex conſtitutione Clementis VIII. Regulares intra Italiam extra urbem abſolvere non poſſunt.

Reſpondetur, hujuſmodi ſimoniam eſſe juris naturalis, ut dicemus quæſtione octava; & aliquando ad mentalem reduci, aliquando ad conventionalem, aliquando vero ad realem; Eſt enim ſimonia confidentialis mentalis reſignare v. g. beneficium cum ſpe, & confidentia, necnon cum intentione obligandi alterum ad ſolvendos fructus beneficii in favorem ipſius reſignantis, non manifeſtando tamen illi ſuam intentionem: Erit vero ſimonia conventionalis, ſi ineatur pactum de reſignando beneficio, vel conferendo, aut de præſentando aliquem, ſive inſtituendo, ad hoc ut beneficium tibi, ſeu alteri reſtituatur, vel ut tibi, vel alteri detur pars fructuum: erit demum ſimonia realis, ſi beneficium reipſa renuncietur, vel conferatur cum tali pacto.

IX. Verum ad incurrendas pœnas latas a Pio IV. & Pio V. contra committentes ſimoniam confidentialem in beneficiis, ſeu confidentiam beneficialem, requiritur realis receptio beneficii in confidentiam; quæ quatuor modis contingere poteſt. Primo, ſi recipiatur beneficium ab altero reſignante illud ſub ſpe, & confidentia prædicta: ita tamen, ut reſignatarius talem animum advertat, quamvis nullum habeatur pactum expreſſum. Secundo, ſi quis conferat beneficium alteri ſub tali ſpe. Tertio, ſi quis eligat alterum ad beneficium ſub eadem ſpe, & confidentia. Quarto, ſi Patronus aliquem præſentet ſub dicta ſpe.

X. Unde colligitur, pœnas latas adverſus confidentiam beneficialem, (de quibus dicemus quæſtione ultima) non incurri, niſi propter Simoniam hujuſmodi realem; quamvis non requiratur, quod ſit ex utraque parte completa, ut ibidem dicemus. Eſt tamen caſus reſervatus non ſolum confidentia beneficialis realis, ſed etiam conventionalis, & mentalis, quæ tamen in opus externum prodeat. Nam Clemens VIII. præter Simoniam realem reſervavit univerſim quamcumque confidentiam beneficialem.

ARTICULUS III.

Num Simonia non ſolum virtuti religionis, ſed etiam juſtitiæ adverſetur?

I. Obligatus ex juſtitia ad rem ſacram adminiſtrandam contra virtutem religionis ſimul, & juſtitia peccat, ſi illam vendat.

II. Jure naturæ non eſt contra juſtitiam vendere rem ſacram, quæ affert emolumentum temporale.

III. In materia beneficiali, ſaltem jure Eccleſiaſtico, Simonia eſt contra juſtitiam, & obligat ad reſtitutionem.

IV. Probabilius venditio qualibet rei ſacræ, qua talis, invalida ſimul eſt, & injuſta jure naturali, & Divino.

V. Res ſacra non ſolum eſt ſupra, ſed etiam extra omne pretium.

VI. Hinc non poteſt pecunia compenſari, ut poteſt fama.

I. QUæritur hic, cuinam virtuti ſit contraria venditio Simoniaca, cum malitia peccati deſumatur ab oppoſitione cum virtute. Certum quidem eſt, eſſe contrariam religioni; quia venditione res ſacra vilipenditur, æquiparando illam pretio temporali. Certum inſuper eſt, non eſſe contrariam fidei; quia licet ad venditio-

ditionem rei ſacræ requiratur mala voluntas, non requiritur tamen error in intellectu, quo judicetur res ſacra eſſe vendibilis, in quo judicio habetur error contra fidem.

Controverſia ſolum eſt, An opponatur etiam virtuti juſtitiæ? Ex cujus ſolutione dependet obligatio reſtituendi pretium Simoniace acceptum. In quo puncto duo pariter ſunt certa. Primum eſt, eſſe contra juſtitiam, ſi vendens obligatus ſit ex juſtitia ad rem illam ſpiritualem conferendam, ut ſi Parochus venderet Sacramenta, quæ tenetur ex obligatione juſtitiæ miniſtrare ratione ſtipendii.

II. Secundum eſt, non eſſe contra juſtitiam jure naturæ vendere rem ſacram, quando res, quæ venditur, habet commodum aliquod temporale, quo te privas in gratiam emptoris. Quare, ſi vendas, v. gr. reliquiam aliquam, cujus expoſitio lucrum temporale afferebat, peccas quidem contra religionem, ſed non contra juſtitiam; quia lucrum illud eſt pretio æſtimabile, ut notant Leſſ., & Suar. c. 4. Qui apte id explicant exemplo mutui, pro quo quantumvis nihil exigi poſſit ſine uſura, & injuſtitia, tamen poterit aliquid exigi ob incommodum, quod quis patitur mutuando aut ex lucro ceſſante, aut ex damno emergente: Similiter ergo licet aliquid exigi non poſſit pro re ſacra citra injuſtitiam, poterit tamen jure naturæ ſine injuſtitia aliquid exigi ratione commodi temporalis, quo quis ſe privat alienando rem ſacram; Quamvis ex jure, ſaltem eccleſiaſtico, in permutatione, collatione, aut reſignatione beneficiorum eccleſiaſticorum nihil accipi poſſit ratione emolumenti, quo quis ſe privat in gratiam alterius.

III. Punctum igitur difficultatis eſt, An ſit contra juſtitiam vendere rem ſacram, quæ neque erat debita ex juſtitia, (ut non eſt debita ſacramentalis abſolutio a Confeſſario, qui non ſit Parochus) neque ullum afferebat commodum temporale, ut eſt v. gr. reliquia nullum lucrum afferens: quod eſt quærere, An venditio rei ſacræ ſit injuſta præciſe ex eo, quod ſit ſacra? Et ratio dubitandi eſt, quia licet res ſacra non ſit vendibilis jure naturali, & Divino; hæc tamen prohibitio videtur ſolum eſſe in favorem, & reverentiam rei ſacræ, non vero in utilitatem recipientis illam; unde prohibitio procedit tantum ex motivo religionis, non juſtitiæ, ut diſcurrunt nonnulli, quos approbat Sanch. diſp. 105., Vaſqu., Turian., dicentes Simoniam non obligare ad reſtitutionem jure naturali, obligare tamen jure eccleſiaſtico in materia beneficiali, ut patet ex propoſitione 22. damnata ab Alexandro VII. quæ dicit, *Non eſt contra juſtitiam, beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia collator conferens beneficia, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.*

IV. Sed communiter docent, quamlibet venditionem rei ſacræ, qua ſacræ, eſſe invalidam, & injuſtam; non ſecus ac ſi vendatur res aliena; quam ſententiam probabiliorem putat Sanch. loc. cit. Ratio eſt, quia ut venditio ſit valida, & juſta, res, quæ venditur, debet eſſe intra aliquod pretium: Spiritualis autem res eſt extra omne pretium; ergo illius venditio invalida eſt, & injuſta; & conſequenter reſtitui debet pretium omne Simoniace acceptum; quia ſupponitur acquiſitum ratione contractus venditionis, qui cum ſit invalidus, non transfert dominium in contrahentem. Unde licet prohibitio juris naturalis, & Divini, ne vendatur res ſpiritualis, ſit principaliter, & immediate in favorem rei ſacræ, non in favorem recipientis illam, nihilo-

hilominus conſequenter in hujus etiam favorem redundat; quia ex eo, quod res ſit ſacra, eſt extra omne pretium, & ideo ſi detur, aut recipiatur, debet gratis dari, ac recipi.

V. Nec valet reſpondere cum Nav. lib. 2. de reſtit. cap. 2. num. 385. rem ſpiritualem eſſe quidem extra omne pretium, non quia ſit infra quodcunque pretium, ut eſt res aliena, quæ idcirco vendi non poteſt a fure; ſed quia eſt ſupra omne pretium, ut proinde emptori dando rem ſacram detur aliquod majus pecunia; unde non ſit injuria emptori accipiendo ab illo pecuniam, quæ eſt minoris valoris. Quod confirmari ſolet exemplo famæ, quæ eſt ſupra pecuniam, & tamen illius amiſſio, vel reſtitutio compenſari poteſt pecunia ad arbitrium, & æſtimationem prudentum juxta probabilem opinionem.

Rejicitur enim reſponſio, quia, ut venditor ſit juſtus, non ſatis eſt, quod det aliquid ſupra pretium, quod accipit; quando illud, quod dat, ita eſt ſupra pretium, ut ſit extra omne pretium. Quod ab abſurdo declarari optime poteſt; ſequeretur enim, quod propter guttam aquæ benedictæ recipi poſſent citra injuſtitiam mille aurei, quia ratione benedictionis ea aqua eſt ſupra omne pretium, atque adeo eſt ſupra mille aureos, qui exiguntur; quod tamen nemo admiſerit, & quilibet damnaret venditorem ad reſtitutionem.

VI. Ad paritatem adductam reſpondetur primo, plures cum Laym. lib. 3. tract. 3. cap. 7. docere, non potentem reſtituere famam nullatenus teneri ex juſtitia commutativa ad dandam pecuniam; quia fama non eſt inter res pecunia venales; licet poſſet illum Judex ex juſtitia vindicativa damnare ad ſolvendam pecuniam, ſicut ad aliam pœnam. Deinde, eo tranſmiſſo, nulla eſt paritas; quia pecunia, & fama ſunt quidem diverſi ordinis, ſed intra latitudinem rei temporalis; æſtimatio autem rerum temporalium, utpote finito modo inter ſe comparabilium, poteſt ab arbitrio hominum dependere, & conſequenter una cum alia compenſari. At res ſacra eſt in ordine ſupernaturali, cujus æſtimatio ſicut incomparabiliter excedit quicquid eſt temporale, ita non dependet ab arbitrio hominum; Unde neque poſſunt homines ſpiritualia temporalibus compenſare. Sed hac de re fuſius quæſtione ultima, cum de reſtitutione propter Simoniam facienda.

ARTICULUS IV.

Num detur in Simonia materiæ parvitas excuſans a mortali?

I. Affirmant nonnulli.

II. Communius negant in Simonia juris naturalis; creſcit quippe irreverentia erga rem ſacram ex parvitate pretii.

III. In foro externo parva quantitas, inſpectis circumſtantiis, præſumitur dari liberaliter.

IV. Neque excuſatur ex parvitate rei ſpiritualis, quæ venditur.

V. Videtur materia parvitas a mortali nunquam excuſare, ſi ratio objecti per ſe primo attacta notabiliter cum virtute opponatur.

VI. Aut potius, quoties ex objecto gravitas malitiæ concipitur, nulla intellecta materia, ſive parva, ſive magna.

VII. In Simonia juris Eccleſiaſtici dari poteſt materia parvitas excuſans a mortali.

VIII. Quanam ſit iſthæc materia parvitas?

I. Celebris eſt quæſtio, num poſſit Simoniæ culpa eſſe venialis ex parvitate materiæ? Sicut enim

ex parvitate materię eſt venialis v. gr. fractio voti de recitando Pater, & Ave, quamvis pariter ſit contra religionem; ita quæritur, an ſit venialis Simonia, ſi aut res ſacra, quæ venditur, ſit parva, v. gr. gutta aquæ benedictæ, aut pretium, quod pro re ſacra recipitur, ſit modicum, ut obolus, vel ſemiſſis? Suar. cap. 3., & alii communius cum Sanch. lib. 1. cap. 4. negant, dari materiæ parvitatem in re Simoniaca; quod tamen durum videtur Bordono lib. 8. qu. 7. cap. 3., cui valde favent Molina diſp. 92. Bonac., Reginald., & alii apud Merol. diſp. 2. cap. 4. qui tamen ſolum in Simonia juris eccleſiaſtici putat dari parvitatem materiæ, v. gr. ſi detur carolenus pro officio Sacriſtę, vel Oeconomi alicujus Eccleſię, aut Gubernatoris alicujus Hoſpitalis.

II. Dico equidem primo cum Suar., Laym., Sanch., & aliis communiter, malitiam Simonię juris naturalis venialem eſſe non poſſe ex parvitate pretii, quo res ſpiritualis ematur.

Concluſio liquet; Nam cum hęc malitia conſiſtat in irreverentia erga rem ſacram, eo major eſt irreverentia, quo minus eſt pretium illius; unde potius ex parvitate pretii creſcit, quam decreſcat malitia. Quod confirmatur ex cap. *Tua de Simonia*, ubi Clericus, qui ſex tantum ſolidos dederat Archidiacono, ut Epiſcopo ad Ordines præſentaretur, ob hanc Simoniam gravibus pœnis punitur, nimirum ut ab officio ſuſcepti Sacerdotii abſtineat, & in religionem aliquam ingrediatur. Similiter Bonif. VIII. in Extravagante *Excommunicamus* excommunicat facientes pactum temporalium pro gratia, vel juſtitia obtinenda in Curia, tam ſi detur magnum, quam ſi parvum pretium. Quam conſtitutionem a Clem. V. revocatam confirmavit Greg. VIII. Excommunicatio autem ſemper incurritur ob peccatum mortale; ergo, etiam ſi parvum pretium Simoniace detur, committitur mortale in foro conſcientię.

III. In foro tamen externo parvitas pretii, ut notat Sanch. dub. 114., pręſumitur gratis dari, niſi aliud conſtet. Quęnam autem ſit quantitas levis, quę in foro externo pręſumitur dari liberaliter, decidendum eſt arbitrio prudentum, attentis variis circumſtantiis, pręſertim qualitate dantis, & recipientis. Univerſim tamen illa dicitur quantitas levis in caſu noſtro, quę inſpectis omnibus, non reputatur poſſe movere accipientem ad dandum ſpirituale, ut notat Nav. de datis, & promiſſis num. 17. Et eſt conforme capiti *Etſi*, *quæſt. de Sim.*, ubi ex qualitatibus donantis, & recipientis reſolvitur, poſſe non eſſe magnam etiam unius equi donationem.

IV. Dico ſecundo. Neque poteſt eſſe venialis malitia Simonię juris naturalis ex parvitate rei ſpiritualis, puta ſi vendatur gutta aquę benedictę.

Probat hanc concluſionem Sanch. l. 1. cap. 7., & alii ex ipſo, quia tunc culpa non ſit venialis ex parvitate materię, quando integra malitię ratio reperitur etiam in materia parva; irreverentia autem, quę committitur in Simonia, conſiſtens in ęſtimanda re ſpirituali pretio temporali, integra reperitur in qualibet materia ſpirituali minima; ergo Simonię culpa venialis eſſe non poteſt ex parvitate rei ſpiritualis.

Hic tamen diſcurſus non videtur convincere; nam, quando dicitur integra irreverentię ratio reperiri in parva materia ſpirituali, quę vendatur Simoniace, vel eſt ſermo de integritate eſſentiali, vel de extenſiva; Si de eſſentiali, verum quidem eſt, eam reperiri in minima re ſpirituali, eo tamen pacto, quo integra eſſentialis ratio injuſtitiæ reperitur in furto rei minimæ, quod etiam eſt ablatio rei alienæ invito domino;

mino; & tamen, quia res, quæ ſubripitur, eſt parva, peccatum eſt veniale: Si autem ſermo ſit de integritate extenſiva, negabunt Auctores contrariæ ſententiæ, eſſe in venditione modicæ rei ſacræ integram rationem irreverentiæ extenſivam.

V. Baldellus apud Dian. part. 5. tr. 5. reſol. 1. hanc regulam adducit ad dignoſcendum, in quanam legis tranſgreſſione detur materiæ parvitas excuſans a mortali; videlicet ſi ex ratione ipſa objecti per ſe primo attacta oritur notabilis oppoſitio ad virtutem, non dabitur in illo objecto materiæ parvitas; Secus vero, ſi oppoſitio notabilis cum virtute habeatur, non ex ratione objecti per ſe primo attacta, ſed per ſe ſecundo: v. gr. quia ratio per ſe primo attacta in furto eſt, quod accipiatur res aliena, & hęc de ſe non habet notabilem oppoſitionem cum virtute juſtitiæ, niſi res aliena ſit gravis, & notabiliter faciat ad uſus vitę, quæ poteſt dici ratio per ſe ſecundo attacta; ideo in furto datur materiæ parvitas excuſans a mortali: Contra vero, quia in actu infidelitatis ratio per ſe primo attacta eſt, quod negetur fides Deo revelanti, quod per ſe conſideratum notabilem habet oppoſitionem cum virtute fidei, ideo in materia infidelitatis non datur materiæ parvitas.

Quia tamen difficultas deinde eſt in agnoſcendo, an ratio per ſe primo attacta in objecto alicujus vitii notabilem habeat oppoſitionem cum virtute, ideo Palaus apud eundem Dianam putat, ex communi ſenſu Eccleſiæ, & Fidelium fundato in ipſis naturis rerum deſumendum eſſe, in quibuſnam tranſgreſſionibus ratio objecti per ſe primo attacta notabiliter opponatur cum virtute, unde non detur materię parvitas. Aliqua enim de ſe inordinata ſunt, & in qualibet materia reputantur graviſſima, ut infidelitas, idololatria, perjurium, deſperatio, delectatio venerea deliberate quæſita, irritatio ſacramentorum, odium, & contemptus Dei, &c. ſimilia, quæ in quavis materia conſtituantur, non variant judicium prudentum de gravi inordinatione, & notabili oppoſitione ad virtutem. Alia vero non ſemper æqualem habent deordinationem, ut furtum, quod ſi fiat in magna, vel parva quantitate, variat judicium prudentum. Alia demum ita levia ſunt natura ſua, ut ſolum per accidens poſſint eſſe gravia, ut verbum otioſum, ſcurrilitas, &c.

VI. Equidem hanc puto regulam ſtabiliendam ad probandam concluſionem inhęrendo regulis adductis. Tunc materia, in qua exercetur malitia, nunquam reddit malitiam venialem, quando gravitas malitię concipitur, nulla concepta materia in particulari: v. g. dicere, Deum eſſe mendacem, eſt malitia, quę concipitur gravis, nulla intellecta materia, in qua dicatur Deus eſſe mendax. Unde eſt, ut non credere Deo revelanti, canem Tobię habuiſſe caudam, ſit malitia gravis, quamvis ea materia ſit levis. Contra vero, quia inferre damnum alteri v. gr. non dicit gravitatem malitię, niſi intelligatur materia in particulari, in qua damnum inferatur notabile, ideo materia particularis poteſt reddere malitiam venialem, ſi ſit parva. Idemque dicas de aliis, quę immediate, & directe contra Deum verſantur, ut ſunt odium, & contemptus Dei. Idem etiam de perjurio aſſertorio, de ſuperſtitione, & ſimilibus, in quibus materię parvitas non datur. In caſu noſtro malitia Simonię, ſeu irreverentię contra rem ſacram, quę venditur, concipitur gravis, nulla intellecta materia in particulari; quia quęlibet res ſacra, quatenus talis, quantumvis modica, eſt incomparabiliter major quolibet pretio temporali; gravis autem

irre-

Digitized by Google

irreverentia eſt æſtimare pretio temporali rem ſupernaturalem incomparabiliter illo majorem. Quamvis enim una res ſacra per comparationem ad alteram poſſit eſſe parva, ut gutta aquæ benedictæ reſpectu Euchariſtiæ; at retinet incomparabilitatem majoritatis reſpectu pretii temporalis, a qua incomparabilitate oritur gravis diſformitas, ſi per malitiam Simoniacam de facto æſtimetur pretio temporali; nam, ſi res ſpiritualis eſſet major pretio temporali ſolum comparabiliter, diſformitas eſſet ſolum aliqualis, non de ſe gravis: ergo, cum ſit incomparabiliter major, de ſe cauſat gravem diſformitatem, & oppoſitionem cum virtute; atque adeo in Simonia juris naturalis non datur materiæ parvitas, neque ratione pretii, neque ratione rei ſpiritualis modicæ.

VII. Dico ultimo cum Meroll. loc. cit. Poteſt eſſe venialis ex materiæ parvitate malitia Simoniæ juris Eccleſiaſtici, v. gr. ſi parvum aliquod detur pro conſequendo officio Oeconomi, vel Sacriſtæ alicujus Eccleſiæ, quod ex prohibitione Pontificis intuitu religionis facta emi non poteſt, quamvis ſit officium temporale. Ratio concluſionis eſt, quia in hoc caſu non datur pretium pro re ſpirituali, ſed pro temporali, quandoquidem hæc officia temporalia ſunt: ergo non militat ratio adducta pro prima, & ſecunda concluſione de irreverentia erga rem ſacram, & de æſtimatione rei ſpiritualis pretio temporali; & conſequenter juxta regulam generalem poteſt peccatum mortale per accidens tranſire in veniale ex parvitate materiæ. Idem dicas, ſi permutetur modica pars beneficii ratione emolumenti temporalis, aut ſi Examinatores ſynodales gratis aliquod accipiant ante, vel poſt, occaſione examinis ad concurſum Parochialem; cum id jure tantum Eccleſiaſtico prohibeatur ex motivo religionis.

VIII. Si tamen quæras, quænam ſit hæc materiæ parvitas excuſans a mortali? Bonac. de Leg. qu. 2. punct. 8. putat, eodem modo metiendam eſſe, ac in furto. Sed communiter id negant, quia in furto peccatum eſt contra juſtitiam obligans ad reſtitutionem; in caſu vero noſtro peccatum eſt contra religionem de ſe ad reſtitutionem non obligans: Unde non adeo ſtricte menſuranda eſt materiæ parvitas, ut aliàs diximus. Itaque arbitrio prudentis judicandum hoc eſt, attentis omnibus circumſtantiis & dantis, & accipientis, & officii, pro quo datur aliquid, ut ſupra diximus loquentes de materiæ parvitate pro foro externo. Non enim damnarem peccati mortalis Examinatorem illuſtrem, ſi ab examinato prædivite gratis, & liberaliter poſt examen v. gr. convivio exciperetur, quamvis plures aureos pro illo inſumeret; cum id amicitiæ potius, quam examini tribui poſſet.

QUÆ-

QUÆSTIO VII.

De Simoniæ materia, quæ ſit aut ſpiritualis ſecundum ſe, aut ſpirituali annexa.

QUoniam Simonia exerceri poteſt tam in materia ſecundum ſe ſpirituali, ut ſi vendantur Sacramenta, ſacramentalia, &c. quam in materia temporali annexa rei ſpirituali, ut ſi vendatur Beneficium, calix conſecratus, & alia hujuſmodi; Agemus hic primo de materia ſecundum ſe ſpirituali, diſcutiendo, quænam ea ſit? Et quibus titulis excuſari aliquando poſſit a labe Simoniæ collatio temporalis pro re ſpirituali; deinde agemus de Simoniæ materia, quæ ſit res temporalis ſpirituali annexa, diſcutiendo, quænam connexio rei temporalis cum ſpirituali reddat illam invendibilem citra Simoniam.

ARTICULUS PRIMUS.

De Simoniæ materiæ, quæ ſit ſecundum ſe ſpiritualis.

I. Recenſentur ſpiritualia, quæ procul dubio materiam Simoniæ conſtituunt.

II. Ambigere quis poſſet de Abſolutione ſacramentali collata indigno; necnon de Abſolutione negata perſonæ diſpoſitæ.

III. Sicut etiam ſi detur pecunia Parocho, ut Matrimonio aſſiſtat.

IV. Aſſiſtentia teſtis requiſita ad Matrimonii validitatem poteſt citra Simoniam vendi; non tamen teſtimonium de illo. Poteſtque etiam ſic vendi patrocinium in cauſa ſpirituali.

V. Quandonam præſumitur ſimoniaca collatio pecuniæ facta Monaſterio ab eo, qui vult eſſe Monachus?

VI. Popinæ, quæ dantur Monialibus, quando emittitur Profeſſio religioſa, num ſint ſimoniacæ?

VII. Sex titulis excuſari ſæpe poſſunt a labe ſimoniæ quædam donationes rei temporalis pro ſpirituali, videlicet ratione ſuſtentationis, laboris extrinſeci, privationis emolumenti, conſuetudinis adverſus Simoniam juris Eccleſiaſtici, liberalitatis, ſeu gratitudinis, ac redemptionis injuſtæ vexationis.

I. CErtum eſt primo, materiam ſimoniæ eſſe adminiſtrationem Sacramentorum; cum enim ordinata ſint ad gratiam ſupernaturalem conferendam, ſunt omnino ſpiritualia. Quare licet poſſit aliquid accipi pro materia remota Sacramentorum, verbi gratia pro pane, vino, oleo, non tamen pro materia proxima, a quibus conſtituuntur, verbi gratia pro ablutione in Baptiſmo. Secundo ſunt etiam materia ſimoniæ Sacramentalia, videlicet exorciſmus, benedictio nuptiarum, conſecratio calicis, &c. Tertio, juriſdictio Eccleſiaſtica, & ejus uſus, ut ferre, vel tollere cenſuras, diſpenſare in votis, in impedimentis matrimonii, &c. Quarto, profeſſio religioſa, quæ procul dubio ſpiritualis eſt. Quinto, Conciones ſacræ, & exhortationes, ac inſtructiones, ordinatæ non ad ſcientiam aliquam comparandam, ſed ad bene vivendum juxta

ta finem ſupernaturalem; unde Concionatores ſolum pro congrua ſuſtentatione accipere pecuniam poſſunt, non ut pretium concionis.

II. Dubium tamen eſt primo, an abſolvere ſacramentaliter indignum pro pecunia ſit ſimonia? Videtur, quod non, quia abſolutio illa, cum non ſit valida, non conſtituit ſacramentum, unde non venditur ſacramentum: ſed communiter cum Suar. affirmant eſſe ſimoniam, ex cap. *Nemo Presbyt. de Sim.* Ratio eſt, quia eſt malus uſus juriſdictionis ſpiritualis, quæ eſt res ſacra.

Majus dubium eſt, an e contra negare abſolutionem perſonæ dignæ pro pecunia ſit ſimonia? quandoquidem negatio abſolutionis neque eſt ſacramentum, neque eſt uſus juriſdictionis, ſed ſolius libertatis.

Reſpondetur tamen diſtinguendo; nam vel negatur abſolutio poſt audita peccata, & inceptum judicium ſacramentale, vel ante. In primo caſu certum eſt eſſe ſimoniam, ex cap. cit. *Nemo Presbyter*; & ratio eſt, quia poſt inceptum judicium ſacramentale, poſt auditionem peccatorum, non ſolum abſolvere, ſed etiam nolle abſolvere, eſt actus juriſdictionis ſpiritualis, ſeu poteſtatis clavium, ad quam ſpectat tam aperire, quam claudere, tam ſolvere, quam ligare; nec alio modo ligatur a Confeſſario peccator, aut clauditur illi Cœlum, quam ſi negetur illi, tanquam indigno, abſolutio: Sicut Prætor, ſi vinctum non liberet, quando tenetur, lædit illum uſu publicæ poteſtatis. In ſecundo vero caſu, quando non eſt audita confeſſio, negant communiter cum Suar., Filliuc., Laym. eſſe ſimoniam, nolle confeſſionem audire ob pecuniam acceptam; quia nolle confeſſionem audire, non eſt actus juriſdictionis, ſed uſus libertatis relate ad exercendam, vel non exercendam juriſdictionem, qui uſus eſt aliquod temporale; Imo, quamvis Parochus ex juſtitia obligaretur ratione officii ad confeſſionem audiendam, non audiendo confeſſionem committeret quidem injuſtitiam, non tamen ſimoniam; quia non venderet uſum juriſdictionis ſpiritualis, ſed uſum ſuæ libertatis, quod eſt contra juſtitiam tantum ratione officii Parochialis, vel etiam contra charitatem, ſi pœnitens eſſet in extrema neceſſitate, ut docet Suar. lib. 4. cap. 22.

Probabilis tamen eſt ſententia Ugolini apud Pal. punct. 12. dicentis, eſſe pariter ſimoniam, ſi Parochus neget abſolutionem digno ante inceptum judicium ſacramentale. Ratio eſt, quia, ſicut Judex nolens judicare, & abſolvere reum, remittendo illum ad alium Judicem, ita utitur ſua libertate, ut abutatur ſua poteſtate (quamvis negative per non uſum debitum) non aliter in caſu noſtro. Confirmatur, quia, ſicut Confeſſarius poſt inceptum judicium abutitur ſua poteſtate ſpirituali, non abſolvendo dignum, quia negat abſolutionem debitam; ita Parochus, qui tenetur ratione officii confeſſionem audire, abutitur etiam ſua poteſtate ſpirituali, non audiendo confeſſionem, & non exercendo judicium ſacramentale, prout debet; atque adeo *in utroque* caſu Parochus ſimoniam committit, negando abſolutionem digno propter pecuniam.

III. Dubitatur etiam, an Simonia committatur dando pecuniam Parocho, ut matrimonio aſſiſtat? Videtur non eſſe: In tantum enim eſſet ſimonia, in quantum talis aſſiſtentia, pro qua datur pecunia, eſſet ſecundum ſe ſpiritualis; ſed non eſt ſpiritualis; ergo. Probatur minor; non enim eſt ſpiritualis; in quantum eſt actio ſacramentalis, ſeu actio miniſtri Sacramenti; Parochus enim non eſt miniſter Sacramenti matrimonii, ſed ſolum teſtis qualificatus requiſitus a Tridentino; quod patet, quia, ſi Parochus

eſſet

eſſet miniſter, matrimonium non valeret, quoties invitus aſſiſteret, & non conſentiret; Quod tamen eſt falſum, quia, quamvis invitus aſſiſtat, adhuc eſt teſtis, quod ſolum requiritur a Tridentino: ergo aſſiſtentia Parochi non eſt ſpiritualis, quatenus actio Sacramentalis. Neque eſt ſpiritualis, quatenus actus juriſdictionis ſpiritualis, ut voluit Conink. diſp. 27. dub. 2., quia actus juriſdictionis eſt invalidus, ſi deſit conſenſus, aut ſi fiat ab excommunicato; Matrimonium autem eſt validum, etiamſi, ut diximus, invitus aſſiſtat Parochus, aut ſi ſit excommunicatus, etiam vitandus, ſecundum probabilem ſententiam Sanch. lib. 3. diſp. 2., Suar., Conink., Hurt. diſp. 5. de matrim. difficult. 8. Neque demum eſt ſpiritualis præciſe, quia terminatur ad aliquod ſpirituale; Si enim matrimonium, quatenus ſacramentum, transfunderet ſpiritualitatem ad aſſiſtentiam Parochi, quam terminat, etiam advocare in cauſa ſpirituali eſſet quid ſpirituale, eo quod terminetur ad ſpirituale. Unde patrocinium advocati in re ſpirituali vendi non poſſet citra ſimoniam; quod tamen eſt falſum, ut notat Sanch. lib. 2. conſilior. cap. 3. dub. 21.

Dicendum nihilominus cum communi, aſſiſtentiam hanc Parochi eſſe ſpiritualem, & citra ſimoniam vendi non poſſe, non quia terminatur ad ſpirituale, ſed quia eſt actus proprius officii Parochialis, quod eſt ſpirituale; Seu quia, ut notat Suar. cap. 19. num. 12., eſt aſſiſtentia Parochi, quatenus Parochus eſt, in quo conceptu non terminative, & extrinſece, ſed intrinſece, & moraliter imbibitur ſpiritualitas in ipſa aſſiſtentia, atque adeo illam vendendo, cenſeretur vendi ſpiritualitas imbibita.

IV. Hinc ſequitur, aſſiſtentiam teſtium requiſitorum ad validitatem matrimonii non eſſe ſpiritualem, & invendibilem; quia ſpectat præciſe ad rationem contractus civilis, & non eſt actus alicujus officii ſpiritualis, ſicut eſt aſſiſtentia Parochi; cum poſſit etiam laicus eſſe teſtis. Ita Pal. punct. 12. ex Suar. cap. 19.

Neque dicas, teſtimonium in cauſa ſpirituali non poteſt vendi citra ſimoniam, ut notat Sanch. loc. cit. ergo neque teſtis requiſitus ad validitatem matrimonii.

Nam conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Aliud enim eſt aſſiſtere ad aliquod ſpirituale; aliud vero dare teſtimonium de illo: aſſiſtentia enim dicit tantum habilitatem ad dandum teſtimonium; unde tam Parochus, quam alii teſtes valide aſſiſtunt matrimonio, ſi ſint excommunicati, ut diximus, & tamen eorum teſtimonium tempore excommunicationis præſtitum eſt invalidum, ut docet Vaſq. & alii cum Hurt. diſp. 8. de Excomm. diff. 6. Et ratio diſparitatis eſt, quia teſtimonium conſtituit intrinſece ipſum judicium; ſecus vero aſſiſtentia, ſeu habilitas ad teſtificandum. Quare aſſiſtentia teſtium in matrimonio, quamvis requiratur eſſentialiter ad valorem Sacramenti, non ſecus ac contractus ipſe civilis; nihilominus, cum non ſit actus de ſe ſpiritualis ex parte principii, eo quod conveniat etiam laicis, poteſt vendi citra ſimoniam: Contra vero teſtimonium ipſum in cauſa matrimoniali, ſicut in cæteris ſpiritualibus, non poteſt ſine ſimonia vendi, quia conſtituit intrinſece judicium ſpirituale. Ex quo apparet, cur advocatio, ſeu patrocinium cauſæ ſpiritualis poſſit vendi, ſecus vero teſtimonium; quia ſcilicet advocatio adminiculatur, ut loquitur Sanch. num. 4. cauſæ exterius; teſtes vero ſunt de ſubſtantia judicii.

V. Dubium eſt præterea, An liceat dare pecuniam non in pretium profeſſionis religioſæ, ſed pro ſuſtentatione perſonæ, quæ Religionem ingreditur?

Ro-

Reſpondeo, id licere, ſi Monaſterium ſit inops; ſi vero ſit locuples, ſpectato jure naturæ, eſt etiam licitum; quia nemo, quantumvis dives, tenetur alere alium gratis; Sicut in matrimonio, quod eſt Sacramentum, citra ſimoniam, & licite traditur temporale ad ſuſtentanda onera matrimonii, quantumvis conjuges ſint divites: Jure tamen Eccleſiaſtico id eſſe vetitum putant Cajet., Nav., Filliuc. Sed Sylv., Sot., Miranda negant, ut conſtat ex praxi, & conſuetudine Monialium, quæ contraria eſt tali prohibitioni; unde, etiamſi talis prohibitio adfuiſſet, per contrariam deinde conſuetudinem ſublata eſſet. Non negaverim tamen, pro foro externo præſumi ſæpe ſimoniam, ſi quis det pecuniam Monaſterio pingui, ut admittatur; quamvis ea vere detur pro congrua ſuſtentatione.

VI. Magis dubitari poteſt de praxi recipiendi a ſingulis perſonis Monaſterii die ingreſſus, vel profeſſionis quaſdam popinas, &, ut vocant, pitantias, quæ ſunt ultra pecuniam datam in ſuſtentationem. Videtur enim id prohiberi non ſolum jure Eccleſiaſtico in cap. *Audivimus de Sim.* contra quod potuit prævalere conſuetudo contraria; ſed etiam jure naturali; quia, cum non detur id in ſuſtentationem perſonæ, videtur dare ſuſpicionem ſimoniæ, & in pretium profeſſionis erogari: vel ſaltem injuſte id exigetur; cum ſit ſupra id, quod ſufficienter habetur ex dote.

Communiter tamen docent excuſari, exiſtimando obligationem popinæ, & pitantiæ includi in ſuſtentatione debita, quæ non conſiſtit in indiviſibili; ſicut non conſiſtunt in indiviſibili pretia cæterarum rerum. Unde ex monaſterii inſtitutione, & conſuetudine contra legem humanam prævalente potuit aliqua ſuſtentationis pars deſtinari, ita ut diſtribuenda ſit in ingreſſu ſingulis Monialibus. Et eadem ratione communiter docent, quod die Nativitatis Domini qui ter celebrat, poſſit tria ſtipendia in ſuſtentationem recipere.

VII. Ubi notandum, nullam Eccleſiæ conſuetudinem a Prælatis diu permiſſam damnandam eſſe, ut ſimoniacam, quamvis prima fronte talis videatur. Sex enim a Doctoribus aſſignantur tituli, quibus excuſari poſſit a labe ſimoniæ accipiens temporale occaſione ſpiritualis. Primus eſt titulus debitæ ſuſtentationis. Chriſtus enim Dominus, qui præcepit gratis dari ſpiritualia, dicendo: *Gratis habuiſtis, gratis date*; noluit a miniſtris ſuis ſuſtentationem recuſari; cum dixerit, *Comedite, quæ apponuntur vobis*; *dignus eſt enim operarius cibo ſuo*. Sic excuſantur, qui recipiunt juxta Eccleſiæ conſuetudinem ſtipendia pro Miſſis, pro concionibus, pro audiendis confeſſionibus, pro canendis reſponſoriis &c.

Secundo excuſat titulus laboris extrinſeci. Unde Suar. & Filliuc. excuſant, qui aliquid ultra ſolitum ſtipendium Miſſæ accipit pro obligatione celebrandi tali hora, vel pro longo itinere ad Miſſam præmittendo. *Multi* etiam excuſant, qui aliquid *accipit*, eo quod multum ſtudeat in paranda concione, vel multum laboret in ea memoriæ mandanda, aut in concionando magna animi contentione: Quamvis Suar. & Filliuc. id non admittant putantes, pretium accipi non poſſe pro labore quomodocunque tibi neceſſario ad exercendum miniſterium ſpirituale, prout humano modo exerceri ſolet. Leſſ. & Valent. excuſant pariter qui aliquid accipit pro cantu in Miſſa, & divinis Officiis, quia cenſetur labor extrinſecus: Sicut etiam ſi quod accipiatur pro obligatione exercendi aliquod ſpirituale; quia, ut notant Nav. & Leſſ. ſicut in mutuo nihil accipi poteſt ultra ſortem ſine uſura, poteſt tamen

men aliquid accipi pro obligatione remutuandi; Ita in caſu noſtro. Et ſic excuſant Capitula, quæ ſuſcipiunt onera celebrandi quotannis anniverſaria: Quamvis Laym. §. 4. num. 41. verius putet, ab his pecuniam accipi non pro tali onere, ſed pro ſuſtentatione; vel quia privant ſe libertate ob alia opera in gratiam alterius, ut mox dicemus.

Tertius titulus eſt Privatio libertatis ad alia opera exercenda, ac emolumenti, quod haberet, qui aliis operibus vacaret; Sicut in mutuo accipi poteſt lucrum ceſſans, & damnum emergens, quia hæc ſunt pretio æſtimabilia. Hac de cauſa poteſt pretium debitum accipere, qui, ut tibi Beneficium procuret, peragit iter, ſcribit, & privat ſe aliis occupationibus, quibus ſi vacaret, emolumentum temporale haberet.

Quartus titulus eſt conſuetudo adverſus ſimoniam juris Eccleſiaſtici, ut modo diximus.

Quintus eſt titulus liberalitatis, vel gratitudinis. Sic excuſantur a ſimonia Religioſi, qui promittunt orare pro iis, a quibus eleemoſynas accipiunt; non enim cenſetur dari eleemoſyna in pretium orationis, quæ poſtulatur, ſed datur gratis; quamvis dantes velint, ut Religioſus ex illa moveatur ad fundendas preces, & ad id ſe obligandum. Niſi forte verius daretur titulo ſuſtentationis, exigendo, quod ſe obligent ad preces fundendas, ſicut datur Sacerdoti ſtipendium, exigendo, quod ſe obliget ad Sacrum.

Sextus eſt redemptio vexationis injuſtæ, de qua dicemus quæſtione nona, articulo quinto: ſic excuſatur, qui pecuniam dat, ne injuſte minis, & vi impediatur, ne ad Beneficium concurrat.

ARTICULUS II.

De Simoniæ materia, quæ ſit temporale annexum ſpirituali.

I. Non raro temporale vendi non poteſt, quamvis ratione connexionis cum ſpirituali non vendatur pluris.

II. Temporale connexum cum re ſpirituali, ut poſſit aliquando vendi, non debet amittere talem connexionem.

III. Nec eſt verum, quod poſſit univerſim illud vendi, ſi utilitatem temporalem retineat ſimul cum ea connexione.

IV. Regula ſtabilienda videtur ea eſſe, quod poſſit hujuſmodi temporale vendi, ſi antecedat connexionem cum ſpirituali, non ſi conſequatur.

V. Quod concomitanter connectitur cum ſpirituali, tunc vendi poteſt, quando eſt huic extrinſecum.

VI. Sed qua ratione pro labore, qui celebrationi eſt intrinſecus, poteſt exigi, & in pactum deduci ſuſtentatio?

I. Difficillimum eſt regulam aſſignare univerſalem, quandonam venditio rei temporalis cum ſpirituali connexæ ſit ſimoniaca, etiamſi non pluris vendatur ratione talis connexionis. Plurima enim licite vendi poſſunt, quamvis rei ſpirituali annexa, dummodo non vendantur eatenus pluris. Sic vendi poteſt v. g. ſervus baptizatus, calix conſecratus, &c. Contra vero, citra ſimoniam vendi non poteſt jus percipiendi fructus temporales Beneficii, quamvis tale jus temporale ſit, nec vendatur pluris ratione conjunctionis cum officio ſpirituali. Nec eſt vendibilis honor temporalis annexus religioni Hieroſolymitanæ, ut communiter Doctores docent, etiamſi venderetur tanti, quanti æſti-

ma-

maretur, ſi non eſſet conjunctus cum profeſſione illa religioſa.

II. Ut huic difficultati ſatisfaciant, concedunt nonnulli Canoniſtæ, poſſe vendi temporalia cum ſpiritualibus connexa, ſi prius hanc connexionem deperdant; v. g. calix conſecratus vendi poteſt, ſi frangatur, eo quod per fractionem conſecrationem amittat: non poteſt vero vendi, niſi frangatur; Quod probant a fortiori, quia non poteſt citra ſimoniam calix conſecratus pretio locari ad ſacrificium: ergo multo minus vendi.

Hæc tamen reſponſio communiter rejicitur; cum ſit contra praxim, tum in ipſo calice, qui venditur non fractus, tum in aliis exemplis: nam ſervus v. g. baptizatus retinet Baptiſmum, dum venditur, quin cenſeatur vendi Baptiſmus. Nec obſtat, quod non poſſit calix locari ad uſum ſacrificii; Nam ſi ſic locaretur, ſumeretur pretium pro ipſo uſu ſacro, & ideo committeretur ſimonia: Contra vero, ſi vendatur, ſumitur pretium pro materia illius, puta pro auro, quod eſt mere temporale, unde nulla committitur ſimonia. Notat tamen Suar. cap. 14. & Filliuc. cap. 3. quod ſi ex uſu calicis in ſacrificio oriretur damnum, puta attritio calicis, poſſet citra ſimoniam accipi pretium, præciſe ad hoc damnum compenſandum; ſicut poteſt ſumi ex veſtibus ſacris, ſi ex uſu conſumantur.

III. Alii docent, tunc res temporales cum ſpiritualibus conjunctas vendi poſſe, quando retinent utilitatem temporalem; ut retinet v. g. calix conſecratus, qui poteſt frangi, & ad uſus temporales converti; & ſervus chriſtianus, qui domi inſervit, quamvis ſit chriſtianus: Secus vero, ſi non retineant utilitatem temporalem, ut non retinet v. g. oleum conſecratum, quod eſt materia Extremæ Unctionis, Confirmationis, &c. Cum enim non poſſint converti in uſus profanos, non habent æſtimabilitatem temporalem, ac proinde nec poſſunt pretio commutari.

Verum hæc etiam reſponſio rejicitur; hinc enim ſequeretur, poſſe jus Beneficii vendi, quia etiam conjunctum cum officio ſpirituali retinet utilitatem temporalem; Imo poſſet etiam Prælatura ipſa ſpiritualis vendi ratione honoris humani, qui illi annectitur, cum temporaliter ſit utilis: Contra vero Oleum conſecratum, etiamſi jure canonico vendi non poſſit, poteſt tamen vendi jure naturæ, quamvis non poſſit in uſus profanos converti, & non retineat utilitatem temporalem, dummodo non vendatur pluris, habito reſpectu ad conſecrationem. Sic exigitur pecunia ad faciendam æqualitatem inter contrahentes matrimonium nobilitate diſpares, quamvis contractus ille humanus ſit inutilis de ſe, utpote invalidus inter *chriſtianos* ſine validitate ſacramentali matrimonii.

IV. Hæc itaque videtur regula ſtabilienda; Tunc temporale eſſe invendibile ex connexione cum ſpirituali, quando fundatur in ſpirituali, & ex illo oritur, tanquam ex cauſa morali: Contra vero, eſſe vendibile citra *ſimoniam*, ſi non fundetur in ſpirituali, ſed potius antecedat, aut ſupponat illud: v. gr. aurum calicis conſecrati vendi poteſt, quia non fundatur in conſecratione, ſed potius vice verſa conſecratio ſupponit aurum: Contra vero, jus Beneficii vendi non poteſt, quia fundatur in officio ſpirituali, tanquam in cauſa morali, ex qua oritur; & propterea dicitur Beneficium dari propter Officium; unde de his in cap. *Si quis objecerit*, qu. 2. dicitur, *Qui horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.* Et ratio a priori eſt, quia quod fundatur in alio, tanquam in cauſa morali, non poteſt poſſideri ſine ſuo fundamento, quod eſt ipſum jus poſſiden-

dendi. Sic jus percipiendi fructus Beneficii fundatum, tanquam in radice, in prælatura ſpirituali non poteſt poſſideri ſine illa, atque adeo ſi poſſideatur per emptionem, ſequitur, quod ipſa prælatura ſpiritualis vendatur. Quando vero temporale cum ſpirituali connexum non fundatur in illo, ut eſt aurum calicis connexum cum conſecratione, quod non agnoſcit illam, tanquam cauſam ſui moralem, ſi vendatur, non cenſetur vendi ipſum ſpirituale, niſi venderetur pluris ratione talis connexionis, & ideo vendi poteſt citra ſimoniam. Si temporale fundetur in ſpirituali, ex Divo Bonav. & aliis appellatur temporale connexum cum ſpirituali; Temporale vero, quod non fundatur in ſpirituali, appellatur temporale, cui ſpirituale eſt annexum; hoc autem eſt vendibile citra ſimoniam, non illud.

Tripliciter itaque apud Doctores poteſt temporale cum ſpirituali connecti: Antecedenter, ſeu ita ut temporale antecedat ſpirituale, ſicut aurum calicis antecedit conſecrationem: Conſequenter, ſeu ita ut temporale conſequatur ad ſpirituale, ſicut jus beneficii conſequitur ad officium ſpirituale: & Concomitanter, ſi ſcilicet temporale comitetur ſpirituale, ut labor in functionibus ſpiritualibus celebrandi, concionandi, &c. Dicimus nunc, temporale connexum cum ſpirituali antecedenter vendi poſſe citra ſimoniam; ſecus vero connexum conſequenter.

V. An autem vendi poſſit, quod connectitur concomitanter? difficultas eſt apud Doctores. Communiter docent, quod, ſi illud ſit extrinſecum rei ſacræ, ſeu non eſſentialiter requiſitum ad illam, vendi poſſit; ſicut eſt v. g. obligatio celebrandi tali hora, in loco valde diſtanti. Ratio eſt, quia non cenſetur tunc vendi res ſacra, cui per accidens talis obligatio annectitur: Contra vero temporale intrinſecum rei ſacræ, & ab illa inſeparabile, ut eſt v. g. labor neceſſario requiſitus ad celebrandum, concionandum, &c. vendi non poſſit, ex illo principio ſæpius repetito Urbani II. *Qui horum alterum vendit, ſine quo nec alterum provenit, neutrum invenditum derelinquit.* Et ratio ulterior eſt, quia valor laboris dependet ab opere, circa quod exercetur, & a quo habet æſtimabilitatem: cum ergo opus ſpirituale non poſſit pecunia æſtimari, nec labor illi intime conjunctus poterit vendi. Quare communius docent, poſſe pro tali labore pecuniam accipi, & in pactum deduci, non ut mercedem laboris, ſed in ſuſtentationem laborantis, quæ jure naturæ eſt debita.

VI. Verum juxta hanc doctrinam ſua eſt etiam gravis difficultas, quia ſuſtentatio eſt debita laboranti propter laborem: ſed valor laboris dependet ab opere ſpirituali: ergo, ſi tale opus non poteſt pecunia æſtimari, neque labor illi annexus; & conſequenter ſuſtentatio propter laborem non poteſt eſſe debita, niſi labor vendatur.

Reſpondet huic difficultati Laym. de ſim. §. 4. num. 41. diſtinguendo in labore rationem genericam laboris, prout ſcilicet eſt a perſona operante, præſcindendo ab opere, in quo laborat, & rationem laboris ſpecificam, prout ſpecificatur ab opere, in quo exercetur. Propter laborem primo modo conſideratum aſſerit deberi laboranti jure naturæ ſuſtentationem, ſaltem partialem, juxta illud Luc. 10. *Dignus eſt operarius mercede ſua*; & Matth. 20. *Voca operarios, & redde illis mercedem*; ſi enim omnibus laborantibus ad alterius arbitrium jure naturali debita eſt neceſſaria ſuſtentatio, quidni etiam iis, qui in ſpiritualibus occupantur? dicente Apoſtolo 1. ad Cor. 9. *Si nos vobis ſpiritualia ſeminavimus, magnum eſt, ſi nos carnalia veſtra metamus?* Propter laborem vero ſecun-

ſecundo modo conſideratum docet, nullum pretium, nullamque mercedem, aut ſuſtentationem deberi; quamvis enim hujuſmodi labor utiliſſimus ſit homini petenti rem ſacram, tamen, quia connexionem eſſentialem habet cum re ſpirituali, inæſtimabilis eſt. Debetur itaque miniſtro Eccleſiaſtico ſtipendium ſuſtentationis, ſpectata ſolum qualitate perſonæ laborantis in alterius gratiam, non vero ſpectata dignitate operis, in quo labor exercetur. Unde perſonæ digniori, doctiori, nobiliori, &c. pinguior ſuſtentatio debetur; pro opere vero digniori, v. g. pro ſacrificio, non debetur laboranti major merces, ſeu pinguior ſuſtentatio, quam pro occupatione in alia re ſacra.

Sed planius doctrina iſthæc Laym. videtur explicari communiter cum Lugo exemplo Pictoris, qui gratis omnino dicitur pingere, & nullam mercedem laboris in pingendo exigere; quamvis exigat, & in pactum deducat omnia, quæ ſunt ad pingendum neceſſaria, videlicet telam, colores, & ipſam pictoris ſuſtentationem, quæ pariter eſt neceſſaria ad pingendum gratis. Idemque dicas de milite, qui gratis militaret, quamvis arma, equum, & ſuſtentationem exigeret. Quare quod Laym. dicit, ſuſtentationem dari celebranti propter rationem genericam laboris, non propter ſpecificam, clarius explicatur dicendo, ſuſtentationem dari, & in pactum deduci, tamquam neceſſariam, & jure naturæ debitam gratis celebranti, & laborem impendenti in celebrando (non ſecus ac poſſunt exigi a celebrante, & in pactum deduci alia omnia, quæ ſunt neceſſaria ad celebrandum, videlicet hoſtia, vinum, candelæ, veſtes ſacræ, &c.) nullatenus vero poſſe quicquam exigi propter laborem in celebrando intrinſecum citra ſimoniam.

QUÆSTIO VIII.

De Simonia juris Naturalis in re Beneficiaria.

Cum Beneficium importet jus ad fructus percipiendos, quod eſt quid temporale, ſed annexum officio ſpirituali, in quo illud fundatur, idcirco poſt traditam doctrinam de Simoniæ materia, quæ ſit temporale annexum rei ſpirituali, inquirimus ſeorſim de Simonia juris naturalis, quæ in re Beneficiaria committi poteſt, vendendo Beneficium, aut Jus patronatus, aut Penſiones, aut Commendas militares, & Clericales, aut Cappellanias, aut Judicaturam ſpiritualem, aut alia hujuſmodi; & in ſequenti Quæſtione inquiremus de Simonia juris Eccleſiaſtici, quæ pariter in re Beneficiaria committi poteſt.

ARTICULUS I.

Sitne invendibile jure naturali Beneficium?

I. Putant nonnulli, jure dumtaxat Canonico Beneficium eſſe invendibile citra ſimoniam.

II. Communiter tamen docent jure etiam naturali vendi non poſſe.

III. Hinc ne Pontifex quidem, aut Infidelis poteſt illud vendere; quamvis ſolus Pontifex jus ad fructus ſeparare poſſet ab officio ſpirituali, & ſic Beneficium extinguere.

IV. Ex theſi 22. ab Alex. VII. confixa infertur dilucide, ſimoniam juris naturalis committi in venditione Beneficii.

I. CElebris eſt quæſtio, Utrum venditio beneficii ſit ſimoniaca jure ſolum canonico, an etiam jure naturali? Canoniſtæ cum Garzia part. 1. cap. 2. putant, jure naturali vendi poſſe beneficia, non quidem ratione tituli ſpiritualis, in quo fundantur, ſed ratione fructuum; non ſecus ac venduntur vaſa ſacra ratione materiæ. Huic opinioni adhæret Leſſ. c. 35. n. 26. & Cardenas apud Croix de ſimonia num. 116. Et Major apud Suar. cap. 24. putat, poſſe Epiſcopum conferre Beneficium cum onere inſumendi partem fructuum in aliquod opus pium citra ſimoniam naturalem, atque id cum viris ſapientibus conſultaſſe; quamvis propter ſpeciem ſimoniæ a tali conventione abſtinendum ſit.

II. Theologi tamen fere communiter cum Suar. loc. cit. ex D. Thoma 2. 2. quæſt. 100. art. 4. docent, jure etiam naturali ſimoniacam eſſe beneficiorum venditionem, etiam ratione fructuum. Ratio eſt, quia etiam dum venduntur ratione fructuum, venditur jus ad fructus; jus autem ad fructus ſubſiſtere non poteſt ſine officio ſpirituali, in quo fundatur; unde vendito jure ad fructus, ipſum etiam officium ſpirituale venderetur; quod jure naturali, & Divino eſt illicitum. Hoc autem non accidit, ſi vendantur vaſa ſacra ratione materiæ, ut explicavimus quæſtione antecedenti, quia ſcilicet vaſa ſacra connectuntur cum conſecratione antecedenter, ſeu antecedunt rem ſacram; beneficium vero cum officio ſpirituali connectitur conſequenter, quatenus jus ad fructus conſequitur ſpiritualem poteſtatem beneficiarii, ſine qua illud non ſubſiſtit, & ideo nequit unum vendi ſine alio. Hinc fit, Papam vendentem beneficium, & infideles ementes beneficium alteri, ſimoniæ peccatum committere, quia, quamvis neuter ſubjectus ſit juri canonico, uterque tamen juri naturali ſubjicitur.

III. Neque dicas, jus ad fructus ex beneficio percipiendos ex voluntate Pontificis eſſe connexum cum officio ſpirituali: ergo poteſt illud Pontifex ab hoc ſeparare, & ſic vendere citra ſimoniam.

Nam, quamvis totum hoc ſit veriſſimum, non ſequitur, quod poſſit Pontifex vendere beneficium: nam jus beneficii non eſt qualecumque jus ad illos fructus temporales, ſed jus ad illos propter officium, ſeu dignitatem ſpiritualem: quare, ſi ab officio ſpirituali ſeparetur, perdit naturam beneficii, atque adeo ea dumtaxat ratione vendi poteſt, ut nullatenus vendatur beneficium, ſed ſolum id, quod fuit beneficium. Ubi obiter nota, ſeparationem iſtam, ſeu extinctionem beneficii non poſſe fieri ab Epiſcopo, ſed a Pontifice dumtaxat, ex cap. *Prohibemus de Cenſibus*.

IV. Doctrina iſthæc communis Theologorum, quod ſcilicet jure naturæ beneficium non poſſit citra ſimoniam vendi ratione fructuum, videtur valde

 con-

confirmari, ut notat Croix num. 118. ex condemnatione theſis 22. facta ab Alex. VII. quæ habet: *Non eſt contra juſtitiam beneficia Eccleſiaſtica non conferre gratis, quia collator conferens illa beneficia, pecunia interveniente, non exigit illam pro collatione beneficii, ſed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur*. Ex hoc enim quod ſit contra juſtitiam conferre ſic beneficia, ſequitur, quod jure naturæ, & non jure tantum eccleſiaſtico id vetetur, atque adeo ſimonia ſit juris naturalis. Fingamus, jure eccleſiaſtico vetari, quod calix aureus conſecratus vendatur, certe non peccaret contra juſtitiam, qui illum ratione auri venderet pretio juſto; ergo pariformiter, ſi ſolum jure canonico vetaretur venditio beneficii, non peccaret contra juſtitiam, qui illud venderet ratione fructuum, ſeu ratione emolumenti temporalis, quod tibi conferre non tenetur.

Neque dicas, in ea theſi ſolum damnari, quod non ſit contra juſtitiam vendere arbitrium in collatione beneficii; cum enim poſſit ad arbitrium conferri vel Titio, vel Cajo, erronee authores hujus theſis dixerunt arbitrium hoc poſſe vendi. Nam, ut notat Suar. lib. 4. de ſim. cap. 59. ex hoc ipſo quod ſit contra juſtitiam vendere hujuſmodi arbitrium, ſit eſſe contra juſtitiam vendere beneficium. Siquidem, ſi non detur gratis uni præ altero, eo ipſo beneficium non datur gratis; atque adeo, ſi venditur arbitrium in hoc caſu, venditur etiam ipſum beneficium; quare, ſi contra juſtitiam venditur tale arbitrium, contra juſtitiam venditur ipſum beneficium, & ideo in tali venditione ſimonia, quæ committitur, eſt juris naturalis. Hoc patet exemplificando in ſimilibus caſibus. Supponamus, dandam eſſe ab hærede ex legato Teſtatoris dotem gratis alicui puellæ; ſi hæres hic potens libere dare hanc dotem Bertæ potius, quam Tereſiæ, interveniente pecunia, eligeret Bertam præ Tereſia, ita venderet arbitrium, ut venderet ipſam dotem, quandoquidem non daret Bertæ gratis integram dotem: ergo pariter qui venderet arbitrium in collatione beneficii, ipſum etiam beneficium venderet; unde contra juſtitiam peccaret in venditione iſta, vendendo arbitrium ſimul, & beneficium. Cum autem injuſtitia jure naturali ſit vetita, idcirco injuſtitia iſta, quæ eſſet ſimoniaca, utpote injurioſa rei ſacræ, eſſet ſimonia juris naturalis.

ARTICULUS II.

An poſſit jure naturali vendi Jus patronatus?

I. Jure canonico certe vendi non poteſt.
II. Putant nonnulli, vendi poſſe citra ſimoniam juris naturalis.
III. Sed negandum cum fere communi.
IV. Quamvis inſtitutum ſit ab Eccleſia, adhuc jure naturali eſt invendibile.
V. Et quamvis illud competat etiam laicis.

I. QUæritur ulterius, an ſit ſimonia juris naturalis Juſpatronatus, de quo plurima diximus in quæſtione quarta; huc tamen ſpectat præſens quæſtio, eo quod Juſpatronatus ſit jus præſentandi ad beneficium aliquam perſonam; cui, ſi ſit idonea, debeat a Prælato beneficium conferri. Certum eſt, eſſe ſimoniam jure canonico, vendere tale jus, ut conſtat ex cap. *Præterea de Jurepatron.* Unde, ſi quis Feudum, cui ſit annexum juſpatronatus, venderet pluris, habito reſpectu ad hoc jus, ſimoniam committeret: Sicut etiam, ſi hæredes in diviſione hæreditatis haberent rationem hujus juris in compenſationem majoris

ris portionis, quam alter acciperet. Quoniam autem vendito fundo, tranſit cum illo jus patronatus eidem annexum, ideo ad vitandam ſuſpicionem ſimoniæ docent Doctores, in contractu venditionis non eſſe dicendum, vendi fundum cum jure patronatus; ſed vendi fundum, non reſervato jure patronatus.

II. Dubium itaque ſolum procedit, an ſit ſimonia etiam jure naturali? Negant Abbas, & alii, quia licet jus patronatus ſit connexum cum beneficio, eſt tamen connexum antecedenter. Hæc connexio antecedens non fert, ut diximus quæſtione ſuperiore, ſimoniam jure naturæ: non eſt tamen connexum conſequenter, ita ut fundetur in ſpirituali; tum quia juſpatronatus adhæret fundo, quod eſt temporale, non ſecus ac adhæret auro calicis conſecratio: tum etiam, quia convenit etiam laicis.

III. Dicendum tamen cum Suar. cap. 28. Filliuc. cap. 6. Palao, & aliis, Jus patronatus etiam jure naturæ eſſe invendibile. Ratio eſt, quia tale jus non eſt partim temporale, partim ſpirituale, ut putavit Sanch. dub. 48. ſeu annexum ſpirituali, quatenus ordinatur ad ſpirituale, videlicet ad præſentandum ad Beneficia; ſed eſt adæquate, & intrinſece ſpirituale, cum ſit potentia moralis ad ſpirituale, quæ ſecundum ſe ſemper eſt pariter ſpiritualis. Quod autem eſt intrinſece ſpirituale jure naturæ vendi non poteſt. Ex hoc autem quod juſpatronatus ſæpe adhæreat fundo, & cum illo connectatur antecedenter, ſolum ſequitur, quod poſſit vendi fundus, non vero juſpatronatus: Sicuti, quia calicis auro annectitur conſecratio antecedenter, poteſt vendi calix, non tamen ejus conſecratio, ita ut pluris vendatur ratione conſecrationis, quam venderetur, ſi non eſſet conſecratus.

IV. Neque obſtat primo, jus patronatus eſſe inſtitutum ab Eccleſia. Nam etiam conſecratio calicis v. g. inſtituta eſt ab Eccleſia, & tamen illius venditio eſt ſimoniaca jure naturæ. Quamvis enim Eccleſia potuiſſet illud ſpirituale non inſtituere, poſtquam tamen inſtitutum eſt, jure naturæ vendi non poteſt, ne ab ipſo quidem Pontifice inſtituente.

V. Neque obſtat ſecundo, jus patronatus convenire etiam laicis. Nam etiam jus eligendi ad Beneficium, imo etiam ex favore Eccleſiæ jus conferendi Beneficium convenire poteſt laicis, ut colligitur ex cap. *Adrianus diſt. 63.* & tamen etiam per Adverſarios, jus eligendi, & conferendi Beneficia eſt intrinſece ſpirituale. Sic poteſt Pontifex jure extraordinario delegare laicis poteſtatem ferendi cenſuras, & tamen talis juriſdictio eſt procul dubio ſpiritualis.

Hinc fit, quod cum juſpatronatus dupliciter poſſit alicui convenire, vel ratione alicujus fundi, cui veluti adhæret, & cujus ille eſt dominus; vel immediate ratione perſonæ, aut quia Eccleſiam fundavit, dotavit, vel ædificavit, juxta illud, *Patronum faciunt Dos, Aedificatio, Fundus*; aut quia eſt ejus ſucceſſor; ideo juſpatronatus vel transfertur per alienationem Fundi, cui adhæret, vel per liberalem donationem (quæ Eccleſiaſticis fieri poteſt ſine conſenſu Epiſcopi, laicis vero de Epiſcopi conſenſu) aut demum jure hæreditario.

ARTICULUS III.

Poſſitne vendi, aut redimi Penſio citra Simoniam juris naturalis?

I. Penſio laicalis non eſt materia Simoniæ juris naturalis. Num autem jure canonico ſit invendibilis? probabilius affirmandum.

II. Fructus Penſionis clericalis vendi poſ-

poſſunt etiam per totam vitam.

III. *Jus tamen colligendi hos fructus, ſeu Penſio ipſa clericalis, ſi aſſignetur pro officio ſpirituali, jure naturæ eſt invendibilis. Quæ vero non fundantur in tali titulo, olim forte erant vendibiles, non tamen poſt Pium V. qui obligavit hujuſmodi Penſionarios ad recitandum Officium Beatæ Virginis, ut docent communius.*

IV. *Penſiones laicales a Beneficiario redimi poſſunt. Penſiones vero clericales ex ſtylo Curiæ redimi non poſſunt.*

V. *Probabilius videntur, jure naturæ ſpectato, vendi poſſe citra Simoniam.*

I. Certum eſt, Penſionem laicalem, quæ ſcilicet datur pro munere laicali, v. g. Procuratoris Eccleſiæ, aut ad pulſandas campanas, curandos infirmos &c. non eſſe materiam ſimoniæ jure naturæ; imo cenſent aliqui, nec jure canonico, cum nullibi prohibeatur ejus venditio. Nihilominus, quia ſtylus Curiæ Romanæ facit jus, ſeu legem (& quidem probabiliter etiam pro foro interno) & ſtylus Curiæ requirit auctoritatem Pontificis ad venditionem Penſionis laicalis, ideo probabilius eſt, eſſe materiam ſimoniæ de jure canonico.

II. Dubium itaque eſt de Penſione Clericali. In qua oportet diſtinguere jus colligendi fructus ex alieno Beneficio, quod proprie dicitur Penſio, & fructus ipſos, ad quos tale jus terminatur. Citra controverſiam eſt, fructus Penſionis poſſe abſque ſimonia vendi, etiam per totam vitam, dummodo Penſionarius retineat titulum, ſeu jus penſionis clericalis, cui annectitur obligatio recitandi Officium Beatæ Virginis. Ratio eſt, ut notat Pal. de ſim. punct. 13. Laym. cap. 5. ex Leſſ. & Suar. quia venditio iſta fructuum per totam vitam eſſet veluti illorum locatio, aut anticipata venditio. Neque obſtat, quod facta tali venditione, non poſſet amplius penſionarius exigere fructus penſionis. Hinc enim non ſequitur, quod jus penſionis venditum ſit, aut deperditum, ſed ſolum quod ſit illi ſatisfactum: Sicuti, ſi quis debens per decem annos centum aureos quotannis ſolvat mille aureos primo anno, non extinguit jus, niſi quatenus ſatisfacit illi. Quod confirmatur in ipſo Beneficio, quod per triennium locari poteſt, ex Extrav. *Ambitioſæ* Pauli II. *De rebus Eccleſiæ non alienandis*; & tamen non venditur illud jus triennale; ſed illi ſatisfit anticipata ſolutione. Quicquid autem ſit, an Extravagans iſta circa fructus Beneficii ubique ſit uſu recepta, quod in dubium vertunt Cajet. & Tolet. apud Pal. loc. cit. certe fructus penſionis poſſunt non ſolum per triennium, ſed ad vitam locari, ut docent Filliuc. & Suar. cap. 26.

III. Verum circa jus colligendi fructus ex alieno beneficio, quod ſit penſio clericalis, dubium eſt, num ſit materia ſimoniæ ex ſtylo dumtaxat Curiæ, an etiam ex jure naturæ? *Et certe*, ſi fundetur tale jus in *titulo ſpirituali* (ut eſt penſio, quæ aſſignatur pro officio ſpirituali, puta pro Coadjutore Epiſcopi, pro Concionatore, &c.) erit materia ſimoniæ jure naturæ, non ſecus ac jus beneficii: Secus vero, ſi non fundetur in tali titulo; ut non fundatur penſio, quæ datur v. gr. Clerico pauperi in ſuſtentationem, aut Parocho ſeni, qui beneficium reſignavit, aut quæ datur ad litem in beneficio componendam. Ratio eſt, quia hujuſmodi penſiones, quamvis dentur Clerico, non tamen dantur illi, quia clericatus habet jus ad penſionem (ſicut officium v. gr. Epiſcopi habet jus ad beneficium) ſed quia clericatus eſt conditio requiſita

ſita ad dandas hujuſmodi penſiones; quæ ratio puræ conditionis non facit, ut penſio dicatur connexa cum re ſpirituali, & ſit invendibilis jure naturæ: Aliter eleemoſyna data alicui ſub conditione, quod ſit Clericus, eſſet invendibilis; quod eſt falſum. Quare Suar., Filliuc., Leſſ. dub. 22. putant, jure antiquo hujuſmodi penſiones clericales fuiſſe vendibiles jure naturæ, eſſe tamen invendibiles nunc jure novo Pii V. obligantis penſionarium ad recitandum Officium Beatæ Virginis: quia nunc videtur jus penſionis clericalis eſſe connexum cum officio, ſeu miniſterio ſpirituali, non ſecus ac beneficium ſimplex cum officio canonico; & conſequenter utrumque videtur eodem modo invendibile jure naturæ citra ſimoniam.

Alii tamen cum Nav., Cajet. apud Sanch. dub. 46. putant, ne jure quidem novo Pii V. jus iſtarum penſionum fundari in officio ſpirituali, atque adeo vendi poſſe jure naturæ, quamvis vendi non poſſit ex ſtylo Curiæ. Ratio eſt, quia obligatio recitandi officium Beatæ Virginis eſt onus Penſionis, non fundamentum illius: quare ſicuti, ſi Titio detur jus colligendi fructus aliquos temporales ſub onere celebrandi quotidie, poſſet tale jus vendi abſque ulla Simonia, quia obligatio celebrandi eſt onus annexum tali juri, non fundamentum illius; Ita in caſu noſtro. Nec valet paritas de beneficio ſimplici. Docent enim iſti Doctores, in beneficio etiam ſimplici obligationem recitandi horas canonicas eſſe pariter onus, non fundamentum juris ad reditus temporales, ſolam vero dignitatem Eccleſiaſticam beneficialem eſſe fundamentum juris ad fructus temporales, & hac de cauſa beneficium ſimplex eſſe invendibile. Quod probant, quia diſpenſatus in officio adhuc retinet jus ad fructus, quia retinet dignitatem Eccleſiaſticam beneficialem, in qua illud jus fundatur.

Sed probabilius cum communiori dicendum, jure etiam naturæ penſiones omnes Clericales eſſe invendibiles. Ratio eſt, quia ſtatus Clericalis non videtur eſſe pura conditio, ſed fundamentum penſionis, poſita inſtitutione Eccleſiæ requirentis univerſim qualitatem ſtatus Clericalis in hujuſmodi penſionario: Sicuti quia univerſim in beneficiario Eccleſia requirit qualitatem officii, ſeu dignitatis Eccleſiaſticæ, hæc non dicitur eſſe conditio, ſed fundamentum beneficii. Aliter poſſet dici, dignitatem hanc eſſe meram conditionem, & ſic beneficium vendi poſſe jure naturæ; quod adverſarii non admittunt. Unde ſequitur, penſiones omnes clericales, etiam ante Bullam Pii V. fuiſſe jure naturæ invendibiles citra Simoniam.

IV. Ex dictis reſolvitur alia quæſtio, an ſcilicet poſſint a beneficiario penſiones redimi citra Simoniam? Et ſane penſiones laicales redimi poſſe communiter docent contra Bejam apud Sanch. dub. 46. quia ſunt mere temporales; quamvis enim dentur ob aliquod obſequium Eccleſiæ præſtitum, aut præſtandum (ſicut quando dantur Regibus, Ducibus, aut Militibus, eo quod armis fidem defendant) non dantur tamen titulo ſpirituali. Penſiones vero Clericales certe ex ſtylo Curiæ redimi non poſſunt. Utrum autem Simoniaca ſit illarum redemptio propria auctoritate facta? non levis eſt difficultas.

Ajunt Sot., & Azor. apud Pal. de Sim. punct. 13., quia beneficiarius redimens penſionem reddit ſibi beneficium magis utile, eo quod poſſit ſibi colligere fructus, quos ſolvere penſionario tenebatur: poteſtas autem colligendi illam partem fructuum eſt annexa titulo ſpirituali, ſiquidem eſt propter officium, ſicut eſt poteſtas

colligendi reliquas partes fructuum; ergo ſicut Simoniacum eſſet emere poteſtatem colligendi omnes fructus ex beneficio, ita Simoniacum videtur eſſe redimere penſiones, ſeu emere poteſtatem colligendi ſibi ex beneficio illam partem fructuum, quæ debetur penſionario.

V. Verum, ut advertit Valent. diſp. 6. qu. 16., hæc ratio æque militat adverſus penſionem temporalem. Quare dicendum probabilius cum Pal., penſionem quamcumque citra Simoniam redimi poſſe, quia redemptio penſionis nihil aliud eſt, quam quædam anticipata ſolutio fructuum, quos ſingulis annis ſolvere tenebaris: unde redimendo penſionem ſolum immediate per ſe emis libertatem ab onere ſolvendi quotanniis illam partem fructuum; quæ libertas neque ſpiritualis eſt, neque ſpirituali per ſe annexa; Et ideo eſt pretio æſtimabilis. Quamvis autem hinc ſequatur, beneficium eſſe tibi magis utile, & poſſe omnes fructus beneficii retinere, hoc tamen eſt extrinſecum, & accidentarium redemptioni penſionis, quæ per ſe non reſpicit hanc utilitatem, ſed immunitatem a quotanni ſolutione.

ARTICULUS IV.

Num vendi poſſint citra Simoniam Commendæ?

I. Commendæ militares ſine ulla Simoniæ labe vendi poſſunt; ſed Clericales etiam jure natura ſunt invendibiles.

II. Injuſta tamen eſt venditio militaris Commendæ.

III. Quid de adminiſtratione Hoſpitalium?

IV. Cappellaniæ non erectæ auctoritate Epiſcopi citra Simoniam vendi poſſunt, non tamen citra injuſtitiam; quippe gratis conferendæ ſunt.

V. Quid de Beneficiariorum coadjutoriis?

I. Ex dictis deſcendit vera ratio communis doctrinæ apud Suar. lib. 4. cap. 27. & Pal., venditionem ſcilicet commendæ militaris (quæ datur perſonis Eccleſiaſticis in ſtipendium, & præmium militiæ abſque ullo onere exercendi functionem ſpiritualem) non eſſe Simoniacam, ne de jure quidem Eccleſiaſtico: ſunt enim hujuſmodi commendæ omnino temporales, nec ullatenus connexæ cum re ſpirituali: Contra vero, eſſe Simoniacam etiam jure Divino venditionem commendæ Clericalis, qualis eſt illa, per quam Eccleſia alicui commendatur cum onere adminiſtrandi ſacramenta, quæ alio nomine vocatur Vicaria. Ratio eſt, quia his commendis, ſeu vicariis committitur ſpiritualis juriſdictio, ex cap. *Non ſatis de Sim.* unde jus ad fructus eſt connexum conſequenter juri ſpiritualis miniſterii, atque adeo invendibile.

II. Notandum tamen hic ex Suar., quod quamvis commendæ militaris venditio non ſit Simoniaca, eſt tamen injuſta. Ratio eſt, quia Magiſter Ordinum, vel Rex non eſt dominus, ſed diſpenſator illarum, & non ſupremus, ſed ſub Pontifice, qui facultatem dedit ad illas diſtribuendas tantum, non vendendas. Unde æque militare videtur de commendis, ac de beneficiis propoſitio illa 22. damnata ab Alex. VII. dicens, *Non eſt contra juſtitiam beneficia non conferre gratis, quia collator non exigit pecuniam pro collatione beneficii, ſed pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.* Quod ſi commendas militares non poteſt vendere Rex, a fortiori nec ipſe commendatarius, qui ſolum eſt uſufructuarius. Poteſt quidem Rex, vel magiſter ordinis illas donare cum onere exhibendi aliquod munus temporale.

Digitized by Google

porale, v. gr. militandi adverſus Turcas, vel ſolvendi penſionem, dummodo habeatur ratio juſtæ diſtributionis, ſeu finis talium Præbendarum. Poteſt etiam Pontifex, cauſa intercedente, facultatem dare Regi illas vendendi, eo quod ſint mere temporales.

III. Quod diximus de commendis, dicendum etiam de Hoſpitalium adminiſtratione. Nam ſi Hoſpitalia non ſunt inſtituta auctoritate Epiſcopi, non cenſentur Eccleſiaſtica (quamvis dici poſſint loca pia) atque adeo eorum adminiſtratio citra Simoniam ex Suar. vendi poteſt. Si vero auctoritate Epiſcopi ſunt inſtituta, diſtinguendum eſt; Nam vel ſolum habent temporale regimen, & curam infirmorum; vel habent etiam adminiſtrationem ſpiritualem: Si hanc etiam habeant, nemini dubium eſt, Simoniacam eſſe venditionem talis adminiſtrationis ſpiritualis: Si hanc non habeant, non eſſet Simonia juris Divini adminiſtrationem temporalem illorum vendere; eſſet tamen ex Suar., & Pal. Simonia juris humani, qnia in cap. *Salvator* cauſ. 1. qu. 3. prohibetur ſub ſpecie religionis, & vitandi Simoniam venditio officii adminiſtrationis rerum Eccleſiaſticarum. Hoſpitalium autem adminiſtratio eſt rei Eccleſiaſticæ adminiſtratio, poſito quod fundata ſint auctoritate Epiſcopi. Unde infertur, eſſe etiam Simoniam juris Eccleſiaſtici vendere officium Oeconomi, ſeu qui res Eccleſiæ, & Canonicorum gubernat; Necnon Sacriſtæ, & Theſaurarii cuſtodientis res ſacras, & ſimilia; nam in cap. *Salvator de Sim.* dicuntur cum Simone participare ementes, & vendentes hujuſmodi officia.

IV. Circa Cappellanias non collativas, ſeu non erectas auctoritate Epiſcopi, cum non ſint beneficia, poſſe ſine Simoniæ labe pecunia obtineri, teſtatur Gonzalez apud Palaum a Rota Romana declaratum eſſe; quamvis non ſine injuſtitia venderentur, quippe gratis conferendæ ſunt.

V. Coadjutorias vero beneficiariorum, etiamſi cum futura ſucceſſione a Pontifice conceſſas, cum non ſint beneficia, poſſe etiam citra Simoniam pecunia obtineri, docet idem Palaus: dummodo tamen pecunia non detur, ut pretium facultatis exercendi officium, ad quod tenetur beneficiarius proprietarius, ſed detur in ſuſtentationem concedentis coadjutoriam. Sed verius id negandum cum Suar. cap. 27. ſicut enim non poteſt dari pecunia ab obtinente beneficium in ſuſtentationem conferentis, aut præſentantis ad beneficium; ita neque poteſt pro hac coadjutoria ſolvi pecunia in ſuſtentationem concedentis coadjutoriam.

ARTICULUS V.

Quid de Judicatura temporali, & ſpirituali Epiſcoporum?

I. Temporalis Epiſcopi judicatura citra Simoniam vendi poteſt; ſiquidem ad officium ſpirituale conſequitur per accidens.

II. Non tamen ſi ea ſit relate ad Clericos; ratione quorum talis juriſdictio eſt ſpiritualis, quamvis ſit politica.

III. Quomodo citra Simoniam pro diſpenſationibus in impedimentis Matrimonii exigi poſſit pecunia?

IV. Num poſſint Epiſcopi aliquid exigere, dum in jejuniis, & in feſtorum obſervatione diſpenſant?

I. Infertur etiam ex dictis ſolutio celebris dubii, An Epiſcopus v. gr. cujus Epiſcopatui annexum eſt dominium temporale, poſſit citra Simoniam vendere judicaturam temporalem? Videtur enim non poſſe, quia eſt connexa conſequenter juriſdictioni Epi-

Epiſcopali ſpirituali; non ſecus ac beneficium connectitur conſequenter officio ſpirituali. Sed communiter cum Pal. punct. 12. docent poſſe. Ratio eſt, quia tunc temporale ſumit invendibilitatem a ſpirituali, a quo dependet, quando non poteſt vendi quin cenſeatur vendi ſpirituale: Sicut accidit in jure beneficii, quod quia poſſideri non poteſt ſine jure officii, ideo illo vendito cenſetur vendi & iſtud: Contra vero, ſi vendito temporali, non cenſetur vendi ſpirituale, illud poteſt ſine Simonia vendi; ſicut fructus beneficii vendi poſſunt ſine Simonia, nullatenus vendito jure beneficii. Eadem igitur ratione vendi poteſt judicatura temporalis, quia ipſa vendita, non cenſetur vendi Epiſcopatus, cui per accidens eſt annexa, nam judex temporalis per accidens eſt quod ſit Epiſcopus.

II. Quod ſi Judicatura eſſet quidem in materia temporali, & politica, ſed relate ad Clericos, tunc vendi non poſſet citra Simoniam; quia licet materia eſſet temporalis, tamen juriſdictio eſſet ſpiritualis ratione perſonarum Deo dicatarum, circa quas exercetur: hæc enim non convenit Prælato, quatenus Princeps temporalis eſt, ſicut convenit illi judicatura temporalis relate ad laicos, ſed quatenus eſt ſpiritualis Paſtor, ut notant Suar. cap. 20. & Filliuc. cap. 4.

III. Oppones: Pro actibus juriſdictionis ſpiritualis poteſt citra Simoniam exigi pretium; ergo a fortiori pro judicatura in materia temporali relate ad Clericos. Antecedens probatur, quia pro diſpenſatione in impedimentis matrimonii exigitur in Romana Curia pecunia, & tamen ea diſpenſatio eſt actus juriſdictionis ſpiritualis. Neque dicas cum nonnullis, pecuniam illam exigi pro ſuſtentatione diſpenſantis, & officialium; nam major pecuniæ ſumma exigitur, ſi diſpenſatio ſit in uno, quam in alio gradu conſanguinitatis: ergo videtur exigi relate ad ipſam diſpenſationem majorem, vel minorem.

Reſpondeo cum Suar., Filliuc., Leſſ. cap. 39. num. 58. falſum eſſe antecedens; pro diſpenſationibus enim matrimonii non poteſt accipi pretium, ſed poteſt imponi quædam mulcta ſolvenda ab eo, qui petit diſpenſari, & recedere a jure communi, ne facile jus commune relaxetur; & eo major pecunia poteſt exigi, quo lex in qua diſpenſatur eſt gravior, ut diſpenſatio reddatur difficilior, & his oneribus, tanquam repagulis, homines intra leges communes coerceantur. Sicuti enim petenti diſpenſationem poteſt imponi jejunium, vel peregrinatio ad compenſandam deformitatem, quæ habetur per exemptionem a lege communi; præſertim ſi diſpenſatio ſupponat delictum, v. gr. ſi fiat in affinitatibus contractis ex copula illicita, vel in irregularitate ex homicidio; ita poteſt imponi ſolutio pecuniæ erogandæ in cauſam piam: Quod etiam Epiſcopi facere poſſent, quando diſpenſant, v. gr. in jejuniis, in obſervatione feſtorum, votorum, &c., niſi jure poſitivo iis prohiberetur; præſertim *in Trid. ſeſſ.* 25. cap. 18. ubi præcipitur, gratis diſpenſationes eſſe concedendas, atque adeo ſi alicubi eſſet conſuetudo in contrarium legitime præſcripta, non eſſet damnanda Simoniæ.

IV. Notat tamen Suar. num. 15. a multis Epiſcopis pecuniam exigi pro diſpenſationibus, non ut illam ſibi applicent, quod iis prohibetur, ſed via commutationis, vel pœnæ piis operibus, vel pauperibus applicandæ: quod licet etiam contra mentem Tridentini ſit, non tamen aperit viam adeo latam frequentibus diſpenſationibus, ſicut aperiret, ſi poſſent Epiſcopi pecuniam exigere ſibi applicandam titulo ſuſtentationis. Quare declarat Tridentinum,

tinum, diſpenſationes non gratis conceſſas eſſe ſubreptitias. Et quamvis Concilium non loquatur de ſolis Epiſcopis, ſed de omnibus univerſim, potuit tamen Papa in hac Tridentini lege diſpenſare, ut juxta ſtylum Curiæ aliquod ſolvatur pro diſpenſationibus obtinendis, tum pro ſuſtentatione officialium, tum ne facile diſpenſationes petantur, imponendo ſolutionem pecuniæ in pios uſus diſtribuendæ.

QUÆSTIO IX.

De Simonia juris Eccleſiaſtici in re Beneficiaria.

DIximus, venditionem beneficiorum ratione emolumenti temporalis ita jure humano prohiberi, ut probabilius ſit, prohiberi etiam jure Divino. Deſcendimus nunc ad alias actiones jure humano prohibitas in re Beneficiaria, examinando, num contineant Simoniam juris humani dumtaxat, unde contra illam prævalere poſſit conſuetudo in contrarium, an etiam juris Divini naturalis? Et ſane prohibetur ab Eccleſia univerſim omne pactum in re Beneficiaria, & præſertim permutationes beneficiorum propria auctoritate factæ, renunciationes non liberæ, & omnis confidentia beneficialis; necnon pactum cum mediatore, ſeu interceſſore ad beneficium obtinendum: Acceptio etiam rei temporalis occaſione examinis ad beneficia damnatur ut Simoniaca a Trid. ſeſſ. 24. cap. 18. ſicut etiam venditio officiorum Eccleſiaſticorum; de quibus ſingillatim agendum.

ARTICULUS I.

Quomodo omne pactum in re beneficiaria jure Eccleſiaſtico prohibeatur, adeo ut imbibat Simoniam?

I. Quodcumque pactum in re beneficiaria eſt Simoniacum.

II. Poteſt tamen vacante beneficio ſtatui, quod aliquod onus moderatum ſit annexum Prabenda.

III. Univerſim quod in temporalibus eſt Uſura, in ſpiritualibus eſt Simonia.

IV. Eſt Simoniacum pactum de danda pecunia, dummodo non opponatur concurrenti ad beneficium defectus verus, licet improbabilis.

I. IN cap. ultimo *de Pactis* prohibetur generaliter omnis pactio, quæ pro ſpiritualibus conſequendis fit (quod intelligi debet, quando fit pactio dandi temporale pro ſpiritualibus) Nam cap. *Quæſitum* 5. dicitur, *Pactio circa ſpiritualia, vel ſpiritualibus connexa labem continet Simoniæ.* Non eſt autem Simonia permutare ſpirituale cum ſpirituali, ut alias diximus. Unde fit, jure naturæ non eſſe Simoniam beneficium cum beneficio permutare; jure tamen Eccleſiaſtico omne pactum, conditio, aut modus appoſitus in re beneficiaria continet Simo-

Simoniam; quia Eccleſia id prohibet in reverentiam rei ſacræ. Illa ſolum conditio apponi poteſt in collatione beneficii, quæ jure ineſt, v. gr. habenti beneficium curatum poteſt aliud beneficium curatum conferri ea conditione, ut reſignet primum, quia talis conditio de jure ineſt, cum non poſſit aliquis duo beneficia curata obtinere.

II. Infertur hinc primo contra Panor., & Hoſtienſ. apud Sanch. dub. 25. eſſe Simoniam conferre beneficium alteri ſub conditione, quod doceat, quia docere eſt pretio æſtimabile; unde Simonia hæc eſt juris naturalis; quamvis non ſit Simonia, nec ullatenus illicitum, ex cap. *Significatum de Præbend.*, ſi vacante aliqua præbenda ſtatuatur, quod aliquod onus moderatum, v. gr. docendi, canendi in choro, &c. ſit annexum præbendæ, & ſic tranſeat res cum ſuo onere; quia in tali caſu nullum initur pactum inter dantem, & recipientem beneficium, ſed tranſit res cum onere ſuo.

III. Infertur ſecundo, Simoniam eſſe permutare beneficium cum pacto, quod recipiens beneficium pinguius ſolvat bullas utriuſque beneficii; apponitur enim pactum, quod natura ſua non ineſt; cum quilibet teneatur ſolvere bullas beneficii, quod recipit. Eodem pacto Simoniacus eſſet Epiſcopus, ſi conferret beneficium cum pacto, quod beneficiarius aliquid in pios uſus eroget ex fructibus beneficii. Quamvis, ut notat Sanch., poſſit Epiſcopus ante collationem beneficii fructus illius retinere ad tempus ex juſta cauſa, v. gr. ad ſolvenda debita nomine Eccleſiæ contracta. Eſt etiam Simonia, ut communiter docent contra nonnullos, ſi beneficium conferatur cum pacto, quod beneficiarius aliquod debitum remittat, tum quia hoc quoque eſt pretio æſtimabile; tum etiam ex communi illo axiomate, *Quod in temporalibus eſt Uſura, in ſpiritualibus eſt Simonia*; mutuum autem dare cum pacto, quod debitum remittatur, eſt uſura: ergo.

IV. Infertur demum ex Nav., eſſe Simoniam offerre alicui pecuniam, ut concurrenti ad beneficium non opponat defectum verum, licet improbabilem, ſeu qui probari non poſſit, puta irregularitatem occultam, quamvis ad redimendam vexationem injuſtam poſſit offerri pecunia, ut articulo quinto explicabimus.

ARTICULUS II.

Quænam permutatio Beneficiorum ſit Simoniaca?

I. Beneficiorum permutatio auctoritate propria fert Simoniam juris Eccleſiaſtici; Et probabilius idem dicendum de Superioratibus Religionum.

II. Licitum tamen eſt convenire in permutationem beneficiorum ſub conditione, quod Prælatus conſenſerit.

III. Sufficit conſenſus Epiſcopi, ad quem ſpectat horum beneficiorum collatio.

IV. Immo & Prælati habentis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem.

V. Si Beneficia ad duas Diœceſes ſpectant, requiritur utriuſque Epiſcopi conſenſus.

VI. Quod ſi permutentur jura ad beneficia, requiritur conſenſus Pontificis.

VII. Sicut etiam ſi beneficium cum penſione permutetur.

VIII. Aut ſi permutentur beneficia compenſando pecunia fructuum inæqualitatem.

I. Diximus, jure naturæ non prohiberi commutationem unius rei ſpiritualis cum altera, v. gr. Miſſæ cum jejunio; & conſequenter, ut probabilius docent Sot., Victoria, Sanch. dub. 46. contra Nav., Lopez, Ric-

Riccard.; nec permutationem unius beneficii cum alio. Hæc tamen jure Eccleſiaſtico prohibetur in cap. *Majoribus* de præbendis, niſi fiat auctoritate ſuperioris. Et motivum hujus prohibitionis fuit ad vitandam ſimoniæ ſuſpicionem, eo quod beneficia, quamvis ſint ſpiritualia, habent tamen annexos reditus temporales, quorum facile haberi poteſt ratio in iis permutandis. Unde infert Sanch. dub. 44., non eſſe ſimoniam, ſi duo Monachi inter ſe conveniant, ut invicem ſe in ſuperiores eligant, quia hujuſmodi officia nec ſunt rigoroſe beneficia, nec clauduntur nomine beneficii, ut probabiliter multi docent apud Dian. par. 4. tract. 4. reſol. 156. contra Peregr., Lopez, & alios; nam in cap. *De hoc de Sim.* idcirco Epiſcopus Oxonenſis damnatur ſimoniæ, ſi Archidiacono promittat beneficium, & Clerico prioratum, dummodo in ſui electionem ad Epiſcopatum concurrant; quia hujuſmodi pactum eſt in re beneficiaria; cum autem Superioratus regulares probabiliter non ſint rigoroſe beneficia, non habetur Simonia in ſimili conventione, ſi nihil temporale detur; ſed habebitur vel ambitio, vel injuſtitia, ſi eligendus eſſet indignus; & ſi quid temporale detur, habebitur quidem ſimonia juris naturalis, ſed non incurruntur pœnæ latæ in cap. *Ambitioſæ*, contra obtinentes ſimoniace beneficia: Nec mediator ſimoniacæ electionis ad prælaturam regularem incurret excommunicationem. Nihilomiuus probabilior eſt ſententia oppoſita plurimorum apud Dian. loc. cit. quod ſcilicet ſuperioratus Religionum includantur ſub nomine beneficii in ordine ad incurrendas pœnas ſimoniæ, ut diximus qu. 5. art. ult.

II. Certum etiam eſt apud Doctores, poſſe partes invicem ſe obligare ad permutandum beneficium, ſi Prælatus conſenſerit, quia hæc obligatio non eſt permutatio, ſed via ad permutationem, non prohibita jure canonico, ut notat Suar. cap. 22. Congruum enim eſt, ut poſſint partes ad id ſe obligare conſentiente Prælato; cum poſſit aliquando eſſe utilis Eccleſiæ hujuſmodi permutatio, v. g. quia aer unius beneficii eſt ſalubrior, quam alterius, vel propter inimicitias, &c.

III. Dubium tamen eſt, Cujuſnam ſuperioris auctoritas requiratur, ut permutatio beneficii licita ſit, & non ſimoniaca?

Mendoſius apud Sanch. dub. 38. putat, ſolum Pontificem poſſe id concedere, quia Pius V. commutationes aliter factas annullat. Sed communiter negant, quia idem Pius V. revocato priori motu proprio remiſit id ad jus commune; in jure autem communi conceditur, poſſe fieri beneficiorum permutationem auctoritate Epiſcopi, ad quem eorumdem collatio pertinet, quando beneficia non ſunt reſervata Papæ, ex cap. *Quæſitum de rerum permut.*

IV. Controverſia itaque ſolum eſt, an ſatis ſit auctoritas etiam Prælati habentis juriſdictionem quaſi Epiſcopalem, ad quem pertineat permutandorum beneficiorum collatio? Et communiter id admittunt cum Suar., & Pal. punct. 15. quia in jure communi requiritur conſenſus Epiſcopi, non quoad dignitatem, ſed quoad juriſdictionem; quilibet autem Prælatus potens beneficia conferre æquiparatur in hoc juriſdictioni Epiſcopi, atque adeo probabile eſt, ejus auctoritatem ſufficere.

V. Notandum tamen, quod, ſi requireretur auctoritas Epiſcopi habentis dignitatem Epiſcopalem, ne permutatio ſit ſimoniaca, adhuc in permutatione beneficiorum requireretur conſenſus illius Prælati, qui poteſtatem habet ea conferendi, ut permutatio ſit valida; eo quod in permutatione bene-

beneficiorum habeatur, ut patet, nova collatio eorundem. Quod ſi beneficia eſſent in diverſis Diœceſibus, utriuſque Epiſcopi conſenſus requireretur, ut notat Sanch. num. 10.

VI. Dubium ulterius eſt, an non ſolum ſit ſimoniaca permutatio beneficiorum, ſed etiam permutatio jurium ad beneficia facta propria auctoritate, v. g. ſi duo nominati, vel præſentati, aut electi ad beneficia nominationem, præſentationem, &c. invicem permutarent? Communiter apud Filliuc. cap. 7. affirmant, quia electio, præſentatio, nominatio concernunt ipſa beneficia, & omnis pactio in re beneficiaria, tanquam ſimoniaca, prohibetur. Imo dicendum cum Sanch. dub. 37. apud eundem Filliuc., non ſatis ad id eſſe conſenſum Epiſcopi, ſed requiri conſenſum Pontificis, quia in jure communi ſolum permittitur, quod poſſint auctoritate Epiſcopi beneficiarii permutare beneficia ſua, hoc eſt ea, ad quæ habent jus in re; per Electionem autem, aut præſentationem, &c. beneficia nondum ſunt beneficiariorum, eo quod ad illa habeant tantum jus ad rem, atque adeo non ſatis eſt conſenſus Epiſcopi ad hanc permutationem.

VII. Ex dictis reſolvitur primo illa quæſtio, Utrum poſſit aliquis permutare auctoritate Epiſcopi beneficium ſuum cum penſione alterius? Et communiter negant, tum quia Penſio non eſt rigoroſe beneficium, & ſolum jura concedunt permutationem beneficiorum; tum etiam quia in permutatione habetur nova collatio beneficiorum, unde is tantum poteſt valide in permutationem conſentire, qui poteſt valide illa conferre; atqui non poteſt Epiſcopus valide Penſionem conferre, ex cap. *Niſi* de *Prebend.*: ergo non poteſt valide conſentire in permutationem beneficii cum Penſione.

VIII. Reſolvitur ſecundo alia quæſtio, An ex conſenſu Epiſcopi poſſint beneficia permutari, compenſata fructuum inæqualitate, vel pecunia, vel penſione impoſita.

Poſſe auctoritate Pontificis communius docent apud Leſſ. dub. 17. contra Adrianum, & Covarruv., quia non ſolveretur pecunia pro proventu majori, quatenus annexus eſt titulo beneficii; ſic enim venderetur titulus beneficii, qui eſt ſpiritualis; ſed ſolveretur pecunia pro jure proventuum majorum ſeparato per poteſtatem Pontificis ab eo titulo. Auctoritate tamen Epiſcopi id fieri non poteſt, cum non poſſint Epiſcopi ſeparare jus proventuum a titulo beneficii, nec poſſint penſionem imponere ulli beneficio, etiam data juſta cauſa, ut communius docent contra quamplures apud Leſſ. cap. 34. num. 205., & Pal. punct. 6. de ſim., tum quia ita fert ſtylus Curiæ, qui facit jus; tum etiam quia penſionum conſtitutio eſt contra jus commune, quo ſtatuitur, ut beneficia ſine imminutione conferantur, ex lib. 3. Decretal. tit. 10.

ARTICULUS III.

Quandonam Beneficiorum reſignatio ſit ſimoniaca?

I. Reſignari poteſt beneficium multipliciter.

II. Renunciatio abſoluta fieri debet ex cauſis a Pio V. expreſſis, ſi fiat coram Epiſcopo.

III. Conditionata eſt ſimoniaca, ſi non fiat coram Pontifice.

IV. Confidentialis eſt etiam ſimoniaca.

V. Excommunicatio lata contra ſimoniam confidentialem non incurritur a mediatore.

VI. Reſignatio iſthæc poteſt fieri per Acceſſum, per Regreſſum, & per Ingreſſum.

VII. Si fiat coram Epiſcopo cum reſerva-

vatione Penſionis, eſt ſimoniaca.

VIII. Aut ſi ſiant reſignationes reciprocæ.

IX. Aut ſi renuncietur Cajo cum pacto, quod iſte ſolvat expenſas factas a renunciante.

X. Pontifex in hoc diſpenſare non poteſt; quamvis poſſit partem fructuum applicare reſignanti.

XI. Quid de reſignatione beneficii facta in favorem tertii cum clauſula, Non aliter?

I. RENunciatio, ſeu reſignatio, & libera ceſſio beneficii multiplex eſt, Tacita, Expreſſa, Abſoluta, Conditionata, in favorem tertii, cum reſervatione penſionis, & confidentialis.

Tacita eſt, quæ juris diſpoſitione inducitur per actum retentioni contrarium, ut ſi quis ineat matrimonium, vel religionem ingrediatur (ita ſcilicet, ut reddatur dominii incapax, quod habetur tum per Profeſſionem ſolemnem, tum per Vota ſimplicia Coadjutorum formatorum in Societate Jeſu, non vero per vota ſimplicia Scholaſticorum) dicitur tacite beneficium reſignare. Expreſſa eſt, ſi verbis expreſſis beneficium deponatur. Abſoluta, pura, & ſimplex reſignatio dicitur, ſi nulla adjiciatur conditio: Secus vero erit conditionata: Multipliciter autem poteſt apponi conditio; nam primo renunciare potes ea conditione, ut beneficium conferatur Titio; & hæc dicitur in favorem tertii. Secundo, ea conditione, ut tibi Penſio ſolvatur. Tertio, ea conditione, ut regredi ad beneficium poſſis, & hujuſmodi dicuntur qualificatæ, & confidentiales: prima vero dicitur ſimplex.

II. Dico nunc primo, reſignatio beneficii pura, & abſoluta nullatenus dici poteſt ſimoniaca; cum nihil pro ea detur, aut accipiatur; quamvis, ut ſit licita, fieri debeat coram legitimo Superiore, & ex cauſis a Pio V. expreſſis in conſtitutione edita anno 1568. apud Pal. punct. 2., ſi fiat coram Epiſcopo.

III. Dico ſecundo. Reſignatio beneficii conditionata facta coram Prælato, Papa inferiore, labem ſimoniæ juris Eccleſiaſtici continet. Ratio eſt, quia jure communi omnis pactio in beneficiis prohibita eſt ob ſuſpicionem ſimoniæ, & ob alia inconvenientia apud Trid. ſeſſ. 25. cap. 7. Probabiliter tamen, ut notat Buſembaum, ſi renunciatio conditionata non ſit qualificata, ſed ſimplex in favorem tertii, fieri poteſt in manibus Ordinarii; præſertim ſi non fiat modo obligatorio, ſed deprecatorio.

IV. Dico tertio. Specialiter a Pio IV. & Pio V. in Bulla *Intolerabilis* prohibetur tanquam ſimoniaca reſignatio beneficii confidentialis, qua quis tacito, vel expreſſo pacto confidit in alio acceptante beneficium, quod poſtea illud renunciaturus ſit vel eidem reſignanti, vel alteri, aut daturus ſit iiſdem penſionem, aut partem fructuum: nam, ut innuit Trid. loc. cit., reſignationes hujuſmodi confidentiales imaginem referunt hæreditariæ ſucceſſionis. Unde multis pœnis ſimonia hæc confidentialis damnata fuit, ut dicemus quæſt. ult., tam adverſus reſignantes, & recipientes beneficium, quam adverſus Præſentatores, Collatores, & Electores, ut conſtat ex verbis Bullæ.

V. Dubitatur ſolum, an iis pœnis ſubjaceat mediator? quod dubium ad praxim pertinet; nam licet certum ſit, omnem mediatorem ſimoniæ in beneficio excommunicari, quantumvis ſimonia non ſit confidentialis, ut conſtat ex *Extrav. 2. Pauli II. de ſimonia*; tamen, quia ſola excommunicatio lata contra ſimoniam confidentialem incurritur, etiamſi ſimonia non ſit ex utraque parte completa, ideo multum intereſt,

tereſt, an mediator hic comprehendatur? Dicendumque breviter eſt, non comprehendi; quia non exprimitur in ea Bulla, quod citato Suario approbat Laym. num. 78.

Hic autem notandum ex Leſſio, triplicem eſſe modum reſignationis ſpectantem ad ſimoniam confidentialem, videlicet per Acceſſum, Regreſſum, & Ingreſſum; quia reſignans beneficium cum confidentia tripliciter poteſt conſiderari. Primo enim poteſt non habere beneficium, ſed alterum eligere, præſentare, aut confirmare cum confidentia, quod ſibi, vel alteri illud reſignet, & hic vocatur Acceſſus. Secundo, poteſt habere beneficium, & illud alteri reſignare cum eadem confidentia, & dicitur Regreſſus, quia beneficium regreditur vel ad eundem, vel ad alium loco ipſius. Tertio, poteſt habere beneficium quoad collationem, non quoad poſſeſſionem, & alteri reſignare cum confidentia, quod illud iterum acquiſiturus ſit, quando reſignatarius mortuus fuerit, aut ad aliud beneficium fuerit promotus, & dicitur Ingreſſus.

VI. Ex dictis ſequitur primo, ſimoniam committi, dum quis beneficium reſignat coram Epiſcopo cum pacto, quod ſibi ſolvatur penſio. Ratio eſt, quia hujuſmodi reſignatio non eſt pura; unde videtur exigi pro ſpirituali aliquod temporale. Penſio enim ab Epiſcopo impoſita eſt irrita, cum non poſſit Epiſcopus penſionem imponere, atque adeo a reſignatario exigeretur penſio, ſeu pars fructuum, quæ eſt aliquod temporale pro beneficio, quod eſt jus ad fructus fundatum in officio ſpirituali.

VII. Sequitur ſecundo, committi ſimoniam, ſi fiant coram Epiſcopo reſignationes reciprocæ, v. g. Ego reſigno meum beneficium tuo amico, & tu tuum meo nepoti. Ratio eſt, quia ſolæ permutationes beneficiorum in ordine ad ipſos permutantes fieri poſſunt coram Epiſcopo, & omnis alia pactio eſt vetita; unde ſimoniam continet, ut notat Leſſ. num. 87. Idemque dicendum de reſignatione, ut vocant, triangulari, quæ fiat inter tres, v. g. Titius renunciat Canonicatum Cajo, Cajus beneficium ſuum Sempronio, & Sempronius Titio; nam iſtæ non eſſent permutationes ſimplices, quæ permittuntur fieri coram Epiſcopo, ut probabilius docent Bonac. & Leſſ. contra nonnullos.

VIII. Sequitur tertio. Simoniam committi ab eo, qui beneficium poſt multas expenſas obtinuit, & deinde reſignat alteri cum pacto, quod ſolvat expenſas. Ratio eſt, quia nullo alio titulo expenſas a ſe factas exigit a reſignatario, niſi quia beneficium illi reſignat, atque adeo beneficium vendit. Ita communiter cum Leſſ. num. 94. contra nonnullos.

IX. Neque dicas primo, non committi ſimoniam ab eo, qui aliquid accipit pro labore extrinſeco, & damno per accidens conjuncto cum actione ſpirituali: ergo neque in caſu noſtro. Negatur enim conſequentia; quia in caſu noſtro ne per accidens quidem expenſæ conjunctæ ſunt cum reſignatione Beneficii, quandoquidem factæ fuerunt a reſignante in ſui commodum, ut Beneficium obtineret, & non in utilitatem reſignatarii.

X. Neque dicas ſecundo, non committi ſimoniam ab eo, qui occaſione alicujus actionis ſpiritualis petit, vel recipit aliquid, ut ſeipſum ſervet indemnem; ergo neque in caſu noſtro. Nam contra eſt; quia tunc id eſt verum, quando damnum aliquis patitur in gratiam alterius, v. g. ſi in tui gratiam celebro, poſſum a te exigere candelas, vinum, &c. ut ſerver indemnis: at reſignans beneficium non eſt paſſus damnum in gratiam reſignatarii, ſed in proprium commodum, & utilitatem,

tem, ut beneficium pacifice poſſideret; Unde, ſi expenſas exigeret a reſignatario, committeret ſimoniam, non ſolum contra jus Eccleſiaſticum prohibens pactionem in Beneficiis, ſed etiam contra jus divinum prohibens accipi temporale pro ſpirituali; & conſequenter Pontifex in hoc diſpenſare non poteſt, cum delictum ſit contra juſtitiam cogere aliquem ad ſolvendas expenſas factas in commodum proprium; ſicut injuſtum eſſet, vendere v. g. domum ultra juſtum pretium, eo quod multas expenſas dominus pro ea fecerit ad vindicandam illam a litibus; quandoquidem illæ expenſæ factæ fuerunt in utilitatem redimentis, non ementis domum; idemque dicendum in caſu noſtro. Quamvis autem non poſſit in eo Pontifex diſpenſare, poterit tamen partem fructuum a beneficio ſeparare, illoſque applicare reſignanti, & ſinere illos redimi a reſignatario.

XI. Inquirendum ſupereſt, Sitne ſimoniaca reſignatio beneficii facta in favorem tertii cum clauſula, Non aliter?

Reſpondetur, communiter Doctores apud Leſſ. num. 84. docere, eſſe ſimoniacam, ſi fiat coram Ordinario; quia omnis pactio in ſpiritualibus ſimoniam continet, ex cap. finali *de Pact.* Quare debet reſignatio coram Epiſcopo fieri abſolute, & ſolum offerri preces poſſunt, ut illud amico tuo conferat. Quod ſi reſignatio in favorem tertii fiat in manu Pontificis, licita erit; quia ejus præſentia, ut loquitur Rebuff. ſimoniam juris humani purgat, & veluti Sol tenebras diſpellit. Leſſ. tamen, Sot., Sylveſt. & alii negant, eſſe ſimoniacam, etiamſi fiat in manu Epiſcopi, quia ſic renuncians nihil temporale accipit pro ſpirituali, nec proprie init pactum obligans Epiſcopum, cum nulla requiratur Epiſcopi promiſſio; ſed reſignatio fiat ſolum ſub conditione, quam ſi Prælatus non acceptat, nihil actum eſt: Quamvis hujuſmodi reſignationes juxta ſtylum Curiæ fieri non poſſint ob imaginem ſimoniæ. Additque Covarr. contra Leſſ. poſſe Epiſcopum acceptare hujuſmodi reſignationem rejecta conditione illa, tanquam turpi, atque adeo, cui maluerit beneficium illud conferre. Sanch. vero dub. 35. docet, hujuſmodi reſignationes poſt motum Pii V. eſſe ſimpliciter irritas, & nullas.

ARTICULUS IV.

An tranſactio in re Beneficiaria ſit a Simoniæ labe immunis?

I. In re Beneficiaria tranſactio eſt ſimoniaca, ſi fiat per ipſos litigantes.

II. Secus vero, ſi fiat auctoritate Judicis, & Superioris.

III. In hoc non præſumitur Simonia, ſicut in collitigantibus.

IV. Epiſcopus Penſiones imponere poteſt ſolum ratione tranſactionis; Et ſimiliter via tranſactionis permutari poteſt auctoritate Epiſcopi Beneficium tenue cum pingui.

V. Neque eſt Simoniaca tranſactio iſthæc, ſi fiat per arbitros electos ab ipſis collitigantibus.

I. Tranſactio eſt pactio non gratuita de re dubia, & lite incerta ad litem dirimendam, ita ut alter beneficium v. g. dubium pacifice poſſideat, alteri vero aliquid ſolvat. Differt autem ab amicabili compoſitione, per quam litigantes amicabiliter promittunt ſtare judicio alicujus viri prudentis, ut lis gratis dirimatur.

Dico nunc primo. Tranſactio in re Beneficiaria facta per ipſos litigantes eſt ſimoniaca. Probatur tum ex cap. *Cum pridem de pact.* ubi Pontifex hujuſmodi tranſactionem reprobat, quia pravam illicitæ pactionis ſpeciem continet;

tinet ; tum a priori , quia per hujuſmodi conventionem acquiritur mediante pecunia jus certum in beneficium, quod ante erat dubium ; ſed acquirere jus certum , mediante pecunia, in beneficium, quod antea non habebatur, eſt ſimonia, ut patet ; ergo hujuſmodi tranſactio eſt ſimoniaca. Quod etiam intervenit, quando quis pecunia redimit vexationem juſtam , qua impetitur poſt beneficium obtentum, ut dicemus articulo ſequenti.

Confirmatur, quia permutare pecunia beneficium eſt ſimonia, ut eſt certum; ergo etiam tranſactio, quæ ſpecies quædam eſt ſimilis permutationis, cum per ipſam acquiratur jus novum, & certum, quod prius non habebatur relate ad beneficium, interveniente pecunia.

II. Dico ſecundo. Non eſt ſimoniaca tranſactio , ſi fiat auctoritate Judicis , & Superioris decernentis , ut unus ex collitigantibus beneficium habeat , & ſolvat alteri certam pecuniæ quantitatem, vel penſionem.

III. Probatur, tum ex cap. *Niſi eſſet* de Præbend., tum quia, ut notat Suar. cap. 11. in Judice non poteſt præſumi malitia ſimoniæ , quæ poteſt facile reperiri, ſi tranſactio fiat per ipſos collitigantes : Iſti enim regulariter non attendunt , niſi ad propriam utilitatem ; unde facile ſpirituale conferunt pro temporali; compoſitio vero facta per arbitrium Judicis præſumitur recte procedere , & ſecundum ordinem juris ratione officii, cui conceſſum ſupponitur , quod poſſit utrique parti providere de fructibus beneficii , non in pretium juris in beneficium , ſed in bonum pacis ; quod, cum temporale ſit, eſt pretio æſtimabile , & poteſt arbitrio Judicis pecunia obtineri.

Neque dicas primo, Hoc ipſum poſſe attendi ab ipſis collitigantibus ; atque adeo tranſactio ab iis facta neque erit ſimoniaca. Nam contra eſt, quia ex diſpoſitione juris hoc prohibetur collitigantibus propter præſumptionem ſimoniæ , quæ non præſumitur in judice.

IV. Neque dicas ſecundo , ſolum Pontificem poſſe conferre beneficia cum obligatione penſionis ſolvendæ, Epiſcopum vero debere integre beneficia conferre : ergo tranſactio per Epiſcopum facta erit pariter ſimoniaca . Nam , ut notat Suar. loc. laud., quamvis non poſſint auctoritate Epiſcopi renunciari, aut permutari beneficia cum reſervatione penſionis, poteſt tamen auctoritate Epiſcopi imponi penſio ratione tranſactionis ob bonum pacis: hæc enim eſt una ex exceptionibus illius regulæ generalis, quod beneficia ſine diminutione conferantur, quod jam uſus obtinuit . Non poteſt tamen beneficium materialiter dividuum per Prælati compoſitionem via tranſactionis dividi, quia talis diſmembratio nullibi reperitur in jure permiſſa ſine Pontificis auctoritate.

Ex dictis ſequitur , poſſe etiam ex Prælati auctoritate fieri tranſactionem, permutando beneficium pingue cum alio tenui, aut alia re ſpirituali: Non poteſt tamen id fieri auctoritate propria, quia, ut notat Suar. lib.4. cap.55. in re Beneficiaria omnis pactio, propria auctoritate facta, declaratur ſimoniaca in jure canonico. Si tamen permutatio unius rei ſpiritualis cum alia non ſit in materia beneficii , ſed vel in jure juriſdictionis , aut alio ſimili, poteſt fieri propria auctoritate via tranſactionis, quia hujuſmodi tranſactio neque eſſet ſimonia juris naturalis , eo quod non eſſet permutatio temporalis cum ſpirituali, ſed ſpiritualis cum ſpirituali; neque juris Eccleſiaſtici, quia in jure canonico ſolum in re Beneficiaria hujuſmodi permutatio prohibetur.

V. Dico ultimo, cum Suar. loc. cit.

Azor.

Azor. part. 3. lib. 12. cap. 8. Tabiena, Sylveſt., probabilius eſſe, non committi ſimoniam, ſi tranſactio in re Beneficiaria fiat per arbitros electos ab ipſis collitigantibus.

Probatur, quia quamvis hujuſmodi arbitri ſecundum ſe non ſint Judices, aut Superiores, nihilominus, poſtquam a collitigantibus eliguntur, habent a jure auctoritatem judicandi; ergo ſicut fieri poteſt tranſactio auctoritate Judicis, ita etiam auctoritate arbitrorum: unde in jure non ſolum non reprobatur, ſed comprobatur hujuſmodi compromiſſum, & laudum, ut conſtat ex cap. 2. *de Arbitris*.

ARTICULUS V.

An redemptio vexationis in re Beneficiaria ſit ſimoniaca?

I. Vexatio juſta in ſpiritualibus non poteſt pecunia redimi.

II. Injuſta vero vexatio extra materiam beneficialem redimi poteſt.

III. Et probabiliter id licitum eſt etiam in gravi, nedum in extrema neceſſitate.

IV. Nequit tamen dari ſpirituale ad tollendam injuſtam vexationem.

V. In re tamen beneficiaria ſimonia committitur redimendo vexationem injuſtam ab eo, qui poteſt prodeſſe, quatenus tali; non vero ab eo, qui poteſt obeſſe.

VI. Redimendo vexationem juſtam, ponuntur media ad obtinendum ſpirituale; at redimendo injuſtam, ſolum removetur prohibens.

VII. Non eſt ſimoniacus, ſed injuſtus, qui pecuniam accipit, ne injuſte vexet in ſpiritualibus.

VIII. Plurima hinc ad praxim deducuntur.

IX. Quid, ſi pecunia detur ei, qui poteſt prodeſſe, ne injuſte impediat poſſeſſionem beneficii jam obtenti?

I. Dico primo, univerſim non poſſe redimi pecunia vexationem juſtam in ſpiritualibus: v. g. ſi juſte denegetur abſolutio, aut beneficium, aut ſi juſte impediatur collatio beneficii, per hoc ſcilicet quod manifeſtentur Epiſcopo defectus tui non occulti, non poteris juſtam iſtam vexationem citra ſimoniam redimere.

Probatur, quia pecunia pararetur via ad acquirendum aliquod ſpirituale.

II. Dico ſecundo: Ad redimendam vexationem injuſtam in ſpiritualibus extra materiam beneficiorum poteſt offerri pecunia: v. g. licitum eſt dare pecuniam nolenti tibi aliter conferre Baptiſmum, aut Abſolutionem, ut colligitur ex cap. *Dilectus de ſim.* Ratio eſt, quia in tali caſu non daretur pecunia in pretium Baptiſmi, aut abſolutionis, ſed pro tollendo impedimento injuſto, ſeu pro amovenda injuria, quod eſt aliquid temporale; unde non daretur pecunia pro ſpirituali, ſed pro temporali.

III. Utrum autem id liceat ſolum in extrema neceſſitate, ut probabilius cenſet Sanch. dub. 2. an etiam in gravi: v. g. ſi moriturus ſit adultus, unde poſſet ſaluti ſuæ conſulere cum ſola contritione? communius docent cum Leſſ., Laym., Filliuc., etiam in gravi hac neceſſitate licere propter non levem difficultatem contritionis; atque adeo propter ingens periculum ſalutis, ſi quis ſine ſacramentis moriatur.

IV. Ex dictis ſequitur, quod licet poſſit dari temporale ad tollendam vexationem injuſtam, eo quod daretur temporale pro temporali, non poteſt tamen dari ſpirituale ad tollendam injuſtam vexationem: v. g. non poteſt dari alicui beneficium, vel Baptiſmus, ne tibi injuſte mortem intentet, aut ne impediat injuſte aſſequutionem beneficii pinguioris, deducendo ſcilicet id in pactum. Ratio eſt, quia daretur ſpirituale pro temporali, hoc eſt pro

tollendo impedimento injuſto ; dare autem ſpirituale pro temporali eſt aperta ſimonia. Quod ſi non deducatur in pactum, ne implicitum quidem, ſed detur ſpirituale intendendo ſic avertere vexationem injuſtam, addendo etiam preces, docet Bonac. qu. 1. §. 8. id ſimonia vacare.

V. Dico tertio cum Leſſ. num. 106. Suar., Bonac. in materia beneficiorum ſimonia non committitur tradendo pecuniam ad redimendam vexationem injuſtam ab eo, qui poteſt obeſſe, propter rationem in ſuperiori concluſione adductam; quia ſcilicet non datur pecunia pro beneficio, ſed pro amovenda injuria. Committitur tamen ſimonia, ſi tradatur pecunia ad redimendam injuſtam vexationem ab eo, qui poteſt prodeſſe, quatenus tali: v. g. ſi Epiſcopus potens mihi prodeſſe conferendo beneficium, velit conferre illud indigno, ſimoniam committo, offerendo illi pecuniam ad injuſtam hanc vexationem tollendam, ut colligitur ex cap. *Sicut tuus de Sim.* Et ratio eſt, quia pecunia paratur via ad beneficium, in quo conſiſtit deformitas ſimoniæ; vexatio enim in hoc caſu nihil aliud eſt, quam negatio collationis beneficii: ergo, ſi datur pecunia, ut tollatur vexatio, conſequenter datur pecunia, ut mihi beneficium conferatur.

Dixi, ſi Epiſcopo, qui prodeſſe poteſt, quatenus tali, pecunia offeratur: nam, ſi non vexet, quatenus prodeſſe poteſt, ſeu quatenus habens poteſtatem conferendi mihi Beneficium, ſed quatenus perſona privata, v. g. infamando, ſubornando Electores &c. non committitur ſimonia ad injuſtam hanc vexationem redimendam, quia per accidens eſt, quod ab Epiſcopo talis injuria inferatur. Quare ſicut ſimonia non committitur, ut diximus, ſi pecunia redimatur vexatio injuſta ab eo, qui poteſt obeſſe, ita nec ſi inferatur ab Epiſcopo, qui prodeſſe poteſt, ſed non quatenus tali. Notandum tamen, hujuſmodi ſimoniam eſſe ſolius juris humani, quia, ut conſtat ex ſtylo Curiæ, ab Eccleſia prohibetur, ad vitandam ſuſpicionem ſimoniæ, quæ in ea præſumitur. Si quis autem pecuniam traderet ſincero animo, ne indignus eligatur, quamvis ipſe ſolus eſſet dignus, & ideo eligendus, putant Nav., Val., Palaus apud Croix lib. 3. p. 1. n. 145. quod ſaltem ſpeculative loquendo nullam ſimoniam committeret; quia Eccleſiæ prohibitio non præſumitur pro tali caſu, quo quis vellet defendere jus, quod habet Eccleſia, ne eligantur indigni. Verum probabilius dicendum cum Suario, & aliis, committi in hoc etiam ſimoniam ſaltem juris Eccleſiaſtici, cum prohibuerit Eccleſia univerſim hanc redemptionem vexationis, tum ob ſcandalum, tum ob periculum ſimoniæ, quod in hoc caſu non ceſſat.

VI. Objicies primo contra ſecundam concluſionem. Tam paratur via per temporale ad ſpirituale, offerendo pecuniam ad redimendam vexationem juſtam, quam injuſtam in ſpiritualibus; ergo in utroque caſu committitur ſimonia.

Reſpondeo, nego antecedens. Diſparitas eſt, quia redimens vexationem juſtam ponit media ad ſpirituale, puta ad abſolutionem, aut ad beneficium; contra vero redimens vexationem injuſtam removet tantum prohibens; unde per accidens ſequitur ſpirituale, quod intenditur, videlicet abſolutio, aut beneficium. Univerſim enim paratur via ad finem aliquem obtinendum per diſpoſitiones, & media, non per remotionem impedimentorum; & ideo non dicitur ſimoniam committere, qui pecunia ſcientiam acquirit, quia per ſcientiam ſolum removetur inhabilitas, ſeu impedimentum ad beneficium.

VII.

VII. Objicies ſecundo. Iniquus vexator peccat peccato ſimoniæ accipiendo pecuniam, ut deſiſtat ab injuſta vexatione in ſpiritualibus (v. gr. ſi pecuniam accipiat, ut baptizet) quia accipit temporale pro ſpirituali; ergo etiam eodem peccato peccat, qui eidem vexatori pecuniam tradit, ut ab ea vexatione injuſta deſiſtat.

Reſpondeo diſtinguo antecedens; ſi accipiat pecuniam pro collatione Baptiſmi, concedo; ſi vero, ut deſiſtat a vexatione injuſta, nego antecedens, & conſequentiam: tunc enim pecuniam accipiens non peccaret peccato ſimoniæ, quia non acciperet temporale pro ſpirituali, ſed ſolum peccato injuſtitiæ, quia per injuriam extorqueret pecuniam ab invito: Contra vero, qui pecuniam tradit, nullatenus peccat, ſicut non peccat, qui ſolvit uſurario uſuras, quando ad id cogitur ex neceſſitate mutui.

VIII. Sequitur ex dictis primo, Simoniam a te non committi, ſi concurrens cum alio æque digno ad beneficium pecuniam offeras Titio, ne ſubornet Electores ad illum alium eligendum; dummodo pecunia non tradatur, ut tu eligaris, ſeu ut Titius ad id opem præſtet.

Sequitur ſecundo, neque ſimoniam committi, ſi tradas pecuniam Titio, ne te injuſte infamet apud electores, aut ne precibus, aut muneribus pervertat illos in te propenſos, ut notat Suar. & Leſſ. loco cit. contra Sotum; ſicut nec ſi pecuniam offeras, ne te injuſte detineat, ne concurras. Ratio eſt, quia non traditur pecunia pro electione, ſed pro ceſſatione nocumenti, quod alter tibi injurioſe infert. Non licet tamen ad reſiſtendum ſubornationi factæ ab alio, reſiſtere alia ſubornatione: v. g. ſi Titius ſubornet Electores, ne te eligant, ſed ipſum, non poteris eoſdem ſubornare, ne illum eligant ad repellendam injuriam, quia non ſunt facienda mala ad repellendam injuſtam vexationem. Neque dicas, licitum eſſe vim vi repellere, & monopolium monopolio: ergo etiam licitum erit ſubornationem ſubornatione repellere. Negatur enim conſequentia; & diſparitas eſt, quia datur compenſatio in injuria reali, non vero in delictis patrandis: Poſſum enim per compenſationem ſubripere centum ab eo, qui tantundem damnum mihi intulit; at non poſſum vulnerare, aut infamare illum, qui me vulneravit, aut infamavit; per monopolium autem infertur injuria realis, & ideo licitum eſt alio monopolio illud repellere; Contra vero, per ſubornationem in caſu noſtro irrogatur injuria rei ſacræ, & ideo non licet ſubornatione ſubornationem repellere.

Addit Leſſ., poſſe a te offerri pecuniam Titio, ut ceſſet a tibi nocendo precibus ſuis pro alio exhibitis apud Electores (quod ſolum eſſet peccatum contra charitatem) quia talis vexatio eſt etiam (licèt large) injuſta, quatenus eſt contra jus large ſumptum, quod habet quilibet, ne ſine cauſa lædatur; quamvis id non eſſet contra juſtitiam, ſeu jus ſtrictum.

Sequitur tertio, ſimoniam committi, ſi offeras pecuniam digniori, ne ad beneficium concurrat, ut tu ad illud eligaris, quia ſic via pararetur ad beneficium. Sicut enim via ſternitur ad beneficium, ſi pecunia offeratur ad tollendam vexationem juſtam, ita prorſus in hoc caſu, ut notant Azor. & Reginald. lib. 23. dub. 3.

Sequitur quarto, non committi ſimoniam, ſi offeratur pecunia teſti pro dicenda veritate apud Epiſcopum; quia ſic redimitur impia obſtinatio, & vexatio teſtis nolentis aliter teſtificari. Ita Suar. cap. 53. Bonac., Hugolin. An autem teſtis hic teneatur ad reſtitutionem? alii aliter. Suar. putat, communem eſſe Theologorum, & Ju-

riſperirorum ſententiam, quod teneatur. Sed Vaſq., Valent., Bonac., Navarr. negant, putanres, teſtem ad id non teneri ex juſtitia commutativa, ſed legali.

Sequitur quinto, non committi ſimoniam, ſi Epiſcopo injuſte deneganti abſolutionem a cenſuris pecunia offeratur, ut illam conferat. Ita Suar. cap. 50. & alii apud Bonac. contra Hugolin. & alios. Ratio eſt, quia non datur pecunia pro ipſo actu ſpirituali, ſed pro tollenda injuſta vexatione, quod jure naturali, & divino vetitum non eſt, nec in jure canonico prohibitum invenitur.

Sequitur ſexto, poſſe nos pecunia redimere a Tyranno reliquias, aut Euchariſtiam, &c. Ratio eſt, quia non datur in pretium illarum, ſed ad redimendam injuſtam vexationem; jus enim habet eccleſia ad illas conſervandas in venerationem, & injuria fit eccleſiæ, ſi detineantur apud Infideles cum contemptu; unde honor, & cultus potius illis exhibetur ſic redimendo, quam irreverentia.

Sequitur ultimo, quid dicendum ſi Parochus, v. gr. accipiat pecuniam a Titio inimico Caji, ut Cajo moribundo neget abſolutionem? Et quid, ſi Cajus moribundus majorem pecuniam offerat eidem Parocho ad abſolutionem obtinendam? Reſpondetur enim in neutro caſu rigoroſam ſimoniam committi. Nam in primo caſu Parochus, dum negat audire confeſſionem, non accipit temporale pro ſpirituali, quia, ut diximus quæſt. 7. cum communiori contra Hugolin., talis omiſſio non eſt uſus poteſtatis ſupernaturalis, ſed uſus propriæ libertatis. Tunc ſolum haberetur ſimonia juris Divini, quando propter pecuniam audita confeſſione illum repelleret, tanquam indignum: Sicut etiam, quando Prælatus nollet ſine pecunia tollere cenſuram poſt reſipiſcentiam rei; quia hæc omiſſio eſt uſus poteſtatis ſupernaturalis datæ a Chriſto Domino ſolvendi, atque ligandi. In ſecundo vero caſu daretur a Cajo pecunia Parocho ad redimendam vexationem injuſtam: ergo in neutro caſu ſimonia committeretur.

IX. Denique dubium eſt, num ſimonia committatur offerendo pecuniam in materia beneficiorum ad redimendam vexationem injuſtam ab eo, qui poteſt prodeſſe, quatenus tali, quando poſt obtentum beneficium per inſtitutionem, vel confirmationem, aut electionem inique impeditur mihi poſſeſſio illius, aut inique tollitur poſſeſſio jam obtenta beneficii?

Reſpondetur Suar., Leſſ., Reginald., Filliuc. negare ex cap. *Dilectus de Sim.*, quia ſcilicet beneficii poſſeſſio ſecundum ſe non eſt aliquod jus ſpirituale, ſed factum temporale: Unde non datur pecunia pro re ſpirituali, ſed pro facto temporali, quod eſt quidem annexum titulo ſpirituali, quia tamen titulus ſpiritualis jam eſt plene acquiſitus per collationem beneficii, non intenditur poſſeſſio, tanquam quid annexum rei ſpirituali, ſed tanquam aliquod temporale, ac per ſe debitum, cum ſupponatur titulus, propter quem debetur. Quare ſicut non committitur ſimonia redimendo fructus beneficii injuſte negatos, quamvis ſint annexi titulo ſpirituali; quia non redimuntur, quatenus annexi rei ſpirituali, cum non revocetur in dubium ipſum jus beneficii, quod ſupponitur; ita in caſu noſtro.

Sed probabilior videtur ſententia Soti, Hugolin., Bonac. punct. 5. num. 8., quod ſimonia committatur, ſi nondum ſit capta poſſeſſio. Ratio eſt, quia poſſeſſio beneficii ita eſt annexa titulo ſpirituali, ut tradat novum jus beneficii, nempe jus in re; quandoquidem per collationem beneficii habetur ſolum jus ad rem. Unde multi Docto-

res

res cum Leſſ. contra Garz. apud Dia. part. 2. tract. 12. reſol. 21. putant, non teneri ad horas canonicas beneficiarium ante poſſeſſionem beneficii captam, quia non habet adhuc jus plenum, & certum. Cenſeo tamen contra eundem Hugolin. cum communi, quod, ſi quis inique a poſſeſſione beneficii deturbetur, poſſit citra ſimoniam redimere pecunia iſtam vexationem injuſtam; quia per iniquam expulſionem non fuit diminutum jus beneficiarii, adeoque nihil ſpirituale redimitur, ſed ſola exequutio ſui juris, quæ eſt quid temporale: Tenetur proinde hujuſmodi beneficiarius ad recitationem horarum, cum ſpem habeat recuperandi fructus, poſito quod injuſte a Beneficii poſſeſſione ſit deturbatus.

ARTICULUS VI.

An ſit licita emptio Interceſſionis pro Beneficio obtinendo?

I. Id non ſolum eſt Simonia juris Eccleſiaſtici, ſed probabilius etiam juris naturalis.

II. Quid ſi pecunia detur familiari Epiſcopi, non ut intercedat pro beneficio obtinendo, ſed ut illum informet de moribus oratoris?

III. Quamvis Simoniace offeratur pecunia mediatori pro beneficio obtinendo; dubitatur tamen, num mediatus interceſſor dicatur preſſe Mediator?

I. Certum eſt, quod dare pretium interceſſori immediato pro beneficio obtinendo ſimoniam contineat jure eccleſiaſtico prohibitam. An etiam ſimoniam juris naturalis? Nonnulli apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 151. negant; quia revera non emitur beneficium, ſed interceſſio, quę videtur eſſe quid temporale. Communius tamen, & probabilius cum Suar. Filliuc., & aliis apud Bonac. qu. 1., & Sanch. dub. 26. affirmant. Ratio eſt, quia non datur pecunia pro interceſſione quomodocumque, ſed pro interceſſione in quantum ordinata ad beneficium obtinendum: quare licèt non detur pecunia ad emendum beneficium, datur tamen, ut per ipſam beneficium, ſeu res ſpiritualis poſſideatur, in quo conſiſtit labes ſimoniæ; cum Simon magus noluerit Spiritum ſanctum emere, ſed ſolum pecunia illum poſſidere.

Confirmatur primo; etenim, ſi hæc non eſſet ſimonia juris naturalis, quia ſolum emitur interceſſio, quæ eſt quid temporale, neque eſſet ſimonia dare pecuniam Epiſcopo, ut ſe benevolum tibi oſtendat in collatione beneficii, unde poſſit te præferre aliis æque dignis, eo quod nec emeretur beneficium, ſed affectus Epiſcopi, qui eſt quid temporale.

Confirmatur ſecundo, quia quamvis in tali caſu Epiſcopus gratis beneficium conferat, tamen qui dat pecuniam interceſſori, ut apud Epiſcopum intercedat, non recipit beneficium ſine pecunia; ſed recipere pretio rem ſpiritualem, eſt veriſſima ſimonia naturaliter prohibita; ergo ut ſupra.

II. Notat tamen Bonac. cum Suar., Azor., Sanch. loc. cit., non eſſe ſimoniam, ſi detur aliquid familiaribus Epiſcopi, a quo beneficium conferendum eſt, non ut intercedant, ſed ut aditum aperiant, vel facilem ingreſſum concedant, ſive ut certiorem faciant Prælatum de meritis oratoris; dummodo non ſe habeant ut interceſſores, ſed ut informatores; quia hoc, quod emeretur, eſſet mere obſequium temporale, quamvis in praxi id ſit periculoſum. Neque eſt ſimonia, ſi interceſſori aliquid detur ob laborem in eundo, ac redeundo ad collatorem, aut in compenſationem

lucri ceſſantis, vel damni emergentis; quia, ut notat Nav., hujuſmodi labores extrinſeci etiam in aliis actionibus pure ſpiritualibus poſſunt ſine labe ſimoniæ compenſari.

III. Dubitatur ulterius, An ſit ſimonia dare pretium interceſſori mediato ad obtinendum beneficium? In extravag. enim *Cum deteſtabile de Sim.*, excommunicatur mediator ſimoniacus; ſed dubium eſt, an interceſſor mediatus dicendus ſit mediator? puta ſi detur pecunia Petro, ut intercedat apud Paulum, ut ipſe Paulus intercedat pro me apud Epiſcopum collatorem beneficii, aut apud electores, aut patronos, ut me eligant, aut præſentent? Qua in re ſatis eſt referre verba Sanch., qui apud Dian. part. 4. tract. 4. reſol. 151., hæc habet: Si daretur pretium cuidam tertio, ut intercedat apud alterum, cui non incumbit conferre, aut eligere, aut præſentare, ut iſte tertius obſecret, ut detur illi beneficium, hoc non eſt illicitum, & nullo modo ſimonia; quia datur pretium pro re temporali, nec paratur via immediate, & proxime ad beneficium. Sic Gabriel, Vaſqu. diſputato caſu matriti, & alii juniores dicunt, hoc eſſe probabile, licet ſentiant, oppoſitum eſſe probabilius: Et conſequenter ad hanc ſententiam dicunt; non eſſe ſimoniam, nec peccatum, dare aliquid famulo auditoris, ut obſecret ſuum Herum, ut me proponat Regi ad beneficium; quia auditores non præſentant ad beneficia, ſed Rex, & eorum ſuffragium eſt mere conſultivum, & ſic non paratur via immediate ad beneficium; ſecus ſi daretur aliquid famulo Archiepiſcopi Granatenſis, ut precibus ab ipſo Archiepiſcopo obtineret, ut me præſentaret regi ad beneficium illius regni. Sic docti recentiores. Et licèt hoc probabile ſit, probabilius tamen eſt oppoſitum; quia non poteſt negari, directe parari viam ad beneficium pretio, & ſic emi beneficium. Hactenus Sanchez laudatus, cui nihil eſt addendum, niſi quod hujuſmodi ſententia minime ſit conſulenda aliis, cum per illam vere pecunia paretur via ad beneficium, nam qui beneficium accipit, illud vere poſſidet per pecuniam interceſſori mediato oblatam. Nec valet dicere, quod per pecuniam ſolum poſſideatur interceſſio mediata, ex voluntate vero libera collatoris poſſideatur Beneficium: nam idem poſſet dici de interceſſione immediata; adeoque vel utriuſque interceſſionis emptio eſt ſimoniaca, vel neutrius.

Digitized by Google

QUÆSTIO ULTIMA.

De Pœnis Simoniacorum.

Triplex eſt pœnarum genus adverſus ſimoniacos. Primum eſt pœnarum relate ad actus ſimoniacos, quatenus invalidantur. Secundum eſt onus reſtituendi acceptum per ſimoniam. Tertium vero cenſuræ, quibus ſimoniaci in Ordine, Beneficio, & Ingreſſu in Religionem ligantur.

Notandum tamen, hujuſmodi pœnas non incurri per ſimoniam pure mentalem, cum eccleſia non puniat actus internos; An autem incurrantur per ſimoniam non pure mentalem, quæ ſcilicet in actum externum emanavit, examinabimus infra art. 2., cum Doctores diſcordent. Propter ſimoniam vero conventionalem, ſi ex neutra parte datum ſit aut pretium, aut res ſpiritualis, certum eſt apud Doctores, hujuſmodi pœnas non incurri; conventionem tamen illam eſſe nullam; ſi vero datum ſit pretium, ſed non beneficium, aut alia res ſacra, neque incurruntur, ut notant Cajet., & Sot., quia res ſacra nondum ſacrilege, & irreverenter contrectata eſt: Contra vero, ſi ſolum data ſit res ſpiritualis, ſed nondum traditum ſit pretium, dubium eſt apud Doctores, an iſtæ pœnæ incurrantur; quod ſupra examinavimus quæſt. 6. art. 1. Quare propter realem ſimoniam commiſſam in collatione ordinum, & beneficiorum, ac in ingreſſu religionis hujuſmodi pœnæ univerſim incurruntur, ut mox videbimus percurrendo ſingula.

ARTICULUS I.

Quandonam acta Simoniace ſint invalida?

I. Functiones, & actiones ordinis, & juriſdictionis valida ſunt, quamvis ſint ſimoniaca.

II. Hinc valida eſt profeſſio religioſa Simoniace emiſſa.

III. Necnon venditio calicis, quæ conſecrati, reliquiarum, juriſpatronatus; quamvis pretium reſtituendum ſit.

IV. Gratis danda ſunt res ſpirituales, ſed non irritatur earum venditio.

V. Jure dumtaxat Eccleſiaſtico irrita eſt beneficii collatio; ſicut etiam actio juriſdictionalis ad beneficii proviſionem ordinata.

VI. Reſignandum eſt hujuſmodi beneficium, ſive ſimonia commiſſa juris naturalis ſit, ſive Eccleſiaſtici.

VII. Et quamvis ſimonia facta ſit per alium, inſcio beneficiario, dummodo hic non contradixerit, nec in ejus odium fiat; proderit tamen huic regula triennalis poſſeſſionis.

VIII. Quid de electione Pontificis Simoniaca?

IX. Valida eſt proviſio ſimoniaca eorum, quæ proprie beneficia non ſunt, puta Penſionis, Superioratus Religionum, & ſimilium.

X. Pretium ſimoniace promiſſum non eſt ſolvendum; res autem ſpiritualis ſic accepta retineri poteſt.

I. Dico primo: Functiones, & actiones ordinis, & juriſdictionis ſimoniace factæ, per ſe loquendo, ſunt validæ. Ratio eſt, quia ordinatio, vel conſecratio, ſicut etiam quilibet actus juriſdictionis, vel facultatis natu-

Digitized by Google

naturalis ſimoniace factus nullibi irritatur. Idemque dicas de translatione dominii rei ſpiritualis, puta reliquiarum, in alium facta ſimoniace. Dixi, per ſe loquendo, nam Sacramentum Pœnitentiæ v. gr. Simoniace ſuſceptum eſt invalidum per accidens, ratione mortalis, a quo ſuſcipiens redditur incapax talis Sacramenti.

II. Hinc ſequitur, validam eſſe profeſſionem religioſam emiſſam ſimoniace, cum nuſquam irritetur. Unde religioſus ſic receptus habet jus ad ſuſtentationem cum voce activa, & paſſiva, ſicut reliqui; ut communiter docent contra Nav., & Rodrigu. apud Bonac.

III. Sequitur ſecundo, validam eſſe emptionem ſimoniacam calicis,qua conſecrati, reliquiarum, & ſimilium; ſicut etiam juriſpatronatus, penſionis clericalis, &c. quamvis reſtituendum ſit dumtaxat pretium, ut dicemus articulo ſequenti cum communi contra Garz., Bald., & alios apud Bonac. putantes, rem etiam ſpiritualem obnoxiam eſſe reſtitutioni.

IV. Oppones. Nemo poteſt transferre dominium rei ſpiritualis in alium titulo oneroſo, ſed ſolum gratuito; præcipiente Chriſto Domino, *Gratis accepiſtis, gratis date*: ergo vendens v. gr. reliquias non transfert dominium, adeoque poteſt illas ſibi uſurpare, ſi non reſtituantur, pretio reſtituto. Præſertim quia in cap. ultimo *de rer. permut.* irritatur omnis permutatio rei ſpiritualis cum temporali, ſicut etiam in cap. *Ea quæ* 1. qu. 3.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam, nam habens voluntatem transferendi dominium, v. gr. reliquiarum, vere illud transfert, quamvis non poſſit transferre titulo oneroſo. Chriſtus Dominus docet modum, quo debent ſpiritualia contrectari, ſed non irritat ſubſtantiam actus, cui modus adjicitur, ut notat Suar. cap. 18. Ad id quod additur falſum eſt, in primo textu adducto hujuſmodi permutationem irritari: illam Pontifex ſolum prohibet, & irritari mandat; unde non eſt irrita, ſed per ſententiam judicis irritanda. Secundus textus non videtur generaliter uſu receptus, ut notat Bonac.

V. Dico ſecundo, beneficia per ſimoniam collata, & obtenta jure tantum eccleſiaſtico ſunt irrita: Sicut etiam quælibet actio juriſdictionis, vel adminiſtrationis ordinata ad obtinendam beneficii proviſionem. Ita communiter ex cap. *Sicut tuus*, & cap. *Matthæus de Sim.* Unde ſequitur, beneficium ſic obtentum reſignandum eſſe, & fructus perceptos, aut propria culpa non perceptos reſtituendos eſſe aut ſucceſſori in beneficio, aut Eccleſiæ beneficii, aut Cameræ Apoſtolicæ; niſi compoſitio obtineatur a Pontifice. Ratio eſt, quia nemo poteſt retinere fructus rei non ſuæ; Res enim ſuo domino fructificat. Quod verum eſt, etiamſi crimen ſimoniæ ſit occultiſſimum; quamvis enim in tali caſu non teneatur beneficiarius ſe prodere, & infamare, beneficium reſignando, tenetur tamen quæſito prætextu, aut colore illud dimittere, vel diſpenſationem a Sacra Pœnitentiaria obtinere, aut ab ipſo Pontifice juxta Bullam Innoc. XII. ſi ſimonia fuerit ſcienter contracta, & non ſit occulta.

VI. Adde, id pariter verum eſſe, etiamſi ſimonia commiſſa ſolum ſit juris naturalis, aut ſolum juris eccleſiaſtici. Quare, ſi duo privata auctoritate beneficia permutent, uterque tenetur beneficium reſignare. Ratio eſt, quia textus loquitur generaliter de quavis ſimonia. Neque dicas, in pœnis mitiorem interpretationem faciendam eſſe: ergo debet hujuſmodi textus intelligi tantum de ſimonia juris naturalis; ſicut, quando reſervatur Sodomia, intelligitur de completa, & inter mares. Nam

Nam tunc mitior interpretatio in odioſis facienda, quando verſamur in dubio, aut lex non eſt generalis: in caſu autem lex eſt generalis, & nullum eſt dubium, an ſimonia juris eccleſiaſtici ſit rigoroſe ſimonia; ſicut dubium eſt apud Doctores, num Sodomia, quæ non ſit inter mares, aut non completa, ſit rigoroſe Sodomia.

VII. Adde denique, id verum eſſe, quamvis ſimonia facta ſit per tertiam perſonam, inſcio beneficiario (dummodo tamen id non factum ſit in odium beneficiarii, aut ipſo contradicente) ignorantia enim invincibilis quamvis poſſit excuſare a culpa, & pœna, non excuſat tamen ab actus invaliditate. Sic matrimonium eſt irritum, quamvis impedimentum v. g. conſanguinitatis ignoretur. Poteſt tamen hic gaudere regula triennalis poſſeſſionis, ita ut, elapſo bona fide triennio, turbari nequeat circa illud beneficium.

VIII. Dubium eſt, An etiam electio Pontificis invalida ſit, ſi fiat ſimoniace? Negant Suar. cap. 57. Filliuc., & Ognate, quia in cap. *Licet de Electi-on.* excipitur electio Pontificis, ne Eccleſia exponatur ſchiſmatum periculis. Affirmant tamen communius cum Bonac. qu. 7. punct. 2. Leſſ. num. 145., & aliis propter Bullam Julii II. id apertiſſime decernentis apud Roſign. cui frivolum videtur effugium Suarii, quod hujuſmodi Bulla non ſit uſu recepta. Quare juxta hanc ſententiam Pontifex ſimoniacus tenetur, etiam poſt quemlibet curſum temporis, quæſito colore, ne ſe, aut alios infamet, Pontificatum abdicare, cum Pontifex apoſtolicus non ſit, ſed apoſtaticus. Interim tamen omnes ejus actus validi ſunt, quia ex lege *Barbarius*, poſito errore communi cum titulo colorato, Eccleſia ſupplet juriſdictionem. Quod ſi ſimonia ſit publica, non ſolum tenetur ipſe Pontificatum deponere, ſed etiam omnes ejus actus invalidi ſunt, & tenentur Cardinales alium eligere, cum ita Julius II. decreverit in prædicta Bulla a nullo revocata.

IX. Dico tertio. Quamvis beneficia Eccleſiaſtica ſimoniace collata nulla ſint, valida tamen eſt proviſio ſimoniaca aliorum officiorum, quæ proprie beneficia Eccleſiaſtica non ſunt. Ratio eſt, quia in pœnis mitior interpretatio facienda eſt. Valida itaque eſt primo collatio ſimoniaca Penſionis, ut docent Suar., Reginald., Filliuc. contra Garziam. Secundo valida ſunt officia Auditoratus, vel Clericatus cameræ per ſimoniam obtenta, ſicut etiam officium Inquiſitoris, Vicarii temporalis, aut quodcumque aliud habens poteſtatem ſpiritualem, aut juriſdictionem ad tempus: Tertio, officia etiam ſpiritualia religionum, puta Abbatis, Guardiani, Provincialis, quia hæc omnia non ſunt in rigore beneficia Eccleſiaſtica, ut oſtendit Bonac. qu. 7. punct. 2.

X. Quæres, An qui reliquias, aut beneficium obtinuit, promiſſa pecunia, teneatur pretium promiſſum ſolvere? Videtur, quod teneatur; aliter utrumque habebit, & rem ſpiritualem, & pecuniam, quod reputatur iniquum; non ſecus ac ſi quis retineat rem, & pretium. Sed dicendum, nec teneri, nec licite poſſe pretium promiſſum ſolvere: talis enim ſolutio ſimoniaca eſſet peccaminoſa; nemo autem obligari poteſt ad peccatum. In tantum videtur ille obligatus, quia promiſit: ſed promiſſio, & quilibet contractus ſimoniacus jure naturæ nullus eſt: ergo nulla datur obligatio ſolvendi pretium promiſſum. Quod ſi quis ficte pecuniam promiſit, & rem ſpiritualem accepit, poteſt illam retinere, cum ex communi DD. conſenſu valida ſit collatio; ratione tamen fictæ promiſſionis tenetur ſolum compenſare damnum, quod alter forte patitur, non tamen reſtituere beneficium, aut rem aliam

ſpi-

ſpiritualem; niſi expreſſe ſub ea conditione translatum ſit dominium, quod detur pecunia; tunc enim non impleta conditione, non habetur voluntas transferendi dominium.

ARTICULUS II.

De Onere reſtituendi pretium ſimoniace acceptum.

I. Jure naturali pretium ſimoniacum reſtituendum eſt, quando res ſpiritualis, pro qua ſolutum eſt, nondum eſt tradita.

II. Eſto res ſpiritualis abſolute tradita non ſit reſtituenda, quando pretium non eſt ſolutum.

III. Pretium ſimoniacum reſtituendum eſt danti, non Eccleſiæ.

IV. Si res ſpiritualis ſit tradita, pretium ſimoniace acceptum non eſt obnoxium reſtitutioni, ubi res illa ſpiritualis emolumentum afferat, dummodo non ſit beneficium.

V. Contractus ſimoniacus ſolum eſt irritus relate ad obligandum de futuro.

VI. Nequit pretium retineri ob commodum ſpirituale, quo quis ſe privat in gratiam alterius.

VII. Multo magis, ſi dans rem ſpiritualem, puta beneficium, neque ſpirituali, neque temporali emolumento ſe privat.

VIII. Pecunia pro re ſpirituali datur conditionate; res vero ſpiritualis datur abſolute.

IX. Emens rem ſacram ſimoniace poteſt illam retinere, & pretium recuperare citra ullum inconveniens.

X. Pretium ſimoniace acceptum ratione beneficii ante ſententiam Judicis reſtituendum eſt.

XI. Pretium ob ſimoniam mentalem acceptum, ſi conjunctum ſit cum injuſtitia, reſtituendum eſt jure naturæ danti.

XII. Idemque dicas de Uſura mentali.

I. Explicandum prius, An qui pretium pro re ſpirituali accepit, & rem ſpiritualem non tradidit, teneatur pretium reſtituere, & cui? Deinde, An teneatur ad reſtitutionem, qui pretium accepit, & rem ſpiritualem tradidit? Demum, An quod reſtituendum eſt ex lege poſitiva Eccleſiæ, reſtituendum ſit ante ſententiam judicis?

Prima concluſio. Qui pretium accepit pro re ſpirituali, & illam non tradidit, tenetur jure naturali pretium reſtituere.

Probatur, tum quia datum ob cauſam retineri non poteſt cauſa non ſubſequuta; cenſetur enim datum ſub conditione: Tum etiam quia quodcunque accipitur ob turpem cauſam, v. g. ob adulterium, aut homicidium patrandum, antequam patretur delictum, reſtituendum eſt: ergo pretium ſimoniace acceptum reſtituendum eſt, antequam tradita ſit res ſpiritualis: Præſertim quia tale pretium reſtituendum eſt, etiam poſt traditam rem ſpiritualem, ut dicemus concluſione tertia, ubi e contra pretium acceptum v. g. ob homicidium, patrato homicidio, reſtitui non debet.

II. Oppones. Datum ob cauſam retineri non poteſt cauſa non ſubſequuta: & tamen, ſi quis accepit rem ſpiritualem, v. g. reliquias ob eam cauſam, ut donans fiat dominus pecuniæ ſibi ob illas ſolutæ, nihilominus adhuc retinere poteſt talem rem ſpiritualem, quamvis donans non fiat dominus pecuniæ, ſed teneatur pretium reſtituere, ut diximus articulo ſuperiore: ergo etiam e converſo poterit pretium ſimoniacum retineri, quamvis datum ſit ob ſimilem cauſam non ſubſequutam, videlicet quod tradatur res ſpiritualis.

Reſpondeo, dictum Axioma diſtinguendum; quoties datum ob cauſam datur conditionate, concedo, quoties datur abſolute, nego. Hinc qui accipit

cipit rem ſpiritualem datam ob cauſam, ut pretium pro illa recipiatur, poteſt illam retinere cauſa non ſubſequuta, quia datur abſolute; ut infra oſtendemus: Contra vero pretium datum ob cauſam accipiendi rem ſpiritualem retineri non poteſt, cauſa non ſubſequuta, quia datur ſub conditione ob eandem rationem: Sicut in qualibet emptione pretium reſtitui debet, ſi res vendita non obtineatur.

III. Secunda concluſio. Hujuſmodi pretium reſtituendum eſt ipſi danti. Ita communiter contra Azor., & alios apud Leſſ. putantes, reſtituendum Eccleſiæ.

Probatur, quia qui dedit pretium, poſito quod dederit ex pacto oneroſo, & ſub conditione, quod ſibi tradatur res ſpiritualis, non habuit intentionem transferendi dominium, conditione non adimpleta; ut dicitur in omnibus aliis contractibus oneroſis: ergo conditione non adimpleta, qui dedit pretium remanet illius dominus; atqui res reſtituenda eſt domino ſuo, quoties in pœnam delicti alteri per ſententiam judicis non eſt danda: ergo cum nullo jure oſtendatur, tale pretium eſſe dandum Eccleſiæ, debet reſtitui ipſi danti.

Neque dicas, lucrum turpiter acquiſitum non eſſe reſtituendum danti, ex leg. *Si ob turpem cauſam*. Nam id intelligendum, quando Judex in pœnam delicti decernit, ut detur pauperibus, vel Eccleſiæ: quare quoties id non decernit Judex, reſtituendum eſt domino ſuo.

IV. Tertia concluſio. Pretium ſimoniace acceptum pro re ſpirituali jam tradita, quæ importat incommodum aliquod temporale conferenti illam in gratiam alterius, v. g. pro renunciatione proprii beneficii, non eſt obnoxium reſtitutioni de jure naturali, & divino; quamvis de jure Eccleſiaſtico reſtitui debeat, & quidem ante ſententiam Judicis, ſi res hæc ſpiritualis ſit beneficium, ex cap. *Cum deteſtabile de ſimonia*.

Probatur, quia Titius v. g. renuncians tibi ſimoniace ſuum beneficium, accepto pretio, quamvis peccet contra religionem, non peccat tamen contra juſtitiam commutativam; ergo non tenetur jure naturæ ad reſtitutionem, ad quam datur ſolum obligatio ex læſione juſtitię commutativæ. Antecedens probatur. Privatio commodi temporalis, quam recipit renunciando tibi ſuum beneficium, eſt pretio æſtimabilis: ergo, ſi pro illa pretium proportionatum accipiat, non peccat contra juſtitiam commutativam; unde jure naturali pretium reſtitui non debet. Nec debet reſtitui ex jure Divino poſitivo; quia nullibi datur hujuſmodi præceptum Divinum. Et quamvis Chriſtus Dominus dixerit, *Gratis accepiſtis, gratis date*, præceptum hoc ſolum præſcribit modum conferendi ſpiritualia, non vero irritat actum aliter de ſpiritualibus diſponentem; nec imponit onus reſtitutionis, ſi acquiſitum lucrum correſpondeat juri ſecundum ſe pretio æſtimabili, quo aliquis privet ſe conferendo ſpirituale in gratiam alterius.

V. Oppones: Jure naturæ contractus ſimoniacus eſt irritus: ergo jure naturæ reſtituendum eſt, quicquid per contractum ſimoniacum accipitur.

Reſpondetur primo cum Bonac., conceſſo antecedente, negatur conſequentia; quia pretium non retinetur ratione contractus invalidi, ſed ratione rei materialis traditæ cum proprio incommodo, quod pretio compenſandum eſt. Secundo, diſtinguitur antecedens, jure naturæ eſt irritus contractus ſimoniacus, ſi obliget de futuro, v. g. ad tradendum ſpirituale pro temporali, vel e contra, conceditur; ſi ita ſit de præſenti, ut ſolum detur exequutio ipſius contractus, tradendo temporale pro ſpirituali, negatur antecedens,

dens,

dens, & conſequentia. Sic invalidus eſt contractus, quo meretrix accepto pretio obligat ſe ad turpitudinem: ea tamen ſequuta licite pretium retinetur. Quare ſicut invalide quis ſe obligat ad dandos Ordines ſacros pro pecunia, valide tamen confert Ordines; ita invalide quis ſe obligat ad dandum pretium pro beneficio, quod tu illi reſignes, valide tamen tradit pretium, & ſine onere reſtitutionis de jure naturæ; Quamvis de jure canonico reſtitutio facienda ſit in tribus dumtaxat caſibus, videlicet in materia beneficii, in collatione Ordinum, aliorumque ſacramentorum, & in ingreſſu in religionem, prout infra dicemus num. X.

VI. Rogabis, an ſicut qui renunciat beneficium ſuum in gratiam alterius poteſt de jure naturæ pretium retinere, eo quod privet ſe commodo temporali pretio æſtimabili, ita poſſit pariter de jure naturæ, qui vendit reliquias, coronam benedictam, aut aliam rem ſacram, retinere pretium, eo quod privat ſe commodo ſpirituali in gratiam alterius?

Affirmativa ſententia probabilis videtur Leſſio num. 158., quia privare ſe rebus ſpiritualibus eſt magnum incommodum ſubire, quod nemo tenetur ſubire gratis. Unde infert, quod ſi tibi hujuſmodi res ſpirituales ſubripiantur, poſſis exigere compenſationem in pecunia taxanda juxta prudentis judicium pro damno accepto; ita ut hoc ne jure quidem canonico prohibeatur, ſicut prohibetur in materia beneficiorum.

Sed communiter id negatur cum Suar. lib. 4. de Relig. cap. 59., & Bonac. qu. 7. punct. 3. quia commoditas ſpiritualis, qua hic ſe privat, non eſt vendibilis, nec pretio æſtimabilis; unde non ſolum contra religionem, ſed etiam contra juſtitiam peccaret, qui venderet alteri actiones ſuas ſatisfactorias ob commodum ſpirituale, quo ſe privat in gratiam alterius; ſi enim nihil dandum eſt pro mutilatione membri, pro cicatrice, pro vita erepta, &c. ut communius docent contra Leſſ. cap. 11. num. 97., quia hæc ſunt ultra omne pretium; a fortiori idem dicendum in caſu noſtro.

VII. Quarta concluſio. Pretium ſimoniace acceptum pro re ſpirituali jam tradita, quæ nullum ferat incommodum conferenti, puta ſi detur pretium Epiſcopo pro collatione beneficii, de jure naturæ reſtituendum eſt. Ita Suar. cap. 59. num. 36., Bonac. qu 7. punct. 3. Leſſ. contra Victoriam, Nav., Cajet., & Canoniſtas communiter apud eundem Bonac. putantes, jure tantum Eccleſiaſtico faciendam eſſe reſtitutionem in tribus illis caſibus Beneficii, Ingreſſus in religionem, & Ordinum, aut adminiſtrationis aliorum Sacramentorum.

Probatur, quia Epiſcopus v. g. conferens ſimoniace beneficium nullo ſe commodo temporali privat in gratiam beneficiarii, cum beneficium non poſſit retinere ſibi, ſed debeat ex proprio munere alteri conferre: ergo etiam contra juſtitiam peccat accipiendo pretium; atque adeo jure naturæ ad reſtitutionem illius tenetur, etiamſi rem ſacram tradiderit. Neque enim retinere poteſt pretium ob commodum temporale, quod tibi confert conferendo beneficium, ut conſtat ex propoſitione 22. damnata ab Alex. VII. Ad eum modum quo obligatus v. g. diſpenſare centum in dotem alicui puellæ ad ſuum arbitrium determinandæ, contra juſtitiam peccaret, ſi acciperet decem a Berta, ut illam potius, quam aliam eligeret, ut communiter Doctores docent, quamvis conferret Bertæ commodum temporale, quod non tenetur illi determinate conferre. Et ratio eſt, quia ſic non diſpenſaret puellæ centum, ſed nonaginta contra voluntatem teſtatoris. Ita prorſus in caſu noſtro.

VIII.

Digitized by Google

VIII. Oppones. Nemo tenetur reſtituere rem ſuam: ſed Epiſcopus poſt collatum ſimoniace beneficium factus eſt Dominus pretii accepti: ergo non tenetur jure naturæ illud reſtituere. Minor probatur, quia tradens pecuniam habet voluntatem abſolutam abdicandi a ſe dominium, & transferendi in Epiſcopum conferentem beneficium. Neque dici poteſt, quod habeat voluntatem conditionatam (videlicet, ſi debeat ex juſtitia) unde non purificata hac conditione, non transfertur in Epiſcopum dominium pecuniæ. Nam, ut ſupra diximus, valide transfertur dominium rei ſpiritualis, quæ ſimoniace vendatur, quamvis reſtitui debeat pretium, quia res ſpiritualis datur abſolute, & non conditionate (videlicet, ſi pro re ſpirituali pretium accipi poteſt) ergo etiam valida eſt collatio ſimoniaca pretii, quia pariter pretium datur abſolute, non conditionate, videlicet, ſi ex juſtitia debeatur.

Reſpondetur negando minorem: Ad probationem negatur aſſumptum; tradens enim pecuniam non vult illam abſolute donare, ſed ſolvere, quatenus Epiſcopus poteſt juſte illam exigere; ſicut mutuatarius ſolvens uſuras non intendit dare illas liberaliter, ſed ſolum quatenus ex juſtitia debentur; cum ergo in neutro caſu debeatur quicquam ex juſtitia, ideo in neutro caſu transfertur dominium. Neque obſtat paritas adducta; conſtat enim rem ſacram ſimoniace collatam conferri abſolute; Nam qui confert v. g. Ordines ſacros ſimoniace, vel qui vendit reliquias, non habet intentionem conditionatam, cum communiter ita contingat; quamvis ſolvens pretium intentionem habeat conditionatam non transferendi dominium, ſi non detur res ſpiritualis. Ita prorſus evenit in mutuo, in quo mutuans habet voluntatem abſolutam transferendi dominium pecuniæ mutuatæ, non vero conditionatam (videlicet, ſi poteſt juſte uſuras exigere) Contra vero mutuatarius habet voluntatem conditionatam transferendi dominium uſurarum, videlicet, ſi ex juſtitia debentur.

IX. Oppones ulterius. Res ſpiritualis ſimoniace accepta reſtitui non debet: ergo nec pretium ſimoniacum. Probatur conſequentia, quia contra juſtitiam eſt, & rectæ rationi adverſatur, ut pretium reſtitui debeat, non vero res ſacra; alioquin emens rem ſacram commodum reportaret ex delicto; nam & rem ſacram retineret, & pretium recuperaret.

Reſpondeo, nego conſequentiam; nec id adverſatur rectæ rationi: nam in acceptatione pretii ſimoniaci facta eſt injuria tradenti pretium, quod ab ipſo exigi non poterat pro re ſpirituali; Contra vero in acceptatione ſimoniaca rei ſpiritualis non eſt facta injuria tradenti illam, quia gratis omnino conferri debebat, quamvis injuria facta ſit rei ſacræ. Neque eſt inconveniens, quod emens rem ſacram & illam retineat, & pretium recuperet; quia pretium eſt illi debitum ex juſtitia, & rem ſacram habere debet gratis ex voluntate ſupremi domini; unde non reportaretur commodum ex delicto, ſed ſolum ex voluntate Dei volentis ſine pretio res ſpirituales conferri; quamvis per ſententiam judicis a ſimoniaco ſint auferendæ.

Ex dictis ſequitur primo, eum, qui ex juſtitia tenetur præſtare functionem aliquam ſpiritualem (ut Parochus tenetur adminiſtrare Sacramenta, & Epiſcopus concedere diſpenſationes, conſecrationes, &c.) peccare etiam contra juſtitiam, ſi pretium pro iis accipiat; non ſecus ac miles, qui ex juſtitia tenetur militare, peccaret contra juſtitiam, ſi nollet militare, niſi accepto novo ſtipendio. Contra vero qui non tenetur ex juſtitia v. g. audi-

re

re confeſſiones, ſi quid ſimoniace accipiat ultra ſuſtentationem jure naturæ debitam ratione laboris intrinſeci, ad reſtitutionem non tenetur jure naturæ; Sicut non tenetur jure naturæ pretium acceptum reſtituere, qui ſuum beneficium in alium transfert privando ſe in gratiam illius commodo temporali; aut qui carius vendit fundum, cui annexum eſt jus patronatus ob commodum temporale, quo ſe privat in gratiam alterius.

Sequitur ſecundo, Prælatum vendentem beneficia, & officia Eccleſiaſtica ad reſtitutionem pretii accepti jure naturæ obligari; ſicut etiam qui pecuniam accipit, tanquam pretium v. g. reliquiarum, aut coronæ benedictæ excedens valorem illius materiæ; At monaſterium ad reſtitutionem jure naturæ non tenetur, ſi pretio aliquem ad religionem admittat, modo non plus accipiat, quam ferat onus alimentorum.

X. Rogabis, An reſtitutio pretii ſimoniace accepti facienda ſit ante ſententiam judicis in tribus illis caſibus, videlicet in ingreſſu religionis, in proviſione beneficiorum, & in collatione Ordinum, in quibus jure Eccleſiaſtico obligamur ad reſtitutionem?

Reſpondent communiter contra Ugolin. apud Bonac., ſolum faciendam eſſe reſtitutionem ante ſententiam judicis, ſi pretium ſimoniace acceptum ſit pro collatione beneficii, aut alia ſimili actione ad proviſionem beneficii ordinata, puta pro electione, confirmatione, præſentatione, &c., quod conſtat ex cap. *De hoc de ſim.*, ubi dicitur tale pretium ſine gravi ſalutis periculo retineri non poſſe. Ratio eſt, quia ex dictis in ultima concluſione jure etiam naturæ talis reſtitutio facienda eſt; quamvis, ut conſtat ex eodem cap. juxta ſententiam Bonac. contra Sot., & Leſſ., non ſit facienda ipſi danti, ſed Eccleſiæ, adverſus quam commiſſa fuit ſimonia, niſi obtineatur compoſitio a ſacra Pœnitentiaria, ſi delictum ſit occultum, aut a Dataria, ſi publicum. In aliis vero duobus caſibus, videlicet in ingreſſu religionis, & collatione Ordinum, & Sacramentorum, reſtitutio pretii ſimoniaci non eſt facienda ante ſententiam judicis, quia talis reſtitutio ex dictis in tertia concluſione non eſt facienda jure naturæ, quamvis pretium excedat congruam ſuſtentationem; nam ea conferens privat ſe commodo temporali in gratiam alterius, ad quod non tenetur ex juſtitia; neque in jure Eccleſiaſtico aſſignari poteſt textus obligans ad hanc reſtitutionem ante ſententiam judicis.

XI. Denique dubitatur, num facienda ſit reſtitutio pretii accepti per ſimoniam mentalem ſupra explicatam, videlicet non quæ ſit ſolum mente concepta abſque ullo opere externo, ſed quæ trahit opus externum ex animo ſimoniaco, abſque ullo tamen pacto: v. g. ſi quis ſtipendium miſſæ accipiat putans ſibi deberi in pretium, abſque ullo tamen pacto ne implicito quidem.

Affirmant Sot., & Azor., eo quod eadem ſit malitia ſimoniæ realis, & mentalis; atque adeo, ſicut reſtitutio hæc facienda eſſet, ſi ſimonia fuiſſet realis, ita facienda eſt, ſi ſit mentalis. Negant vero Valent., Nav., Cajet. verbo *Simonia*. Sed melius diſtinguunt Leſſ., Reginald. lib. 20. num. 430., & Suar. cap. 59. num. 43. apud. Bonac., dicendo, reſtitutionem faciendam eſſe jure naturæ, quoties ſimonia mentalis conjuncta eſt cum injuſtitia, & damno alterius; ſecus vero ſi cum injuſtitia non conjungatur. Quare, ſi quis accipiat pecuniam pro Miſſa, pro ingreſſu in religionem, &c. putans, illam ſibi dari in pretium, ita ut non conſtet dari titulo ſuſtentationis, vel alio juſto titulo, tenetur ad reſtitutionem; quia omnis actio injuſta obligat ad reſtitutio-

tio-

tionem. Contra vero, ſi quis emat juſto pretio aliquid, quod Eccleſia intuitu religionis vendi interdixit, v. g. Chriſma, ad reſtitutionem non tenetur, neque jure naturæ, quia juſto pretio vendidit; neque jure Eccleſiaſtico; nam in cap. ultim. *de Sim.* expreſſe habetur, Acquiſita per ſimoniam mentalem non eſſe obnoxia reſtitutioni.

XII. Dices. In cap. *Conſuluit de Uſur.* definitum eſt, uſuram mentalem obligare in conſcientia ad reſtitutionem: v. g. ſi quis pretium accipiat, putans illud ſibi dari pro mutuo: ergo etiam ſimonia mentalis.

Reſpondeo cum Bonac. contra Roſignol., idem dicendum de Uſura mentali, ac de ſimonia mentali, videlicet tunc uſuram mentalem obligare ad reſtitutionem, quoties conjuncta eſt cum actione injuſta, & damnificativa, ut ſi conſtaret, pecuniam non dari alio juſto titulo damni emergentis, vel lucri ceſſantis, ſed ſolum titulo mutui; Sicut, ſi conſtaret. ſtipendium miſſæ dari ſolum in pretium, non titulo ſuſtentationis. Quod ſi aliud conſtet, quamvis peccet tam qui animo uſurario recipit pecuniam titulo mutui, quam qui animo ſimoniaco recipit pecuniam in pretium miſſæ, non tenetur tamen ad reſtitutionem. Et ſane qui bona fide contractum uſurarium celebravit, putans eſſe licitum, probabiliter, ut docent Sà, & Tannerus apud Dian. p. 1. tr. 8. reſ. 47. & par. 2. tract. 5. reſ. 92., non tenetur ad reſtitutionem, ſi poſſet lucrum illud retinere ratione alterius contractus liciti, quem inire potuiſſet; & uterque contrahentium cenſeatur implicite in id conſentire (quamvis Leſſ. diſp. 20. n. 102. velit, quod expreſſe in id conſentiant) Si tamen mala fide illum celebravit, nullatenus eximitur ab onere reſtitutionis, ut communiſſime docent contra Verricelli apud Tambur. cap. 8. §. 3. Idemque dicendum videtur de contractu ſimoniaco.

ARTICULUS III.

De aliis pœnis Simoniacorum.

I. Præter invaliditatem collationis beneficii datur inhabilitas ad alia obtinenda. Et num Epiſcopus in hoc diſpenſare poſſit?

II. Ad incurrendam hanc pœnam num requiratur ſententia declarativa criminis?

III. Cur inhabilitas ad idem beneficium obtinendum incurratur ipſo facto, non tamen inhabilitas ad alia obtinenda?

IV. Mediatores hac in re excommunicantur, effectu tamen ſequuto.

V. Ob collationem ordinum ſimoniacam incurruntur etiam variæ ſuſpenſiones præter excommunicationem; ſed nomine ordinum non venit prima Tonſura.

VI. Pariter ob ingreſſum in religionem ſimoniacum incurritur excommunicatio, & nomine talis ingreſſus ſolum venit admiſſio ad profeſſionem.

VII. Alia pœna incurruntur ob ſimoniam confidentialem, quamvis non ſit ex utraque parte completa.

VIII. Tunc ſpes in reſignante fert ſimoniam confidentiæ, quando conjungitur cum animo obligandi reſignatarium ad penſionem, aut iterum reſignandum illud beneficium ſibi, vel alteri; quod ſi advertat reſignatarius, erit pariter ipſe ſimoniacus.

IX. Diſpar eſt ratio inter mutuatarium advertentem ad animum uſurarium mutuantis, & reſignatarium advertentem ad animum ſimoniacum reſignantis beneficium.

I. PRæter nullitatem actus ſimoniaci, & onus reſtitutionis, dantur aliæ pœnæ in jure canonico adverſus

verſus ſimoniacos, Et primo, ſi in beneficio aliquo commiſſa ſit ſimonia, quamvis ignorante beneficiario, non ſolum invalida eſt, ut diximus; beneficii collatio, ſed etiam beneficiarius ſit inhabilis ad illud iterum obtinendum: In qua inhabilitate ſolus Pontifex diſpenſare poteſt; ſi beneficium ſit curatum; ſi vero ſimplex, etiam Epiſcopus, ex cap. *Quicumque* 1. q. 3. Imo jure novo Pii V. ut notat Regin. lib. 30. num. 176., idem beneficiarius redditur inhabilis ad alia etiam beneficia obtinenda; Quamvis, ſi crimen ſit occultum, poſſit etiam probabiliter ſuper hoc ab Epiſcopo diſpenſari, ex Leſſ. num. 140. propter conceſſionem Trid. in cap. *Liceat*.

II. Dubitatur tamen, an inhabilitas iſta ad alia beneficia obtinenda ante ſententiam judicis incurratur ſtatim completa ſimonia reali?

Affirmat Bonac., quia in ipſo motu proprio Pii V. dicitur ipſo jure incurri; ſed probabilius negant Nav., & Suar. cap. 58. num. 11., quia ut communius docent in de legibus, hęc verba, Ipſo jure, ipſo facto, &c. ſolum ſignificant non eſſe expectandam ſententiam judicis præceptivam pœnæ, cum pœna ab ipſa lege imponatur; non vero ſignificant non eſſe expectandam ſententiam judicis declarativam criminis, & pœnæ. Quod ſi aliquando dicatur in lege pœna incurri ipſo facto abſque alia declaratione, ſenſus eſt, non eſſe expectandam ſententiam judicis declarativam pœnæ, non vero declarativam criminis. Solum cenſuræ latæ ſententiæ, & irregularitates, ut notat Sanch. lib. 6. cap. 11., incurruntur in foro conſcientiæ abſque ulla judicis ſententia, etiam declarativa criminis; quia ſic uſus obtinuit, & ratio poſtulat: Aliter ſæpe pœna cenſurarum medicinalis declinaretur. Addit Suar., in caſu noſtro requiri ſententiam declarativam criminis, quia non fuit cum eo ſummo rigore recepta ea Bulla; ut pœnæ in ea contentæ ante omnem judicis ſententiam incurrantur.

III. Dices cum Bonac. Inhabilitas ad obtinendum idem beneficium, in quo patrata fuit ſimonia, incurritur ſtatim ante quamcumque judicis ſententiam, ut Nav., & Suar. etiam concedunt: ergo etiam inhabilitas ad alia beneficia obtinenda. Ratio utriuſque videtur eſſe, quia pœna ipſo jure impoſita, quæ ad ſui exequutionem non requirit actionem hominis, ipſo facto incurritur ante judicis ſententiam, ut dicitur de irregularitate, & cenſuris.

Reſpondeo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas alia aſſignari non poteſt, niſi quia in primo caſu uſus obtinuit, quod ſtatim ea pœna incurratur, ut diximus de cenſuris, & irregularitate, non vero in ſecundo.

IV. Præterea, non ſolum dantes, & accipientes aliquid ſimoniace ratione beneficii, ſed etiam mediatores ipſo facto excommunicantur excommunicatione Papæ reſervata; ut conſtat ex Extravag. *Cum deteſtabile de Sim.*, & motu Pii V. Mediatores tamen, ut notat Bonac. excommunicationem hanc non incurrunt, donec effectus ſequatur, quia actio iſta videtur acceſſorie prohibita: Sicut non incurritur excommunicatio, ſi obſcæna epiſtola ſcribatur moniali, donec ea in manus monialis perveniat.

In collatione autem ordinum, ſi quid ſimoniace accipiatur, non ſolum excommunicantur ordinans, ordinatus, & mediator, ſed etiam ordinans, & ordinatus certas ſuſpenſiones incurrunt.

V. Dubium tamen eſt, an nomine ordinum veniat etiam prima Tonſura? Affirmat Suar. cap. 56. cum Laym., & aliis communius, quia per primam Tonſuram dicitur quis ordinari, ſive conſtitui in ordine Clericorum; ſed

pro-

probabilius negat Leſſ. cap. 35. dub. 23., eo quod verba pœnalia non ſint extendenda; prima autem tonſura non eſt ordo, ſed janua, & veluti novitiatus relate ad ordines; unde per primam tonſuram non dicitur quis conſtitui in ordine Clericorum, quia ordinatur; ſed ſolum quia ponitur in ſtatu clericali, & in via ad ordines.

VI. Pariter, ſi contingat ſimonia in ingreſſu ad religionem, præter ſimilem excommunicationem, aliæ etiam pœnæ apud Leſſ. videndæ incurruntur, tam ab admittentibus, quam ab admiſſo, ſi quid ſimoniace dederit, ut recipiatur; non vero, ſi quid a Monaſterio acceperit, ut illud ingrediatur. Dubium tamen eſt, an hæ pœnæ incurrantur, per hoc quod quis in Novitiatum recipiatur, antequam profeſſionem emittat? Verba enim textus procedunt de receptione, & Novitius vere dicitur in religionem recipi. Communius tamen cum Laym., Suar., Pal., docent, ante profeſſionem pœnas iſtas non incurri, quia pretium non ordinatur ad ingreſſum in religionem, ſed ad profeſſionem. Unde ſequitur, recepto pretio in ingreſſu, & ante profeſſionem reſtituto, pœnas non incurri.

VII. Denique contra committentes ſimoniam confidentialem, de qua diximus qu. *6.* art. 2. §. 3., ſunt aliæ etiam pœnæ ſtatutæ præter illas communes contra quamlibet ſimoniam beneficialem. Nam non ſolum irrita eſt beneficii reſignatio, & collatio confidentialis, ſed etiam præter inhabilitatem ad illud beneficium iterum obtinendum, incurritur privatio omnium beneficiorum, & penſionum, & inhabilitas ad alia; quamvis poſt ſententiam Judicis declarativam criminis. Incurritur etiam excommunicatio Papæ reſervata, ſi hujuſmodi ſimoniacus ſit Epiſcopo inferior; Epiſcopus vero incurrit interdictum ab ingreſſu eccleſiæ. Et omnes iſtæ pœnæ incurruntur, etiamſi ſimonia realis non ſit ex utraque parte completa, quod non contingit in pœnis contra alios ſimoniacos.

Ubi recolo ſimoniam confidentialem iſtam tunc haberi, quando quis beneficium aut confert, aut reſignat alteri, aut ad illud præſentat, & eligit, &c., cum pacto tacito, vel expreſſo, ut illud beneficium aut ſibi, aut alteri deinde reſignet, aut penſionem ex eo, vel partem fructuum ſolvat.

VIII. Difficultas tamen eſt, An ſi nullum interveniat pactum, ſed ſolum in reſignantis mente habeatur intentio, vel ſpes, quod reſignatarius beneficium illud ſit iterum reſignaturus vel reſignanti, vel amico, inducatur ſimonia confidentiæ, & ejus pœnæ incurrantur?

Negat Roſign. dicens, talem ſpem nec jure naturali, nec eccleſiaſtico prohiberi; ſicut non committitur uſura, ſi habeatur ſpes remunerationis ſine ullo pacto. Bonac. tamen verius docet qu. 7. §. 1., quod, licet nullum interveniat pactum, & quamvis ſpes iſta nullum ſit peccatum, adhuc ſimonia confidentialis committatur, & ejus pœnæ incurrantur, ſi reſignans ita habeat ſpem illam, ut velit implicite ad id obligare reſignatarium, qui talem animum reſignantis advertens beneficium recipiat abſque animo ſe mutuo obligandi. Ratio eſt, quia per hoc, quod beneficium recipiat advertens ad illum animum ſimoniacum reſignantis, cenſetur in illum conſentire, & quamvis revera non conſentiat, ſed ſolum ficte ſimoniam committat, adhuc peccat fingendo hanc ſimoniam, & pœnas ſimoniæ confidentialis incurrit; quia in textu bullæ hæc verba habentur, ***Etiamſi ſola dimittentis intentione beneficium receperit.***

IX. Dices. Non peccat, qui mutuum accipit ab uſurario advertens, quod

quod uſurarius ſpem habeat lucri, tanquam debiti ex juſtitia, & quod habeat animum ad id obligandi mutuatarium; ergo pariter neque peccat, & conſequenter pœnas ſimoniæ confidentialis non incurrit, qui recipit beneficium a reſiguante advertens, quod ſpem habeat, ut ſibi, vel amico ex obligatione reſignetur.

. Reſpondeo primo, per inſtantiam non peccat mutuatarius, ſi videns animum uſurarium mutuantis obliget ſe ad ſolvendas uſuras: ergo neque peccat recipiens beneficium, ſi videns animum ſimoniacum reſignantis obliget ſe ad illud reſignandum; quod nemo dixerit. Secundo, conceſſo antecedente, nego conſequentiam. Diſparitas eſt, quia mutuatarius non petit peccatum uſurarii, dum petit mutuum; & quamvis promittendo, & ſolvendo uſuras cooperetur materialiter peccato illius, excuſatur tamen propter indigentiam, quam patitur (ſi enim abſque ulla indigentia, & neceſſitate concurreret ad peccatum uſurarii, petendo mutuum, procul dubio peccaret) In caſu autem noſtro nulla datur ſimilis neceſſitas, quæ excuſet. Præterea, qui ſolvit uſuras, non cenſetur conſentire in animum uſurarium, ſed involuntarie, & coacte eam obligationem ſubire, eo quod non poſſit aliter ſubvenire propriæ indigentiæ: Contra vero, qui recipit beneficium a reſignante illud animo ſimoniaco, cenſetur ſponte velle ſe obligare. Demum qui obligat ſe ad ſolvendas uſuras non peccat, quia obligat ſe ad ſolvendam pecuniam, quæ ſine peccato ſolvi poteſt, quamvis non poſſit illa ſine peccato exigi a mutuante, tanquam debita ex juſtitia. Contra tamen, qui obligat ſe, aut cenſetur ſe obligare ad ſolvendam, v. g. penſionem juxta mentem reſignantis ſibi beneficium, procul dubio conſentit, aut cenſetur conſentire in obligationem ab eccleſia graviter prohibitam.

Quæres hic primo, an qui Simoniace beneficium obtinuit, teneatur illud cum gravi incommodo reſignare ratione invalidæ collationis, puta ſi Simonia ſit occulta, & citra gravem infamiam illud reſignari non poſſit?

Ad quod dicendum, facile timeri gravem infamiam incurrendam eſſe ex beneficii dimiſſione, & beneficiarium ex paſſione ſæpe hallucinari, cum non deſint prætextus, quibus poſſit citra infamiam illud dimitti. Nihilominus, ſi vere tale periculum ſubſit, poterit illud retinere, quouſque perſeverat hujuſmodi periculum, ut communiter docent apud Dian. part. 11. tract. 5. reſol. 56. quia Doctores communiter cum Sanch. lib. 1. cap. 18. num. 16. docent, leges humanas univerſim cum gravi incommodo non obligare. Notandum tamen, quod fructus beneficii interim retineri non poſſunt, ſed debent aut eccleſiæ, aut pauperibus reſtitui; cum enim talis beneficii collatio ratione Simoniæ fuerit nulla, ejus fructus non pertinent ad beneficiarium; unde illos ſibi retinere non poteſt. Et eodem modo diſcurrendum in caſu, quo excommunicatus occultus ſubiret notam gravis infamiæ, ſi beneficium non acceptaret; poſſet enim hic, & nunc illud acceptare, & deinde petere diſpenſationem; quæ facile poteſt obtineri ab eo, qui obtenta abſolutione ab excommunicatione ſubjicit ſe mandatis Eccleſiæ; cum ſimoniaco tamen, quantumcunq; reſipiſcat, nunquam ſolet Pontifex diſpenſare, ut beneficium retineat, etiamſi opponat millies, quod non poſſit illud citra gravis famæ jacturam reſignare; ſemper enim Sacra Pœnitentiaria reſpondere ſolet, quod intra ſemeſtre anſam arripiat dimittendi illud ſine gravi infamia: Aliter, ſi facile cum Simoniacis iſtis diſpenſaretur, innumeræ perpetrarentur Simoniæ ſub ſpe, quod beneficii collatio

latio a ſacra Pœnitentiaria eſſet revalidanda.

Quæres ulterius, quiſnam poſſit in pœnis Simoniæ diſpenſare?

Reſpondeo, univerſim pro diſpenſatione in his pœnis ad Pontificem recurrendum, exceptis nonnullis caſibus. Primo enim ab excommunicatione ob Simoniam contracta poteſt etiam abſolvere, qui privilegium habet abſolvendi a Papæ reſervatis. Secundo, ſi delictum ſit occultum, & nondum deductum ad forum contentioſum, poſſunt ab eadem excommunicatione (necnon a ſuſpenſione propter Simoniam contracta) Epiſcopi abſolvere juxta facultatem iis a Tridentino traditam ſeſſ. 24. cap. 6. de Reform. Tertio inhabilitatem ad alia beneficia acquirenda probabiliter putant Baunius, Tancred. & alii apud Dian. part. 11. tract. 5. reſol. 281. poſſe tolli ab Epiſcopo veluti quandam occultam irregularitatem. Quarto, quando beneficium eſt ſimplex, & Simonia fuit ignorata a beneficiario, qui bona fide proceſſit, poterit Epiſcopus poſt factam liberam ejus reſignationem diſpenſare cum illo, eidemque ſtatim iterum illud conferre, ut habet idem Croix ex Pal., & Pirh. lib. 5. tract. 3. num. 171. Immo Baunius apud Dian. loc. cit. reſol. 56. putat, quod univerſim, ſi Simonia fuerit beneficiario ignota, & bona fide hic proceſſerit, tunc beneficii collatio fuerit in foro conſcientiæ valida, fructuſque percepti retineri poſſint; Siquidem Pontifices, qui decernunt invalidam eſſe collationem beneficii Simoniacam, videntur loqui de iis, qui conſcii ſunt Simonię; cum enim propter Simoniam in beneficio imponatur pœna excommunicationis, & talis pœna ſupponere debeat culpam, ideo ſolum videntur loqui de beneficiariis conſciis Simoniæ, dum decernunt collationem beneficii Simoniacam eſſe invalidam. Sed non eſt recedendum a communi ſententia, quod qualibet Simoniaca beneficii collatio ſit invalida; aliter Pontifices non facile occurrerent tali delicto; eo quod paſſim a conſanguineis beneficiarii Simonia patraretur, ipſo inſcio, ne cogatur deinde beneficium reſignare, & fructus ante ſententiam judicis reſtituere, quando ad notitiam Simoniæ per alios in ſui favorem commiſſæ deveniret.

Ubi notandum, quod obtenta diſpenſatione a beneficiario illo, probabiliter ex Pal., & Croix, non ſit opus nova beneficii collatione, ut prior collatio validetur (dummodo delictum ſit occultum, & collatio non fuerit contra jus alterius ſimul electi) ſiquidem prior voluntas collatoris cenſetur moraliter perſeverare, adeo ut impedimento ſublato valorem ſuum obtineat. Pariterque notandum, quod, ſi Pontifex in bulla confirmante aliquam electionem ad beneficium dicat ſupplere omnes defectus in eo commiſſos, non cenſetur ſanare vitium Simoniæ, eo quod opus ſit ſpeciali mentione de tali delicto, quod ab eccleſia paſſim appellatur immane, deteſtabile, & horribile ſcelus. De quo ſatis ſuperque jam diximus. Sit itaque hujus Opuſculi

(Sed oh ubi Æternitatis!)

F I N I S.

Ad majorem Dei gloriam, ac Deiparæ ſine labe Conceptæ.

INDEX
RERUM NOTABILIUM.

Primus numerus Quæſtionem denotat: Alter Articulum: Tertius Numerum marginalem.

A

Abbatiſſa, & Prioriſſa non poteſt eligi, niſi quadrageſimum ætatis annum compleverint, & octavum poſt profeſſionem. 1. 4. 1.
Abſolvendi a Cenſuris facultas cenſetur conceſſa per hoc, quod illa non reſerventur; ſecus vero facultas diſpenſandi univerſim in aliqua lege. 1. 3. 9.
Abſolvendi facultas a caſibus Papæ reſervatis num extendatur ad caſus reſervatos Epiſcopo, niſi aliud exprimatur? 2. 6. 14.
Abſolutio collata indigno, aut non collata digno ob pecuniam, num ſit materia Simoniæ? 7. 1. 2.
Ætas pro ſingulis Beneficiis quænam ſit? 1. 4. 1. *Ætatis requiſitæ defectus reddit irritam Beneficii collationem; ſicut etiam Electionem, ac Præſentationem ad Beneficium.* 1. 4. 3. *Num detur in illa parvitas materiæ?* ibid.
Arbitrium vendendo in collatione Beneficii, venditur ipſum Beneficium ſimoniace ſimul, & injuſte. 8. 1. 4.

B

Beneficium quid ſit, & quotuplex? 1. 1. 1. *Unde Inſtitutio, & Origo Beneficiorum?* 1. 1. 6.
Beneficium ſimplex num poſſit conferri digno, omiſſo digniori? 7. 2. 5. *Num obliget ad Reſidentiam?* 3. 5. 2.
Beneficium num ſit jure divino invendibile? 8. 1. 1.
Beneficiarii bona Patrimonialia, quaſi Patrimonialia, & mere Eccleſiaſtica quænam ſint? 1. 1. 1.
Beneficiarii num ſint domini fructuum Beneficii ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum? 2. 3. 1. *Num etiam ſuperfluorum?* 2. 3. 1.
Beneficiarii, ſi non expendant in uſus pios Beneficii fructus, non peccant contra juſtitiam, ſed contra virtutem miſericordiæ, aut religionis. 2. 4. 8. *Ac ſimiliter recipientes hujuſmodi bona, ut proinde ad reſtitutionem non teneantur.* ibid. *Quomodo ſtrictius Beneficiarii, quam Laici ad eleemoſynas erogandas obligentur?* 1. 4. 9. & 2. 4. 12. *Num ſit mortale, ſi Beneficiarius quartam, vel tertiam partem ſuperfluorum in uſus profanos expendat?* ibid.
Beneficiarii jure naturali tenentur expendere bona Eccleſiaſtica in uſus virtuoſos, & jure humano in uſus pios. 2. 5. 2. *Quid de Penſionariis?* 2. 5. 3.
Beneficiariis non licet fructus ſuperfluos applicare ad ſtatum altiorem acquirendum. 2. 4. 8. *An iis liceat aliquid reſervare ad conſervandam dignitatem altiorem proxime futuram?* 1. 2. 10.
Beneficiarii Regulares. V. Regulares.
Bigamus. V. Irregularis ratione Bigamiæ.

Cap-

C

Cappellania non collativa vendi poſſunt citra Simoniam, ſed non citra iniuſtitiam. 8. 4. 4. *Interceſſor accipiens pretium non eſt Simoniacus*. ibid.

Clericatus eſſentialiter requiritur ad Beneficium. 1. 4. 4. *Conjugatus Clericus poteſt minores ordines exercere, niſi ſit Bigamus*. 1. 3. 7.

Coadjutoria Beneficiariorum num vendi poſſint? 8. 4. 5.

Compenſari pecunia non poteſt res ſacra. 6. 3. 6.

Commenda militares venduntur injuſte; ſed Clericales etiam ſimoniace. 8. 4. 1.

Confirmatio a ſuperiore Prælato quandonam debeat fieri poſt electionem? 4. 3. 3.

Confidentialis Simonia in re Beneficiaria quandonam habeatur? & quas pœnas trahat. 10. 2. 10. & 10. 3. 7.

Congrua ſuſtentatio Beneficiariorum quid ferat? 1. 3. 1. *An comprehendat ſuſtentationem pauperum conſanguineorum?* 3. 2. 2. *Num ſpurii ſuſtentationem, aut ſpuriæ dotem, quamvis Beneficiarius habeat patrimonialia?* 1. 3. 3. *Num ſolutionem debiti ob actiones peccaminoſas contracti?* 1. 2. 4. *Quid de congrua ſuſtentatione perſonarum illuſtrium? dignitatine dumtaxat, an etiam nobilitati perſonæ ea debet eſſe congrua?* 2. 3. 5. *Et quid ſi perſona ſit valde docta?* 1. 2. 6. *Num ad congruam Beneficiarii ſuſtentationem ſpectet, quod requiritur ad altiorem ſtatum mox acquirendum?* 1. 2. 7. *Num ſaltem ad conſervandam dignitatem ampliorem probabiliter mox futuram?* 1. 2. 10.

Congrua ſuſtentatio Beneficiarii quoad fructus aut neceſſarios, aut ſuperfluos. V. *Fructus Beneficii*.

Conſuetudo dari quidem poteſt adverſus Simoniam juris Eccleſiaſtici; non vero naturalis. 6. 2. 4.

Conſuetudines diu permiſſæ a Prælatis non ſunt illico damnandæ, ut ſimoniacæ, quamvis prima fronte appareant tales. 7. 1. 7. *Sex quippe titulis ſæpe depuratur a ſimonia donatio rei temporalis pro ſpirituali*. ibid.

D

Debita ob actiones peccaminoſas a Beneficiario contracta num poſſint ſolvi ex reditibus Beneficii? 2. 2. 4.

Diſpenſandi facultas univerſim non cenſetur conceſſa per hoc, quod non reſervetur. 1. 3. 9. *ſecus vero facultas abſolvendi a cenſuris*. ibid.

Diſpenſare poteſt Pontifex, ne fructus Beneficii in uſus pios expendantur, non tamen ne in uſus virtuoſos. 2. 6. 5. *Num peccet mortaliter Pontifex, ſi hac in re citra cauſam diſpenſet?* 2. 5. 6.

Diſpenſare quinam poſſit in pœnis Simoniacorum? 10. 3. 11.

Diſpenſatio preſſe dicta non cadit in iis, quæ jure naturali præcipiuntur, ut eſt reſidentia, obſervantia votorum, &c. 3. 1. 4.

Diſpenſationes in impedimentis Matrimonii, in jejuniis, votis, in feſtorum obſervantia gratis dandæ ſunt. Sed quomodo Dataria exigat pro iis pecuniam citra Simoniam? 8. 5. 3. *Num id liceat etiam Epiſcopis?* ibid.

Doctoratus in quibuſnam Beneficiis requiratur? 1. 5. 4. *Si Doctoratus obtineatur a parum docto, num ſit valida collatio Beneficii?* 1. 1. 5.

Donationes gratuitæ pro Ordinum collatione num ſint Simoniacæ? 4. 2. 5. *Num etiam donationes conditionatæ, ſaltem in materia Beneficiorum?* 5. 3. 4.

E

Electio ad Beneficium in quo differat a Poſtulatione? 4. 3. 3.
Eleemoſyna. V. Laici.
Epiſcopus diſpenſare poteſt cum Homicida, & alio irregulari, ut poſſit Beneficium ſimplex acquirere. 1. 3. 6.
Epiſcopus diſpenſare poteſt in legibus Synodi Diœceſanæ; at in legibus Concilii Provincialis ne Archiepiſcopus quidem. 2. 2. 11. *niſi forte ex tacita Pontificis conceſſione in caſibus, qui frequenter occurrunt.* ibid.
Epiſcopus quandonam poſſit in inhabilitate ad Beneficia diſpenſare? 1. 3. 6. *Non poſſunt Epiſcopi diſpenſare in irregularitate non expreſſe reſervata, ſecus vero in cenſuris, & votis non expreſſe reſervatis.* 1. 3. 9. *Non eſt verum, quod poſſit Epiſcopus pro ſua Urbe quicquid poteſt Pontifex pro toto Orbe.* 1. 3. 11. *Quandonam poſſit diſpenſare, ut Parochus ultra annum ſuſcipiat Sacerdotium?* 1. 4. 8.
Epiſcopus quid poſſit in permutatione Beneficiorum ratione tranſactionis. 9. 4. 4. *Poteſt Penſiones imponere ratione tranſactionis dumtaxat.* ibid. *Quandonam poſſit in pœnis Simoniacorum diſpenſare?* 10. 3. 11.
Epiſcopus num poſſit pecuniam exigere, quando diſpenſat in feſtorum obſervantia, aut in jejuniis ex juſta cauſa? 8. 5. 4.
Epiſcopus ordinari non poteſt, niſi per ſex ſaltem menſes prius fuerit in ſacris. 1. 1. 4.
Excommunicatio lata contra Simoniam Confidentialem non incurritur a Mediatore. 9. 3. 5.
Excommunicatio minor non reddit irritam, ſed illicitam Beneficii collationem; ſicut etiam præſentationem, & electionem. 1. 2. 7.
Excommunicatio non privat Beneficiis antea obtentis? At reddit hominem novi Beneficii incapacem, etiã ſi ſuam cenſuram ignoraret. 1. 2. 3. *Num per excommunicationem amittantur fructus Beneficii ante ſententiam judicis?* 1. 2. 2. *Num ſit incapax Penſionis Excommunicatus?* 1. 2. 11. *Num etiam Excommunicatus toleratus ſit Beneficii incapax?* 1. 2. 12.
Excommunicato tolerato non licet petere, quamvis alii poſſint multa conferre, quæ redundant in ejus favorem. 1. 2. 12.
Excuſantur ſæpe ſex titulis, quæ prima fronte apparent eſſe ſimoniaca. 7. 1. 7.

F

Fama num poſſit pecunia compenſari? 6. 3. 6.
Finis fidelium donantium bona Eccleſiæ, ut expendantur in opera pietatis, non obligat, ut ad tales uſus expendantur, quando non donantur cum hoc onere. 1. 6. 4.
Fructuum Beneficii ad congruam ſuſtentationem neceſſariorum num Beneficiarii ſint domini? 1. 2. 2. *Quid de ſuperfluis?* 1. 4. 1. *Quid de fructibus induſtrialibus?* 1. 2. 6.
Fructus Beneficii in quonam ſenſu in jure dicuntur eſſe Patrimonia pauperum? 1. 4. 7.
Fructus Beneficii num poſſint expendi in uſus profanos? 1. 6. 8. *Num jure naturæ, an Pontificio expendendi ſint in uſus pios?* ibid. *Num Pontifex diſpenſare poſſit, ne in uſus pios expendantur?* 1. 6. 5. *Num peccet graviter Pontifex, ſi citra cauſam diſpenſet?* 1. 6. 6. *Et an qui utitur tali diſpenſatione?* 1. 6. 7.
Fructus Beneficii num ſint reſtituendi ante ſententiam judicis ab eo, qui ſuſcipit Beneficium Parochiale abſque animo ſuſcipiendi Sacerdotium intra annum? 2. 3. 7.
Fructus Beneficii ſive percepti, ſive culpabi-

Digitized by Google

pabiliter non percepti a beneficiario ſimoniaco, cuinam ſint reſtituendi? 10. 1. 5.
Fructus reſtituendi ante ſententiam judicis a Parocho, qui non habet animum ſuſcipiendi ordinem requiſitum. 2. 3. 5.
Fructus reſtituendi a non reſidentibus, & quomodo? 3. 3. 1.

H

Habitus, & tonſura eſſentialiter requiruntur in receptione beneficii. 2. 2. 4.
Habitus, & tonſura beneficiariis graviter imponitur, non ſecus ac iis, qui ſacris ordinibus ſunt initiati. 3. 7. 2. *Quandonam excuſari in hoc poſſint a mortali?* 3. 7. 5. *Qualis debeat eſſe Beneficiariorum veſtis?* 3. 7. 6.
Hæretici, eorumque fautores ſunt beneficii incapaces. 2. 2. 2.
Horas canonicas ſub mortali tenetur beneficiarius recitare ex Eccleſiæ traditione. 3. 6. 1. *non recitans culpabiliter ante ſententiam judicis tenetur reſtituere fructus reſpondentes tali oneri.* 3. 6. 5. *Quid, ſi beneficium ſit tenue?* ibid. *Quænam theſes hac in re ſint proſcriptæ?* 3. 6. 3. *Num peccet contra juſtitiam non recitans, etiamſi nolit facere fructus ſuos?* 3. 6. 8. *Quanam via reſtitutio iſthac ſuppleri poſſit?* 3. 6. 5.
Hoſpitalium adminiſtrationes num vendi poſſint citra ſimoniam? 8. 4. 3.

I

Illiterato invalide beneficium confertur. 1. 5. 2. *An poſſit in hoc Pontifex diſpenſare?* 1. 5. 3.
Inhabilitas ad beneficia obtinenda quandonam poſſit ab Epiſcopo diſpenſari? 1. 3. 6.
Inhabilitas ad idem beneficium obtinendum incurritur a ſimoniaco beneficiario ipſo facto; ſed inhabilitas ad aliâ obtinenda non incurritur ipſo facto. 10. 3. 3.
Inſtitutio beneficii in quo differat ab ejuſdem collatione? 4. 3. 1.
Interceſſor pro beneficio obtinendo. Vide Mediator.
Intentio in beneficiario requiſita quænam ſit? 1. 4. 5.
Interdictus non videtur incapax novi beneficii. 1. 2. 10.
Irregularis non ſemper eſt univerſaliter irregularis. 1. 3. 2.
Irregularitas non privat hominem beneficiis antea obtentis; ſed probabilius reddit illum novi beneficii incapacem. 4. 3. 1.
Irregularis ratione bigamiæ num ſit incapax beneficii? 1. 3. 7.
Intruſus ad beneficium eſt inhabilis ad idem obtinendum. 1. 3. 3.
Inveſtitura, Inthronizatio, Inſtallatio quid importent? 4. 3. 4.
Juri patronatus quinam poſſit derogare? 4. 3. 6.
Judicatura temporalis Epiſcopi vendi poteſt citra ſimoniam; non tamen ea, quæ eſt relate ad Clericos. 8. 5. 2.
Jus patronatus etiam jure naturali eſt invendibile; quamvis ab Eccleſia inſtitutum ſit, & etiam laicis competere poſſit. 8. 2. 3.
Jus patronatus quid, & quotuplex ſit? 4. 1. 2. *In quibus differat Eccleſiaſticum a laico?* 4. 1. 4. *Qualem Patronus præſentare teneatur?* 4. 2. 1. *Num poſſit dignum omiſſo digniore præſentare?* 4. 2. 3. *Num etiam dignior ad beneficium ſimplex præſentandus ſit?* 4. 2. 6. *Quinam ſit incapax Juriſpatronatus?* 4. 3. 5.

L

Laicalis Penſio num ſit invendibilis citra ſimoniam juris Eccleſiaſtici? 8. 3. 1. *Num ea redimi poſſit a beneficiario?* 8. 3. 4.

Digitized by Google

Laici quomodo a beneficiariis diſcriminentur in hoc, quod poſſint fructus ſuperfluos ſtatui reſervare ad ſtatum in melius mutandum? 2. 3. 9.

Laici ſub mortali tenentur pauperi ſuccurrere in extrema neceſſitate. 2. 4. 2. *Et probabilius tenentur donare, non mutuare.* ibid. *Non tenentur tamen deſtruere proprium ſtatum, ut illi ſuccurrant.* 2. 4. 3. *Solum tenentur ad id cum aliquo, non vero cum notabili proprii ſtatus detrimento.* 2. 4. 6. *Idemque dicas, ſi neceſſitas pauperis ſit valde gravis, ſeu quaſi extrema.* 2. 4. 7. *In gravi vero neceſſitate, quæ non æquiparatur extremæ, ſolum tenentur de ſuperfluis ſtatui ſtipem illi erogare.* 2. 4. 8. *At non obligantur ingentem vim pecuniæ ad id profundere.* 2. 4. 9. *Nec datur obligatio ſuccurrendi illi cum gravi incommodo, ut ſtatum priſtinum recuperet.* 2. 4. 10. *Num in neceſſitatibus communibus proximi detur gravis obligatio illi ſubveniendi?* 2. 4. 11. *Propoſitum nunquam elargiendi ſtipem in neceſſitatibus communibus non vacat culpa gravi.* ibid.

Laicis competere poteſt Juſpatronatus. 8. 2. 5.

Leſſius per calumniam a Montaltio carpitur, quaſi dixerit, Permiſſum eſſe furari in neceſſitate gravi. 2. 4. 7.

Lex diſponens de uno caſu quandonam cenſeatur pro aliis ſimilibus caſibus etiam diſponere? 1. 2. 5.

M

Mediator in electione ſimoniaca quas pœnas incurrat? 1. 1. 1.

Mediator non incurrit excommunicationem latam contra ſimoniam confidentialem. 9. 3. 5. *Mediator accipiens pecuniam pro beneficio obtinendo eſt ſimoniacus; & verius ſimonia hæc eſt juris naturalis.* 9. 6. 1. *Quid, ſi id fiat ab interceſſore mediato?* 9. 6. 3. *Quid, ſi mediator immediatus pecuniam accipiat, ſolum ut informet Epiſcopum, non ut intercedat?* 9. 6. 2.

Miſſæ ſtipendium qua ratione in pactum deducatur citra ſimoniam? 4. 4. 5. & 7. 2. 6.

Monaſterium num poſſit recipere pretium pro ſuſtentatione Monachi citra ſimoniam? 7. 1. 5. *Et quid de praxi Monialium, quæ dant popinas occaſione profeſſionis?* 7. 1. 6.

N

Neceſſitas valde gravis, ſeu quaſi extrema in quo differat ab extrema, & gravi? 2. 4. 1. & 2. 4. 7.

P

Pactum quodcumque in re Beneficiaria eſt ſimoniacum. 9. 1. 1. *Hinc ſimoniacum eſt pactum de danda pecunia, dummodo non opponatur concurrenti ad beneficium defectus verus, quamvis improbabilis.* 9. 1. 4.

Parochi aſſiſtentia matrimonio ob pecuniam num ſit ſimoniaca? 7. 1. 3.

Parochus non habens animum ſuſcipiendi ordinem requiſitum non facit fructus beneficii ſuos. 1. 4. 5. *Num poſſit ſine licentia Epiſcopi abeſſe a Parochia quotannis per bimeſtre ſibi permiſſum?* 3. 2. 4. *Ex juſtitia tenetur ovibus ſuis ſacramenta miniſtrare.* 3. 6. 10.

Parvitas materiæ num detur in ſimonia, ita ut excuſet a mortali? 6. 4. 1. *Quandonam datur univerſim iſthæc materiæ parvitas?* 6. 4. 5. *Num ea detur in ætate ad Ordines requiſita?* 1. 4. 3.

Pauperibus quota pars debetur fructuum beneficii, qui congruæ ſuſtentationi ſuperſunt? 2. 3. 6. & 4. 1. 2.

Paupertatem ſimulantes num reſtituere teneantur, quæ titulo eleemoſynæ accipiunt? 2. 2. 1. 8.

Penſio

Penſio laicalis num poſſit vendi citra ſimoniam juris eccleſiaſtici? 8. 3. 1. *Clericalis Penſio, ſeu jus colligendi fructus vendi non poteſt*. 8. 3. 3. *Fructus tamen penſionis vendi poſſunt, etiam per totam vitam*. 8. 3. 2. *Penſiones laicales redimi poſſunt a beneficiario; ſed quid de Clericalibus?* 8. 3. 5.

Penſio quomodo a beneficio diſcriminetur? 1. 1. 2. *Num ſit incapax penſionis excommunicatus?* ibid.

Penſionarii num teneantur fructus ſuperfluos expendere in uſus pios? 2. 6. 3.

Permutatio beneficiorum auctoritate propria fert ſimoniam juris Eccleſiaſtici. 9. 2. 1. *ſed quid de Permutatione ſuperioratus regularis?* ibid. *Quinam Prælatus poſſit permittere beneficiorum permutationem?* 9. 2. 3.

Permutare ſpirituale cum ſpirituali non eſt ſimonia. 5. 4. 10. *Sed quid, ſi ſuperioratus cum ſuperioratu ex pacto commutetur?* ibid.

Perſona illuſtris, aut valde docta num exigat ſuſtentationem ampliorem, quam exigat dignitas beneficii? 2. 2. 5.

Pœnæ ſimoniacorum plures. Inter quas eſt irritatio actuum juriſdictionalium relate ad beneficii proviſionem. 10. 1. 5. *Beneficii collatio eſt invalida, quamvis ſimonia facta ſit per alium inſcio beneficiario, qui tamen non contradicat; nec in ejus odium fiat*. 10. 1. 7. *Pretium ſimoniacum reſtituendum eſt, licet retineri poſſit res ſpiritualis ſic accepta*. 10. 1. 10. *Pretium quippe ſimoniacum datur conditionate; res vero ſpiritualis datur abſolute*. 10. 2. 8. *Hinc emens rem ſpiritualem ſimoniace poteſt illam ſibi retinere, & pretium recuperare*. 10. 2. 9. *Pretium ſimoniacum reſtituendum eſt danti*. 10. 2. 3. *At ſi tale pretium acceptum ſit ratione beneficii, reſtituendum eſt Eccleſiæ ante ſententiam judicis*. 10. 2. 10. *Pretium acceptum ob ſimoniam mentalem tunc eſt reſtituendum, quando conjungitur cum injuſtitia*. 10. 2. 11. *Idemque dicendum de uſura mentali*. 10. 2. 12. *Collatio beneficii ſimoniaca trahit etiam inhabilitatem ipſo facto ad idem beneficium obtinendum, & inhabilitatem (quamvis non ipſo facto) ad alia obtinenda*. 10. 3. 3. *Mediatores in hac re excommunicantur effectu ſequuto*. 10. 3. 4. *Pœnæ ob collationem Ordinum ſimoniacam*. 10. 3. 5. *Quanam ſint pœna ob ingreſſum, ſeu ob admiſſionem ad profeſſionem ſimoniacam?* 10. 3. 6. *Quanam ob ſimoniam confidentialem, quamvis non ex utraque parte completam?* 10. 3. 7. *Ad quem ſpectat in iis diſpenſare?* 10. 3. 11.

Pœnæ adverſus ſimoniam in beneficio incurruntur etiam ob ſimoniam juris Eccleſiaſtici. 10. 1. 5.

Pontifex cur nequeat diſpenſare, ut reditus beneficii in uſus profanos expendantur; poſſit vero diſpenſare in voto, & relaxare juramenta, in quibus pariter ineſt obligatio jure naturæ? 2. 5. 9. *Cur pariter nequeat in impedimentis matrimonii jure naturali dirimentibus diſpenſare?* ibid.

Pontifex eſſet ſimoniacus, ſi beneficia venderet. 8. 1. 3. *& peccaret etiam contra juſtitiam*. 8. 1. 4.

Pontifex poteſt ſecummet diſpenſare in votis, & juramentis, & ſibimet Indulgentias largiri; non tamen ſemet ligare, aut abſolvere a cenſuris, aut peccatis. 6. 2. 2.

Pontifex num poſſit diſpenſare, ut illiterato beneficium conferatur? 1. 5. 3.

Pontifex ſimoniace electus num ſit valide electus? 10. 1. 8.

Poſſeſſio beneficii quid ferat? Quid inveſtitura, & inſtallatio? 4. 3. 4.

Pretium ſimoniacum cur ſit obnoxium reſtitutioni, quin ſit obnoxia reſtitutioni res ſpiritualis accepta ſimoniace? 10. 2. 8.

Pretium ſimoniacum ob rem ſpiritualem, cujus utilitate aliquis ſe privat in gratiam alterius, num ſit reſtituendum? 10. 2. 4.

Pri-

Digitized by Google

Prima tonſura non venit nomine Ordinum in pœnalibus. 10. 3. 5.

Præſtimonia quid ſint? 1. 1. 5.

Privilegium uni conceſſum quandonam poteſt in alterum derivari, in quo eadem ratio militat? 2. 6. 13.

Probitas in Beneficiario requiritur quidem; ſed non eſt irrita Beneficii collatio, ſi deſit probitas; ſicut eſt irrita, ſi deſit ſcientia requiſita. 1. 5. 6

R

Egulares beneficiarii num ſint domini, an ſolum uſuarii fructuum beneficii? 7. 6. 1. *Videtur eſſe compoſſibile dominium talium fructuum cum ſtatu religioſo, ac voto paupertatis.* 7. 6. 3. *Sicut eſt compoſſibile votum ſolemne caſtitatis cum dominio, quamvis quoad uſum impedito in corpus uxoris.* ibid. *Num poſſint citra ſimoniam ex pacto permutari Superioratus, quatenus non ſunt beneficia preſſe dicta?* 5. 4. 10.

Religioſus ad Epiſcopatum promotus cur teneatur habitum ſui Ordinis geſtare? 2. 6. 6. *Non amittit ſtatum religioſum, & cum Epiſcopatu cohæret etiam votum obedientiæ.* 2. 6. 7. *Quomodo dicatur abſolvi a jugo regulæ Monaſticæ?* 2. 6. 8. *Num teneatur ſervare regulas ſui Ordinis cum ſuo ſtatu compoſſibiles?* ibid. *Num etiam vota alia, & præcepta ſuæ religionis?* 2. 6. 9. *Num hæc, quæ competunt Epiſcopo religioſo, competant aliis perpetuis beneficiariis pariter religioſis?* 2. 6. 13.

Religioſi, ſi promittant invicem ſuum ſuffragium in ordine ad Superioratum, probabilius ſunt ſimoniaci. 9. 2. 1.

Reſervatio caſus ſimoniæ confidentialis, & realis. 6. 2. 10. & 10. 3. 7.

Reſidentia Paſtorum an ſit de jure divino? 3. 1. 2. *Quomodo poſſit in ea Pontifex diſpenſare?* 3. 1. 3. *Invalida eſt diſpenſatio, ſi non detur ſufficiens cauſa.* 3. 1. 8. *Exiguus numerus ovium non excuſat a reſidendo.* 2. 5. 5. *Levis cauſa ſufficit, ut Epiſcopi per trimeſtre quotannis non reſideant.* 3. 2. 1. *Sed graviſſima debet eſſe cauſa, ut Pontifex cum iis per longum tempus diſpenſet.* 3. 2. 8. *Recenſentur ex Tridentino cauſæ, ob quas poſſit Epiſcopus abeſſe.* 3. 2. 7. *Num Parochi ſine licentia poſſint abeſſe per bimeſtre ſibi permiſſum?* 3. 2. 4. *Num jure naturæ ante ſententiam judicis reſtituendi ſint fructus a non reſidentibus?* 3. 3. 1. *Quid, ſi inculpabiliter non reſideant?* 3. 3. 10. *Et quid, ſi reſideant tantum materialiter?* 3. 3. 8. *Quibuſnam facienda ſit iſthæc reſtitutio?* 3. 4. 2. *Reſtitutio a non reſidentibus fieri nequit in utilitatem domus beneficii, licet ea fieri poſſit a non recitantibus horas.* 3. 4. 2. *De aliis non reſidentium pœnis.* 3. 4. 6. *Olim jure canonico obligabantur ad reſidentiam beneficiarii non habentes curam animarum, nunc, exceptis Canonicatibus, & dignitatibus, per contrariam conſuetudinem non obligantur.* 3. 5. 2.

Reſignans beneficium num poſſit reſignare illud digno, omiſſo digniori? 7. 2. 7.

Reſignari quandonam debeat beneficium ab irregulari? 1. 3. 1.

Reſignatio beneficiorum abſoluta quibus de cauſis poſſit fieri? 9. 3. 2. *Conditionata, præſertim ſi ſit qualificata, eſt ſimoniaca, niſi fiat coram Pontifice.* 9. 3. 3. *Confidentialis eſt pariter ſimoniaca.* 9. 3. 4. *Sicut ſi renuncietur Beneficium Cajo, cum pacto, quod ipſe ſolvat expenſas.* 8. 3. 9. *Quonam pacto poſſit in hoc Pontifex veluti diſpenſare?* 8. 3. 10. *Quid de renunciatione Beneficii in favorem tertii?* 8. 3. 11. *Num cum gravi incommodo reſignandum ſit Beneficium a ſimoniaco?* 10. 3. 10.

Reſignatarius advertens ad animum ſimoniacum reſignantis incurrit pœnas Simoniæ Confidentialis. 10. 3. 8. *Hoc non procedit in uſura, & quare?* 10. 3. 9.

Reſti-

Digitized by Google

Reſtitutio ob omiſſionem Horarum a Beneficiariis debita quomodo poſſit ſuppleri? 3. 6. 5.

S

S*Cientia pro ſingulis Beneficiis requiſita quanam ſit?* 1. 5. 1. *Num defectus ſcientiæ requiſitæ irritet beneficii collationem?* 1. 5. 2.

Simonia quid ſit? 5. 1. 1. *Relate ad ſimoniam haberet rationem pretii munus a manu, munus a lingua, munus ab obſequio.* 5. 1. 2. *Tripliciter aliquid dicitur eſſe connexum cum ſpirituali: Antecedenter, Conſequenter, & Concomitanter.* 5. 1. 4. *Num ſit ſimoniaca donatio gratuita rei temporalis pro obtinenda re ſpirituali?* 5. 2. 1. *In praxi id eſt periculoſum, ſi res, quæ donatur, non ſit levis momenti.* 5. 2. 2. *Quid ſi ponatur res ſpiritualis principaliter ad obtinendam rem temporalem?* 5. 2. 4. *Quid de donatione conditionata rei utilis ipſi donatario, ut ponatur ab illo res ſpiritualis?* 5. 3. 3. & 5. 4. 11. *In praxi periculoſum eſt, ſi talis res cedat in utilitatem donantis.* 5. 3. 4. *In materia beneficiali, etiam donatio conditionata eſt ſimoniaca.* ibid. *Obligatio ex gratitudine dandi temporale pro ſpirituali eſt ſimoniaca.* 5. 4. 6. *In praxi periculoſum eſt dare ſpirituale dicendo, quod non renuncietur juri antidorali.* ibid. *Simonia non habetur, ſi detur res ſpiritualis ad extinguendum debitum ex gratitudine; ſecus ſi detur ad extinguendum debitum ex juſtitia.* 5. 4. 9. *Donatio conditionata rei temporalis pro ſpirituali, quæ cedat in utilitatem donatarii, non eſt ſimoniaca; ſecus vero, ſi cedat in utilitatem ipſius dantis, aut ſi contractus ſit utrinque oneroſus.* 5. 4. 11.

Simonia confidentialis in beneficiis quadrupliciter haberi poteſt. 6. 2. 8. *Quid de reſervatione talis caſus, & de ejuſdem pœnis?* 6. 2. 10. & 10. 3. 7.

Simonia mentalis habetur, etiam quando tranſit in opus externum, dummodo animus ſimoniacus non innoteſcat. 6. 1. 1. *Conventionalis fert pactum, ſaltem implicitum; quod ſi res tradatur, eſt realis.* 6. 1. 2. *Conventionalis non habetur per ſolam acceptationem promiſſionis ſine repromiſſione, nec per fictam promiſſionem.* 6. 1. 3.

Simonia mentalis num trahat onus reſtituendi pretium ſimoniacum? 10. 2. 11.

Simonia in quo differat ab Uſura? V. Uſura.

Simonia non habetur, ſi conferretur beneficium Titio ſub conditione, quod doceat; Poteſt tamen Prabenda vacanti annecti tale onus moderatum. 9. 1. 2. *Simonia committitur offerendo pecuniam alteri, ne concurrat ad beneficium.* 9. 5. 8.

Simonia quandonam contrahatur vendendo aliquid connexum cum re ſpirituali? 7. 2. 1. *Regula hæc eſt, quod ſi temporale antecedat connexionem cum ſpirituali, vendi poteſt; Secus vero, ſi conſequatur.* 7. 2. 4. *Sed quid ſi connectatur concomitanter?* 7. 2. 5. *Quomodo pro labore, qui eſt Miſſæ intrinſecus exigi poſſit ſuſtentatio?* 7. 2. 6.

Simonia num admittat materiæ parvitatem, quæ excuſet a mortali? 6. 4. 1. *Unde menſuranda ſit materiæ parvitas in Simonia juris Eccleſiaſtici?* 6. 4. 8.

Simonia num ſit etiam contra juſtitiam, & quando? 6. 3. 1.

Simoniacus inhabilis eſt ad beneficia obtinenda, etiamſi ipſo ignorante ſimonia ſuo nomine ſit commiſſa. 1. 3. 4. V. Inhabilitas ad Beneficia.

Simoniacorum pœna. V. Pœnæ Simoniacorum.

Simonia ſæpe non contrahitur conferendo temporale pro ſpirituali, idque ex ſex titulis. 7. 1. 7.

Simonia juris naturalis materia quanam ſit? 7. 1. 1. *Num aſſiſtentia Parochi ma-*

Digitized by Google

matrimonio ſit hujuſmodi? 7. 1. 3. Num abſolutio Sacramentalis collata indigno, aut non collata digno? 7. 1. 2. Num collatio pecuniæ facta Monaſterio pro Monachi ſuſtentatione? 7. 1. 5. Et quid de praxi Monialium, quæ præter dotem dant popinas occaſione profeſſionis? 7. 1. 6
Simonia realis pœnæ non incurruntur per traditionem ſolius rei ſpiritualis, aut ſolius temporalis. 6. 1. 5
Simoniam juris eccleſiaſtici poteſt etiam Pontifex incurrere, niſi ex juſta cauſa ſecummet diſpenſet; licet non poſſit ob illam puniri. 6. 2. 2. Utraque Simonia juris naturalis, & Eccleſiaſtici eſt ejuſdem ſpeciei, & eaſdem pœnas trahit. 6. 2. 7. Conſuetudo tamen ſolum adverſus Simoniam juris Eccleſiaſtici dari poteſt. 6. 2. 4. In quo differat utraque Simonia? 6. 2. 3.
Spurius beneficiarii an poſſit ex fructibus beneficii ſuſtentari? 2. 4. 3.
Studiorum cauſa poteſt Epiſcopus diſpenſare, ut Parochus ultra annum differat in Sacerdotem promoveri. 1. 4. 8.
Subornatio facta collatori beneficii eſt Simoniaca, etiamſi fiat ad reſiſtendum ſubornationi ab alio factæ; nec licet hanc vim tali vi repellere. 9. 5. 8.
Superfluum ſtatui quomodo in uſus pios a beneficiariis, & quomodo a Laicis debeat impendi? 2. 4. 7.
Suſpenſus ab Officio non eſt beneficii incapax. 1. 2. 8. beneficii collatio facta ſuſpenſo non eſt irrita, ſed irritanda. 1. 2. 9.
Suſtentatio beneficiariorum V. congrua ſuſtentatio.

T

Temporale connexum ſpirituali quandonam vendi poſſit citra Simoniam? 7. 2. 4.
Teſtamentum beneficiarii in jure non declaratur irritum, ſed irritatur; idque ne nimis avide pecuniæ inhiet beneficiarius. 2. 3. 4.
Teſtes citra Simoniam emuntur, ut matrimonio aſſiſtant, non vero ut teſtificentur. 7. 1. 4.
Teſtari poſſunt ex conceſſione Julii III. beneficiarii morientes in Curia; non tamen in uſus malos. 2. 5. 10.
Tranſactio in re beneficiaria, niſi fiat auctoritate Superioris, vel Judicis, aut per arbitros, eſt Simoniaca. 9. 4. 5.
Triennalis poſſeſſionis regula prodeſt beneficiario bona fide poſſidenti beneficium obtentum per Simoniam ab alio factam. 10. 1. 7.

V

Vaſquius per ſummam injuriam a Montaltio carpitur, perinde quaſi proſcriptam ab Innoc. XI. theſim 22. docuerit in ordine ad Eleemoſynas erogandas de ſuperfluis ſtatui. 2. 5. 12.
Venditio rei ſacræ invalida ſimul eſt, & injuſta. 6. 3. 4.
Vexatio injuſta redimi non poteſt ab eo, qui poteſt prodeſſe, quatenus tali, citra Simoniam; Poteſt tamen ea redimi ab eo, qui poteſt obeſſe. 9. 5. 5. Quid ſi vexatio ſit injuſta relate ad poſſeſſionem beneficii jam obtenti? 9. 5. 9. Vexatio injuſta in aliis rebus ſpiritualibus extra materiam beneficialem redimi poteſt. 9. 5. 2. Vexatio vero juſta univerſim redimi non poteſt. 9. 5. 1. Subornatio eſt Simoniaca, ſi fiat ad reſiſtendum ſubornationi factæ ab alio erga collatorem beneficii. 9. 5. 8.
Votum obedientiæ quomodo perſeveret in regularibus aſſumptis ad Epiſcopatum? 2. 6. 7.
Votum paupertatis profeſſorum regularium num ſit compoſſibile cum dominio erga fructus beneficii, ad eum modum, quo votum caſtitatis religioſorum, ante ingreſſum in religionem conjuga-

jugatorum, compoſſibile eſt cum dominio, quamvis impedito, & quoad uſum in corpus alterius. 2. 7. 3.
Uſura ſaltem large dicta committitur a mutuante cum pacto, quod detur res ſpiritualis. 5. 4. 10.
Uſura in quo differat a Simonia? 5. 3. 6., & 5. 4. 10., & 10. 3. 9.
Uſura mentalis tunc trahit onus reſtitutionis, quando conjungitur cum injuſtitia; non ſecus ac Simonia mentalis. 10. 2. 12.
Uſura in temporalibus eſt Simonia in ſpiritualibus. 9. 7. 3.
Uxoratus in quo caſu capax eſt beneficii? 1. 3. 5.

F I N I S.

Ad majorem Dei gloriam, ac Deiparæ ſine labe Conceptæ.

Digitized by Google

Digitized by Google